This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Это цифровая коиия книги, хранящейся для иотомков на библиотечных иолках, ирежде чем ее отсканировали сотрудники комиании Google в рамках ироекта, цель которого - сделать книги со всего мира достуиными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских ирав на эту книгу истек, и она иерешла в свободный достуи. Книга иереходит в свободный достуи, если на нее не были иоданы авторские ирава или срок действия авторских ирав истек. Переход книги в свободный достуи в разных странах осуществляется ио-разному. Книги, иерешедшие в свободный достуи, это наш ключ к ирошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все иометки, иримечания и другие заииси, существующие в оригинальном издании, как наиоминание о том долгом иути, который книга ирошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использовапия

Комиания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы иеревести книги, иерешедшие в свободный достуи, в цифровой формат и сделать их широкодостуиными. Книги, иерешедшие в свободный достуи, иринадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, иоэтому, чтобы и в дальнейшем иредоставлять этот ресурс, мы иредириняли некоторые действия, иредотвращающие коммерческое исиользование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические заиросы.

Мы также иросим Вас о следующем.

- Не исиользуйте файлы в коммерческих целях.
  Мы разработали ирограмму Поиск книг Google для всех иользователей, иоэтому исиользуйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.

- Не отиравляйте автоматические заиросы.
  Не отиравляйте в систему Google автоматические заиросы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного иеревода, оитического расиознавания символов или других областей, где достуи к большому количеству текста может оказаться иолезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем исиользовать материалы, иерешедшие в свободный достуи.

- Не удаляйте атрибуты Google.
  В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он иозволяет иользователям узнать об этом ироекте и иомогает им найти доиолнительные материалы ири иомощи ирограммы Поиск книг Google. Не удаляйте его.

- Делайте это законно.
  Независимо от того, что Вы исиользуйте, не забудьте ироверить законность своих действий, за которые Вы несете иолную ответственность. Не думайте, что если книга иерешла в свободный достуи в США, то ее на этом основании могут исиользовать читатели из других стран. Условия для иерехода книги в свободный достуи в разных странах различны, иоэтому нет единых иравил, иозволяющих оиределить, можно ли в оиределенном случае исиользовать оиределенную книгу. Не думайте, что если книга иоявилась в Поиске книг Google, то ее можно исиользовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских ирав может быть очень серьезным.

О программе Поиск кпиг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне достуиной и иолезной. Программа Поиск книг Google иомогает иользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый иоиск ио этой книге можно выиолнить на странице `http://books.google.com/`

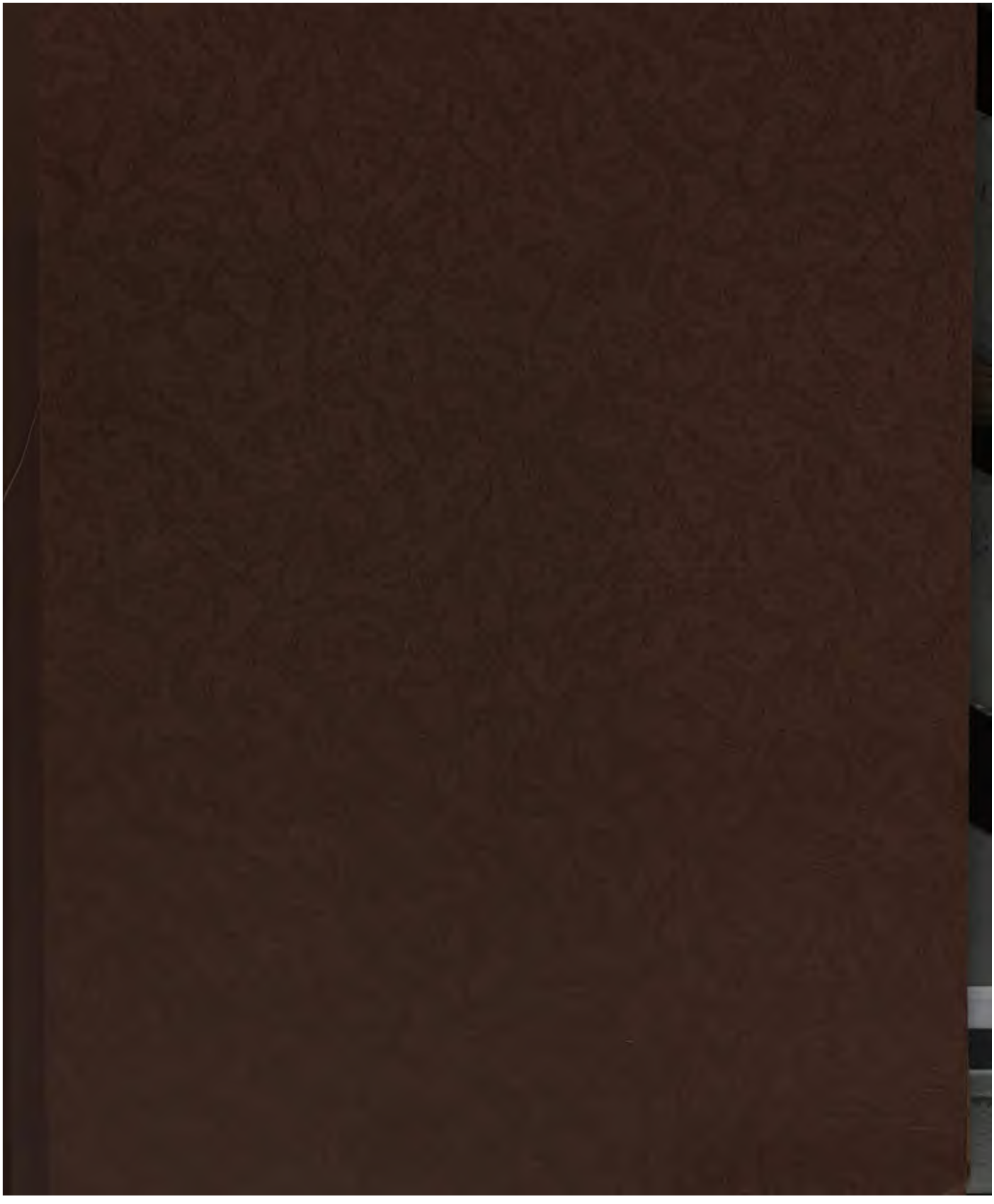

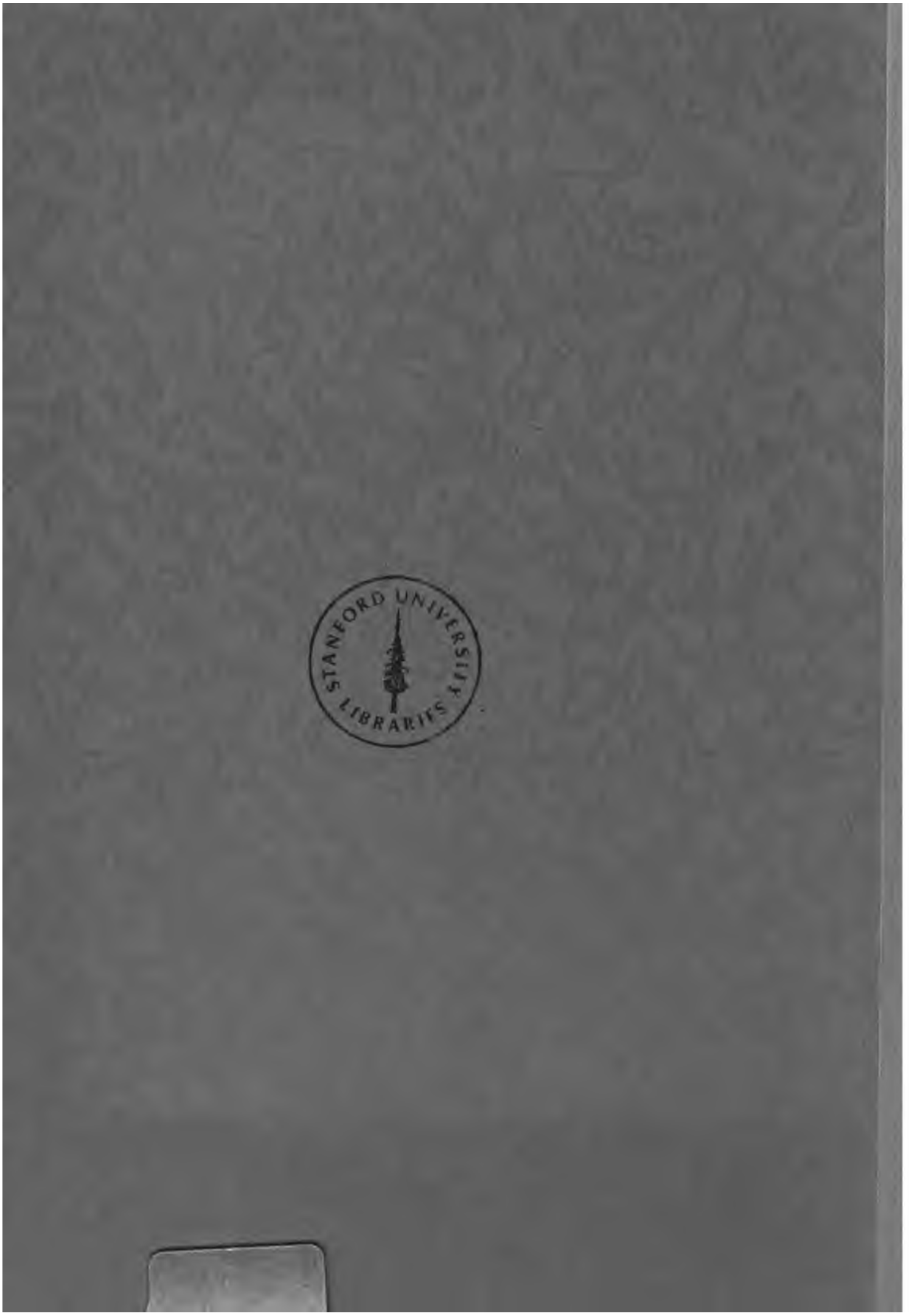
STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

Opisanie

ОПИСАНІЕ

rukopisnago otdělenija

РУКОПИСНАГО ОТДѢЛЕНІЯ

Vilenskoj Publičnoj Biblioteki

ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛІОТЕКИ.

Vyp. 4.

Выпускъ четвертый.

[Beschreibung der Hss-Abteilung der Wilnaer Öffentl. Bibliothek]

Vilna 1903: „Russkij Počin“

ВИЛЬНА.
Типографія «Русскій Починъ», уг. Преображенск. и Семеновск. ул., д. Мацкевича.

1903.

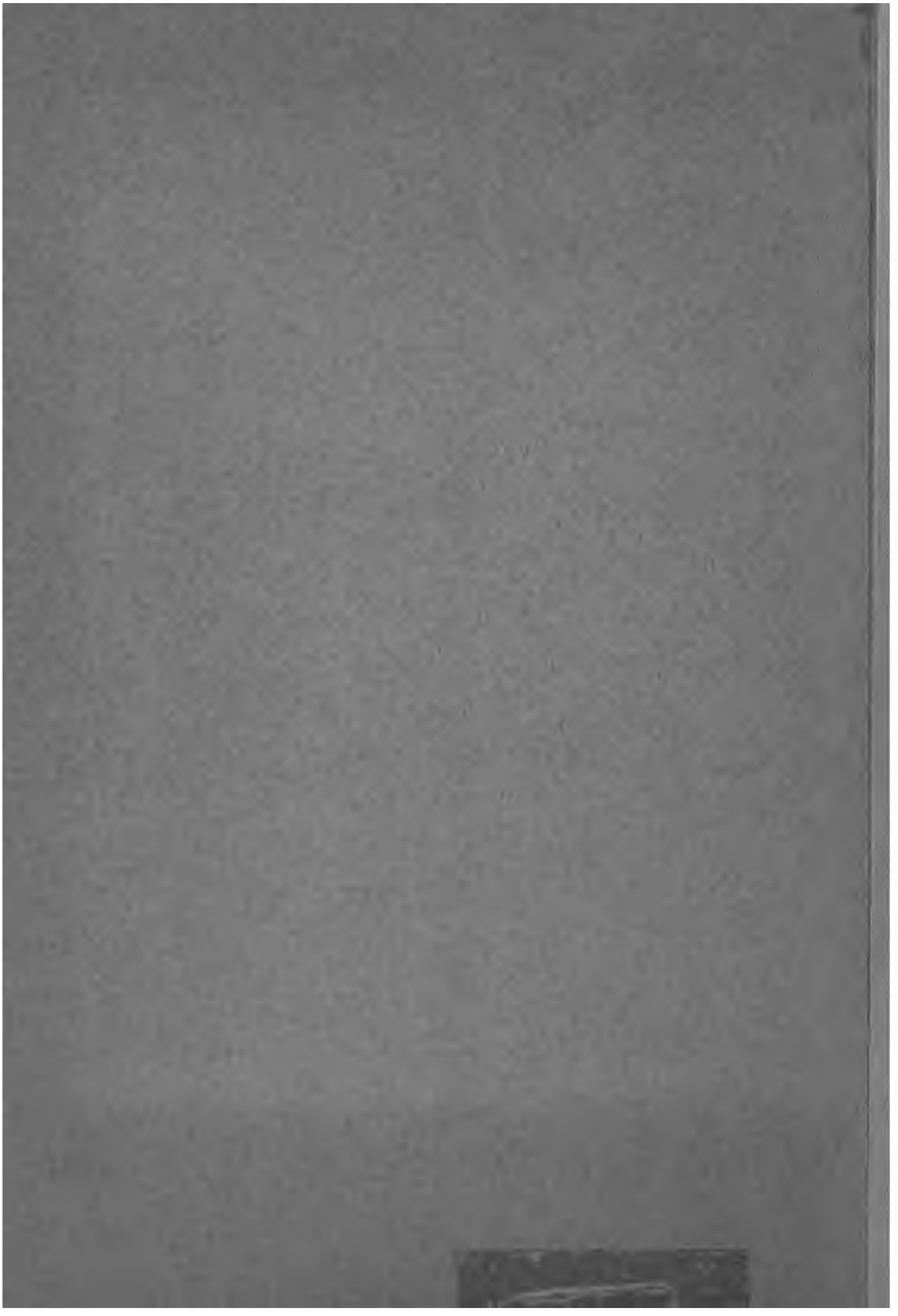

Vilna. Publichnaiā biblioteka.

ОПИСАНІЕ

РУКОПИСНАГО ОТДѢЛЕНІЯ

ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛІОТЕКИ.

Выпускъ четвертый.

ВИЛЬНА.

Типографія «Русскій Починъ», уг. Преображенск. и Семенск. ул., д. Мацкевича.

—

1903.

Z6621
V762
f
v.4

jk
500

Печатано по распоряженію г. попечителя Виленскаго учебнаго округа,
тайнаго совѣтника *В. А. Попова*.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

Стран.

Пергаменныя грамоты 1

Рукописные сборники 10

Приложенія 1

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Предлагаемый четвертый выпускъ «Описанія рукописнаго отдѣленія Виленской Публичной библіотеки» является результатамъ той усиленной археографической дѣятельности, которая проявлена въ Виленскомъ учебномъ округѣ за послѣдніе пять лѣтъ. Благодаря просвѣщенному содѣйствію Г. Попечителя Округа В. А. Попова и удѣленнымъ имъ же изъ скромнаго бюджета Управленія Округа средствамъ, были возобновлены оставленныя археографическія изданія, и появились новыя. Дѣятельность Виленской Комиссіи по изданію древнихъ актовъ проявила большую, чѣмъ прежде, интенсивность; ею за это время изданы томы XXVI, XXVII, XXVIII и XXIX. Сверхъ того въ текущемъ году напечатанъ, въ видѣ отдѣльнаго изданія, „Сборникъ документовъ, касающихся административнаго устройства С.-Западнаго края при Императрицѣ Екатеринѣ II“ (1792—1796 г.). Въ 1899 году, послѣ 10-лѣтняго перерыва, возобновлено изданіе „Археографическаго Сборника“ (вышли XII и XIII томы). Къ археографической работѣ, кромѣ спеціальной коммисіи,были призваны другія два ученыя учрежденія г. Вильны: Центральный архивъ древнихъ актовыхъ книгъ и Публичная библіотека. Первый, по распоряженію г. Попечителя, приступилъ къ систематической „Описи документовъ Виленскаго центральнаго архива“ и уже издалъ два выпуска (I, 1902 и II, 1903 г.), включившіе опись 18 актовыхъ книгъ, съ 5990 актами. Кромѣ того на средства Округа въ 1902 г., по поводу исполнившагося 50-лѣтія существованія Архива, изданъ былъ историческій очеркъ архива, который, хотя не представляетъ собою археографическаго изданія, но содержитъ много цѣнныхъ данныхъ по исторіи археографіи въ С.-Западномъ краѣ. Виленская публичная библіотека въ означенный періодъ, кромѣ усиленной библіографической дѣятельности, выразившейся въ изданіи: 1, Третьяго прибавленія къ систематическому каталогу русскаго отдѣленія (1902 г.), 2, Каталога дублетовъ русскихъ книгъ, (1902 г.). 3, Отчета за 1902 г. съ приложеніемъ историческаго очерка библіотеки за 35 лѣтъ ея существованія, поработала и для мѣстной археографіи. Ею изданы: 1, Третій

выпускъ „Описанія рукописнаго отдѣленія Виленской Публичной библіотеки“, включившій описаніе 380 пергаменныхъ грамотъ, изъ которыхъ 76 всецѣло напечатаны въ приложеніи (всего 271 страница in folio 2) Тринадцатый томъ „Археографическаго Сборника“ (183 стр. in f.).

Всѣ эти изданія Библіотеки появились въ печати благодаря средствамъ, отпущеннымъ г. Попечителемъ учебнаго округа. Тоже должно сказать и относительно выходящаго четвертаго выпуска Описанія.

I.

Настоящій выпускъ раздѣляется на три части: 1) описаніе пергаменныхъ грамотъ, 2) описаніе рукописныхъ сборниковъ и 3) приложенія.

Въ первыхъ трехъ выпускахъ предлагаемаго изданія, вышедшихъ въ 1895, 1897 и 1898 годахъ, былъ описанъ поступившій въ библіотеку архивъ Виленской Капитулы и всѣ наличныя пергаменныя грамоты рукописнаго отдѣла Виленской Публичной библіотеки. Послѣдняя съ тѣхъ поръ обогатилась новыми поступленіями пергаменныхъ грамотъ, описаніе которыхъ составило первую часть предлагаемаго выпуска. Здѣсь описана 121 грамота XV (2), XVI, (43) XVII (54) и XVIII (22) вв., а также одна пергаменная книга, заключающая въ себѣ собраніе привилегій г. Люблина, начиная съ древнѣйшихъ временъ. Большинство грамотъ написано на латинскомъ языкѣ (69), затѣмъ на польскомъ (23), русскомъ (23), русскомъ и польскомъ (4) и на нѣмецкомъ (3). Онѣ содержатъ въ себѣ права и привилегіи различныхъ городовъ бывшей Рѣчи Посполитой, правительственныя распоряженія, судебныя рѣшенія по общественнымъ дѣламъ, частныя юридическія сдѣлки, имущественныя и сословныя права церкви и опредѣленія духовной власти.

Большинство грамотъ описанныхъ въ настоящемъ выпускѣ относится къ городскому благоустройству. Городское населеніе Литовско-польскаго государства, представляя собою видную экономическую силу, не отличалось многочисленностью, такъ какъ среднее сословіе (мѣщане) стремилось перейти въ высшее сословіе, получить дворянство, уступая свое мѣсто пришельцамъ—евреямъ. Польское правительство и частные крупные владѣльцы принимали различныя мѣры, чтобы увеличить населеніе городовъ, расширить ихъ экономическую жизнедѣятельность. Съ этою цѣлью надѣляли ихъ juribus, privilegiis, libertatibusque, immunitatibus, constitutionibusque.

Однимъ изъ главныхъ средствъ для привлеченія населенія въ города было извѣстное Магдебургское право, которое давало мѣщанамъ самоуправленіе и собственный судъ подъ предсѣдательствомъ (въ дѣлахъ гражданскихъ и уголовныхъ) избраннаго ими войта, подсуднаго въ королевскихъ городахъ лишь одному королю.

Въ описанныхъ пергаменныхъ грамотахъ такое право Владиславъ Ягайло даровалъ въ 1420 г. городу *Туробину* (№ 380); въ 1557 г. король Сигизмундъ Августъ далъ ему грамоту на открытіе ежегодной ярмарки (№ 396); Сигизмундъ III въ 1598 предоставилъ городу собирать мыто со скота (№ 422). Грамоты короля Стефана Баторія въ 1576 г. (№ 400—402) служатъ подтвержденіемъ Магдебургскаго права г. *Красноставу*, съ пожалованіемъ ему 100 ланъ земли и съ дарованіемъ права собирать плату съ купцовъ за проѣздъ черезъ 3 городскіе моста. Тотъ же король подтвердилъ грамоты своихъ предшественниковъ объ освобожденіи красноставскихъ жителей отъ подводной повинности, разрѣшилъ имъ пользоваться дровами изъ старостинскихъ лѣсовъ и королевскою мельницей (№ 423, 424) и запретилъ евреямъ селиться въ Красноставѣ и его окрестностяхъ (№ 404). Сигизмундъ III въ 1589 г. подтвердилъ право православныхъ русскихъ тогоже города занимать городскія должности (№414), а въ послѣдующіе годы подтвердилъ право города (№ 421, 430) на пропинаціонное право (винокуреніе, продажа питей), на устройство медоваго склада, на подводную повинность за плату (№ 438). Король Владиславъ IV присоединилъ ему же право на взиманіе платы за перевозъ черезъ рѣку Вепрь (№ 458). Его преемникъ подтвердилъ право Красностава на взиманіе платы за обязательное помѣщеніе товара проѣзжихъ купцовъ въ городскомъ складѣ (№ 463). Короли Михаилъ, Янъ III, Августъ II подтвердили всѣ права и вольности г. Красностава (№№ 465, 466, 473, 474 и 483).

Въ 1580 года король Стефанъ Баторій даровалъ вновь основанному г. *Замостью* гербъ, Магдебургское право (№ 406) и разныя вольности, напримѣръ на учрежденіе (съ 1585) двухъ еженедѣльныхъ ярмарокъ (408 и 409). Это подтвердили: Сигизмундъ III (№№ 410, 412 и 428), Владиславъ IV (№ 445), который въ прибавку учредилъ тамъ ежегодную ярмарку (№ 457), и установилъ бруковый и мостовый сборъ съ пріѣзжающихъ купцовъ (№ 451), Король Михаилъ освободилъ, сверхъ того, замостскихъ купцовъ отъ пошлинъ и мыта въ пользу короля (№ 465 и 467), а Австрійскій король Францъ II въ 1790 г. снова подтвердилъ всѣ права и вольности, дарованныя раньше г. Замостью. (№ 499). Грамотою 1589 г. король Сигизмундъ III далъ епископскимъ мѣщанамъ г. *Пинска* Магдебургское право наравнѣ съ королевскими мѣщанами (№ 411). Это под-

твердилъ и въ 1633 г. Владиславъ IV (№ 446). Грамотою короля Яна Казиміра 1650 г. было подтверждено Магдебургское право городу *Кейданамъ* (№ 459). Привилегіи и вольности были даны, или подтверждены королевскими грамотами еще слѣдующимъ городамъ: *Грубешову* и *Холму* (№ 423) на освобожденіе отъ подводной повинности, г. *Томашову* на освобожденіе отъ мыта, торговыхъ и другихъ пошлинъ (№№ 449, 470, 471), и дано разрѣшеніе собирать плату съ проѣзжихъ чрезъ городской мость (№ 448), *Маркушову* на разныя вольности (№ 475) и то же гор. *Люблину* (пергаменная книга № 501).

Кромѣ польскихъ королей, Магдебургское право и разныя вольности городамъ давали и сами ихъ владѣльцы, имѣя въ виду тѣже экономическія цѣли, что и короли. Такъ въ 1424 г. при продажѣ г. *Туробина* его владѣльцемъ Доброгостомъ Шамотульскимъ бывшее тамъ jus Ruthenicum замѣнено на jus Theutonicum, quod Maidburgense dicitur (№ 381), что подтверждено послѣдующими владѣльцами города (№ 382, 417, 425), которые кромѣ того записали городу пропинаціонное право (№ 398), надѣлили Туробинскихъ мѣщанъ огородами и разными грунтами (№ 399, 403), и подтвердили права Туробинскихъ евреевъ (№ 433, 434). Земельные грунты даны были также г. *Томашову* его владѣльцемъ и основателемъ Ѳомою Замойскимъ (№ 439). Тѣмъ-же магнатомъ въ 1725 г. было дано Магдебургское право основанному имъ-же городу *Юзефову* (№ 485). Въ 1732 г. владѣльцемъ Михаиломъ Замойскимъ разрѣшены ситникамъ (ремесленникамъ) основаннаго имъ мѣстечка *Юзефова* свободное производство и продажа ихъ издѣлій (№ 488). Въ 1668 г. Богуславъ-Иванъ Збаскій подтвердилъ гор. *Курову* Магдебургское и другія права, дарованныя его предками (№ 464).

Имѣя въ виду поднять экономическое благосостояніе городского населенія, улучшить ремесленное производство и сбытъ его произведеній, короли и частные владѣльцы городовъ оказывали содѣйствіе перенесенному также съ Запада учрежденію *цеховъ*. Послѣдніе въ силу дарованныхъ имъ привилегій представляли замкнутыя ремесленныя ассоціаціи, изъ которыхъ каждая занималась опредѣленнымъ ремесломъ. Внѣ цеховъ всякое производство ремеслъ запрещалось и продажа произведеній преслѣдовалась. [1]) Короли и владѣльцы поощряя цехо-

---

[1]) Мы не считаемъ нужнымъ распространяться о цеховомъ устройствѣ, хорошо уже разработанномъ въ нашей исторической литературѣ. См. *Владимірскаго-Буданова* „Нѣмецкое право въ Польшѣ и Литвѣ", 1868 года; *И. П. Жилтинкевича* „Виленскія филантропическія, или медовыя братства". 1887 г. *Акты* Вил. Арх. Комиссіи, томъ X, предисловіе. *Описаніе* рукописнаго отд. Виленск. Публ. Библ.; т. III, предисл. *Архивъ* Юго-Зап. Россіи V томъ. I часть. *Тарановскій*: „Обзоръ источниковъ Магдебургскаго права З.-Русскихъ городовъ Литовской эпохи". *Кистяковскій*, „Право, по которому судился малорусскій народъ". *Довнаръ-Запольскій*, „Государственное хозяйство Великаго Княжества Литовскаго".

вое устройство, давали имъ не только права, привилегіи, но также и самые уставы, по своему содержанію очень сходные, таковы: № 462,—грамота короля Яна Казиміра 1664 г., утверждающая права виленскаго цеха переплетчиковъ; №№ 468 и 474 грамоты короля Михаила 1670 и 1676 г., подтверждающія эти права; грамота Станислава Дунина-Борковскаго, каштеляна полоцкаго 1671 г. подтверждающая королевскую грамоту объ учрежденіи въ г. Ополѣ ремесленнаго цеха (№ 469); уставы данные Замойскими различнымъ цехамъ г. *Томашова* (№№ 436, 453–455). Уставъ 1695 г. и правила *Куровскаго* цеха ткачей (№ 478) отличаются наибольшею полнотою.

Кромѣ упомянутыхъ королевскихъ привилегій, жалованныхъ грамотъ и уставовъ, данныхъ цѣлымъ городамъ, или городскимъ ассоціаціямъ, такія же грамоты давались и отдѣльнымъ лицамъ. Въ нашемъ выпускѣ сюда относятся: грамота 1518 г. короля Сигизмунда I, съ пожалованіемъ Альбрехту Гонтовичу за вѣрную службу селъ Перетрутовичи и Колокъ (№ 384); грамота 1551 г. магистра Ливонскаго Ордена Іоганна фонъ-деръ Рекке на участокъ земли (№ 392); подтвердительныя грамоты короля Августа (1556 г.) боярину Хребтовичу (№ 395) и Сигизмунда III королевскому писарю Ивану Гайко (№ 429), объ ихъ земельныя владѣнія; на то-же грамоты кн. Альбрехта Радзивилла (№ 405) и кардинала Георгія Радзивилла (№ 419); дарственная запись Анны Завиши на дворъ въ Вильнѣ кухмистру виленскаго бискупа (№ 389).

Всѣ описанныя королевскія привилегіи, жалованныя и дарственныя грамоты, представляя бытовой интересъ, вмѣстѣ съ тѣмъ имѣютъ юридическое значеніе, служатъ источникомъ для исторіи права Литовско-русскаго государства, такъ какъ всѣ подобныя привилегіи, представляя собою исключеніе изъ существующаго порядка и общаго права, тѣмъ самымъ указываютъ на самое правило т. е. норму обычную, или уже облеченную въ законодательную форму.

Болѣе положительныя и опредѣленныя законодательныя нормы, хотя имѣющія только мѣстное значеніе, представляютъ грамоты, заключающія въ себѣ правительственныя распоряженія и судебныя рѣшенія. Они частію относятся также къ городскимъ и сельскимъ общинамъ, частію къ отдѣльнымъ лицамъ. Такова грамота короля Сигизмунда III, 1589 г. о подводной повинности жителей деревни *Тарноцуры*, приписанной къ Красноставу (№ 413). Его же утвержденіе судебнаго рѣшенія въ пользу г. *Краснастава* сосѣдняго бора, оспариваемаго старостою Мнишкомъ (№ 415, 420). Его-же грамота (1591 г.) разрѣшающая Керножицкому взимать сборъ съ проѣзжающихъ черезъ мостъ, устроенный имъ въ его имѣніи

по дорогѣ изъ Клецка въ Пинскъ (№ 418). Грамота короля Яна III, 1(освобождающая бояръ с. Добучина отъ обязанности быть на посылкахъ возить письма (№ 472). Рѣшеніе Маршалковскаго суда (1636 г.) по жалобѣ скихъ мѣщанъ на солдатъ и казаковъ, насильно занявшихъ дома обыват производившихъ вымогательства (№ 452).

Грамоты, относящіяся *къ церковнымъ дѣламъ* болѣе многочисленны и жательны. Сюда входятъ прежде всего распоряженія свѣтской и духовной относительно лицъ духовнаго сана православнаго и рим.-католическаго вѣр вѣданій. Наиболѣе древняя изъ этихъ грамотъ относится къ 1552 г. (№ 385) ставляетъ любопытный фактъ изъ исторіи отношеній свѣтской и духовной в въ древнѣйшей западно-русской епархіи Пинско-Туровской. Золотымъ этой епархіи было княженіе Ѳеодора Ивановича Ярославича, получившаго П за женой своей, кн. Александрой, происходившей изъ рода кіевскихъ Олельковичей 1). Отличаясь необычайной преданностью православію и б стіемъ, бездѣтная княжеская чета не щадила средствъ на построеніе и у ніе церквей и монастырей и на разныя имъ пожертвованія. Усердіе ея р ралось далеко за предѣлы Пинскаго княжества: упоминаются его жало грамоты Ковенскимъ и Виленскимъ церквамъ; были даже пожертвованія р лическимъ костеламъ. Увлекшись церковностроительствомъ и благотво ностью князь Ѳеодоръ началъ „новины вводити, церкви новые безъ воли благословенія епископа закладати и будовати, также и попы до тыхъ и установляти и ими радити, выймуючи с послушенства владычняго". Въ выраженіяхъ обратился епископъ пинскій Васіанъ съ жалобой на Ѳеодор новича къ Великому князю Александру 1). Послѣдній сталъ на сторонѣ ея

---

1) Олельковичи, происходившіе изъ рода Ольгерда, всегда считались самыми ревностными и вѣрн нителями русскихъ началъ и православія въ западной Руси. Когда возникалъ вопросъ о кандитатурѣ на литовскаго княжества, то всегда русская партія выдвигала одного изъ кіевскихъ князей Олельковичей, было по смерти Витовта, Сигизмунда Кейстутьевича, Казиміра. Какъ на факты ихъ преданности право исторіи указываютъ во-первыхъ, что ими была предотвращена первая попытка Церковной Уніи въ 141 былъ изгнанъ изъ Кіева главный агентъ уніи Исидоръ; затѣмъ ими была обезпечена неприкосновенн довъ Митрополіи Кіевской, одарена имуществами Кіево-Печерская Лавра, украшены ея храмы и проч. махъ русскихъ митрополитовъ дѣятельность Олельковичей, какъ поборниковъ православія, сравнивается же дѣятельностью князей кіевскихъ и они именуются образцовыми христіанами. „Отъ многихъ про тебя человѣка слышу, писалъ митрополитъ Іона князю Александру Владимировичу Олельковичу, яко же ес православный Христіанинъ и церкви Божое сынъ и поборитель по Божей церкви и по законѣ" (Подро нашей статьѣ „О положеніи православія и русской народности въ Пинскомъ удѣльномъ княжествѣ д О томъ-же Ф. Н. Добрянскій въ предисловіи ко II-ому тому Описанія рукописнаго отдѣленія В. П. Б. Г „Пинско-Туровское княжество". (Кіевск. унив. Изв. 1902 г. №№ 7, 10, 11 и 12). Дашкевичъ. Замѣтки Лит. Государства—стр. 152)

2) Грамота раньше была напечатана въ Акт. З. Р. (Т. II. № 109); перепечатывается здѣсь въ виду сти для исторіи нашего края.

и запретилъ свѣтскимъ властямъ вступаться въ церковное управленіе. Это подтвердили короли польскіе: Сигизмундъ (№ 385) Владиславъ IV (Прилож. № 27) и Августъ III (№ 495). Но отстаивая іерархическое право церковной православной власти отъ свѣтскихъ людей, сами короли польскіе, называя и считая себя „верховными подателями столицъ духовныхъ и всѣхъ хлѣбовъ духовныхъ“, а также „подавцами и оборонцами всѣхъ костеловъ и церквей“, произвольно распоряжаются поставленіемъ православныхъ, а затѣмъ уніатскихъ митрополитовъ и епископовъ, при чемъ всегда принимается во вниманіе степень ревности къ р.-католическому костелу. Такъ Сигизмундъ III по смерти еп. Пинскаго Іоны Гоголя (1602 г.) преемникомъ его назначилъ Паисія Мономонаха, который „о едности церковное въ повшехней вѣрѣ католицкой съ костеломъ светымъ римскимъ, чуле, дбале и працовите старатися не занехивалъ“ (Прилож. № 19). Короли-же давали и отнимали у православныхъ и уніатовъ различныя права (№ 461). Въ этомъ отношеніи интересна прилагаемая грамота (Прил. № 33) Яна Казиміра, подтверждающая королевскіе привилеи, данные уніатскимъ епископамъ въ 1595 и 1633 годахъ. Первый изъ этихъ привилеевъ представляетъ своего рода договоръ Сигизмунда III съ отступниками отъ православія (митр. Рогозой, еп. Кирилломъ Тернецкимъ, Ипатіемъ Поцѣемъ) относительно правъ и положенія уніатовъ и ихъ духовенства при единеніи съ костеломъ римскимъ. Уніатской церкви предоставлено было тогда право выбора въ духовныя власти только изъ лицъ русскаго происхожденія уніатская церковь пользуется покровительствомъ королевской власти; прежнія жалованныя грамоты, фундуши и всѣ церковныя „наданя“, даже записанныя только на евангеліяхъ, получали законную силу и оставлялись нерушимыми; въ королевскихъ имѣніяхъ русскія церкви, монастыри запрещено обращать въ католическіе; позволено существованіе утвержденныхъ патріархомъ братствъ, а также основаніе „школъ и семинарѣй греческаго и словенскаго языка“ и типографій подъ властію митрополита уніатскаго, который получаетъ утвержденіе въ своемъ санѣ отъ короля. Привилей 1633 г. данъ былъ по просьбѣ митроп. Веніамина Рутскаго; имъ утверждались всѣ имѣнія, принадлежащія базиліанскому виленскому св.-Троицкому монастырю, которыми управляетъ настоятель монастыря („старшій“); при монастырѣ остается утвержденное королевскимъ привилеемъ 1589 г. св.-Троицкое братство, со всѣми его правами и вольностями, а равно и всѣ существовавшія при монастырѣ медовыя церковныя братства. Въ 1783 г. королемъ Станиславомъ Августомъ былъ подтвержденъ королевскій привилей (1589 и 1623 гг.), данный Виленскому св.-Духовскому и Минскому Петропавловскому православнымъ братствамъ, при чемъ въ 1623 г. Минское братство сравне-

но было въ правахъ и вольностяхъ съ виленскимъ, что и подтверждаетъ грамота 1783 г. (№ 498).

Къ опредѣленію имущественныхъ владѣній православныхъ и уніатскихъ церквей относятся слѣдующія пергаменныя грамоты: фундушъ Ѳеодора Ивановича Ярославича (1513 г.) Пречистенской церкви г. Пинска (№ 383); королевское подтвержденіе фундушей того же князя на имѣнія, наданныя той же Пречистенской церкви (№ 441), на три дворища пинской церкви св. Ѳеодора Тирона (№ 442), на разныя наданія, въ пользу Николаевской пинской церкви (№ 447 и 456); записи воеводы витебскаго Кишки православной церкви въ м. Холхлѣ (№ 427); виленскаго бискупа Евстафія Воловича Бездежской уніатской церкви (№ 440); Георгія Скумина Тышкевича въ пользу Воскресенской церкви въ селѣ Сельцѣ (№ 443).

Историческій интересъ этихъ грамотъ заключается въ томъ, что онѣ опредѣляютъ объектъ „наданя“ и также указываютъ на мѣстонахожденіе и число уніатскихъ и православныхъ церквей (что важно для исторической статистики), а также на ихъ устройство и „аппараты“.

Что касается распоряженій католическихъ церковныхъ властей, то къ нимъ относятся буллы: папы Климента XI (1704 г.) о назначеніи Владимірскаго уніатскаго епископа Льва Кишки митрополитомъ Кіевскимъ и всея Руси (№ 479); папы Бенедикта XIV (1748 г.) о подчиненіи Варшавскаго и Кузницкаго базиліанскихъ монастырей супрасльскому настоятелю (№ 493). Сюда же надо отнести папскія индульгенціи, т. е. грамоты объ отпущеніи грѣховъ. Онѣ даны были папами уніатскимъ монастырямъ и ревностнымъ уніатамъ за подвиги благочестія. Цѣль ихъ привлечь къ уніи православныхъ, поднять значеніе уніатскихъ (особенно базиліанскихъ) монастырей. Таковы: 1650 г.—папы Иннокентія X Черейскому безиліанскому монастырю (№ 460); его-же Супрасльскому монастырю (№ 476, 477); 1705 г. папы Климента XI тому-же монастырю (№№ 480—482); 1723 г. папы Иннокентія XIII съ отпущеніемъ грѣховъ всѣмъ лицамъ, выслушавшимъ уніатскую литургію въ день памяти Іосафата Кунцевича (№ 484); индульгенціи папъ: Климента XII, Бенедикта XIV, Климента XIII и XIV-го объ отпущеніи грѣховъ всѣмъ посѣтителямъ храмовъ Супрасльскаго монастыря въ день задушный (№№ 489—492, 494, 496 и 497).

Изъ описанныхъ въ этомъ выпускѣ грамотъ, упомянемъ еще о небольшой группѣ, представляющей образцы частныхъ юридическихъ сдѣлокъ. Сюда отно-

сятся: продажныя записи: Яновича (1525 г.) Рамановичей (1552) и Будило (1554) на имѣніе Меречъ. (№№ 386, 393, 394); Шимковичей на имѣніе Гравжишки съ подтвердительною грамотою короля Сигизмунда-Августа 1530 г. (№ 388); кн. Семена Глинскаго на дворецъ Мейшагольскій 1542 г. (№ 390); на плацы земли въ гор. Вильнѣ: 1542 г. Яна Дьяка Смиренного (№ 391); Яна Ясинскаго 1611 г. (№ 432); Петра Даскевича 1634 г. (№ 450).

II.

Вторую часть предлагаемаго описанія составляетъ перечневая опись рукописныхъ сборниковъ. Ихъ въ Виленской Публичной библіотекѣ хранится свыше 4000 и образованіе этого собранія тѣсно связано съ исторіей самаго рукописнаго отдѣленія библіотеки. Когда въ 1864 г. по распоряженію гр. М. Н. Муравьева, изъ конфискованныхъ библіотекъ закрытыхъ р.-католическихъ монастырей, частныхъ владѣльцевъ и общественныхъ учрежденій начали свозить въ Вильну, для основанія „Виленской Центральной Публичной библіотеки“, заключавшіяся въ нихъ книжныя богатства, то среди нихъ оказалось много разнообразныхъ рукописей, начиная съ многоцѣнныхъ пергаменныхъ грамотъ и кончая малозначительными письмами частныхъ лицъ позднѣйшаго времени. Вскорѣ къ этому присоединились рукописи изъ реформированнаго Виленскаго Музеума древностей, изъ учебныхъ заведеній и добытыя во время ученыхъ археологическихъ командировокъ по сѣверо-запади. краю. Все это, собранное въ разное время и разными лицами, рукописное богатство находилось до открытія библіотеки (въ 1867) въ хаотическомъ безпорядкѣ. Когда приступили къ его разбору, то подавляющая масса рукописей, при недостаточномъ числѣ рабочихъ силъ, не дала возможности привести ее въ научную систему, сдѣлать подборъ и группировку рукописей, строго соотвѣтствующую ихъ содержанію и хронологіи. Приходилось собирать документы въ отдѣльные томы и папки, придерживаясь по возможности ихъ лишь хронологическаго однообразія, а не содержанія. Притомъ изъ нѣкоторыхъ учрежденій и отъ частныхъ лицъ поступали въ переплетахъ уже скомпанованные томы, заключавшіе сотни рукописныхъ листовъ, не сходныхъ по времени и самаго разнообразнаго содержанія.

Къ изданію описанія этихъ сборниковъ и приступаетъ теперь Управленіе Виленской Публичной библіотеки. Оно не претендуетъ на научность описанія, съ точнымъ указаніемъ количества листовъ каждаго сборника, съ подробнымъ перечнемъ всѣхъ входящихъ въ него бумагъ, опредѣленіемъ ихъ научнаго значенія и подлинности. Для такого описанія управленіе не имѣетъ ни времени,

ни средствъ. Въ видахъ быстро растущаго съ каждымъ годомъ рукописнаго богатства управленіе библіотеки, пользуясь просвѣщеннымъ содѣйствіемъ нынѣшняго г. Попечителя Виленскаго Учебнаго Округа, спѣшитъ познакомить публику съ неизвѣстнымъ ей рукописнымъ богатствомъ и своими описаніями дать руководство къ пользованію имъ.

Въ предлагаемомъ выпускѣ описано 549 рукописныхъ сборниковъ (Шкафы II-ой и III-ій). Собранные въ нихъ документы и различныя произведенія относятся къ XV—XIX вѣкамъ. Они писаны на языкахъ: польскомъ, русскомъ, латинскомъ, французскомъ, нѣмецкомъ и шведскомъ. Семнадцать изъ нихъ напечатаны въ разныхъ томахъ Виленскаго Археографическаго сборника (всецѣло, или въ извлеченіи), а нѣкоторые отдѣльные документы встрѣчаются въ другихъ археографическихъ изданіяхъ.

Содержаніе описанныхъ здѣсь рукописныхъ сборниковъ очень разнообразно, такъ что трудно поддается группировкѣ: иногда въ одномъ и томъ же сборникѣ, заключающемъ до 500 документовъ, можно встрѣтить королевскую привилегію, частный документъ юридическаго характера, научное и литературное произведеніе, письмо, хозяйственные рецепты и т. д. Такіе сборники (varia) мы отдѣляемъ въ особую группу, а остальные, по преобладающему содержанію, раздѣлимъ на слѣдующія рубрики:

1. Сборники, имѣющіе преимущественно политическое и государственное значеніе (памятники международнаго государственнаго и административнаго права). Сюда входятъ:

а) *Опредѣленіе* государственныхъ границъ Литвы (III шкафъ № 49), акты и дневники дипломатическихъ сношеній, конфедерацій, (№№ III: 178, 179).

б) *Грамоты королей*, великихъ князей и государственныхъ людей, начиная съ XV в. Сюда входятъ: привилегіи, мандаты, рескрипты, листы, инструкціи, рѣчи, письма, касающіяся политики, и т. п. (II: 22—28, 202, 203. III: 129, 130, 166, 181).

в) *Сеймовыя постановленія,* универсалы (III, 1, 20), дневники сеймовъ и инструкціи сеймовымъ посламъ (III: 27, 33, 52, 59, 62, 63, 66, 136, 153, 165, 170), сеймовые декреты, рѣчи, письма въ теченіи сеймовъ (III, 174, 236).—Эти сборники почти еще не использованные историко-юридической наукой, представляютъ цѣнные матеріалы, въ которыхъ изслѣдователи найдутъ не мало данныхъ для рѣшенія спорныхъ вопросовъ о происхожденіи, исторіи и значеніи литовско-русскаго сейма 1).

---

1) Разумѣемъ возраженія Максимейко, («Сеймы Литовско-русскаго государства» 1902 г.) по поводу соч. Любавскаго «Литовско-русскій сеймъ». См. также: Карѣева, «Историческій очеркъ польскаго сейма», Жуковича, «Сеймовая борьба православнаго з.-русскаго дворянства съ церковной уніей» 1901 г. и др.

г) Сюда же надо отнести *дѣловыя бумаги помѣстной администраціи С.-З. края:* переписка исправниковъ, приставовъ, казенныхъ палатъ (II: 140, 142, 172, 175, 209, 215, 216, 236); бумаги (протоколы) депутацій и комиссій (II: 210, 277—278, 286-290; III, 32), опекъ (II, 211), а также *сборники политико-литературнаго содержанія*, въ которые входятъ, кромѣ матеріаловъ по исторіи, политическіе договоры, грамоты, инструкціи (III, 12, 16, 56, 63, 437), политическія рѣчи, разсужденія, письма и политико-сатирическія стихотворенія (III: 2, 8, 13, 15 24, 25, 36, 38, 39, 42, 55, 56, 64, 70, 71, 185, 217).

2. Сборники преимущественно юридическаго содержанія.

Сюда относятся:

а) *Памятники* исторіи права и кодификаціи Литовско-русскаго государства и Рѣчи посполитой; «Устава на волоки,» Статутъ разныхъ изданій и экстракты изъ него, инструкціи о судахъ, выдержки основныхъ законоположеній, сборники указовъ, универсаловъ (II: 126, 133; III: 67, 173, 180);

б) *Юридическіе документы*, опредѣляющіе личныя и имущественныя гражданскія права, жалованныя грамоты, дарственныя записи, продажныя, замѣнныя, закладныя, завѣщанія и т. п. (II: 8, 20 29-124, 128, 135-138, 204-207; III: 45—46, 50, 72-105, 109, 127, 131, 132, 164 280);

в) *Бумаги процессуальнаго характера:* позвы въ судъ, реляціи, кассаціи и цѣлыя судебныя процессы крестьянъ, мѣщанъ (III: 72-105. 108, 112), процессы евреевъ, (III: 113, 114, 118), ихъ жалобы и прошенія (III: 72-76, 79, 110, 117, 128) дѣла по уголовнымъ преступленіямъ (III, 118), декреты судовъ: трибунальнаго (III: 21, 133, 271, 274, 279), земскихъ (II, 139-брянскаго; III, 270-слонимскаго; III, 273-могилевскаго), подкоморскихъ судовъ (III, 175, 292), королевскихъ (III, 108, 275, 276), гродскихъ (III, 113-тельшевскаго, III, 116, 135-браславскаго.

г) *Сборники историко-юридическаго характера,* въ которыхъ документы подобраны примѣнительно къ нѣкоторымъ историческимъ событіямъ (III: 184, 258, 259, 261, 262), при чемъ встрѣчаются свѣдѣнія и замѣтки по теоріи и исторіи права.

Всѣ эти сборники (какъ и актовыя книги бывшихъ судовъ, изъ которыхъ въ нихъ часто встрѣчаются выдержки) со всею ясностью рисуютъ картину юридическаго быта Литовско-русскаго государства со стороны правовой и процессуальной, а также личныя имущественныя права населенія, его экономическій бытъ.

Дополненіемъ къ такому выясненію служатъ еще сборники, заключающіе въ себѣ инвентари и разграниченія. Составленіемъ ихъ польское правительство стремилось регулировать взаимныя отношенія между подданными, королевскимъ урядомъ и частными владѣльцами. Такіе акты со всѣми подробностями опредѣляютъ границы частныхъ владѣній, денежныя подати и натуральныя повинности; они уя-

сняютъ разнообразныя стороны западно-русской сельской общины, ея отношенія къ замку, городу, королевскому уряду и частнымъ владѣльцамъ, рисуютъ общественный бытъ крестьянина, отношенія между членами общины, управленіе, а также домашній бытъ крестьянъ и земянъ, стоимость рабочаго труда и цѣнность жизни; наконецъ, въ такихъ сборникахъ юридическо-экономическаго характера находимъ не мало матеріаловъ для топографической номенклатуры Литовско-русскаго государства. Сюда относятся: Ревизія кобринской экономіи (II: 2, 4-13, 132, 208, 212 III: 140-145), а также хозяйственныя записи и документы отдѣльныхъ имѣній (III: 34, 106, 111, 146-150).

3. Сборники историческаго содержанія.

а) *Источники исторіи:* хроники, дневники, матеріалы по исторіи Литвы: (III, 29-31, 37,III, 152), отрывки изъ писцовой книги (II, 17).

б). *Матеріалы для исторіи городовъ: Бѣлостока* (III, 169), *Бѣльска* (III, 260), *Вильны:* (II 221-233 (виленскій театръ), III, 134 (виленскій департаментъ), III, 6, 230 (виленскія тайныя общества), III, 128), *Дорошчина* (III, 193). *Каменецъ-Литовска* (II, 171). *Кричева, Могилева* (и Могилевской губерніи), *Мстиславля, Орши* (II, 127; III 228) *Нарева* (III, 252), *Чаусъ, Черикова, Шклова* (II, 125) *Львова* (II, 250) Въ эти сборники входятъ привилегіи и жалованныя грамоты, данныя городамъ королями и владѣтельными особами, документы, относящіеся къ нѣкоторымъ городскимъ учрежденіямъ напр. *къ цехамъ* (II, 170; III, 128) и различнымъ классамъ населенія, тяжебныя дѣла по имущественнымъ владѣніямъ городовъ, такъ что на основаніи ихъ есть полная возможность воспроизвести нѣкоторые отдѣльные моменты изъ исторіи каждаго города, нарисовать картину общественнаго и экономическаго быта его населенія.

в). *Матеріалы для исторіи сословій:* военнаго, дворянскаго: (III, 4, 28 (списки), III, 213 (гербовникъ польскихъ фамилій), духовнаго: (II, 247, 250; III, 253, крестьянскаго (III, 272).

г). *Матеріалы по военной исторіи:* состояніе крѣпостей (II, 1), отдѣльныя военныя событія: (II, 217, 218, III: 42, 43, 44. (осада Быховца); 54, 58 (турецкая война 1672), 249; (по отечественной войнѣ (въ предѣлахъ с.-з. края 1812-1815 г.г.): (II: 143-149, 176-201; III 51, 134. Документы военной распорядительной коммисіи (III, 278, 282-284).

д) *Историко-литературные сборники,* включающіе: историческіе разсказы и разсужденія (II. 238-245; III: 4, 5, 14, 27, 41, 61, 107, 136, 186. 219); статьи и документы по всеобщей исторіи (III, 242) по исторіи Россіи (III, 238, II; 196 Польши (III, 298, 203, 204, 224, 238) Литвы (III, 244, 246, 248-рукописи Нарбута)

Галиціи (II, 247-249), Скандинавіи (III, 200, 248). Къ исторіи отдѣльныхъ событій: 1794, (III, 65, 191), Барская конфедерація (III. 205), возстанія: глинянское (III, 227), торнское (III 209).

4), Сборники относящіеся къ исторіи церкви (православной, уніатской, римско-католической) въ предѣлахъ западныхъ губерній. Сюда входятъ:

а) *Церковно-историческіе источники:* лѣтопись супрасльскаго православнаго монастыря (II. 134), дневникъ настоятеля какого-то р.-католическаго монастыря (III, 188).

б). *Матеріалы по исторіи р.-католическаго епархіальнаго управленія:* распоряженія, указы р.-к. митрополитовъ (III, 163); въ частности по духовной администраціи виленской епархіи: (III, 162, 171, 255); по волынской и минской епархіямъ (III, 48, 178), акты гнезненской капитулы и свѣдѣнія по статистикѣ р.-к. костеловъ виленской губ. (III, 234-здѣсь же статистика православныхъ церквей).

в). *Матеріалы по исторіи уніатскаго епархіальнаго управленія:* сборники актовъ отдѣльныхъ консисторій (III, 157, 161), благочиній (III, 160, 280), клещельской коммиссіи (III, 243), съѣздовъ уніатскаго духовенства (III, 154), отчеты объ осмотрѣ уніатскихъ церквей (III, 155, 156, 158, 159, 254).

г). *Матеріалы по исторіи р.-католическихъ* монастырей: Дрогичинскаго (францисканскаго) (III, 193) Городищенскаго (бенедиктин. мон.) (II, 129, 130, 141; III: 115, 119-124), Лысковскаго (миссіонер.) (III 265-368) Гродненскаго (доминиканскаго) (III 269); уніатскихъ монастырей: Кронскаго (II, 214), Черленскаго (III, 137-139). базиліанскихъ (III, 190-списокъ ихъ); въ частности: Брестскаго (III, 47), Геліановскаго (III 151), Супятицкаго (III, 123), Новодворскаго (III, 35). Въ этихъ сборникахъ помѣщены дѣловыя бумаги, касающіяся имущественныхъ владѣній монастырей, ихъ внутренней жизни, сношенія со свѣтской и духовной властями (напр. папой), но преобладаютъ процессуальныя дѣла съ сосѣдними монастырями.

д). *Фундуши* въ пользу р.-к. монастырей, (III, 189), костеловъ (III, 187,251), плебаній (III, 192) и приходскихъ уніатскихъ церквей (III, 172).

е). Нѣсколько отдѣльно стоятъ *матеріалы по исторіи р.- католическихъ орновъ:* бенедиктинскаго (III, 123, 126), бернардинскаго (III, 163), іезуитскаго)III, 183, 199, 206, 207, 241) кармелитскаго (III, 187), миссіонеровъ (III, 284-268).

Сюда же надо присоединить *матеріалы по исторіи франкъ-масоновъ с.-з. края* III, 202, 237).

5), Сборники литературнаго и частью философскаго содержанія.

Сюда входятъ всѣ виды прозы, (III, 2, 195, 220, 222, 223, 228, 231), включая ораторство свѣтское (рѣчи 234, 239, 250) и духовное: бесѣды, поученія (III,

210—212); стихотворенія различнаго содержанія (включая и религіозное), а также трактаты философско-политическіе (III, 17) и моральные (III, 182).

6). Сборники различнаго содержанія *(varia):* историческіе разсказы, стихи, пословицы, рецепты, эпитафіи, выписки изъ газетъ et varia notata: (II, 14-16, III: 5, 10, 11, 26, 57, 153, 167, 170, 201, 214, 216, 221, 225, 232, 236, 240).

7, Учебныя пособія по Закону Божію (II, 237) по географіи и космографіи (III 19,-196), словари (III, 245).

8) Письма, документы, выписки, дневники частныхъ лицъ, между прочимъ извѣстнаго дѣятеля въ Галиціи В. М. Площанскаго (II, 246-257) и другихъ (III, 3, 19, 22. 69, 229, 235, 256, 257).

III.

Третью часть предлагаемаго выпуска составляютъ приложенія 34 подлинныхъ пергаменныхъ грамотъ и двухъ извлеченій изъ рукописныхъ сборниковъ, относящихся къ городамъ Бѣльску и Бѣлостоку (XVIII в.). Нѣкоторыя изъ напечатанныхъ въ приложеніи грамотъ были уже помѣщены въ другихъ археографическихъ изданіяхъ, но не съ подлинниковъ, притомъ въ польской транскрипціи, въ слѣдствіе чего въ нихъ встрѣчаются, хотя и незначительныя, отступленія отъ подлинника, что и вызвало необходимость ихъ перепечатки. По содержанію помѣщаемыя ниже приложенія можно раздѣлить на четыре группы: административныя распоряженія (№№ 4, 12, 20); частныя юридическія сдѣлки (№№ 5, 11, 13, 22) акты относящіеся къ церкви (№№ 3, 19, 23-27, 29, 34, 33) и акты, касающіеся городского благоустройства Литовской Руси (№№ 1, 2, 14-18, 21, 28, 30, а также «ревизія г. Бѣльска» и «документы относящіеся къ г. Бѣлостоку») Послѣдняя группа болѣе другихъ занимаетъ мѣста въ приложеніяхъ (стр. 57-143) и представляетъ наибольшій историческій интересъ. Помѣщенныя въ ней документы, хотя и не полно, но довольно ясно обозначаютъ, прежде всего, тотъ соціально-юридическій процессъ замѣны права русскаго и польскаго правомъ нѣмецкимъ, который имѣлъ мѣсто на всемъ обширномъ пространствѣ Литовско-русскаго и затѣмъ Польскаго государства. Изъ нихъ можно видѣть, какъ правительственная власть, даруя городамъ самосудъ и самоуправленіе (въ видахъ поднятія ихъ благоустройства и благосостоянія), жертвуетъ своими правами не сразу и не вполнѣ: привилегіи выдаются городамъ постепенно, почему они имѣютъ различныя вольности и не въ одинаковомъ количествѣ, такъ что даже наиболѣе привилегированные королевскіе города постоянно чувствуютъ на себѣ руку замка. Во владѣльческихъ же городахъ, какъ напр. въ Бѣлостокѣ, магдебургское

право было дано лишь настолько, насколько оно могло быть полезнымъ замку [1]). При полномъ составѣ установленнаго этимъ правомъ муниципалитета (войтъ, бурмистры, цейхмистры и проч.), высшая власть административная и судебная принадлежитъ замку, или лучше сказать, постановленному владѣльцемъ губернатору, городскія же власти въ сущности являются исполнителями его воли. Такъ, городамъ былъ предоставленъ самосудъ, но высшая судебная инстанція принадлежала замку, куда имѣли право аппелировать всѣ недовольные судебными рѣшеніями магистрата. Городамъ также было предоставлено самоуправленіе, но на практикѣ даже выборъ магистрата зависѣлъ отъ владѣльца, который могъ его смѣнить въ полномъ составѣ. Бурмистръ могъ назначать общія городскія собранія не иначе, какъ съ разрѣшенія замка, для чего за нѣсколько дней особый парядъ изъ горожанъ, съ гербомъ замка и городскою хоругвью, ходитъ по домамъ и объявлялъ о днѣ предстоящаго собранія. Владѣльцы вѣдали городское благочиніе и благоустройство, въ своихъ инструкціяхъ они до мелочей регулировали не только общественный порядокъ, но даже и частную жизнь гражданъ: когда тушить огни, въ какой день топить баню. Замокъ опредѣлялъ величину мѣръ и вѣсовъ, образцы которыхъ хранились въ ратушѣ за клеймомъ владѣльца.

Даже и тѣ права, которыя послѣ различныхъ ограниченій доставались на долю горожанъ и составляли призракъ ихъ самоуправленія, не въ однаковой степени принадлежали всѣмъ обывателямъ. Очень важное значеніе въ этомъ случаѣ имѣли вѣроисповѣданіе и національность. Съ тѣхъ поръ какъ въ XVII в. магистраты городовъ, по преобладающему составу своихъ членовъ, становятся польскими, они являются охранителями не только юридическихъ и экономическихъ началъ городского населенія, но также религіозныхъ и національныхъ. Не будучи въ состояніи отрѣшиться отъ своихъ религіозныхъ и національныхъ представленій, владѣльцы городовъ католики и ихъ единовѣрцы паны-рада всѣми силами стремятся ограничить права иновѣрцевъ (особенно православныхъ) и, главнымъ образомъ, не допустить ихъ до управленія, до городскихъ должностей. Русскій элементъ сильный въ магистратѣ Литовско-русскихъ городовъ XVI вѣка, [1]) и даже въ началѣ XVII, быстро ослабѣваетъ къ половинѣ этого столѣтія. Православныхъ обходятъ при избраніи должностныхъ лицъ въ магистратѣ и въ цехахъ. Цехи, какъ неизбѣжный спутникъ магдебургскаго права, представляли со-

---

[1]) Прил. стр. 117.

[1]) Конечно это было неповсемѣстно. Грамота кор. Сигизмунда III 1589 г. (прил. стр 19) предписываетъ допускать православныхъ жителей г. Красностова къ занятію городскихъ должностей (officia civilia et artificia), что раньше очевидно не допускалось.

бою не только промышленныя, но также религіозныя и національныя ассоціаціи, почему первоначально встрѣчаются цехи нѣмецкіе, польскіе, русскіе, армянскіе, литовскіе, но въ послѣдующее время ихъ поглотила господствующая нація, т.-е. польская, вслѣдствіе чего цехи получили національно-польскую окраску и сдѣлались орудіемъ для распространенія полонизма и католицизма. Дѣлая обязательнымъ для каждаго ремесленника, безъ различія вѣроисповѣданія, участіе въ городскихъ цехахъ соотвѣтствующаго ремесла, стѣсняя его трудъ, уставы цеховъ, данные королями и владѣльцами, принуждаютъ всѣхъ (за исключеніемъ евреевъ) вносить воскъ на костелъ, участвовать въ костельномъ богослуженіи и процессіяхъ. Вмѣстѣ съ тѣмъ иновѣрцы почти лишены возможности выдѣлиться изъ рядовыхъ членовъ цеха и попасть въ старшины. Уставъ данный Екатериной Замойской томашовскому цеху прямо предписываетъ избирать въ кандидаты старшинъ только лицъ, католическаго исповѣданія [1]). Королевскіе комиссары, урегулировавшіе функціи цеховъ г. Бѣльска, въ 1779 г., допускаютъ нѣкоторыя ограниченія: они допускаютъ, что черезъ два года на третій «może bydź obranym i dyzunit, ale cnotliwy, trzezwy, zdatny i w rzemiesle swoim doskonalny». За ненахожденіемъ такового (а это было сдѣлать легко) долженъ быть и на третій годъ избранъ цейхмистромъ католикъ. [2]).

Общую картину городскаго управленія наиболѣе полно рисуютъ приложенные документы, относящіеся къ городамъ Бѣльску и Бѣлостоку (стр. 57-143.) Оба города принадлежатъ къ довольно раннимъ поселкамъ Подляхіи. Бѣлостокъ становится извѣстнымъ, какъ владѣльческое селеніе, въ XIV в., а о Бѣльскѣ лѣтописи впервые упоминаютъ подъ 1253 г. когда онъ былъ разоренъ Батыемъ. Въ послѣдующее время онъ испыталъ на себѣ много политическихъ бурь и перемѣнъ: онъ былъ постояннымъ предметомъ спора между галицко-волынскими князьями, испыталъ разоренія отъ татаръ и литовцевъ, въ 1351 г. по договору Ольгерда сдѣлался достояніемъ Литвы. Вмѣстѣ съ тѣмъ, начиная съ XIII в., Бѣльскъ былъ передовымъ пунктомъ, на который нахлынула волна польской колонизаціи. Но послѣдняя, при всей своей интенсивности, не скоро смыла съ лица земли Бѣльской вѣками образовавшіяся русскія наслоенія. Еще въ началѣ XVI в. Бѣльскъ не потерялъ русскую физіономію, сохранялъ свои древніе мѣстные обычаи, русскую народность и русскій языкъ. Извѣстная Бѣльская уставная грамота 1501 г. [3]) отличаетъ «русиновъ», (для которыхъ она и писана на

---

1) Тамъ же стр. 46
2) Тамъ же стр 102.
3) Акты З. Р. Т. I.

русскомъ языкѣ), отъ позднѣйшихъ колонизаторовъ «земянъ» (польскихъ землевладѣльцевъ.) Но уже въ то время, какъ была издана эта грамота, мѣстный юридическій бытъ, покоившійся на древнемъ обычномъ правѣ, былъ поколебленъ въ своемъ основаніи: грамотою Великаго Князя Литовскаго Александра (1499) г. Бѣльску было дано магдебургское право. Послѣдующіе привилегіи польскихъ королей (перечисленіе ихъ заняло бы много мѣста) [1]) даютъ ясное представленіе о постепенномъ развитіи муниципальнаго устройства г. Бѣльска съ начала XVI в. Но королевскіе привилеи, со всѣми дарованными ими вольностями, оказались не въ силахъ спасти городъ отъ обѣдненія, на что несомнѣнно оказали вліяніе недостаточная опредѣленность правовыхъ нормъ чуждаго народу русскому магдебургскаго права и происходившія отсюда злоупотребленія, особенно въ опредѣленіи денежныхъ повинностей города замку, нестроенія среди магистрата и цеховъ, тяжесть городскихъ повинностей. Постоянныя жалобы жителей понудили правительство назначить въ Бѣльскъ особую комиссію boni ordinis, которая въ іюлѣ 1779 г. приступила къ ревизіи городского плана, новому размежеванію плацовъ, распредѣленію городскихъ повинностей и разсмотрѣнію частныхъ жалобъ. Протоколы комиссіи сообщаютъ много интереснаго о г. Бѣльскѣ и прежде всего о его расположеніи и составѣ населенія.

Центромъ Бѣльска, какъ и другихъ древнихъ Литовско-русскихъ городовъ, служила площадь-рынокъ, гдѣ помѣщалась ратуша. Отсюда, какъ радіусы изъ центра, шли въ разныя стороны улицы. Любопытно, что на рынкѣ было 47 домовъ и изъ нихъ 22 шинка т.-е. питейныхъ дома. Всѣхъ заселенныхъ плацовъ въ Бѣльскѣ было 269, обработанныхъ огородовъ 438, пустырей 38. Въ составѣ населенія, кромѣ вдовъ, духовныхъ лицъ, перечислены 22 литерата [2]) 22 купца, торгующіе заграничнымъ товаромъ, 35 торгующихъ мѣстнымъ товаромъ, а также и винными напитками (шинкари) и 27 ремесленниковъ. Переведя на современныя намъ единицы измѣренія земельныя владѣнія города, ему принадлежало до 9890 десятинъ. Ближайшіе къ городу плацы обработывались мѣщанами, жившими въ фольваркахъ и деревняхъ. Послѣднихъ было шесть: Августово, Стрыки, Шасталы, Видово, Парцево, Шпички. Пригородные мѣщане вели постоянную глухую борьбу съ городомъ: они стремились освободиться отъ нѣкоторыхъ повинностей, касавшихся городского благоустрой-

---

2) См. Приложенія стр. 61-66.

[2]) Слово literat по словарю Линде (II томъ. стр. 647) означаетъ, собственно, грамотнаго, ученаго человѣка, но такъ какъ здѣсь литераты ставятся самостоятельно среди людей различныхъ профессій, то можно думать, что это были писаря, или канцеляристы.

ства, а также отъ платежа гиберны и шосса (szossa), требовали предоставить имъ право суда у своего войта. Всѣ эти претензіи, разсмотрѣнныя комиссіей 1779 г. не имѣли успѣха: послѣ новой распланировки пригородныхъ земель и болѣе правильнаго ихъ обложенія, комиссары рѣшили оставить прежніе порядки, дозволивъ пригородному войту съ 4-мя выборными членами производить судъ только по текущимъ дѣламъ, касающимся земельныхъ владѣній и не превышающимъ сумму 10 польскихъ злотыхъ. Судебные иски, превышающіе означенную сумму, равно и всѣ уголовныя дѣла, остались въ вѣдѣніи городского магистрата. Туда-же могутъ аппелировать недовольные рѣшеніемъ пригородной присяжной избы, въ которой обыкновенно происходили судебныя засѣданія. Комиссія отклонила также просьбу подгородныхъ обывателей о правѣ пропинаціи, оставила за ними исполненіе прежнихъ городскихъ повинностей, только военный постой былъ замѣненъ денежной платой, пропорціонально земельнымъ участкамъ каждаго домохозяина. По вычисленіи повинностей и всѣхъ статей городского дохода, сумма послѣдняго на 1779 была опредѣлена для Бѣльска въ 4191 злотъ, а расходъ (expens) въ 4448 зл. и 15 гропей. Такимъ образомъ, экономическое положеніе г. Бѣльска было не завидно: ему предстоялъ новый дефицитъ. [1])

Документы, касающіеся г. Бѣлостока не даютъ намъ статистическихъ цифръ, которыя мы находимъ въ протоколахъ ревизіи г. Бѣльска, но за то они даютъ болѣе полное представленіе о внутреннемъ устройствѣ городского управленія на Литвѣ. Начнемъ съ выборовъ новаго магистрата.

Утромъ въ среду, на четвертой недѣлѣ великого поста, по распоряженію замка, ратушный колоколъ громко сзывалъ горожанъ домовладѣльцевъ, безъ различія вѣры и народности, на торжественное городское собраніе для выбора новаго магистрата. Хотя пресловутое магдебургское право вмѣстѣ съ самоуправленіемъ предоставляло и право свободнаго выбора должностныхъ лицъ, однако на дѣлѣ этотъ важный актъ совершался не безъ вліянія замка. Собравшіеся граждане встрѣчали въ ратушѣ избраннаго замкомъ депутата, который тотчасъ-же приступалъ къ ревизіи стараго магистрата, при чемъ провѣрялись счета, протоколы собраній, объявлялась денежная смѣта, предоставлялось каждому, не исключая и евреевъ, выразить свой протестъ противъ замѣченной ими фальши и неточности. При обнаруженіи какого-либо злоупотребленія, о немъ тотчасъ докладывалось общему собранію и бурмистръ подвергался карѣ. Если ревизія сходила удачно, безъ замедленія, то въ тотъ-же день, но большею частью на другой, происходи-

1) Приложеніе стр. 57-112.

ли самые выборы. Утромъ все общество шло въ костелъ и послѣ мши собиралось въ ратушу, или въ другое, назначенное замкомъ, мѣсто. Тотъ-же ревизоръ-деиутатъ провѣрялъ городскую «скрыню» съ деньгами и хранящимися въ ней документами, прикладывалъ къ ней печати и просилъ назвать кандидатовъ на должность бурмистра. Называли шесть человѣкъ и изъ нихъ получившій большее число голосовъ (посредствомъ баллотировки шарами, или словесными заявленіями) считался бурмистромъ. Другіе кандидаты становились лавниками и райцами. Новому бурмистру читалась инструкція о его правахъ и обязаностяхъ, передавалась упомянутая городская скрыня, которая для сохранности ставилась обыкновенно въ каѳедральный костелъ. Послѣ этого все общество шло въ тотъ-же костелъ благодарить Бога за мирные выборы. Избранный бурмистръ въ тотъ-же день принималъ присягу, при чемъ предъ нимъ клали на столѣ «Саксонъ», мечъ, законы и распятіе, надъ которымъ и присягалъ магистратъ въ новомъ составѣ. Инструкціи королей и владѣтельныхъ особъ со всею подробностью опредѣляютъ достоинства бурмистра и его оффиціальную компетенцію. Онъ, какъ лицо высоко поставленное на ступеняхъ общественной лѣстницы, долженъ быть съ безупречнымъ прошлымъ, и всею своею жизнью подавать хорошій примѣръ: быть богобоязненнымъ, бережливымъ, не взяточникомъ, доступнымъ, старательнымъ для города и послушнымъ требованіямъ замка; за ослушаніе замку инструкціи грозятъ увольненіемъ отъ должности до наступленія новыхъ выборовъ. Такъ какъ бурмистръ былъ вмѣстѣ и судьею, то онъ долженъ былъ знать законы и умѣть ихъ примѣнить на практикѣ. Обязанности бурмистра были довольно сложны, но прежде всего онъ долженъ былъ строго слѣдить за выполненіемъ обывателями городскихъ повинностей [1]).

Послѣднихъ было очень много. Судя по инструкціямъ и уставамъ, вся жизнь горожанина была обставлена повинностями и штрафами за ихъ невыполненіе, или выполненіе не съ достаточною ревностью. Повинности были натуральныя и денежныя. Первыя несли всѣ домохозяева, во 1-хъ, по отношенію къ замку, когда несли подводную повинность, исполняли «толоку», посылая на работы двухъ людей, нанимая сторожей для охраны владѣнія замка, и во 2-хъ, по отношенію къ городу, когда возобновляли городскую стѣну, доставляли строительные матеріалы для другихъ общественныхъ построекъ, исполняли санитарныя повинности (очистка дворовъ и рейнштоковъ) и военныя (постой солдатъ и офицеровъ). Къ денежнымъ повинностямъ горожанъ относились: государственная подать, плата

1) Тамъ же стр 113-114.

замку (за плацъ, подымное), взносъ въ городскую скрыню на содержаніе магистрата, наемъ пастуха (въ Бѣлостокѣ не было городскихъ выгоновъ и пастбищъ), наемъ ночныхъ сторожей. Собственно ночная охрана ежедневно производилась самими домохозяевами, которые по очереди, съ наступленіемъ ночи, выходили на дежурство съ бердышомъ и трубой, которую, передавали по окончаніи дежурства (warta) слѣдующему и рапортовали объ этомъ бурмистру. Такая стража охраняла жителей отъ грабежей, воровства и слѣдила, чтобы въ назначенный часъ тушили въ домахъ огни. Съ тою же цѣлію нанимались въ складчину евреями и христіанами особые ночные сторожа, которые также били тревогу въ случаѣ пожара. Въ видахъ того, что Литовскіе города даже въ XVIII в. были деревянные и пожары были въ нихъ часты и истребительны, каждый горожанинъ несъ свои, строго регламентированныя, повинности по предупрежденію и тушенію пожаровъ. Каждый домовладѣлецъ былъ обязанъ слѣдить за исправностью дымовой трубы и подъ страхомъ большого штрафа не имѣть ничего легко воспламеняющагося во дворѣ и на чердакѣ. Онъ долженъ имѣть большую лѣстницу, приставленную къ трубѣ и малую запасную. Трое домохозяевъ сосѣдей обязаны имѣть желѣзный длинный багоръ, или крюкъ, а на рынкѣ и на углу каждой улицы обывателями въ складчину содержались большія кадки, наполненныя водой. При извѣщеніи о пожарѣ начинали звонить въ колоколъ, повѣшенный надъ ратушей, ему вторилъ костельный колоколъ, сторожа трубили и громко выкрикивали о мѣстѣ пожара. По этой тревогѣ всѣ мѣщане должны собраться: христіане—къ ратушѣ, евреи—къ своей школѣ, при чемъ ремесленники являются съ принадлежностями своего ремесла, приспособленными къ тушенію пожара: кожевники захватываютъ ремни, плотники—топоры и т. д., другіе приносятъ назначенныя имъ спеціально пожарныя орудія. Кто не могъ явиться самъ, обязанъ былъ послать слугу, или служанку. Роль каждаго на пожарѣ была опредѣлена заранѣе, такъ что каждая городская община представляла своего рода пожарную дружину. Кромѣ гражданъ, въ инструкціи губернатору г. Бѣлостока, къ тушенію пожара и охранѣ имущества погорѣльцевъ командируется баталіонъ солдатъ со своимъ офицеромъ; они также при первыхъ звукахъ пожарнаго колокола обязаны были собраться къ гауптвахтѣ и, взявъ изъ военнаго цейхауза насосы и другія пожарныя орудія, тотчасъ же двинуться на пожаръ. [1])

Горожане несли еще судебныя повинности. За вызовъ въ судъ каждый обязанъ былъ дать писарю 6 грошей, затѣмъ суду вмѣстѣ съ позвомъ на столъ

---

[1]) Приложеніе стр. 127—130

положить 12 грошей, а по окончаніи дѣла, до объявленія рѣшенія, истецъ платилъ 1 злотъ. Если которая сторона была недовольна рѣшеніемъ, то она имѣла право апелировать, уплативъ предварительно 12 грошей, за объявленіе также 12 грошей, столько же за протестъ, за запись грунтовъ, или движимаго имущества съ каждаго злота стоимости платилось по 1 грошу. [1])

Таковы были главныя городскія повинности. Послѣ нихъ надо было-бы перечислить длинный рядъ штрафовъ, которыми была обставлена вся жизнь горожанина, такъ что въ общемъ онъ былъ обремененъ непосильными городскими налогами. Съ ними можно бы было мириться, если бы вольности и привилегіи магдебургскаго права дѣйствительно содѣйствовали развитію и процвѣтанію ремеслъ и торговли, а вмѣстѣ и благосостоянію городского населенія. Но этого не было на самомъ дѣлѣ. Цеховое устройство очень много требовало отъ ремесленниковъ расходовъ, но очень мало приносило имъ выгоды. Ремесленникъ обязанъ былъ дѣлать ежегодно взносы въ братскую скрыню, жертвовать на воскъ въ костелъ (хотя бы не принадлежалъ къ нему по вѣроисповѣданію), обязанъ былъ имѣть положенную парадную одежду, ружье, сумку для пороха, саблю, копье и въ такой аммуниціи являться на четыре ежегодныя записи, назначаемыя замкомъ а также на всѣ торжественные праздники, когда цехи участвовали въ процессіяхъ, везли пушку, стрѣляли на свой счетъ изъ ружей. Конечно, все это требовало расходовъ, стѣсняло свободу рабочаго труда, отнимало много рабочаго времени. Послѣднее тратилось также на цеховыя собранія, равно на похороны братьевъ и ихъ родственниковъ. За малѣйшее уклоненіе отъ всего этого налагался штрафъ. Штрафовали также и того, кто въ собраніи велъ лишніе разговоры, кто вставалъ раньше, чѣмъ закрывалась цеховая скрыня и т. п. Если принять во вниманіе эту систему штрафовъ, а также стѣсненіе ремесленниковъ въ продажѣ ихъ произведеній (на это требовалось дозволеніе цеха), то будетъ очевидно, что цеховое устройство дѣйствительно приносило болѣе пользы замку, нежели городу. Штрафы и стѣсненія цеховъ вели къ тому, что рядомъ съ ихъ мастерами и подмастерьями въ городахъ благополучно существовали частные мастеровые самоучки (партачи), которые очень успѣшно конкурировали съ цеховыми и всѣ усилія послѣднихъ къ ихъ уничтоженію не приводили ни къ какимъ результатамъ. Указанныя ненормальности цехового устройства, созданная имъ монополія произведеній каждаго ремесла, полное устраненіе конкурса и отсутствіе заботы со стороны цеховъ объ усовершенствованіи техническихъ пріемовъ были главными

---

[1]) Тамъ же стр. 114.

причинами того, что въ послѣдніе годы существованія Рѣчи Посполитой, обрабатывающая промышленность въ ней находилась въ крайнемъ упадкѣ.

Что касается торговли, то она также была обставлена многими стѣснительными условіями и пошлинами. Къ послѣднимъ прежде всего принадлежало мыто, т.-е. таможенный сборъ съ провозимыхъ товаровъ. Сборъ этотъ отдавался обыкновенно въ аренду откупщикамъ и велъ къ разнымъ злоупотребленіямъ. Освобождались отъ этой пошлины лишь немногіе города и то на непродолжительное время. Кромѣ того, торговцы должны были платить мостовой сборъ (городамъ и частнымъ владѣльцамъ), за проѣздъ по частнымъ владѣніямъ, за городскіе склады, съ обязательствомъ продавать тамъ свои товары и т. д. [1]). Благодаря такой дорогой доставкѣ иностранныхъ товаровъ, они были дороги, почему былъ малъ на нихъ спросъ и торговля не выгодна.

Такимъ образомъ, приложенные въ нашемъ выпускѣ акты бывшихъ Литовско-русскихъ городовъ, дополняя подобные документы другихъ археографическихъ изданій и представляя нѣкоторыя детали городской жизни, еще разъ подтверждаютъ неоднократно высказанное нашими изслѣдователями положеніе, что магдебургское право, чуждое первоначальному общинному укладу Литовско-русскихъ городовъ, вело къ ихъ обѣднѣнію и бѣгству горожанъ на землю, въ деревни. Ихъ мѣсто занимали евреи, являвшіеся со своимъ кагальнымъ устройствомъ, съ выработанными пріемами эксплуатаціи христіанскаго населенія, для чего всѣ средства, въ томъ числѣ и присяга, считались дозволенными. [2]). Всѣ мѣры, принятыя правительствомъ и частными владѣльцами къ охранѣ коренного населенія отъ этого иноплеменнаго нашествія и его дѣятельности не имѣли успѣха. Когда Россія приняла въ составъ своихъ владѣній бывшіе Литовско-русскіе города и магдебургское право замѣнила русскимъ Городовымъ положеніемъ, они представляли печальную картину общаго обѣднѣнія и разрушенія. «Нѣсколько столѣтій назадъ, говоритъ нашъ извѣстный историкъ, они оставили русскій міръ полные силы, правившіе собою и тянувшими къ нимъ землями, богатые гражданскими правами, равноправностью и благосостояніемъ жителей; теперь они возвращались истощенные, съ полукрѣпостнымъ населеніемъ, оторванные отъ земли и переполненные иноплеменнымъ, враждебнымъ и эксплуатирующимъ ихъ жизнь еврейскимъ народонаселеніемъ» [3])

А. Миловидовъ.

---

1). Описаніе грамотъ №№ 400, 401, 418 и др.
2) Приложеніе стр. 132-134.
3) В. Антоновичъ. Арх. Югозапад. Россіи. часть 1, томъ 1. стр. 94.

ОПИСАНІЕ

рукописнаго отдѣленія Виленской Публичной Библіотеки.

ПЕРГАМЕННЫЯ ГРАМОТЫ.

Залъ Б, шкафъ 1.

№№

380. 1420 г. Марта 1. Грамота короля Владислава Ягайлы о дарованіи имъ вновь основанному Доброгостомъ Шамотульскимъ городу Туробину, въ Холмскомъ повѣтѣ, Магдебургскаго права. Дана въ Сандомірѣ. На латинскомъ языкѣ. Безъ подписи, но съ привѣшенною на шнурѣ печатью.

381. 1424 г. Мая 25. Продажная запись Доброгоста Шамотульскаго на имѣніе его Павлову-Волю или Туробинъ, при чемъ вмѣсто русскаго права (ius Ruthenicum) введено въ немъ право Магдебургское. Дана въ Познани. На латинскомъ языкѣ. Подписи нѣтъ. Отъ печати сохранился только шнуръ.

382. 1510 г. Января 7. Грамота Андрея Шамотульскаго, познанскаго воеводы, и Викентія Шамотульскаго—Свивдовъ, подтверждающая городу Туробину, въ Красноставскомъ повѣтѣ, раньше дарованныя права и вольности. Дана въ Шамотулѣ. На латинскомъ языкѣ. Остался шнуръ отъ печати.

383. 1513 г. Апрѣля 9. Фундушовая запись князя Ѳеодора Ивановича Ярославича церкви Рождества Пресв. Богородицы въ Пинскѣ, на

№№

три съ половиною дворища въ селѣ Нинковичахъ. Дана въ Пинскѣ. На русскомъ языкѣ. Привѣшена на шолковомъ шнурѣ восковая печать.

384. 1518 г. Декабря 23. Грамота короля Сигизмунда I о пожалованіи имъ Альбрехту Мартиновичу Гаштовтовичу за его вѣрную службу селъ Перетрутовичи и Колокъ, въ Мозырскомъ повѣтѣ. Дана въ Берестью. На русскомъ языкѣ. Подпись Николая Николаевича Радивила и восковая печать, привѣшенная на шелковомъ шнурѣ.

385. 1522 г. Февраля 9. Грамота короля Сигизмунда I, подтверждающая грамоту короля Александра о томъ, чтобы въ Пинской епархіи никто изъ свѣтскихъ людей не строилъ церквей безъ вѣдома и благословенія епископа Пинскаго и Туровскаго. Дана въ Гроднѣ. На русскомъ языкѣ. Привѣшена на шолковомъ шнурѣ печать. Грамота нѣсколько повреждена.

386. 1525 г. Іюня 30. Продажная запись Михаила Яновича Томашу Якубовичу, хоружему Рудоминскому, на имѣніе Меречь, со всѣми землями и людьми. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ.

№№

387. 1529 г. Октября 11. Замѣнная запись между Иваномъ Михайловичемъ, старостою Пинскимъ и Пинскимъ епископомъ Тихономъ на дворища Малаховское и Павловщину. Писана въ Пинскѣ. На русскомъ языкѣ. Пять восковыхъ печатей на шолковыхъ шнурахъ.

388. 1530 г. Іюля 8. Грамота короля Сигизмунда-Августа, подтверждающая продажу королевскими боярами Михаиломъ и Юріемъ Шимковичами имѣнія ихъ Гравжишки дворянину Николаю Ивашкевичу. Дана въ Краковѣ. На русскомъ языкѣ. Подписи короля и печати нѣтъ.

389. 1537 г. Іюля 6. Дарственная запись Анны Завиши, которою она уступаетъ Войтеху Ясинскому, кухмистру Виленскаго бискупа, дворъ свой Любжинскій, лежащій за замкомъ Виленскимъ, надъ рѣкою Виліею. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Подписи нѣтъ, но есть одна привѣшена печать.

390. 1542 г. Мая 23. Продажная запись князя Семена Ивановича Глинскаго на дворецъ его въ повѣтѣ Мейшагольскомъ, который онъ уступилъ за 200 копъ грошей литовскихъ Семену Яцковичу. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Подписи нѣтъ, но сохранились три привѣшенныя восковыя печати.

391. 1542 г. Іюня 23. Продажная запись Яна Дьяка Смиренного Войтеху Ясинскому на плацъ земли на Антоколѣ, подлѣ рѣки Виліи, за замкомъ. Значительно повреждена, но сохранились три печати на шелковыхъ шнурахъ.

392. 1551 г. Грамота магистра Ливонскаго ордена Іоганна фонъ-деръ Реккс Генриху Ребиндеру на участокъ земли въ области Розитенъ (Рѣжица), съ указаніемъ границъ этого участка. Дана въ Венденѣ. На нѣмецкомъ языкѣ. Привѣшена восковая печать.

393. 1552 г. Декабря 21. Продажная запись на имѣніе Меречь отъ Раклевичей и Романовичей Станиславу Якубовичу Комаровскому. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Десять оттиснутыхъ частныхъ печатей.

394. 1554 г. Января 2. Грамота короля Сигизмунда-Августа, подтверждающая продажную запись дворянина Юрія Николаевича Будило на имѣніе Меречь, уступленное имъ Николаю Радивилу, воеводѣ Виленскому. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

№№

395. 1556 г. Іюля 20. Грамота короля Сигизмунда-Августа, подтверждающая грамоту короля Александра, данную боярину Хребтовича Сенку Толтикгиновичу на два участка земли на рѣкѣ Гривдѣ, съ пашнею и челядью дворною. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая восковая печать, привѣшенная на шнурѣ.

396. 1557 г. Января 5. Грамота короля Сигизмунда-Августа объ учрежденіи въ городѣ Туробинѣ ежегодной ярмарки въ день обращенія св. Апостола Павла. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Подписи нѣтъ, но остался шелковый шнуръ отъ печати.

397. 1562. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго), дающая жителямъ гор. Туробина право выдѣлки и продажи спиртныхъ напитковъ (пропинаціонное право) съ тѣмъ условіемъ, чтобы доходы отъ этой продажи употреблялись на постройку каменной стѣны вокругъ замка. На латинскомъ языкѣ. Значительно выцвѣла и трудно читается.

398. 1566. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго) объ учрежденіи ежегодной ярмарки въ имѣніи его Туробинѣ. Дана въ Туробинѣ. На польскомъ языкѣ. Чернила выцвѣли и грамота трудно читается. Въ числѣ свидѣтелей поименованъ Николай Рей изъ Нагловицъ.

399. 1573. Января 1. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго) о надѣленіи Туробинскихъ мѣщанъ огородами. На польскомъ языкѣ. Остался красный шнуръ отъ печати.

400. 1576 г. Ноября 24. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая грамоту Сигизмунда-Августа отъ 1558 года, о взиманіи съ купцовъ платы за проѣздъ черезъ три моста въ Красноставѣ, т. е. черезъ рѣку Вепрь, рѣку Жолкевъ и черезъ каналъ, ведущій къ мельницѣ. Дана въ Торнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись епископа Петра Вольскаго.

401. 1576 г. Ноября 25. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая грамоты его предшественниковъ о взиманіи платы за проѣздъ черезъ Красноставскіе мосты. Дана въ

№№

Торнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подись Яна Замойскаго. Правая сторона пергамена во всю ширину оторвана.

402. 1576 г. Ноября 26. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая грамоты королей Владислава Ягайлы отъ 1394, Казиміра отъ 1462 и Сигизмунда отъ 1524 года, данная городу Красноставу (раньше—Щекарову) на 100 лановъ земли и на Магдебургское право. Дана въ Торнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Яна Замойскаго и остатки восковой печати на шелковомъ шнурѣ.

403. 1578 г. Февраля 26. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго) о пожалованіи Туробинскимъ мѣщанамъ разныхъ грунтовъ. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Станислава Гурки и привѣшенная на шнурѣ печать. Ветха.

404. 1578 г. Грамота короля Стефана Баторія, воспрещающая евреямъ селиться въ Краснославѣ и его окрестностяхъ. На латинскомъ языкѣ. Лѣвая сторона пергаменнаго листа оторвана.

405. 1578 г. Сентября 12. Жалованная грамота князя Альбрехта Радивила служебнику своему Лаврину Михайловичу Керножицкому на шесть уволокъ земли въ имѣніи Островъ Дойлидскій. Дана въ Клецкѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись и двѣ печати на шелковомъ шнурѣ, въ деревянныхъ коробкахъ.

406. 1580 г. Іюня 12. Грамота короля Стефана Баторія о дарованіи имъ вновь основанному канцлеромъ Яномъ Замойскимъ городу Замостью на Вепричѣ (прежде Скоковкѣ) особаго герба (св. апостолъ Ѳома), Магдебургскаго права и разныхъ вольностей. Дана въ Вильнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая восковая печать, привѣшенная на красномъ шнурѣ.

407. 1580 г. Іюня 12. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая фундушовую запись канцлера Яна Замойскаго городу Замостью надъ Вепричемъ. Дана въ Вильнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и восковая печать, привѣшенная на красномъ шнурѣ.

№№

408. 1585 г. Февраля 28. Грамота короля Стефана Баторія, дарующая городу Замостью Магдебургское право, три ярмарки въ годъ и другія права. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

409. 1585 г. Февраля 28. Грамота короля Стефана Баторія, совершенно тожественная по содержанію съ предыдущей. Эта копія подписана собственноручно королемъ.

410. 1588 г. Января 27. Грамота короля Сигизмунда Ш, подтверждающая грамоту короля Стефана отъ 1585 года, данную городу Замостью. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

411. 1589 г. Января 20. Грамота короля Сигизмунда Ш, разрѣшающая Пинскимъ мѣщанамъ, живущимъ на «грунтехъ» епископіи Пинской, пользоваться Магдебургскимъ правомъ наравнѣ съ королевскими мѣщанами. Дана въ Гроднѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

412. 1589 г. Апрѣля 12. Грамота короля Сигизмунда Ш, подтверждающая грамоту короля Стефана отъ 1585 г. городу Замостью на Магдебургское право. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

413. 1589 г. Апрѣля 13. Грамота короля Сигизмунда Ш, подтверждающая грамоту короля Стефана отъ 1582 г. о подводной повинности жителей Тарногуры, приписанныхъ къ Краснославу. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Альберта Барановскаго, епископа Перемышльскаго.

414. 1589 г. Апрѣля 15. Грамота короля Сигизмунда Ш, подтверждающая грамоты королей Сигизмунда I отъ 1523 и Стефана Баторія отъ 1578 года о допущеніи православныхъ русскихъ жителей Краснослава къ занятію городскихъ должностей. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

415. 1589 г. Апрѣля . . Грамота короля Сигизмунда Ш, подтверждающая рѣшеніе короля Стефана Баторія отъ 1582 г. по спору города Краснослава съ старостою Иваномъ Мнишкомъ о правѣ на сосѣдній боръ. На латинскомъ язы-

№№

кѣ. Собственноручная подпись Альберта Барановскаго, епископа Перемышльскаго. Пергаменъ частью испорченъ и неудобочитаемъ.

416. 1589. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго), подтверждающая жителямъ города Туробина прежде дарованныя имъ права и вольности. Дана въ Щебрешинѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Гурки и привѣшенная на шнурѣ печать.

417. 1589 г. Октября 2. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго) о дарованіи имъ г. Туробину 15 полъ-лановъ земли въ селѣ Осмилянахъ, на рѣкѣ Поръ. Дана въ Щебрешинѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Гурки и печать на шнурѣ.

418. 1591 г. Іюля 22. Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая Лаврину Керножицкому взимать сборъ съ проѣзжающихъ черезъ устроенный имъ мостъ въ имѣніи его Островъ Дойлидскій, въ землѣ Новгородской, по дорогѣ изъ Клецка въ Пинскъ. Дана въ Краковѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ восковая печать.

419. 1595 г. Февраля 11. Дарственная запись кардинала Георгія Радивила госпиталю въ г. Казимірѣ на десятину съ имѣнія Трцянки въ Люблинскомъ воеводствѣ. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Георгія Радивила и двѣ печати въ желѣзной оправѣ, на шнурѣ.

420. 1595 г. Марта 2. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая рѣшеніе короля Стефана отъ 1580 г. по спору города Красностава съ старостою Мнишкомъ о правахъ на лѣсъ въ урочищѣ Любанка. Дана въ Краковѣ, на латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

421. 1596 г. Апрѣля 1. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая привилегіи прежнихъ королей городу Красноставу на право винокуренія и продажи питей (такъ называемое пропинаціонное право). Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

422. 1598 г. Апрѣля 13. Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая г. Туробину взимать мыто съ пригоняемаго въ городъ скота и расходовать его на починку дорогъ. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шелковомъ шнурѣ печать.

№№

423. 15.. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая грамоты короля Сигизмунда-Августа, Сигизмунда I (отъ 1540 г.) и Генриха Валуа объ освобожденіи жителей городовъ Красностава, Грубешова и Холма (Люблин. губ.) отъ подводной повинности. Дана въ Торнѣ. На латинскомъ языкѣ; годъ даты неизвѣстенъ, такъ какъ лѣвый уголь пергамена оторванъ.

424. 15.. Грамота короля Стефана Баторія городу Красноставу (Любл. губ.), подтверждающая грамоту короля Сигизмунда отъ 1537 г. о разрѣшеніи Красноставскимъ мѣщанамъ пользоваться дровами изъ старостинскихъ лѣсовъ и королевскою мельницею въ Красноставѣ. Дана въ Торнѣ. На латинскомъ языкѣ; правая сторона пергаменнаго листа во всю ширину отрѣзана, такъ что точный годъ даты не можетъ быть возстановленъ.

425. 1600 г. Іюля 19. Грамота канцлера Яна Замойскаго о подтвержденіи имъ всѣхъ правъ и вольностей г. Туробину, дарованныхъ ему прежними его владѣльцами. Дана въ Белзѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Яна Замойскаго и привѣшенная на шнурѣ печать.

426. 1602 г. Ноября 29. Грамота короля Сигизмунда III, утверждающая въ званіи епископа Пинскаго, по смерти Іоны Гоголя, Паисія Мономоноха, архимандрита Минскаго, который «о едности церковное въ повшехней вѣрѣ католицкой съ костеломъ светымъ римскимъ, чуле, дбале и працовите старатися не занехивалъ». Дана въ Краковѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

427. 1608. Іюня 23. Выпись изъ книгъ Главнаго Литовскаго Трибунала фундушовой записи Станислава Станиславовича Кишки, воеводича Витебскаго, православной церкви въ м. Холхлѣ. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручныя подписи маршала и депутатовъ Трибунала и привѣшенная на шнурѣ

№№

печать въ деревянной коробкѣ. Самый оттискъ печати не сохранился.

428. 1609. Марта 2. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая всѣ прежнія грамоты, данныя г. Замостью имъ самимъ и королемъ Стефаномъ. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Подпись епископа Яна Гембицкаго. Большая восковая печать на шнурѣ. Пергаменная тетрадь въ 4 листа.

429. 1611 г. Августа 4. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда-Августа 1561 года о пожалованіи королевскому писарю Ивану Николаевичу Гайко десяти волокъ земли въ Рачунахъ, въ Ошмянскомъ повѣтѣ. Подлинная грамота сгорѣла во время пожара въ Вильнѣ въ 1610 году и подстолій Янъ Величко, владѣлецъ пожалованной Гайку земли, проситъ о возобновленіи и подтвержденіи сгорѣвшей грамоты. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

430. 1611 г. Ноября 2. Грамота короля Сигизмунда III, дарующая г. Красноставу право выдѣлки и продажи питей (пропинаціонное право). Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

431. 1611 г. Ноября 4. Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая жителямъ г. Красностава устроить медовый складъ. На латинскомъ языкѣ. Лѣвая сторона пергаменнаго листа оторвана.

432. 1611. Продажная запись Яна Ясинскаго брату Николаю Ясинскому, кантору Виленскаго каѳедральнаго костела, на плацъ земли на Антоколѣ, по рѣкамъ Виліи и Вилейкѣ. Значительно повреждена, но сохранилась печать на шелковомъ шнурѣ.

433. 1618 г. Іюня 1. Грамота Ѳомы Замойскаго, воеводы Подольскаго, подтверждающая Туробинскимъ евреямъ разныя права, дарованныя имъ Яномъ Замойскимъ. Дана въ Замостьѣ. На латинскомъ языкѣ. Подпись Ѳомы Замойскаго; печати нѣтъ.

434. 1618 г. Іюня 1. Грамота Ѳомы Замойскаго, подтверждающая грамоту Яна Замойскаго отъ 19 Іюня 1600 года о дарованіи г. Туробину разныхъ правъ и вольностей. Дана въ Замостьи. На латинскомъ языкѣ. Подпись Ѳомы Замойскаго; печати нѣтъ.

435. 1618 г. Іюня 2. Грамота Ѳомы Замойскаго, воспрещающая жителямъ Новаго Туробина варить пиво и медъ, такъ какъ это право предоставлено Старому Туробину, гдѣ и дозволяется покупать эти напитки. Дана въ Замостьѣ. На латинскомъ языкѣ. Подпись Ѳомы Замойскаго; печати нѣтъ.

436. 1618 г. Августа 3. Грамота Ѳомы Замойскаго, воеводы Подольскаго, подтверждающая уставъ Томашовскаго цеха столяровъ, токарей, бондарей и каретниковъ. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ.

437. 1618 г. Декабря 12. Продажная запись Виленскаго мѣщанина Петра Даскевича Яну Якубовскому на плацъ на Антоколѣ, за замкомъ. Писана въ Вильнѣ. На польскомъ языкѣ. Печати нѣтъ. Нижняя часть повреждена.

438. 1619 г. Марта 6. Грамота короля Сигизмунда III о томъ, чтобы жители Красностава давали лошадей проѣзжающимъ не иначе, какъ по предъявленіи подорожной и за установленную плату. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

439. 1621 г. Мая 25. Грамота Ѳомы Замойскаго, Кіевскаго воеводы, о дарованіи имъ вновь основанному въ Белзскомъ повѣтѣ городу Томашову нѣкоторыхъ грунтовъ, съ показаніемъ границъ Томашовскихъ владѣній и объ учрежденіи городскаго самоуправленія. Дана въ Замостьѣ. На латинскомъ и польскомъ языкахъ. Подпись, но печати нѣтъ.

440. 1622 г. Іюля 30. Фундушовая запись Виленскаго бискупа Евстафія Воловича Бездѣжской уніатской церкви на три волоки земли. Дана въ Вильнѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись бискупа Евстафія Воловича.

441. 1627 г. Марта 3. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая фундушовую запись князя Ѳеодора Ивановича Ярославича отъ 1518 года, которою онъ утверждаетъ за Пречистенскою церковью въ Пинскѣ имѣнія, пожалованныя великими князьями Витовтомъ и Казимиромъ. Дана въ Варшавѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣ-

№№

шенная на шнурѣ печать въ жестяной коробкѣ.

442. 1627 г. Марта 3. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая фундушовую запись князя Ѳеодора Ярославича, которою онъ жалуетъ церкви св. Ѳеодора Тирона въ Пинскѣ три дворища въ селѣ Купятичахъ: Деревовщину, Кулаковщину и Якимовщину. Дана въ Варшавѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

443. 1631 г. Декабря 9. Фундушовая запись Георгія Дмитріевича Скумина Тышкевича, старосты Браславскаго и жены его Марины Оникіевны Униховской въ пользу Воскресенской церкви въ с. Сельцѣ, въ Минскомъ воеводствѣ, при которой основывается общежительный монастырь для православныхъ иноковъ. Дана въ Минскѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Тышкевича и пять привѣшенныхъ на шнурахъ печатей.

444. 1633 г. Марта 15. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда отъ 1522 г. о томъ, что никто изъ свѣтскихъ людей не имѣетъ права основывать и строить церкви и назначать священниковъ къ нимъ во всей Пинской епархіи, безъ вѣдома и благословенія епископа Пинскаго и Туровскаго. Дана въ Краковѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая привѣшенная на шнурѣ печать въ жестяной коробкѣ.

445. 1633 г. Марта 15. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая грамоты его предшественниковъ, данныя городу Замостью. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Пергаменная тетрадь въ 4 листа.

446. 1633 г. Іюля 9. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая грамоты королей Сигизмунда отъ 1522 года и Стефана Баторія отъ 1585 г., которыми Пинскіе мѣщане, живущіе на епископской землѣ, освобождаются отъ торговыхъ платежей и всякихъ другихъ повинностей. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая, привѣшенная на шелковомъ шнурѣ, печать въ деревянной коробкѣ.

№№

447. 1633 г. Іюля 18. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая фундошовую запись князя Ѳеодора Ивановича Ярославича отъ 1511 года, которою онъ жалуетъ церкви св. Николая въ Пинскѣ островъ Ховмичовъ, неподалеку отъ села Кужеличъ, за рѣкою Пиною. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая печать на шелковомъ шнурѣ въ деревянной коробкѣ.

448. 1634 г. Ноября 1. Грамота короля Владислава IV, разрѣшающая городу Томашову взимать съ проѣзжающихъ черезъ мостъ и плотину при городѣ особую плату. Дана въ Туробинѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печать оторвана.

449. 1634 г. Грамота короля Владислава IV, освобождающая жителей города Томашова отъ платы торговыхъ и другихъ пошлинъ. Дана въ Туробинѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ. Грамота повреждена.

450. 1634 г. Продажная запись Николая Ясинскаго Симону Доринку на участокъ земли на Антоколѣ, по рѣкѣ Виліи. Совершенно поврежденная и изорванная, но сохранились три печати на шелковыхъ шнурахъ.

451. 1635 г. Марта 17. Грамота короля Владислава IV, о взиманіи съ пріѣзжающихъ въ Замостье купцовъ бруковаго и мостоваго сбора. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать, въ мѣдной коробкѣ.

452. 1636 г. Рѣшеніе Маршалковскаго суда по жалобѣ Виленскихъ мѣщанъ на солдатъ и казаковъ, насильно занявшихъ квартиры въ домахъ мѣщанъ и учинявшихъ разныя вымогательства у нихъ. Печать на шелковомъ шнурѣ. Писана на польскомъ языкѣ. Значительно попорчена.

453. 1641 г. Января 17. Грамота Екатерины Замойской, урожденной княжны Острожской, утверждающая уставъ Томашовскаго ткацкаго цеха. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Замойской. Печати нѣтъ.

454. 1642 г. Января 24. Грамота Екатерины Замойской, утверждающая правила Томашов-

№№

ского цеха слесарей, кузнецовъ, мечниковъ, пушкарей и т. п. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Замойской. Печати нѣтъ.

455. 1642 г. Апрѣля 12. Грамота Екатерины Замойской, утверждающая правила Томашовскаго гончарнаго цеха. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Замойской. Печати нѣтъ.

456. 1646 г. Апрѣля 17. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая фундушовую запись князя Ѳеодора Ивановича Ярославича Пинской церкви св. Николая, представленную пинскимъ епископомъ Пахоміемъ Оранскимъ. Дана въ Варшавѣ. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ жестяная коробка, безъ печати.

457. 1646 г. Ноября 29. Грамота короля Владислава IV, объ учрежденіи въ гор. Замостьѣ ежегодной ярмарки въ день св. Екатерины. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и печать на синемъ шнурѣ (осталась только желѣзная коробка).

458. 1649 г. Іюля 20. Грамота короля Яна-Казиміра городу Красноставу о взиманіи въ пользу города платы за перевозъ черезъ р. Вепрь. Дана въ Красноставѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и печать.

459. 1650 г. Января 15. Грамота короля Яна-Казиміра, подтверждающая грамоту короля Владислава IV отъ 1648 г. о дарованіи городу Кейданамъ Магдебургскаго права и другихъ правъ и вольностей. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ желѣзной коробкѣ.

460. 1650 г. Апрѣля 13. Индульгенція папы Иннокентія X Черейскому базиліанскому монастырю, на устройство особаго алтаря (altare privilegiatum).

461. 1661. Іюня 3. Грамота короля Яна-Казиміра, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда III, отъ 1595 г., данную русскому духовенству, принявшему унію, относительно

№№

устройства церковныхъ дѣлъ, и грамоту короля Владислава IV, данную Виленскому св. Троицкому монастырю, относительно подчиненія ему разныхъ Виленскихъ цеховыхъ братствъ. Дана въ Варшавѣ. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ жестянной коробкѣ.

462. 1664 г. Іюля 8. Грамота короля Яна-Казиміра, утверждающая правила Виленскаго цеха переплетчиковъ. Дана въ Вильнѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ желѣзной коробкѣ.

463. 1667 г. Августа 2. Грамота короля Яна-Казиміра, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда III отъ 1611 года объ учрежденіи въ гор. Красноставѣ склада для меда, воска, кожъ, сала и соленой рыбы и объ обязательствѣ всѣхъ проѣзжающихъ черезъ городъ купцовъ выставлять эти товары въ теченіи 4-хъ дней въ этомъ складѣ, для продажи. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

464. 1668 г. Декабря 3. Грамота Богуслава-Ивана Збаскаго (изъ Башина), хоружія Люблинскаго, о подтвержденіи имъ Магдебургскаго и другихъ правъ, дарованныхъ его предками вотчинному его городу Курову. Дана въ Великомъ (Wielkie). На латинскомъ языкѣ. Подпись и привѣшенная на шнурѣ печать въ желѣзной коробкѣ.

465. 1669 г. Октября 30. Грамота короля Михаила, подтверждающая всѣ права и вольности, дарованныя гор. Замостью его предшественниками. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Пергаменная тетрадь въ 4 листа.

466. 1669 г. Октября 31. Грамота короля Михаила, подтверждающая данныя городу Красноставу его предшественниками права и вольности. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Правый нижній уголъ пергаменнаго листа оторванъ.

467. 1669 г. Ноября 23. Грамота короля Михаила, освобождающая Замостскихъ купцовъ отъ платежа пошлинъ и мыта въ пользу ко-

№№

роля. Дана въ Краковѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая печать въ желѣзной коробкѣ, на красномъ шнурѣ.

468. 1670 г. Апрѣля 12. Грамота короля Михаила, подтверждающая грамоту короля Яна-Казиміра отъ 1664 года, данную Виленскому цеху переплетчиковъ. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля; печати нѣтъ.

469. 1671 г. Января 10. Грамота Станислава Дунина-Борковскаго, каштеляна Полонецкаго, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда Августа отъ 8 Марта 1569 г. объ учрежденіи въ г. Ополѣ (Люблинскаго воеводства) ремесленнаго цеха. Дана въ Ополѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Борковскаго и печать.

470. 1671 г. Октября 29. Грамота короля Михаила, разрѣшающая городу Томашову взиманіе мостоваго сбора. Дана въ Львовѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

471. 1671 г. Октября 29. Грамота короля Михаила, подтверждающая грамоту Владислава IV отъ 1634 г., объ освобожденіи Томашовскихъ мѣщанъ отъ уплаты торговыхъ пошлинъ (мыта). Дана въ Львовѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

472. 1676 г. Января 10. Грамота короля Яна III (Собѣскаго), подтверждающая грамоты его предшественниковъ, объ освобожденіи бояръ села Добучина, Кобринской экономіи, отъ обязанности быть на посылкахъ и развозить письма. Дана въ Гроднѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печать не сохранилась. Документъ значительно поврежденъ.

473. 1676 г. Марта 11. Грамота короля Яна Собѣскаго, подтверждающая грамоту короля Михаила отъ 1669 года, на разныя права и вольности городу Красноставу. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

474. 1676 г. Апрѣля 12. Грамота короля Яна III (Собѣскаго), потверждающая грамоты королей Яна Казиміра отъ 1664 г. и Михаила 1670 г., данныя Виленскому цеху переплетчиковъ. Дана

№№

въ Краковѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ жестяной коробкѣ. Пергаменная тетрадь въ 4 листа.

475. 1686 г. Февраля 25. Грамота короля Яна III (Собѣскаго) о подтвержденіи прежнихъ и дарованіи нѣкоторыхъ новыхъ правъ королевскому городу Маркушеву. Дана въ Жолквѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и притиснутая печать.

476. 1695. Іюня 28. Индульгенція паны Иннокентія XII Супрасльскому монастырю на устройство ссобаго алтаря (altare privilegiatum).

477. 1695 г. Іюня 30. Индульгенція папы Иннокентія XII Супрасльскому монастырю на отпустъ въ день св. Іоанна Богослова, на 10 лѣтъ.

478. 1695 г. Августа 21. Уставъ и правила Куровскаго цеха ткачей, составленные старшинами этого цеха по образцу цеховъ Ходельскаго и Урендовскаго. Писаны въ Ходелѣ. На латинскомъ языкѣ.

479. 1704 г. Булла папы Климента XI о назначеніи Владимірскаго уніятскаго епископа Льва Кишки митрополитомъ Кіевскимъ и всея Руси. Дана въ Римѣ. На латинскомъ языкѣ. Привѣшена на шнурѣ оловяная печать.

480. 1705 г. Мая 5. Индульгенція папы Климента XI Супрасльскому монастырю на отпустъ въ день св. Іоанна Богослова, на 10 лѣтъ.

481. 1705 г. Мая 5. Индульгенція папы Климента XI Супрасльскому монастырю на на отпущеніе грѣховъ въ задушный день, на 10 лѣтъ.

482. 1715 г. Марта 1. Индульгенція папы Климента XI Супрасльскому монастырю на отпущеніе грѣховъ въ день задушный, на 10 лѣтъ.

483. 1720 г. Марта 11. Грамота короля Августа II, подтверждающая двѣ грамоты его предшественниковъ—Михаила отъ 1669 г. и Яна Собѣскаго отъ 1676 года, данныя г. Красноставу. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

484. 1723 г. Августа 7. Индульгенція папы Иннокентія XIII о совершенномъ отпущеніи грѣховъ тѣмъ лицамъ, которыя въ любой уніатской церкви выслушаютъ литургію и будутъ у исповѣди 16 Сентября (день Іосафата Кунцевича).

№№

485. 1725 г. Декабря 3. Грамота Ѳомы Іосифа Замойскаго о дарованіи вновь основанному имъ городу Юзефову магдебургскаго права и разныхъ вольностей. Дана въ Замостьѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись и привѣшенная печать въ желѣзной оправѣ.

486. 1726 г. Января 21. Индульгенція папы Бенедикта XIII Супрасльскому монастырю на отпущеніе грѣховъ въ день задушный, на 10 лѣтъ.

487. 1728 г. Мая 10. Индульгенція папы Бенедикта XIII Супрасльскому монастырю на отпущеніе грѣховъ, на 10 лѣтъ.

488. 1732 г. Сентября 10. Грамота Михаила Замойскаго, воеводы Смоленскаго, разрѣшающая ситникамъ, проживающимъ въ основанномъ имъ мѣстечкѣ Юзефовѣ (Красноставскаго повѣта) производить свои издѣлія (сита) въ лѣсахъ Замойской ординаціи и свободно продавать какъ въ самомъ мѣстечкѣ, такъ и въ другихъ мѣстахъ. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись; печати нѣтъ.

489. 1737 г. Іюля 24. Индульгенція папы Климента XII о полномъ отпущеніи грѣховъ, на десять лѣтъ, всѣмъ посѣщающимъ храмъ св. Іоанна Богослова въ Супраслѣ.

490. 1737 г. Августа 22. Индульгенція папы Климента XII о полномъ отпущеніи грѣховъ на десять лѣтъ, посѣщающимъ 25 марта Супрасльскую Благовѣщенскую церковь.

491. 1745 г. Января 27. Индульгенція папы Бенедикта XIV Супрасльскому монастырю о полномъ отпущеніи грѣховъ въ день св. Іоанна Богослова, на 10 лѣтъ.

492. 1747 г. Іюля 24. Индульгенція папы Бенедикта XIV Супрасльскому монастырю объ отпущеніи грѣховъ въ день задушный, на 10 лѣтъ.

493. 1748 г. Булла папы Бенедикта XIV о подчиненіи Варшавскаго и Кузницкаго базиліанскихъ монастырей Супрасльскому настоятелю. Дана въ Римѣ. Привѣшена на шелковомъ шнурѣ оловянная печать.

494. 1758 г. Августа 11. Индульгенція папы Климента XIII Супрасльскому монастырю объ отпущеніи грѣховъ въ день задушный, на 10 лѣтъ.

495. 1762 г. Декабря 24. Грамота короля Августа III, подтверждающая грамоты королей Сигизмунда I отъ 1522 г., Владислава IV отъ 1633 г. и Яна III (Собѣскаго) отъ 1695 года, данныя въ пользу Пинской и Туровской епархій. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ желѣзной коробкѣ.

496. 1772 г. Марта 21. Индульгенція папы Климента XIV о полномъ отпущеніи грѣховъ посѣщающимъ 25 марта Супрасльскую Благовѣщенскую церковь.

497. 1773 г. Января 27. Индульгенція папы Климента XIV о полномъ отпущеніи грѣховъ посѣщающимъ 26 сентября церковь св. Іоанна Богослова, въ Супраслѣ.

498. 1783 г. Марта 26. Грамота короля Станислава-Августа, подтверждающая грамоту короля Владислава IV о дарованіи Минскому Петропавловскому братству всѣхъ тѣхъ правъ, какими пользовалось Виленское Св.-Духовское братство. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая, привѣшенная на шнурѣ, королевская печать въ желѣзной коробкѣ.

499. 1790 г. Ноября 19. Грамота Германскаго императора, австрійскаго короля Франца II, дарующая г. Замостью разныя права и вольности и утверждающая для него гербъ (св. апостолъ Ѳома), раскрашенное изображеніе котораго помѣщено въ самой грамотѣ. Дана въ Вѣнѣ. На нѣмецкомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая императорская печать въ деревянной оправѣ.

500. 1806 г. Іюня 15. Свидѣтельство кухмистра графа Потоцкаго Антона Полле помощнику своему Матѳею Шютлеру въ удостовѣреніе его познаній въ поварскомъ искусствѣ. Выдано въ Тульчинѣ. На нѣмецкомъ языкѣ. Съ подписями и печатями свидѣтелей.

501. Пергаменная книга въ переплетѣ, состоящая изъ 11+97 листовъ большого формата, заключающая въ себѣ копіи королевскихъ привилегій и другихъ документовъ, служащихъ городу Люблину, съ 1317 по 1755 годъ. Писана разными почерками на латинскомъ и польскомъ языкахъ. На 1-мъ листѣ надпись: Jura et Privilegia Civitatis Lublinensis. На л. 2—6 Index et Connotatio contentorum, составленное безпорядочно и не могущее служить для пользованія. Переплетъ древній, въ доскахъ.

РУКОПИСНЫЕ СБОРНИКИ.

Залъ Б. шкафъ 2.

№№

1. Сборникъ XVII вѣка, заключающій въ себѣ слѣдующіе документы: 1) инвентарь Друцкаго замка, безъ обозначенія года, 2) реестръ захваченнаго русскими зернового хлѣба при взятіи Смоленскаго замка и другихъ городовъ, пис. въ 1634 г., 3) такой же реестръ 1634 г., 4) реестръ оружія и военныхъ припасовъ въ замкѣ Горскомъ, 5) реестръ расходовъ на содержаніе роты Юрія Зеновича 1625 г. Въ листъ, 22 листа.

2. Инвентарь имѣнія Дубровны 1560 г. съ обозначеніемъ количества дымовъ и службъ, съ описаніемъ владѣній и угодій и перечисленіемъ разныхъ повинностей по каждому селу этой волости. Въ листъ, 76 листовъ. *Напечатанъ въ Арх. Сборн. т. III, стр. 245—281.*

3. Мытная книга 1583 года, или реестръ мыта новаго, взимавшагося съ товаровъ въ Брестской таможнѣ въ теченіе первой половины 1583 г. Въ листъ, 100 листовъ. *Напечатана въ III т. Арх. Сборн., стр. 289 и въ IV т. стр. 252.*

4. Сборникъ XVI вѣка, содержащій въ себѣ ограниченія, инвентари, раздѣлы имѣній, вводы во владѣніе и др. Въ листъ, 25 листовъ.

5. Раздѣлъ Косовскаго имѣнія между Сангушкою и Кишкой и инвентарь этого имѣнія 1597 г. Въ листъ, 24 листа. *Напечатанъ въ I т. Арх. Сборн., стр. 205—214.*

6. Сборникъ XVI в., содержащій въ себѣ инвентари, ограниченія, разсчеты съ прислугою. Въ листъ, 18 листовъ.

7. Перечень вещей домашняго скарба, оставшихся по смерти какого-то «пана Константина». Писанъ на русскомъ языкѣ въ XVI в. Въ листъ, 64 листа.

8. Присяжное показаніе предъ королевскими комиссарами крестьянъ имѣнія Шклова, принадлежавшаго Ходкевичу, о побояхъ, грабежахъ, нарушеніи границъ и другихъ обидахъ, причиненныхъ имъ крестьянами князя Ярослава Матѳеевича. Писано въ 1551 г. Въ листъ, 40 листовъ.

9. Опись имущества, оставшагося по смерти Ульяны Богушовны Горностаевой, 1575 г. Въ листъ, 8 листовъ.

№№

10. Сборникъ XVI вѣка, заключающій въ себѣ инвентари, замѣнныя записи, списокъ людей роты Филона Кмиты, съ показаніемъ ихъ вооруженія и описаніемъ лошадей. Въ листъ, 16 листовъ.

11. Инвентарь имѣній Гатово и Новаго Двора, пановъ Слушковъ, 1590 года. Въ листъ, 14 лист. *Напечатанъ въ т. XIV Актовъ Виленской Коммиссіи, стр. 355.*

12. Сборникъ инвентарей, ограниченій, измѣреній грунтовъ, описаній пущъ и т. п., относящихся къ XVI и XVII столѣтіямъ, но по большей части въ позднѣйшихъ копіяхъ и въ польской транскрипціи. Въ листъ, 90 листовъ.

13. Сборникъ инвентарей, ограниченій, раздѣловъ и другихъ юридическихъ документовъ XVI и XVII столѣтій. Въ листъ, 164 листа. *Нѣкоторые изъ инвентарей напечатаны въ XIV томѣ Акт. Ком.*

14. Сборникъ документовъ XV, XVI и XVII столѣтій. *Напечат. въ I томѣ «Археографическаго Сборника».* Въ листъ, 152 л.

15. Сборникъ документовъ XV—XVIII столѣтій. *Напечат. въ III томѣ «Археограф. Сборника».* Въ листъ, 242 листа.

16. Сборникъ документовъ XVI столѣтія. *Напечат. въ IV томѣ «Археограф. Сборника».* Въ листъ, 148 листовъ.

17. Отрывокъ изъ писцовой книги 1611 г., писанъ великорусскимъ почеркомъ того времени. Начинается такъ: Лѣта 7119, ноября 19 по государеву цареву і великаго князя Владислава Жигимонтовича всея Русіи указу, Иванъ Стромиловъ ѣздилъ въ Казанскій уѣздъ, по Зюрейской дорогѣ, въ помѣстное село Шигалѣево, для того билъ челомъ Государю царю і великому князю Владиславу Жигимонтовичу всея Руси князь Ондрѣй, князь Ѳеодоръ сынъ Болховской, да Осипъ Биреевъ, да Истома Хвостовъ, да Семенъ Биреевъ, а сказали: дано деи имъ государево жалованье помѣстье въ селѣ Шигалѣевѣ и то помѣстье ихъ не раздѣлено и т. д. In 4°, 44 листа. Въ концѣ рукописи на л. 30 такой-же отрывокъ изъ писцовой книги временъ Михаила Ѳеодоровича.

№№

18. Книга жалобъ и разбора разныхъ дѣлъ пограничныхъ жителей Великолуцкаго, Люцинскаго и Опочецкаго уѣздовъ съ зарубежными людьми, отъ 1669 по 1676 годъ. Писана великорусскимъ почеркомъ. Въ листъ, 104 листа. Начала и конца нѣтъ.

19. Сборникъ документовъ, касающихся имѣнія Глускъ князей Жеславскихъ (Заславскихъ), находящагося въ Новогрудскомъ уѣздѣ. Большая часть ихъ напечатана въ «Арх. Сборникѣ» и въ «Вит. Губ. Вѣд.», о чемъ есть отмѣтки на самыхъ документахъ. При сборникѣ есть опись документовъ, съ изложеніемъ ихъ содержанія. Документы собраны И. П. Корниловымъ въ 1866 году. Въ листъ, 69 листовъ.

20. Сборникъ документовъ юридическаго характера XVI и XVII соолѣтій. Собраны И. Я. Шульгинымъ въ 1865 г. Въ листъ, 44 листа.

21. Протокольная книга Лидскаго гродскаго суда за 1630 и 1631 годы, съ краткими записями производившихся въ судѣ дѣлъ. На русскомъ языкѣ. Въ листъ, 97 листовъ.

22. Сборникъ королевскихъ и великокняжескихъ грамотъ, съ 1493 г. по 1550-й, въ листъ, 116 листовъ.

23. Тоже съ 1551 г. по 1560 г. въ листъ, 60 листовъ.

24. Тоже, съ 1561 г. по 1573 г., въ листъ, 134 листа.

25. Тоже, съ 1574 г. по 1586 г., въ листъ, 124 листа.

26. Сборникъ черновыхъ кошій грамотъ и распоряженій короля Стефана Баторія, за 1584 годъ, въ листъ, 42 листа.

27. Сборникъ королевскихъ грамотъ съ 1588 г. по 1600 г. въ листъ, 128 листовъ.

28. Сборникъ королевскихъ грамотъ съ 1601 года по 1693 г. въ листъ, 192 листа.

29. Сборникъ разныхъ документовъ юридическаго содержанія, какъ-то: жалованыхъ грамотъ частныхъ лицъ, продажныхъ записей, заемныхъ, закладныхъ и т. п. съ 1452 г. по 1530 годъ, писанъ на русскомъ языкѣ, въ листъ, 19 лист.

30. Тоже, съ 1531 г. по 1540 г., въ л. 25 л.

31. Тоже, съ 1541 по 1550 г., въ л., 72 л.

32. Тоже, съ 1550 по 1551 г., въ л., 35 л.

33. Тоже, съ 1552 по 1553 г., въ л., 35 л.

№№

34. Тоже, съ 1554 по 1555 г., въ л., 34 л.

35. Тоже, съ 1556 по 1557 г., въ л., 32 л.

36. Тоже, съ 1556 по 1558 г., въ л., 37 л.

37. Тоже, съ 1559 по 1560 г., въ л., 26 л.

38. Тоже, съ 1560 по 1561 г., въ л., 29 л.

39. Тоже, съ 1562 по 1565 г., въ л., 40 л.

40. Тоже, съ 1565 по 1569 г., въ л., 42 л.

41. Тоже, за 1570 г., въ листъ, 52 листа.

42. Тоже, съ 1570 по 1573 г., въ л., 69 л.

43. Тоже, за 1574 г., въ л., 26 листовъ.

44. Тоже, съ 1575 по 1576 г., въ л., 28 л.

45. Тоже, съ 1577 по 1579 г., въ л., 70 л.

46. Тоже, за 1580 г., въ л., 31 л.

47. Тоже, съ 1581 по 1582 г., въ л., 62 л.

48. Тоже, за 1583 г., въ л., 39 л.

49. Тоже, съ 1584 по 1585 г., въ л., 57 л.

50. Тоже, съ 1586 по 1589 г., въ л., 66 л.

51. Тоже, съ 1590 по 1591 г., въ л., 29 л.

52. Тоже, съ 1591 по 1592 г., въ л., 41 л.

53. Тоже, съ 1592 по 1593 г., въ л., 40 л.

54. Тоже, за 1594 г., въ л., 21 л.

55. Тоже, за 1595 г., въ л., 32 л.

56. Тоже, за 1596 г., въ л., 48 л.

57. Тоже, за 1596—1598 годы, въ л., 34 л.

58. Тоже, за 1598 г., въ л., 57 л.

59. Тоже, за 1599 г., въ л., 56 л.

60. Тоже, за 1600 г., въ л., 25 л.

61. Тоже, за 1601 г., въ л., 37 л.

62. Тоже, за 1602 г., въ л., 49 л.

63. Тоже, за 1603 г., въ л., 34 л.

64. Тоже, за 1604 г., въ л., 37 л.

65. Тоже, съ 1605 по 1607 г., въ л., 40 л.

66. Тоже, съ 1608 по 1610 г., въ л., 65 л.

67. Тоже, съ 1611 по 1612 г., въ л., 57 л.

68. Тоже, съ 1613 по 1617 г., въ л., 59 л.

69. Тоже, съ 1618 по 1627 г., въ л., 63 л.

70. Тоже, съ 1628 по 1680 г., въ л., 52 л.

71. Сборникъ разныхъ документовъ юридическаго содержанія, какъ-то: выписей, позвовъ, жалобъ, продажныхъ и заемныхъ записей, дѣльчихъ листовъ, духовныхъ завѣщаній и т. п. съ 1531 по 1561 г., писанныхъ на русскомъ языкѣ. Въ листъ, 90 листовъ.

72. Тоже, съ 1562 по 1570 г., въ л., 206 л.

73. Тоже, съ 1571 по 1574 г., въ л., 97 л.

74. Тоже, съ 1575 по 1580 г., въ л., 148 л.

№№

75. Тоже, съ 1581 по 1582 г.. въ л., 120 л.
76. Тоже, съ 1583 по 1584 г., въ л., 187 л.
77. Тоже, съ 1585 по 1586 г., въ л.. 165 л.
78. Тоже, съ 1587 по 1588 г., въ л., 182 л.
79. Тоже, съ 1589 по 1591 г., въ л., 267 л.
80. Тоже, съ 1592 по 1593 г., въ л., 127 л.
81. Тоже, съ 1594 по 1595 г., въ л., 219 л.
82. Тоже, съ 1595 по 1596 г., въ л., 205 л.
83. Тоже, за 1596 г., въ листъ, 186 л.
84. Тоже, за 1597 г., въ листъ, 119 л.
85. Тоже, за 1598 г., въ листъ, 245 л.
86. Тоже, за 1599 г., въ листъ, 208 л.
87. Тоже, за 1600 г., въ листъ, 282 л.
88. Тоже, за 1601 г., въ листъ, 299 л.
89. Тоже, за 1602 г., въ листъ, 295 л.
90. Тоже, за 1603 г., въ листъ, 249 л.
91. Тоже, за 1603 г., въ листъ, 115 л.
92. Тоже, за 1604 г., въ листъ, 171 л.
93. Тоже, за 1605 и 1606 гг., въ л., 275 л.
94. Тоже, за 1607 и 1608 гг., въ л., 157 л.
95. Тоже, за 1609 и 1610 гг., въ л., 138 л.
96. Тоже, за 1611 г., въ листъ, 188 л.
97. Тоже, за 1611 и 1613 гг., въ л., 277 л.
98. Тоже, за 1614 и 1615 гг., въ л., 233 л.
99. Тоже, за 1616 и 1617 гг., въ л., 206 л.
100. Тоже, за 1618 и 1619 гг., въ л., 194 л.
101. Тоже, за 1620 и 1621 гг., въ л., 289 л.
102. Тоже, за 1622 г., въ листъ, 222 л.
103. Тоже, за 1623 и 1624 гг., въ л., 214 л.
104. Тоже, за 1625—1627 гг., въ л., 207 л.
105. Тоже, за 1628 и 1629 гг., въ л., 268 л.
106. Тоже, за 1630—1633 гг., въ л., 247 л.
107. Тоже, за 1634—1636 гг., въ л., 312 л.
108. Тоже, за 1637—1640 гг., въ л., 316 л.
109. Тоже, за 1646—1645 гг., въ л., 213 л.
110. Тоже, за 1646—1657 гг., въ л., 328 л.
111. Тоже, за 1661—1668 гг., въ л., 112 л.
112. Тоже, за 1669—1675 гг., въ л., 171 л.
113. Тоже, за 1676—1686 гг., въ л., 172 л.
114. Тоже, за 1687—1696 гг., въ л., 131 л.

115. Процессъ о невыдачѣ Мстиславскими прихожанами на Жеславскую церковь медовой дани 1616– 1620 гг., въ листъ, 64 л.

116. Дѣло Ходкевичей о наслѣдствѣ 1578—1579 гг., 77 листовъ.

117. Сборникъ документовъ, относящихся къ процессу Любельскихъ съ Корсаками, съ 1559 по 1630 годъ. Документы доставлены изъ Городищскаго монастыря, 172 листа.

№№

118. Сборникъ документовъ по дѣлу между Жуковецкимъ и Глѣбовичемъ, 1617—1627 гг. Въ листъ, 72 листа.

119. Описаніе границъ великаго княжества Литовскаго и королевства Польскаго, въ листъ, 97 листовъ. *Напечатано въ I т. «Археографич. Сборн.» Стр. 46.*

120. Сборникъ декретовъ и квитанцій на замѣнъ грунтовъ, за 1571 и 1584 гг., въ л., 48 л.

121. Сборникъ декретовъ и дарственныхъ записей за 1650—1728 гг., въ л., 102 л.

122. Процессъ игумена Городищскаго Бенедиктинскаго монастыря съ Францисканами Пинскаго монастыря и Стефаномъ Терлецкимъ съ 1671 по 1811 годъ, въ листъ, 113 листовъ.

123. Реестръ князей, земянъ и бояръ Виленскаго воеводства, съ указаніемъ, какую общественную повинность каждый изъ нихъ долженъ отбывать, составленный въ 1601 году марта 5 дня. Въ листъ, 22 листа.

124. Реестръ всѣхъ платежей и доходовъ государственныхъ съ земли Жмудской, составленный въ 1537 году, октября 28 дня, Андреемъ Мацковичемъ. Въ листъ, 213 л.

125. Копіи привиллегій и другихъ документовъ, относящихся къ исторіи городовъ Орши, Вильны, Могилева, Мстиславля, Шклова, Чаусъ, Кричева, Черикова, въ переводѣ на русскій языкъ, сдѣланномъ въ концѣ XVIII столѣтія. Въ концѣ помѣщенъ реестръ прихода и расхода Могилевской Братской Богоявленской церкви за 1791, 1792 и 1793 годы. Въ листъ, 162 листа. Отъ проф. Могилевской дух. семинаріи Соколова.

126. Копія «уставы на волоки», учрежденной 1 апрѣля 1557 года, изъ метрики Великаго княжества Литовскаго, данная 26 января 1790 г. Въ листъ, 55 листовъ.

127. Сборникъ матеріаловъ, касающихся топографическаго описанія уѣздовъ Могилевской губерніи, составленный въ 1784 году, по распоряженію русскаго правительства, вскорѣ послѣ присоединенія края къ Россіи. Много весьма любопытныхъ свѣдѣній. Въ листъ, 279 листовъ. Доставленъ проф. Могилев. сем. Соколовымъ.

№№

шихъ чзезъ г. Слонимъ войскахъ за 1813 г. Въ листъ, 160 листовъ.

149. Переписка того-же коменданта о проходящихъ командахъ за 1813 и 1814 гг. Въ л., 67 листовъ.

150. Переписка того-же коменданта о дезертирахъ и проходящихъ командахъ за 1813 годъ. Въ листъ, 43 листа.

151. Переписка того-же коменданта о проходящихъ командахъ за 1813 годъ. Въ л., 181 л.

152. Переписка того-же коменданта о больныхъ воинскихъ чинахъ, содержавшихся въ Слонимскомъ госпиталѣ, за 1813 г. Въ листъ, 100 листовъ.

153. Журналъ исходящимъ бумагамъ того-же коменданта, съ 18 декабря 1812 года по 1 августа 1813 г. Въ л., 97 листовъ.

154. Тоже, съ 1 августа 1813 г. по 1 января 1814 г. Въ листъ, 115 листъ.

155. Тоже, объ оставшихся и заболѣвшихъ казенныхъ лошадяхъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1813 и 1814 годахъ командъ. Въ листъ, 21 листъ.

156. Тоже, о больныхъ воинскихъ чинахъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1813 году командъ. Въ листъ, 54 листа.

157. Тоже, за 1813 годъ. Въ листъ, 41 л.

158. Тоже, о проходившихъ въ 1813 году черезъ г. Слонимъ командахъ, рекрутахъ, больныхъ воинскихъ чинахъ и о дезертирахъ. Въ листъ, 123 листа.

159. Тоже, за 1813 г. Въ листъ, 108 л.

160. Тоже, за 1813 и 1814 гг. Въ л., 61 л.

161. Журналъ исходящ. бумагамъ Слонимскаго коменданта, съ 1 января по 16 октября 1814 г. Въ листъ, 284 листа.

162. Сборникъ, заключающій въ себѣ переписку того-же коменданта о проходившихъ черезъ г. Слонимъ въ 1814 году командахъ. Въ листъ, 184 листа.

163. Сборникъ вѣдомостей о полученномъ провіантѣ и фуражѣ въ управленіи Слонимскаго коменданта за 1814 годъ. Въ л., 123 листа.

164. Переписка Слонимскаго коменданта о ремонтныхъ лошадяхъ и рекрутахъ за 1814 г. Въ листъ, 171 листъ.

165. Переписка Слонимскаго коменданта о

№№

военныхъ транспортахъ и о прогонныхъ деньгахъ офицерамъ, проѣзжавшимъ чрезъ г. Слонимъ за 1814 годъ. Въ листъ, 120 листовъ.

166. Тоже, о ремонтныхъ командахъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ и о прогонныхъ деньгахъ офицерамъ этихъ командъ за 1814 г. Въ листъ, 67 листовъ.

167. Тоже, о ремонтныхъ командахъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1814 году и о продовольствіи ихъ. Въ листъ, 72 л.

168. Переписка того-же коменданта и вѣдомости Слонимскаго госпиталя о больныхъ и выздоровѣвшихъ воинскихъ чинахъ за 1814 г. Въ листъ, 138 листовъ.

169. Сборникъ бумагъ Слонимскаго коменданта о ремонтныхъ лошадяхъ и рекрутскихъ партіяхъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1814 году. Въ листъ, 135 листовъ.

170. Сборникъ документовъ, касающихся виленскаго цеха переплетчиковъ и коробочниковъ, за 1807—1892 годы. Въ папкѣ, безъ переплета и безъ нумераціи.

171. Сборникъ документовъ, касающихся исторіи Каменца Литовскаго, собранныхъ священникомъ Александромъ Будиловичемъ и переданныхъ въ библіотеку черезъ г. попечителя вил. учеб. округа. Всѣхъ документовъ 120. Въ началѣ есть подробная опись ихъ. Въ папкѣ, безъ переплета.

172. Сборникъ, заключающій въ себѣ секретную переписку Слонимскаго земскаго комиссара съ 1797 по 1803 годъ. Въ листъ, 155 листовъ.

173. Тоже, за 1806—1808 годы. Въ листъ, 84 л.

174. Тоже, за 1809 г. Въ листъ, 62 листа.

175. Приходорасходная книга канцеляріи Слонимскаго исправника, а также прихода и расхода бланковъ подорожныхъ за 1810 годъ, 62 листа.

176. Сборникъ, заключающій въ себѣ секретную переписку Слонимскаго земскаго исправника за 1812 годъ. Въ листъ, 54 листа.

177. Сборникъ бумагъ Слонимскаго земскаго исправника по разнымъ предметамъ съ января по май мѣсяцъ 1813 г. Въ листъ, 198 лист.

178. Тоже, за май и іюнь мѣсяцы 1813 года. Въ листъ, 202 листа.

№№

179. Тоже, за іюль мѣсяцъ 1813 года. Въ л. 152 листа.

180. Тоже, за августъ мѣсяцъ 1813 года. Въ листъ, 199 листовъ.

181. Тоже, за сентябрь и октябрь мѣсяцы 1813 года. Въ листъ, 208 листовъ.

182. Тоже, за ноябрь мѣсяцъ 1813 года. Въ листъ, 125 листовъ.

183. Тоже, за декабрь 1813 года. Въ листъ, 135 листовъ.

184. Тоже, съ 22 іюля по 30 октября 1813 г. Въ листъ, 305 листовъ.

185. Сборникъ журналовъ входящимъ бумагамъ Слонимскаго Городническаго Правленія, съ 24 іюня по 30 декабря 1813 г. и Слонимскаго земскаго исправника, съ 1 января по 29 декабря 1814 г. Въ листъ, 64 листа.

186. Журналъ исходящимъ бумагамъ Слонимскаго земскаго исправника, съ 21 іюня по 31 декабря 1813 г. Въ листъ, 44 листа.

187. Сборникъ бумагъ Слонимскаго земскаго исправника за январь и февраль 1814 года. Въ листъ, 187 листовъ.

188. Тоже, за мартъ и апрѣль мѣсяцы 1814 года. Въ листъ, 147 листовъ.

189. Тоже, за май 1814 г. Въ л., 112 л.

190. Тоже, съ іюня 1814 г. по январь 1815 года. Въ листъ, 202 листа.

191. Переписка Слонимскаго исправника по жалобѣ помѣщицы Косциной на засѣдателей Слонимскаго земскаго суда и о другихъ предметахъ, за 1814 г. Въ листъ, 34 листа.

192. Сборникъ бумагъ Слонимскаго земскаго исправника по разнымъ предметамъ за 1812 г. Въ листъ, 108 листовъ.

193. Тоже, за январь, февраль и мартъ мѣсяцы 1815 года. Въ листъ, 171 листъ.

194. Тоже, за мартъ мѣсяцъ 1815 года. Въ листъ, 137 листовъ.

195. Тоже, за апрѣль мѣсяцъ 1815 года. Въ листъ, 138 листовъ.

196. Тоже, за май и іюнь 1813 года. Въ л. 132 листа.

197. Тоже, за іюль 1812 года. Въ л. 168 л.

198. Тоже, за августъ 1815 г. Въ л. 166 л.

199. Тоже, за сентябрь 1815 г. Въ л. 126 л.

№№

200. Тоже, за октябрь, ноябрь и декабрь 1815 года. Въ листъ, 140 листовъ.

201. Тоже, за ноябрь и декабрь 1815 года. Въ листъ, 146 листовъ.

202. Сборникъ документовъ XVI столѣтія, заключающій въ себѣ королевскія и частныя грамоты, привиллегіи, декреты, продажныя записи, ограниченія, позвы и т. п. Есть много документовъ, относящихся къ исторіи Вильны и Виленскихъ церквей. Въ папкѣ, безъ переплета. Документы расположены въ хронологическомъ порядкѣ. Всѣхъ 315.

203. Сборникъ документовъ XVII столѣтія, заключающій въ себѣ королевскія и частныя грамоты, декреты, продажныя записи, оригинальныя и выписи, и т. п. Въ папкѣ, безъ переплета. Расположены въ хронологическомъ порядкѣ. Всѣхъ 363.

204. Сборникъ документовъ XVII и XVIII столѣтій, заключающій въ себѣ разные юридическіе акты. Въ концѣ нѣсколько документовъ Петровскихъ временъ, съ автографами современныхъ генераловъ и другихъ лицъ. Въ папкѣ, безъ переплета, расположены въ хронологическомъ порядкѣ.

205. Сборникъ записей запродажныхъ, закладныхъ и другихъ, а также грамотъ, раздѣльныхъ актовъ, жалобъ, росписокъ и проч., въ папкѣ, безъ переплета, съ 1529 по 1793 годъ, числомъ 30 документовъ, расположенныхъ въ хронологическомъ порядкѣ.

206. Сборникъ документовъ и бумагъ самаго разнообразнаго содержанія и разныхъ столѣтій, начиная съ XVI и до XIX. Въ немъ, между прочимъ, заключается слѣдующее: а) старинные документы фамиліи Буковскихъ, начиная съ 1550 по 1755 годъ, б) реестръ книгъ библіотеки Лысковскаго миссіонерскаго монастыря за 1801 годъ, в) бумаги и письма разныхъ лицъ начала XIX столѣтія, г) документы XVI столѣтія юридическаго характера и многое другое. Въ папкѣ, безъ переплета. Всѣхъ документовъ 254.

207. Сборникъ грамотъ, декретовъ, рескриптовъ, позвовъ, дарственныхъ записей и проч., съ 1526 по 1697 г., въ корешковомъ переплетѣ.

№№

Въ листъ, 96 листовъ. Расположены въ хронологическомъ порядкѣ.

208. Ревизская добавочная сказка имѣнія Рожаны, Слонимскаго уѣзда, Гродненской губерніи, помѣщика князя Франца Сапѣги, составленная 27 іюня 1827 года. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 20 листовъ.

209. Бумаги изъ канцеляріи Слонимскаго земскаго исправника за 1813, 1814 и 1825 годы, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 55 лист.

210. Протоколъ занятій въ Петербургѣ дворянской депутаціи Виленской губерніи, въ бытность Сулистровскаго губернскимъ предводителемъ дворянства, съ 16 іюня по октябрь 1810 года, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 40 листовъ.

211. Сборникъ разныхъ бумагъ Докшицкой дворянской опеки, Минской губерніи, и списки дворянъ Докшицкаго уѣзда, за 1795 г., въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 70 листовъ.

212. Ревизія Кобринской экономіи Дмитрія Сапѣги, составленная въ 1563 году. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 275 листовъ. *Напечатана Вил. Археогр. Ком. въ 1876 году.*

213. Дѣло о Евьинскомъ монастырѣ и о фольваркахъ къ нему принадлежащихъ, съ 1807 по 1842 годъ. Въ листъ, 866 листовъ. Безъ переплета.

214. Дѣло о Кронскомъ Троицкомъ монастырѣ и о фольваркахъ ему принадлежащихъ съ 1809 по 1842 г. Въ л., безъ переплета, 848 л.

215. Дѣло Гродненской Казенной Палаты о конфискованномъ имѣніи Здзіенціолы, принадлежавшемъ помѣщику Солтану, съ 31 октября 1833 по 16 февраля 1837 г. Въ листъ, безъ переплета, 123 листа.

216. Дѣло Гродненской Палаты Государственныхъ имуществъ объ учрежденіи при оной музеума разныхъ предметовъ лѣсного хозяйства съ 1859 по 1867 годъ. Въ листъ, безъ переплета, 128 листовъ.

217. Приказы 1 эскадрона драгунскаго полка, бывшаго подъ командою Чичерина, за 1795 и 1796 годы. Въ листъ, въ холщевомъ переплетѣ, 350 листовъ.

218. Сборникъ заключающій въ себѣ переписку Смоленскаго драгунскаго полка за 1808 годъ, въ холщевомъ переплетѣ. Въ листъ, безъ пагинаціи. Начинается рапортомъ капитана Радожицкаго отъ 1-го іюля 1808 года, за № 3.

219. Сборникъ бумагъ въ папкѣ, безъ переплета, заключающій въ себѣ документы изъ канцеляріи пристава 2 стана, Волковыскаго уѣзда, за 1852 годъ, изъ канцеляріи Слонимскаго уѣзднаго исправника за 1813 годъ, инвентарь Кронскаго монастыря за 1807 годъ, нѣсколько старинныхъ грамотъ въ русскомъ, засвидѣтельствованномъ переводѣ. Всего 118 листовъ.

220. Переписка 7-й драгунской дивизіи, съ 1806 по 1812 годъ, въ холщевомъ переплетѣ. Въ листъ, безъ нумераціи листовъ.

221. Книга о приходѣ и расходѣ суммы, выручаемой за представленія въ Виленскомъ городскомъ театрѣ за 1847 годъ, въ корешковомъ переплетѣ, 140 листовъ.

222. Тоже, за 1848 годъ. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 94 листа.

223. Книга о приходѣ и расходѣ казенныхъ денегъ по тому-же театру, за 1847 и 1848 гг. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 137 л.

224. Книга того-же театра о приходѣ и расходѣ суммы, выручаемой за театральныя представленія на 1849 годъ. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 186 листовъ.

225. Книга того-же театра о приходѣ и расходѣ суммы, опредѣленной изъ городскихъ доходовъ на содержаніе театра, за 1852 г., въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 58 листовъ.

226. Книга того-же театра о приходѣ и расходѣ суммъ, вырученныхъ за театральныя представленія, за 1853 годъ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 226 листовъ.

227. Тоже, за 1854 годъ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 198 листовъ.

228. Книга 7-го театральнаго курса того-же театра, съ 2 октября 1855 г. по 9 іюня 1856 г., въ корешковомъ переплетѣ, 114 листовъ.

229. Тоже, 8-го театральнаго курса, съ 7-го октября 1856 г. по 1 іюня 1857 года, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 139 листовъ.

230. Книга того-же театра о приходѣ и расходѣ суммы, выручаемой за театральныя представленія на 1856 г., въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 177 листовъ.

№№

231. Тоже, съ 4 октября 1856 г. по 1 октября 1857 г., въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 250 листовъ.

232. Тоже, на 1851 годъ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 270 листовъ.

233. Тоже, за $18^{57}/_{58}$ годъ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 194 листа.

234. Статистическія свѣдѣнія о приходахъ православныхъ и римско-католическихъ Виленской губерніи за 1850 годъ. Въ папкѣ, 178 л.

235. Опись документамъ и разнымъ бумагамъ, относящимся къ графству Здзѣнціольскому, конфискованнымъ у мятежника Адама Солтана. Составлена 1838 года. Въ листъ, въ бумажномъ переплетѣ, 56 листовъ.

236. Тетрадь канцеляріи Слонимскаго исправника, съ отмѣтками о происшествіяхъ въ городѣ за іюнь и іюль 1813 года, свѣдѣнія о родившихся, умершихъ, пріѣхавшихъ и выѣхавшихъ и т. п. Въ 4^0, въ переплетѣ, 46 лист.

237. Пространный православный катихизисъ. Составленъ іеромонахомъ Владиміромъ Терлецкимъ, докторомъ богословія и медицины. Литографія. 114 страницъ.

238. Очеркъ русской исторіи. Тетрадь въ 57 страницъ. Въ листъ.

239. О славянщинѣ. Отд. I. Вопросъ польскій. Отд. II. Вопросъ всеславянскій. Отд. III. Задачи племени славянскаго. Сочинилъ священникъ Іосифъ Грабовичъ, бывшій засѣдатель капеляніи Балучинъ, теперь законоучитель въ Бѣльскихъ педагогическихъ курсахъ. Это сочиненіе написано въ началѣ 1866 года, когда еще о съѣздѣ славянъ на выставку этнографическую въ Москву не было ничего извѣстно. Въ листъ, 24 листа.

240. Преважное и весьма занимательное изобрѣтеніе ума Полоніи Галицкой за свѣтлымъ проводомъ намѣстника Галичины графа Агенора Голуховскаго. Сочинилъ Іосифъ Андреевъ Грабовичъ. Балучинъ 1866 г. Въ листъ, 6 л.

241. Еденъ русскій народъ, еденъ русскій языкъ, едная святая Русь. Сочинилъ Іосифъ Андреевъ Грабовичъ. Балучинъ 1866 года. Въ листъ, 10 листовъ.

242. Отвѣтъ нѣмецкимъ, австрійскимъ часописямъ, особенно-же Вѣденьской министеріальной часописи Дебатте на ея отвѣтъ «Инвалидови Русскому» касательно номинаціи графа Голуховскаго намѣстникомъ Галичины. Сочинилъ Іосифъ Андреевъ Грабовичъ. Балучинъ 1866 г. Въ листъ, 7 листовъ.

243. Общественный строй въ княжескій періодъ и положеніе нешляхетскаго сословія во времена польскаго владычества. Ист. очеркъ И. Е. Левицкаго. Въ листъ, 13 листовъ.

244. Статуты общества покровителей русско-народной сцены. Извѣщеніе объ утвержденіи общества. Въ листъ, 5 листовъ.

245. Historya prawa Rzymskiego. Литографія. In 4^0, 275 страницъ.

246. Сборникъ оффиціальныхъ документовъ, какъ-то: судебныхъ повѣстокъ, обвинительныхъ актовъ, рѣшеній суда присяжныхъ, распоряженій полицейскихъ и т. п. по поводу привлеченія къ суду В. М. Площанскаго, какъ редактора газеты «Слово», за нарушеніе якобы законовъ о печати. Всѣхъ документовъ 177; они обнимаютъ время съ 1870 по 1887 годъ и между ними есть очень замѣчательные, важные для исторіи злосчастной газеты «Слово», упорно боровшейся съ польскою партіею и погибшей отъ неустанныхъ преслѣдованій.

247. Списки учениковъ бурсы Ставропигійской въ Львовѣ за 1873—76 годы и другія бумаги, относящіеся къ содержанію учениковъ въ бурсѣ. Есть свѣдѣнія объ извѣстномъ пѣвцѣ Мышугѣ, бывшемъ ученикѣ Львовской бурсы.

248. Связка бумагъ, представляющихъ собою матеріалы для историческаго и статистическаго описанія Галиціи. Расположены матеріалы по названіямъ городовъ, селъ, монастырей. На основаніи ихъ составлено было В. М. Площанскимъ нѣсколько очерковъ, помѣщенныхъ въ разныхъ Галицкихъ изданіяхъ.

249. Матеріалы для исторіи Галицкой Руси. Выписки изъ лѣтописей, разныхъ историческихъ сочиненій, замѣтки и т. п. In 4^0. Шесть тетрадей.

250. Матеріалы для исторіи города Львова и для исторіи монашества въ Галиціи. Выписки изъ актовъ, лѣтописей и историческихъ сочиненій. In 4^0. Четыре тетради.

251. Выписки, извлеченія и вымѣтки изъ

№№

актовыхъ книгъ Люблинскаго, Холмскаго, Красноставскаго, Дрогичинскаго, Городельскаго, Грабовецкаго и др. судовъ, начиная съ 1419 г. по 1750 годъ. На основаніи этихъ матеріаловъ составлена В. М. Площанскимъ его книга «Прошлое Холмской Руси Т. 1—2, 1899—1901 г. г.». Всѣхъ тетрадей шесть, изъ нихъ четыре въ переплетѣ.

252. Историческіе и юридическіе матеріалы, извлеченія изъ разныхъ сочиненій, замѣтки разнаго рода, содержаніе разныхъ сочиненій, родословія, біографическія замѣтки о разныхъ лицахъ и т. п. Въ замѣткахъ этихъ много любопытныхъ и важныхъ свѣдѣній и фактовъ. Всѣхъ тетрадей пять.

253. Матеріалы для біографіи епископовъ Холмской епархіи и для исторіи духовенства этой епархіи. Списки епископовъ, выдержки изъ актовъ и разныхъ печатныхъ изданій, генеалогія дворянскихъ фамилій Холмщины и т. п. Всѣхъ тетрадей шесть.

254. Небольшая связка разнаго рода бумагъ, въ которой заключаются слѣдующія статьи В. Площанскаго: 1) Золотыя зерна, собранныя В. М. Пл. Это сборникъ изреченій, заимствованныхъ изъ разныхъ авторовъ. 2) Холмскій земскій статутъ 1477 г. Напечатанъ въ «Холм. Епарх. Вѣдом.» 1898 г. № 12; 3) Краткое содержаніе томовъ Актовъ Виленской Комиссіи и Археографическаго Сборника; 4) Разныя мелкія замѣтки.

255. Пакетъ съ автобіографическими данными самого В. М. Площанскаго. Здѣсь находятся между прочимъ: Curriculum vitae В. М. Площанскаго, списокъ обществъ и учрежденій, въ которыхъ Площанскій состоялъ членомъ, письмо Б. Дѣдицкаго къ В. Площанскому по поводу смерти Я. Ѳ. Головацкаго и др.

256. Стихотворенія генеральши Софьи Левицкой, извѣстной подъ именемъ «Русской Солдатки». По большей части это посланія въ стихахъ къ извѣстнымъ русскимъ дѣятелямъ. Всѣхъ стихотвореній 86: Аксакову И. С. (3 стихотв.), Апраксину Н. П., Барсовой Е. П., Бѣлоусу М., Головацкому Я. Ѳ., Горчакову А. М. (4 стих.), Гошовскому І., Дринову М. С. (4 стих.), Иванову Н. П., Іезберѣ Ѳ. И. (2 стих.), Кулачковскому Д. М., Колѣнковскому Н. И., Костромитинову А. Н., Ливчаку І. Н., Макову Л. С. (2 стих.), Макушеву В. В. (7 стих.), Меруновичу К. А., Меллеръ-Закомельской (2 стих.), Михаилу, митр. сербскому (2 стих.), Наумовичу Ив., Площанскому А. В., Палюха А. А., Радецкому Ѳ. Ѳ. (2 стих.), Срезневскому И. И., Ситницкому А., Толстому Д. А. графу, Хорошевскимъ (2 стих.), Цыбикамъ (2 стих.), Черкасскому кн., Штундеру И. Кромѣ того нѣсколько стихотвореній на разные случаи изъ политической и общественной жизни. Въ числѣ стихотвореній есть и стих. И. С. Аксакова, писанное въ селѣ Е. Ѳ. Тютчевой Варварино, послѣ высылки его изъ Москвы за его рѣчь въ Славянскомъ обществѣ.

257. Дѣловыя редакціонныя книги по изданію «Слова» за 1862—1882 годы: подписчики, пожертвованія на разныя цѣли, разосланныя подписчикамъ книги и т. п. Всего 17 тетрадей въ листъ, нѣкоторыя изъ нихъ въ переплетѣ.

Залъ Б, шкафъ 3.

№№

1. Сборникъ сеймовыхъ конституцій съ 1550 года по 1576 г. Потомъ слѣдуетъ конфедерація 1655 г.; далѣе оглавленіе сеймовыхъ конституцій отъ 1632 года. Подъ особою пагинаціей помѣщены: 1) Съѣздъ въ Вильнѣ 1615 г., 2) Конституціи Варшавскаго сейма 1593 года, 1613 г., 1621 г., универсалы 1622 года, конституціи 1629 г. и 1627 г. Всѣ на польскомъ языкѣ, частію рукописныя, а частію печатныя. Корешковый переплетъ, разбитый.

2. Черновая записная книга неизвѣстнаго лица, заключающая въ себѣ статьи историко-политическаго и литературнаго содержанія, начинается словами: Encyklopedya. O początku

№№

Polski... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 252 стр.

3. Notata interesow domowych od roku 1720. Въ листъ. На польскомъ языкѣ, въ кожаномъ переплетѣ, 571 стран. «Notata» заключаютъ въ себѣ запись прихода и расхода денегъ по разнымъ закупкамъ и продажѣ и списокъ контрактовъ по поставкамъ за 1722 и 1723 г г. Далѣе слѣдуетъ дневникъ разныхъ хозяйственныхъ распоряженій и событій домашней жизни (состояніе здоровья, о выдачѣ дочери замужъ...) неизвѣстнаго лица за 1729, 1728, 1722, 1723, 1726 и 1727 гг. Въ такомъ порядкѣ годы помѣщены въ самомъ оригиналѣ.

4. Dzieie Polskie czyli przypadki znacznieysze od czasu interregnum, po śmierci Augusta III. Króla Polskiego, za panowania... Stanisława Augusta, króla Polskiego, Wielkiego Xięcia Litewskiego w kraju Polskim zdarzone. Четыре тома, въ 4-хъ отдѣльныхъ переплетахъ. Въ листъ, на первыхъ трехъ томахъ другою рукою написано: «Samuel Kostrowicki». Т. I, стр. 1—362, обнимаетъ событія съ 1763 по 1767. Т. II, стр. 1—284, обнимаетъ событія съ 1768 по 1770. Т. III, 178 лист., обнимаетъ событія съ 1771 г. по 1773 г. Т. IV, 176 лист., носитъ заглавіе: Kontynuacya dziejów Polskich, czyli przypadkow znaczniejszych w roku 1773, 1774, 1775 и 1776 zdarzonych.

5. Сборникъ различныхъ историческихъ документовъ, стихотвореній, рѣчей, проповѣдей, несящихъ заглавіе: Manuscrypt różnych tranzakcyi nastalych w roku 1792 y 1793. Въ листъ, въ переплетѣ, 91 стр.

6. Протоколы засѣданій и уставы тайныхъ обществъ, бывшихъ въ Вильнѣ между студентами университета, (общества филаретовъ и филоматовъ). Въ л., 46 л. На польскомъ языкѣ. Въ прибавленіи помѣщены: 15 правилъ для членовъ общества «друзей полезныхъ развлеченій»; рѣчь ректора университета о. Твардовскаго, при закрытіи Кейданскаго училища; письмо Франца Малевскаго къ отцу своему и указъ по дѣлу филаретовъ и филоматовъ.

7. Списокъ лицъ, коимъ пожалованы были Императрицею Екатериною II конфискованныя въ Царствѣ Польскомъ имѣнія. Въ началѣ книги помѣщена приписка гр. Евстафія Тышкевича, подарившаго публичной библіотекѣ этотъ документъ. Въ листъ, 14 листовъ.

8. Сборникъ политическаго содержанія, заключающій въ себѣ копіи съ разныхъ манифестовъ, завѣщаній, писемъ; также стихотворенія и эпиграммы; въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 48 листовъ. Особаго заглавія не имѣетъ.

9. Сборникъ, заключающій въ себѣ отвѣтныя грамоты капитула Гнѣзненскаго относительно церковныхъ имуществъ, также разные меморіалы, акты и инструкціи, относящіяся къ 1783 и 1790 гг. Корешковый переплетъ. Въ листъ, 188 л.

10. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Zbior coroczney pracy y przepis różnych wiadomości z różnych exceptow y listow, z różnych wierszow, własnych i cudzych mow y statystow przez mnie Ignacego Celestyna Swięcickiego, koniuszego y sędziego grodowego woiewodstwa Mińskiego wykonnotowany y wypisany od roku 1758 mca Marca 16 dnia, aż do daty ninieyszey roku 1766». Въ листъ, стр. 714. Въ концѣ находится подробное оглавленіе содержанія сборника.

11. Сборникъ весьма разнообразнаго содержанія, писанный въ XVII и XVIII столѣтіяхъ, на польскомъ и латинскомъ языкахъ. Заключаетъ въ себѣ разсказы изъ исторіи разныхъ государствъ, естественно-историческія и географическія свѣдѣнія, также стихотворенія, разные рецепты, анекдоты, пословицы и т. п. Украшенъ портретами знаменитыхъ дѣятелей и разными рисунками перомъ. Въ листъ; всѣхъ листовъ 365.

12. Сборникъ содержащій въ себѣ а) переписку въ Москвѣ Викентія Корвина-Гонсѣвскаго съ бывшимъ тамъ-же Австрійскимъ посломъ съ 1660 г. по 1662 г., по дѣлу о заключаніи мира между Польшею и Россіей, б) его-же предостереженіе польскому правительству объ опасностяхъ со стороны Москвы, в) рѣчь короля Стефана и письмо Яна-Казиміра, г) дневники сеймовъ 1664, 1666 и 1668 гг. д) рѣчи и письма разныхъ лицъ, въ томъ числѣ нѣкоторыхъ папъ, е) разныя стихотворенія. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. Переплетъ въ листъ, всего листовъ 363.

13. Историко-политическій сборникъ, заключающій въ себѣ: 1) донесенія польскихъ по-

№№

словъ правительству и документы, относящіеся къ веденію переговоровъ Руси съ Польшею о заключеніи мира въ 1656 г. (стр. 1—74), въ 1666 и 1667 гг. (74—146 стр.), въ 1670, 1672, 1674—1675 гг. (146—175 стр.), 2) Королевскія грамоты къ царю Московскому за 1658 и 1668 годы, и проекты мирнаго трактата Руси и Польши съ замѣчаніями пословъ на эти проэкты (стр. 176—267). 3) Грамоты Владислава IV различнаго содержанія (268—284. 4) Жалоба Императрицѣ Екатеринѣ II отъ членовъ конфедераціи Радомской (285—301). 5) Религіозно-политическое разсужденіе съ разборомъ и опроверженіемъ сочиненія Млодзеіовскаго—«Process» (302—333). 6) Универсалы Барской конфедераціи противъ Коссаковскаго (339—347). 7) Опроверженіе постановленій Варшавской патріотической Рады (347—360). Въ листъ, кожаный переплетъ. На корешкѣ надпись: « Zbior polityki Polskiej».

14. Описаніе путешествія по разнымъ городамъ Европы (Прагѣ, Венеціи), безъ означенія автора и года. На заглавномъ листѣ написано карандашомъ: Rok $^{1779}/_{80}$. Начинается книга словами: «Po wysłuchaney mszy Swiętey...». Оканчивается: «wyiechali w dalszą drogę». Въ листъ, корешковый переплетъ, листовъ 161.

15. Сборникъ рѣчей, стихотвореній, газетныхъ выписокъ политико-литературнаго содержанія, относящихся къ войнѣ русскихъ съ французами, 1808—1813 года; сообщаются нѣкоторыя свѣдѣнія объ образованіи Варшавскаго королевства въ 1815 году; сеймовыя рѣчи 1818 и 1820 годовъ; мысли о Вѣнскомъ конгрессѣ въ 1815 году; нѣкоторыя мелкія замѣтки, большею частью на польскомъ языкѣ. Сборникъ начинается рѣчью къ войску Яна-Карла Ходкевича и кончается словами: «Reyterada woysk francuzskich i polskich z Rossyi». Въ листъ, корешковый переплетъ, листовъ 116.

16. Сборникъ актовъ политическаго содержанія, частныхъ писемъ, стихотвореній, рѣчей на языкѣ польскомъ и латинскомъ. Начинается сборникъ словами: «Confederatia Stanow koronnych z woyskiem koronnym w roku 1656. Въ листъ, корешковый переплетъ, лист. 130.

17. Философско-политическій трактатъ неизвѣстнаго автора, обсуждающаго причины упадка Польши и средства къ возстановленію ея политическаго значенія и внутренняго благоустройства. Годъ сочиненія не обозначенъ. На заглавномъ листѣ нарисованъ орелъ съ надписью: «Alimentum meum libertas».» Въ листъ, кожаный переплетъ, 103 листа.

18. Географія и космографія, а также генеалогія знатнѣйшихъ польскихъ фамилій, составленная И. Яблоновскимъ. На польскомъ языкѣ. Безъ начала. Начинается словами:—«zumiem, że każda ta nauka sama...» Имя автора надписано въ посвященіи Ѳеодору Потоцкому, епископу Вармійскому (стр. 4). Заглавіе опредѣлено по стр. 7-й. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 158 листовъ.

19. Книга подъ заглавіемъ: «Diariusz... codziennie... pisany y corrygowany prze ze mnie Antoniego Kazimierza Sapiehy, starosty Mereckiego, z specyficatyą doskonałą wszystkich interesow domowych, dla pewnieyszey wiadomości successorom moim do moich fortun należącym»... за 1730—1731 годы. Заглавіе см. на стр. 181. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 385 стр.

20. Рукопись заключающая въ себѣ: Compendium praw i constitucyi Seymowych oraz artyculow Statutowych w różnych sprawach. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 42 лис. Въ концѣ есть подробное оглавленіе.

21. Декретъ трибунальнаго суда В. К. Литовскаго по тяжебному дѣлу между Яномъ Соллогубомъ и Яномъ Пожарискимъ объ имѣніи Москалевщина 1744 г. февр. 15. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 21 листъ.

22. Сборникъ озаглавленный: Zbior różnych pism. Въ листъ. Корешковый переплетъ, стр. 82. Начинается проповѣдью: Kazanie na Wielki Piątek.

23. Рукопись подъ заглавіемъ: «Rękopism ciekawy, czyli zbior pism różnych publicznych, z przyłączeniem diaryuszu seymu 1773 zaczętego y różnych mów od roku 1767 aż do roku 1775 mianych, Iasnie Wielmożnemu Panu Michalowi Oginskiemu ofiarowany». Кожаный переплетъ. Въ листъ, 143 листа.

24. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Listy I. W. W. Ich Msciow XX. Brzostowskiego Wilenskie-

№№

go, Gosiewskiego Smolenskiego biskupow o materyach publicznych y w interesach duchownych pisane, także mowy y listy różnych znacznych ludzi, ostatnimi laty życia króla Augusta II et stante interregno post fata tegoż Króla Imści in lucem wyszle, osobliwie ex occasione dissidiorum między domem Sapieżynskim y Radziwilowskim o dobra Neuburskie. Przydane też są na końcu listy różnych znacznych osob pisane podczas rebelly Chmielnickiego. Въ листъ. Корешковый переплетъ, 220 листовъ.

25. Рукопись подъ заглавіемъ: «Naturalna remonstracya prawdy», или опроверженіе изданной въ 1757 г. Пруссіей реляціи о сношеніяхъ дворовъ Вѣнскаго и Дрезденскаго. Тутъ-же помѣщено собраніе писемъ короля и другихъ знатнѣйшихъ государственныхъ особъ отъ 1756 г. Письмо Русини, писанное въ 1758 г., по возвращеніи отъ нѣмцевъ, къ одному офицеру россійской арміи и письмо польскаго генерала Соболевскаго къ Императрицѣ россійской въ 1757 году; копіи писемъ россійскаго канцлера гр. Воронцова къ польскимъ сенаторамъ въ томъ-же году. Юмористическій разговоръ монарховъ по поводу тогдашнихъ политическихъ событій и сатирическія изрѣченія противъ разныхъ европейскихъ дворовъ. Діаріушъ Варшавскаго сейма 1758 года. Въ листъ, всего листовъ 216. Кожаный переплетъ.

26. Сборникъ заключающій статьи, касающіяся медицины, разные процессы, письма лицъ духовныхъ и свѣтскихъ. Помѣченъ годомъ 1771. Начинается статьею: «Sposoby prosto i latwe pisane od doktorow dla mieszkaiących po wsiach na ustrzeżenie się morowey zarazy». Въ концѣ сборника помѣщенъ реестръ статей. Въ листъ, корешковый переплетъ, 348 листовъ.

27. Сборникъ историко-политическій разныхъ документовъ: писемъ, рѣчей, различныхъ постановленій, относящихся ко времени царствованія Сигизмунда Августа, Генриха (Валуа), Стефана Баторія, Сигизмунда III и Владислава IV, королей польскихъ. Въ сборникѣ находится описаніе нѣкоторыхъ сеймовъ и особенно подробно описанъ сеймъ 1585 г. по дѣлу Христофора Зборовскаго, также реляціи о разныхъ посольствахъ (1623 и 1635 гг.), описаніе жизни

№№

графа Тарновскаго, нѣкоторыя данныя о князьяхъ Слуцкихъ и другія историческія статьи. Въ книгѣ содержится 269 листовъ. Въ листъ; корешковый переплетъ; въ концѣ приложенъ алфавитный указатель содержанія статей.

28. Списокъ сенаторовъ, пословъ, министровъ и представителей разныхъ уѣздовъ и воеводствъ. Рукопись обозначена 1793 годомъ. Въ листъ, корешковый переплетъ, листовъ 85.

29. Рукопись подъ заглавіемъ: Wielkiego Xięstwa Litewskiego y Żmudzkiego kronika; вкратцѣ обнимаетъ событія отъ образованія Литовскаго княжества и заканчивается 1757 г. Въ листъ, корешковый переплетъ, 53 листа.

30. Dyaryusz podróży xiędza Michala Bohusza prelata Katedry Wileńskiey do krajów zagranicznych, z konnotacią osobliwości tam postrzeżonych, zaczęty roku 1777 dnia 3 Iuly. Въ концѣ книги надпись жертвователя рукописи—Яна Юндзилла. Въ листъ, корешковый переплетъ, 466 л.

31. Хроника ордена Ливонскаго подъ заглавіемъ: Cronica Wiganda nova prutenica, sed in multis superfluis verbis descisa, inchoataque anno 1293 et terminata anno 1394. Первая часть книги заканчивается стр. 176. Слѣдующая затѣмъ часть, озаглавленная: «Wegweiser czyli drożniki Krzyżackie po Litwie» (на нѣмецкомъ языкѣ), начинается страницей 225 и оканчивается 356, такъ что между первой и второй частью недостаетъ еще одного отдѣла въ 49 страницъ, о чемъ есть замѣтка неизвѣстнаго лица, помѣщенная въ концѣ книги. Въ листъ, корешковый переплетъ.

32. Рукопись заключающая: Protokuł do wpisywania rekwizyciow, od Rady Naywyższey, Deputacyi Centralney Litewskiey y od generałow komęderuiących dnia 9 Mai 1794 roku. Въ листъ, корешковый переплетъ, 118 листовъ.

33. Рукопись подъ заглавіемъ: Dyaryusz seymu ordynaryinego Warszawskiego 1746 r. Въ листъ, корешковый переплетъ, 28 листовъ.

34. Инвентарь имущества Михаила Сапѣги, съ обозначеніемъ взносовъ и издержекъ на дворъ его въ Слонимѣ, около 1746 года. Озаглавлена рукопись такъ: Xięga § № 6. Notata et manuscripta varia miscellanea ab anno 1746. Въ листъ, кожаный переплетъ, 288 стр.

№№

35. Dyaryusz klasztoru Nowodworskiego Bazylianskiego, zaczęty pisać za przełożeństwa X. Antoniego Arteckiego zakonu S. Bazylego W. R. 1795 Maja 22 dnia. Въ листъ, корешковый переплетъ, листовъ 52.

36. Собраніе разныхъ рукописей историко-политическаго содержанія отъ 1689 г. до 1705 года. Сюда входятъ манифесты, трактаты, письма, королевскія завѣщанія, сеймовыя рѣчи и постановленія, инструкціи и реляціи посольствъ, а именно: 1) Реляція о неудавшейся экспедиціи въ Москву 1689 года посланныхъ отъ римскаго императора отцовъ іезуитовъ Георгія Давида и Тобіи Тыховскаго, съ описаніемъ стрѣлецкаго бунта, изображеніемъ важнѣйшихъ дѣйствовавшихъ въ немъ лицъ по отношенію къ отцамъ іезуитамъ, и съ объясненіемъ причинъ внезапнаго удаленія послѣднихъ. 2) Посланіе папы Климента IX къ королю Яну-Казимиру, по поводу отреченія послѣдняго, рѣчь короля въ сенатѣ при самомъ отреченіи и о писаніе элекціи въ Варшавѣ 13 мая 1609 года. 3) Реляція о выѣздѣ въ Петербургъ 8 марта 1720 года великаго посла короны Польской, воеводы Мазовецкаго, пана Хомонтовскаго. 4) Описаніе дѣйствій польскаго посольства въ Москвѣ отъ 1685 г. до 3 мая 1686 г. и подробное изложеніе девяти бывшихъ аудіенцій или разговоровъ (стр. 135—146). 5) Постановленіе Виленскаго съѣзда отъ 5 марта 1703 г. Инструкція, данная отъ этого съѣзда посламъ, отправленнымъ къ Московскому Царю, и отвѣтъ на эту инструкцію московскаго двора (стр. 171—183), 6) Трактатъ между Россіею и Польшей 1703 г.; трактатъ между Австріей, Англіей и Польшей 1719 г.; Трактатъ между Римскою имперіею, Швеціею и Польшей 1705 г. 7) Здѣсь-же находятся завѣщанія короля Михаила, кардинала Родзіевскаго. 8) Изъ частныхъ манускриптовъ достойны вниманія: Разговоръ между крестьяниномъ-землевладѣльцемъ и политикомъ о свойствѣ мирныхъ отношеній съ Турціей (стр. 164) и политическіе памфлеты: Symbolum reformatum и Consilium medicum тогдашнихъ коронованныхъ особъ по поводу болѣзни Августа III. Кожаный переплетъ. Въ листъ, 134 листа. Въ началѣ недостаетъ 77 полулистовъ.

№№

37. Рукопись: Braunschweigische Lüneburgische und Göttingische Chronica. Das fünfte Buch. durch Iohannem Letznerum. Въ листъ, бумажный переплетъ, страницъ 1031. Въ концѣ помѣщено оглавленіе.

38. Сборникъ заключающій въ себѣ: Діаріушъ сейма 1740 года, содержащій въ себѣ постановленія 29 сессій отъ 3-го до 12-го октября; тутъ-же собраніе разныхъ политическихъ статей: длинное разсужденіе, изложенное въ видѣ 15-ти писемъ изъ разныхъ столичныхъ городовъ, епископа Плоцкаго Антонія Дубовскаго, на тему: quid est libertas?, представляющее наблюденіе надъ политическимъ устройствомъ европейскихъ государствъ въ 1739 г., въ сравненіи съ Польскимъ; далѣе помѣщено довольно подробное повѣствованіе о домѣ Сапѣговъ, и затѣмъ собраніе писемъ разныхъ извѣстныхъ особъ отъ 1665—1686 г.; размышленія по поводу коммиссіи, назначенной въ Варшавѣ по дѣлу о дизунитахъ, или схизматикахъ, написанныя епископомъ Іосифомъ Сапѣгою: письмо благороднаго шляхтича къ своему другу отъ 1748 г.; меморіалъ города Вильны, поданный Іосифу Сапѣгѣ, коадъютору Виленскому, и діаріушъ элекціи Варшавской 1648 г.: тутъ-же приложенъ діаріушъ ординарнаго Городенскаго сейма 1730 года, и въ концѣ книги постановленія относительно торговли евреевъ, а также собраніе разныхъ сеймовыхъ рѣчей. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ; 256 листовъ. Въ срединѣ есть нѣсколько печатныхъ рѣчей.

39. Литературно-политическій сборникъ разныхъ статей, по преимуществу рѣчи и письма королей и государственныхъ людей б. Рѣчи Посполитой; разныхъ годовъ XVII и XVIII столѣтія. Сборникъ начинается статьею: «Votum Xcia Kanclerza W. X. L. na senatus consilium w r. 1758 w senacie miane». Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 202 листа.

40. Историко-политическій сборникъ подъ заглавіемъ: «Silva rerum variarum», составленный Мозырскимъ регентомъ Константиномъ Еленскимъ и начатый въ 1757 году. Рукопись

№№

эта представляетъ собраніе копій разнаго рода политическихъ документовъ: инструкцій, универсаловъ, посольскихъ и сеймовыхъ рѣчей, договоровъ и трактатовъ. Въ началѣ книги находится краткій діаріушъ Хотинской экспедиціи и переговоровъ поляковъ съ турками въ 1621 году, съ перечисленіемъ полковъ, бывшихъ подъ Хотиномъ; далѣе слѣдуютъ рѣчи польскаго посла царю Алексѣю Михайловичу 1674 и 1678 годовъ и копія съ письма великаго канцлера Л. къ королю о посольствѣ въ Москву. Затѣмъ слѣдуетъ политическая отповѣдь нѣмцамъ и русскимъ въ защиту короля Станислава (54 стр.) и другая, написанная въ предостереженіе противъ французскихъ притязаній, съ присоединеніемъ къ нимъ длинныхъ политическихъ размышленій, касающихся по преимуществу Москвы и опроверженіемъ разныхъ пасквилей, писанныхъ противъ короля Станислава. Далѣе нѣсколько историческихъ документовъ, касающихся сношеній съ Прусскимъ и Петербургскимъ дворами въ 1754, 1755 и 1756 гг. и универсалы къ войскамъ Михаила Корибута Вишневецкаго. Потомъ идетъ рядъ процессовъ, сеймовыхъ инструкцій, манифестовъ и писемъ, діаріушъ генеральныхъ сеймиковъ, собиравшихся въ Вильнѣ, и протоколы конференцій, происходившихъ въ Варшавѣ 1763 г. во дворцѣ примаса. Въ концѣ приложены акты Острожской ординаціи и компендіумъ разныхъ частныхъ писемъ политическаго характера изъ послѣдней половины XVIII столѣтія.

41. Сборникъ историко-литературный подъ заглавіемъ: Scarbiec rozmaitych scyencyi splendorami... ubogacony... Roku Pańskiego 1759. Сборникъ этотъ заключаетъ въ себѣ 1) свѣдѣнія по преимуществу историческія о разныхъ государствахъ, городахъ, горахъ и т. п.; свѣдѣнія эти расположены въ алфавитномъ порядкѣ, 2) историческія свѣдѣнія о корояхъ польскихъ и великихъ князьяхъ Литовскихъ, 3) о крестовыхъ походахъ, 4) о язычествѣ, 5) о поэтическихъ вымыслахъ и фабулахъ. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 1326 стр.

42. Сборникъ политическій подъ заглавіемъ: Pisma ciekawe w różnych materyach zebrane. Tom drugi, составленный Самуиломъ Костровицкимъ. Въ началѣ рукописи діаріушъ пребыванія русскихъ войскъ подъ Ченстоховомъ въ 1771 г.; далѣе—копіи писемъ разныхъ государственныхъ лицъ, декларацій, инструкцій, манифестовъ и т. п. XVIII в. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ. 374 стр. На страницахъ 333—344 подробное оглавленіе содержанія.

№№

43. Сборникъ, заключающій въ себѣ свѣдѣнія о капитуляціи г. Быхова въ 1707 г. іюня 25. (Kopia punktow kapitulacyi Bychowskiey r. 1707 mca Iunij 21). Въ листъ, 8 листовъ.

44. Діаріушъ осады Быхова въ 1702 г. (Dyaryusz obięcia fortecy Bychowskiey). Въ листъ, 8 листовъ.

45. Декретъ нунціатуры въ Польшѣ и В. К. Литовскомъ по дѣлу о недѣйствительности брачнаго договора, заключеннаго между княземъ Флемингомъ съ одной и княгинею Сапѣжанкою съ другой стороны. Voix decisive de l'illustre... Auditeur general et Iuge de la Sainte Nonciatur en Pologne et en Lithuanie pour la nullité du mariage contracté entre le tres illustre comte de Flemming et la tres illustr. dame la comtesse de Sapieha». 1 сентября 1699 года. Безъ подписей и безъ скрѣпы. Въ листъ, 33 листа.

46. Другой экземпляръ той-же рукописи заключаетъ въ себѣ подлинный переводъ декрета нунціатуры съ латинскаго на французскій. Подлинность и вѣрность перевода удостовѣрена подписью и печатью секретаря нунціатуры. Въ листъ, 38 листовъ.

47. Лѣтопись Брестскаго Базиліанскаго монастыря (Dzieje klasztoru Brzeskiego X. X. Bazylianow), съ 1628 по 1788 и съ 1792 по 1802 г. Въ листъ, 50 листовъ.

48. Описаніе заупокойнаго богослуженія, совершеннаго въ Минской римско-католической церкви, 22 января 1825 года, по случаю кончины Императора Александра I-го. Opisanie żałobnego obchodu po nieodżałowanym zgonie wiekopomney slawy Nayjas. Imperatora i oyca naszego Alexandra I, iaki się w Minskiey rzymsko-katolickiey katedrze odbyl dnia 22 Grudnia v 1825. Въ листъ, 6 листовъ.

49. Описаніе границъ Великаго княжества Литовскаго и короны Польской, произведенное

№№

въ 1546 г., по повелѣнію короля Сигизмунда-Августа, Василіомъ Тишкевичемъ (Czisskiewicz) и Войтехомъ Ленартовичемъ. Копія, на польскомъ языкѣ. Въ листъ, 216 стр. Въ началѣ рукописи: 1) Extrakt z metryki Wielkiey koronney Spisania granic... 2) Три факсимиле.

50. Сборникъ разныхъ документовъ юридическаго содержанія XVII и XVIII столѣтія на польскомъ языкѣ. Рукопись начинается словами: «Ian Mikolay Stankiewicz», оканчивается документомъ, начинающимся словами: «Ponieważ król Imść...». Въ листъ, 28 лист.

51. Сборникъ разныхъ оффиціальныхъ бумагъ, имѣющихъ отношеніе къ исторіи 1812 г., по преимуществу военныхъ, между прочимъ— распоряженія, приказы, квитанціи и т. п. начальниковъ польскихъ и французскихъ войскъ. Въ листъ, 22 листа.

52. Сборникъ документовъ политическаго содержанія, по преимуществу — инструкціи посламъ на сеймики и сеймы польскіе, разныхъ годовъ XVIII столѣтія (1712—1764). Начинается словами: «Puncta do konfederacyi»,—оканчивается документомъ: «Actum in curia regia Varsoviensi»... an. 1764. Въ листъ, 73 листа.

53. Сборникъ документовъ политическаго характера XVII и XVIII ст. Начинается: «Subsidium Regi publica generalis contributionis od stanow koronnych y W. X. L. na seymie wolnym Warszawskim»... 20 Lutego 1662 r. Оканчивается словами: «Kopia listu sub ignato nomine do przyiaciela». Въ листъ, 31 листъ.

54. Сборникъ документовъ, заключающихъ въ себѣ нѣкоторыя свѣдѣнія о польскихъ войскахъ съ 1683 по 1690 годъ. Въ листъ, 9 листовъ. Рукопись начинается словами: «Comput woyska»; оканчивается документомъ: «Deductio z rat dwoch podymnego».

55. Сборникъ, заключающій въ себѣ статьи политическаго и литературнаго характера. Начинается словами: ...skiey urazie Pana i wielkim urzędnikiem Rptey..... Оканчивается словами: «Michala Waclawa». Въ листъ, 142 листа.

56. Сборникъ политическій, начинается словами: «Informatia ratione czwartego milliona na komissyi 1679 die 3 Novemr. w Grodnie od skarbu podana». Оканчивается словами: «zgodno z

№№

oryginalem y z ksiągami». Разныя статьи политическаго и юридическаго характера XVII и XVIII ст. Въ листъ, 97 листовъ.

57. Сборникъ выписей, записей, инструкцій, манифестовъ и т. п. 1675—1676. Рукопись начинается словами: «Выпись съ книгъ кгродскихъ повету Слонимскаго 1676 г. Генваря 3», оканчивается словами: Instrukcya od nas Senatorow». Въ листъ, 79 листовъ.

58. Сборникъ, заключающій въ себѣ постановленія о сборѣ денегъ на войска во время Турецкой войны 1676. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 31 листъ.

59. Сборникъ, заключающій въ себѣ инструкціи посламъ на сеймы и сеймики, діаріуши сеймовъ и сеймиковъ и т. п. XVIII ст. Сборникъ начинается словами: «Ponderatia usurpatione manifestu»... Оканчивается документомъ: «Reskrypt na sądy pograniczne». На языкахъ— польскомъ, латинскомъ, нѣмецкомъ и французскомъ. Въ листъ, 117 листовъ.

60. Рукопись подъ заглавіемъ: «Relatio particularis congressus». Послѣ этого заглавія другою рукою сдѣлана приписка: «Ze szwedami. Iest to relacya Ianusza Tyszkiewicza Woy. Mscislawskiego. ktory z Seymu 1623 byl nazn. Komissarzem». Въ листъ, 13 л.

61. Рукопись подъ заглавіемъ: «Uwagi nad panowaniem X. Stan. Augusta. krola Polsk. W. X. Lit. Ks. Przez obywatela y żolnierza tegoż księcia. Написано стихами. Въ листъ, 24 страницы.

62. Рукопись подъ заглавіемъ: Projecta do korrektury sprawiedliwości ac subselliorum przy instrukcyi od nas senatorow... poslom naszym na seym wolny r. 1758. Подлинный, съ подписью собственноручною маршалка Слонимскаго. Въ листъ, 11 листовъ.

63. Рукопись, заключающая въ себѣ нѣсколько заявленій и инструкцій посламъ на сеймы. На польскомъ языкѣ. 1572—1704. Начинается словами: «My radcy Corony Polskiey», окачивается словами рѣчи Ромера по Костюшкѣ: «gdzie żadnego więcey rozłączenia nie doznawamy». Въ листъ, 14 листовъ.

64. Сборникъ, заключающій въ себѣ нѣсколько меморіаловъ, декларацій и т. п. Начинается

№№

словами: «Konfederacya Barska straszy nas przybyciem więcey Moskwy?» Оканчивается декларацiей Императрицы Екатерины II 1776 года іюня 15. На польскомъ языкѣ. Въ л., 23 л.

65. Сборникъ разныхъ документовъ, относящихся къ исторіи 1794 г. Начинается словами: Dzialo się w Grodnie na sessyi w zamku Nowym 9 Augusta 1794 r.; оканчивается документомъ: Regestr srebra zabranego w konwencie XX. Bernardynow Grodzienskich 31 Iulij 1794 r. Въ листъ, 36 листовъ.

66. Сборникъ, заключающій въ себѣ по преимуществу инструкціи посламъ на сеймы, универсалы и т. п. 1611—1756 г. Начинается словами: «Actum in curia Regina Varsaviae, an. 1611». Въ листъ, 82 листа.

67. Сборникъ юридическій, заключающій въ себѣ выдержки основныхъ законоположеній б. Рѣчи Посполитой, въ видѣ черновыхъ замѣтокъ. Въ листъ, 47 листовъ.

68. Сборникъ, заключающій въ себѣ по преимуществу инструкціи посламъ на сеймъ и постановленія нѣкоторыхъ сеймовъ 1661—1793 гг. Сборникъ начинается словами: «Zastawa ekonomiey Szawelskiey.»—оканчивается: «Specyfikacya pretensyi do skarbu Rzptey». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 78 листовъ.

69. Сборникъ, заключающій въ себѣ нѣсколько копій писемъ политическаго характера, писанныхъ одною рукою, на французскомъ языкѣ, 1746 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 21 л.

70. Сборникъ политическій, заключающій въ себѣ статьи и документы разнаго характера. Начинаетя словами: Reflexye nad komissią naznaczoną w Warszawie z okaziey quaeres dyzunitow»; окачивается дѣловою бумагою: «A Son Excellence M. Generale de B. Semiatkowski. 1753—1830. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 68 листовъ.

71. Сборникъ литературно - политическій, заключающій въ себѣ извлеченія изъ постановленій конфедерацій, кантаты, оды, памфлеты и т. п. Начинается сборникъ словами: «Confederacya woyska W.X. L. i Rzeczy P.», оканчивается стихотвореніемъ подъ заглавіемъ: «Ode sur l'invasion Du roy de Prussdaen l'electorat de Saxe». На польскомъ и французскомъ языкахъ XVII и XVIII столѣтія. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 37 листовъ.

№№

72. Сборникъ, заключающій въ себѣ личныя просьбы къ Сапѣгѣ евреевъ и мѣщанъ г. Мыши и другихъ. На польскомъ и французскомъ языкахъ, начинается словами: «Iaśnie Oświecony Xiąże»... 1824—1829 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 114 листовъ.

73. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы кагала м. Зельвы на гмину и гмины на кагалъ. На польскомъ языкѣ; начинается словами: «Wielmożny Panie»... 1795—1824 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 16 листовъ.

74. Сборникъ, заключающій въ себѣ прошенія евреевъ, мѣщанъ и отставныхъ военныхъ Деречинскихъ, Селецкихъ, Рожанскихъ, Новой Мыши и др., поданныя Франциску Сапѣгѣ. На польскомъ языкѣ 1823 г. Въ корешковомъ переплетѣ. въ листъ, 55 листовъ.

75. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы мѣщанъ, бояръ, крестьянъ и евреевъ Деречинскихъ, Селецкихъ, Рожанскихъ, Зельвянскихъ, поданныя Франциску Сапѣгѣ. 1793—1798 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 79 л.

76. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ и евреевъ корчмарей, поданныя князю Сапѣгѣ 1825 года. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 29 л.

77. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы мѣщанъ, крестьянъ и др. поданная князю Сапѣгѣ. На польскомъ языкѣ 1734—1830 гг. Начинается сборникъ словами: Punkta nas braci Marka... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 46 листовъ.

78. Сборникъ, заключающій въ себѣ тяжебныя дѣла Шкудскихъ крестьянъ. На польскомъ языкѣ 1817—1825 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 19 листовъ.

79. Сборникъ, заключающій въ себѣ прошенія крестьянъ, мѣщанъ и евреевъ Высоцкихъ, поданныя князю Александру Сапѣгѣ о пособіи на постройку и т. п. На польскомъ языкѣ, 1779—1787. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 17 листовъ.

80. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ Рожанскаго графства на управляю-

№№

щихъ объ отнятіи пастбища, увеличеніи барщины, разныхъ сборовъ и повинностей. На польскомъ языкѣ, 1776—1791 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 44 листа.

81. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ фольварка Букштовскаго на Адольфа Остроменцкаго и Шабанскихъ о разныхъ насиліяхъ и т. п., 1827 года. На польскомъ языкѣ. Сборникъ начинается: «Pretensye włościan folwarku Buksztowa do A. Ostromęckiego». Въ корешковомъ переплетѣ, 11 листовъ.

82. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы разныхъ лицъ, поданныя князю Сапѣгѣ и его повѣреннымъ по разнымъ частнымъ дѣламъ. На польскомъ языкѣ. 1808—1827 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 10 листовъ.

83. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы разныхъ лицъ, по преимуществу Друйскихъ евреевъ и крестьянъ г. Высокаго, поданныхъ Сапѣгѣ и Потоцкому. Начинается словами: «Iasnie Wilmożny Mił. Panie». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 45 листовъ.

84. Сборникъ позвовъ, декретовъ и т. п. по дѣлу объ избіеніи шляхты крестьянами Евлашевскаго. На русскомъ и польскомъ языкахъ, 1652—1653 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 33 листа. Начинается словами: «Wielmożny Miłościwy Panie... Umyslnie wysyłam»...

85. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы евреевъ и крестьянъ Шкудскихъ на разныя притѣсненія и злоупотребленія управляющихъ, 1795—1796 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 62 листа.

86. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ разныхъ волостей и графствъ на не слыханныя притѣсненія ихъ, поборы и разныя злоупотребленія управляющихъ. Безъ означенія годовъ, на польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 42 листа.

87. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ Зельвенскаго и другихъ имѣній князя Сапѣги на чрезмѣрную панщину и поборы. На польскомъ языкѣ, 1793—1797 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 23 листа. Начинается словами: «Iaśnie Wielmożny Panie. My cała wieś Iaczewicze»...

№№

88. Сборникъ документовъ, заключающихъ въ себѣ свѣдѣнія о возмущеніи Шавельскихъ мѣщанъ по поводу тяжелыхъ поборовъ на войска. На польскомъ и латинскомъ языкахъ, 1694—1698 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 27 листовъ.

89. Сборникъ документовъ, относящихся къ дѣлу Сапѣги съ Юшкевичами о порубкѣ лѣса въ имѣніи Зельвянскомъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Mikołaj Chodkiewicz, starosta Sądowy», 1819—1822 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 29 листовъ.

90. Сборникъ, заключающій въ себѣ личныя просьбы и жалобы крестьянъ, мѣщанъ и евреевъ Деречинскихъ, Зельвянскихъ и другихъ, поданныя Сапѣгѣ и его повѣреннымъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Iaśnie oświecony Mci Xiąże... Ucisk i nędza»... 1794—1798 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 101 листъ.

91. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ Сядскаго округа, поданныя князю Сапѣгѣ на злоупотребленія управляющихъ его имѣніями. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Do I. O. M. Xcia Sapiehy. 1825 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 31 листъ.

92. Сборникъ, заключающій въ себѣ личныя просьбы и жалобы евреевъ-арендаторовъ и др. кн. Сапѣгѣ. На польскомъ языкѣ, 1676—1760. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 37 лист.

93. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ Дубровенскихъ и другихъ имѣній Сапѣги на управляющихъ. На польскомъ языкѣ, 1733—1737 гг. Начинается словами: «Iaśnie Wielmożny... Ia ubogi poddany. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 24 л,

94. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ разныхъ имѣній кн. Сапѣги. На польскомъ языкѣ. Конца XVIII и начала XIX столѣтія; большая часть безъ года. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 84 л.

95. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ Заславскаго графства на арендаторовъ и управляющихъ, поданныя кн. Сапѣжанкѣ. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Iaśnie Wielmożna... Iuż po tak ciężkich»...,

№№

Годы 1715—1718. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 49 листовъ.

96. Сборникъ, заключающій въ себѣ нѣсколько подлинныхъ и черновыхъ счетовъ, отчетовъ и т. п. управляющаго Черлёнскаго двора кн. Сапѣги, XVIII ст.; большая часть безъ года, на польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 20 листовъ.

97. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы евреевъ и крестьянъ графства Черейскаго, кн. Сапѣги. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Iaśnie Wielmożny... Ia ubogi, a wierny poddany»..., 1726—1727 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 103 листа.

98. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ, арендные контракты, разные счеты и отчеты и т. п. документы, относящіеся къ имѣнію Рожанскому и др. кн. Сапѣги. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Iaśnie Wielżny... My ubogie żydkowie»... 1744—1749 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 19 листовъ.

99. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ и мѣщанъ разныхъ имѣній кн. Сапѣги на управляющихъ. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Najasnieyszy królu... Donosimy to do wiadomości»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 54 листа.

100. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ на управляющаго им. Деречинскимъ кн. Сапѣги, разные счеты, отчеты, реестры и т. п. 1797—1798 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ,68 листовъ.

101. Сборникъ, заключающій въ себѣ разные документы по дѣлу о бунтѣ Шкудскихъ мѣщанъ противъ администраторовъ Шкудской волости и счеты расходовъ на войска и чиновниковъ, усмирявшихъ этотъ бунтъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Specifikacya ogólna intrat.» 1798—1803. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 142 листа.

102. Сборникъ документовъ по дѣлу между Вольскимъ и Полубинскими о наѣздѣ съ солдатами на имѣніе Островъ. На польскомъ языкѣ, 1710—1715 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 62 листа.

103. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ войтовства Дубровицкаго на управ-

№№

ляющаго и реестръ убытковъ, причиненныхъ имъ крестьянамъ. На польскомъ языкѣ, 1739—1743. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 63 л.

104. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ разныхъ деревень и волостей кн. Сапѣги. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Милостивые панове». 1619—1667 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 63 листа.

105. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы по процессу администратора Рожанскаго графства съ Овсяниною о кражѣ, произведенной ея крестьянами, разнаго имущества у Рожанскихъ крестьянъ. На польскомъ языкѣ. 1648—1652 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 29 л.

106. Рукопись, заключающая въ себѣ разныя квитанціи, счеты, отчеты, смѣты и т. п. кн. Льва Сапѣги. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Quitacia P. Skarbnego» 1592—1593. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 102 листа.

107. Сборникъ историко-литературный. На польскомъ языкѣ. Въ началѣ помѣщена въ переводѣ «Mowa pszeciw naukom» (1—12). Далѣе слѣдуетъ «Przedmowa do mojej kochaney Oyczyzny» (13—22). Въ заключеніе (23—32) помѣщены политико-сатирическія стихотворенія. Въ корешковомъ переплетѣ.

108. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы Быховскихъ крестьянъ и рѣшенія по нимъ князя Казиміра Сапѣги. На польскомъ языкѣ, начинается словами: Władysław IV. Commisarzom naszym. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 26 листовъ.

109. Сборникъ, заключающій въ себѣ завѣщанія и разные документы на имѣнія Гонсѣвскихъ въ воеводствѣ Смоленскомъ, 1623—1671. Начинается словами: «Informacya około praw na maiętności ziemskie». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 87 листовъ.

110. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы, относящіеся къ процессу Сапѣги съ Виленскими евреями, завѣдывавшими собираніемъ мыта на соль. На русскомъ и польскомъ языкахъ. 1688—1690 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 17 листовъ.

№№

111. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы, относящіеся къ имѣнію Горы-Горки, купленному кн. Меншиковымъ у Александра Сапѣги. На польскомъ и русскомъ языкахъ. Начинается словами: «Выпись съ книгъ трибунальскихъ у Минску отправованыхъ 1685 г. ноября 21». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 54 листа.

112. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы, относящіеся къ процессу ксендза, мѣщанъ и евреевъ Черейскихъ о чинимыхъ ксендзомъ всему городу насиліяхъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Iaśnie Wielmożny... Że mi nie pszyszło podczas bytności». 1723—1724. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 45 листовъ.

113. Сборникъ, заключающій въ себѣ дѣло о шляхтичахъ, пойманныхъ на воровствѣ съ цыганами. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Wypis z Xiąg Grodzkich X. Żmudskiego w Telszach expediowanych r. 1770 Marca 7». 1770—1774. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 26 листовъ.

114. Дѣло объ убійствѣ Ошмянскаго кравчаго Вышемирскаго. 1713—1714 гг. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 38 листовъ.

115. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы Городищскаго монастыря. На русскомъ и польскомъ языкахъ. 1591—1723 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 57 листовъ.

116. Дѣло о грабежахъ казацкихъ въ Браславскомъ повѣтѣ. На русскомъ и польскомъ языкахъ, 1653 г. Начинается словами: «Выпись съ книгъ гродскихъ замку... Браславского». 1653 г. Генваря 10». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 23 листа.

117. Тяжебное дѣло еврея Лазаря Зельмановича съ мѣщанами Головчинскими. 1651—1652 гг. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Выпись съ книгъ справъ кгродскихъ староства Ошмянского, лѣта 1651 марца 18». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 16 л.

118. Дѣло объ убійствѣ и грабежахъ, произведенныхъ Буконтомъ. 1672—1679 гг. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 25 листовъ.

119. Дѣло Городищскихъ бенедиктинцевъ съ Виленскими дизунитами 1628 — 1755. На

№№

русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Status causae, niektóre punkta»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 34 л.

120. Тяжебное дѣло Городищскихъ бенедиктинцевъ съ Новодворскими и Цеперскими базиліанами. 1720—1792 г. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Wypis z ksiąg grodzkich powiatu Pińskiego, r. 1720 Nowembra 14». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 24 листа.

121. Тяжебное дѣло Городищскихъ бенедиктинцевъ съ приходскимъ священникомъ Купятицкой церкви. 1759—1786. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «W Bogu przewielebny... Że szlachta jedzie dla uczynienia obdukcy»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 58 л.

122. Сборникъ, заключающій въ себѣ разные документы по тяжебнымъ дѣламъ Городищскихъ бенедиктинцевъ съ разными лицами. 1512—1834 гг. На польскомъ, русскомъ и нѣмецкомъ языкахъ. Начинается словами: «Wyjaśnienie dokumentow I. X. X. Benedyktynow Horodyskich». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 51 листъ.

123. Сборникъ, заключающій въ себѣ разные документы по тяжебнымъ дѣламъ Городищскихъ бенедиктинцевъ съ базиліанами Купятицкими и Новодворскими. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. 1730—1809 гг. Въ томъ же сборникѣ, въ концѣ, находится дѣло о суммѣ записанной Купятичскому монастырю. На русскомъ языкѣ, 1641—1650. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 201 листъ. Начинается сборникъ словами: «Widymus z xiąg grodzkich powiatu Pińskiego R. 1730 Septembra 6».

124. Дѣло Городищскихъ бенедиктинцевъ съ базиліанами Тороканскими объ избіеніи крестьянъ. 1690—1785. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Widymus z xiąg grodzkich pow. Pińskiego. Leta 1690 mca Iula 31». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 29 листовъ.

125. Тяжебное дѣло Виленскаго св.-Духовскаго монастыря съ Городищскими бенедиктинками. 1722—1794. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Widymus z xiąg grodzkich powiatu Pińskiego. R. 1722 Nowembra 8». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 41 листъ.

№№

126. Сборникъ, заключающій въ себѣ акты и постановленія генеральныхъ конгрегацій бенедиктинскаго ордена Литовской провинціи. 1717—1790. На латинскомъ языкѣ. Начинается словами: «In nomine Domini Amen. Quoniam ex ordine examinandorum»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 77 листовъ.

127. Сборникъ заключающій въ себѣ разные документы земянина Рѣчицкаго повѣта Фаща: королевскія грамоты, позвы, декреты, духовное завѣщаніе и т. п. На русскомъ и польскомъ языкахъ: Начинается словами: «August III z Bożey łaski»... 1569—1760. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 92 л.

128. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы, относящіеся къ процессу Гродненскаго магистрата съ кагаломъ, Виленскаго рушниковскаго цеха съ слесарскимъ и др. 1700—1811. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Iaśnie oświeconi Sędziowie».., Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 150 л.

129. Сборникъ, заключающій въ себѣ позвы, грамоты, мандаты, привилеи и т. п. польскихъ королей и нѣкоторыхъ государственныхъ людей, какъ напр. Льва Сапѣги, Корсака и др. 1631—1660 г. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Zygmunt III... król Polski».. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 162 л.

130. Сборникъ, заключающій въ себѣ подлинныя грамоты, листы и т. п. королей польскихъ и разныхъ государственныхъ лицъ 1545—1598 гг. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Ia Cherubyn Mykołaewicz wyznawam»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 204 листа.

131. Сборникъ квитанцій, декретовъ, универсаловъ, продажныхъ актовъ, контрактныхъ позвовъ и пр. съ 1600 по 1631 годъ. Въ листъ, 285 листовъ. Начинается документомъ на польскомъ языкѣ: «Andrzey Zawisza na Balusztach. 1600 г. 9 февраля», оканчивается: «Taxa maiętności»... Есть подписи Льва Сапѣги, Павла Сапѣги, Альбрехта Радивилла по русски.

132. Сборникъ правъ на владѣніе имѣніями, записей прихода съ мостовъ на р. Вилiи и расхода по этимъ мостамъ, декретовъ, записей расхода на постройку ратуши въ Вильнѣ, на содержаніе проходившихъ чрезъ Вильну русскихъ войскъ, описаніе домовъ г. Вильны и пр. Въ листъ, 253 листа. Начинается документомъ: «Vidimus ex actis nobilis»... и оканчивается печатнымъ листомъ о нахожденіи въ землѣ ртути при постройкѣ зданія ратуши въ г. Вильнѣ. Много документовъ для исторіи Вильны.

133. Сборникъ декретовъ, закладныхъ, протестовъ, привилегій, завѣщаній и проч. Въ л., 412 листовъ, начинается документомъ на польскомъ языкѣ: «Выпись съ книгъ главныхъ трибунальныхъ въ г. Минскѣ составленныхъ 1700 г. 15 ноября» и оканчивается письмомъ Остроменцкаго къ землемѣру Кобринскаго уѣзда Малевичу.

134. Сборникъ бумагъ администраціонной коммиссіи Виленскаго департамента, распоряженій этой коммиссіи, протоколовъ и пр. за 1812 годъ, 401 листъ.

135. Сборникъ декретовъ, реляцій, процессовъ, кассацій, дарственныхъ записей, привилегій и проч. съ 1662 по 1700 годъ. Въ листъ, 334 листа. Начинается документомъ: «Выпись съ книгъ справъ кгродскихъ замку Браславского, 1662 г. 3 февраля» и оканчивается документомъ: «Ponieważ mieszkanie»... 30 декабря 1699 года.

136. Сборникъ постановленій сейма 1734 г., рѣчей, писемъ, латинскихъ надписей и мелкихъ историческо - сатирическихъ произведеній съ 1734 по 1756 годъ. Въ листъ, начинается словами: «Trybunal W. X. Lit.» и оканчивается документомъ: «Roku 1756 w sprawie za niżey wyrażonemi»... 69 листовъ.

137. Сборникъ инвентарей, закладныхъ, протестовъ, декретовъ, апелляцій Черлёнскаго монастыря, Гродненской губерніи, съ 1637 по 1700 годъ. Въ листъ, 171 листъ, начинается документомъ: «Fundusz od Frydrycha Sapiehy» 1637 г. 31 октября и оканчивается документомъ: «Wypis z xiąg Grodzkich powiatu Grodzieńskiego». 1699 г. 10 ноября.

138. Сборникъ дарственныхъ записей, протестовъ, квитанцій, декретовъ, инвентарей Черленскаго монастыря, Гродненскаго уѣзда, съ 1700 по 1800 годъ. Въ листъ, 303 листа; начинается документомъ: «Wypis z xiąg grodzkich powiatu Grodzieńskiego» 1700 г. февраля 5 дня

№№

и оканчивается инвентаремъ Черленскаго монастыря, составленнымъ 20 октября 1799 г.

139. Сборникъ дѣлъ Черленскаго монастыря съ 1801 по 1834 годъ. Въ листъ, 78 листовъ, начинается печатнымъ документомъ: «Ludwik Pancerzynski, choronży ziemski powiatu Grodzienskiego» 1801 года 1 марта и оканчивается прошеніемъ настоятеля Черленскаго монастыря въ Гродненское Губернское правленіе.

140. Сборникъ квитанцій, закладныхъ, инвентарей, дарственныхъ записей, купчихъ крѣпостей и проч. съ 1546 по 1636 г. Въ листъ, 129 листовъ. Начинается документомъ: «Woyciech Dziewiatkowski Podkomorzy Kowieński»... 1546 г. 23 іюня и оканчивается документомъ: «Выпись съ книгъ головныхъ трибунальныхъ въ Вильнѣ отправованыхъ 1636 года 19 Мая.

141. Тоже, съ 1648 по 1700 годъ. Въ листъ, 232 листа, начинается документомъ: «Inwentarz maiętności Dunajczyc»... 1648 года 10 мая.

142. Тоже, съ 1700 по 1740 годъ. Въ листъ, 252 листа. Начинается документомъ: «Wypis z xiąg grodzkich powiatu Wilkomirskiego»... 1700 года 8 мая и оканчивается документомъ: «Regéstr expensu w roku 1739».

143. Тоже, съ 1740 по 1750 годъ. Въ листъ, 201 листъ, начинается документомъ: «Wypis z xiąg grodzkich powiatu Wilkomirskiego 1740 г. 4 января и оканчивается документомъ: «August III z Bożey łaski król Polski»... 1749 года 14-го августа.

144. Тоже, съ 1751 по 1770 годъ. Въ листъ, 290 листовъ, начинается документомъ: 1751 г. miesiąca Sept. 19 dnia. Regestr dekretow... и оканчивается документомъ: Remanenta siana od roku 1768 w roku 1769.

145. Тоже, съ 1770 по 1798 годъ. Въ листъ, 90 листовъ, начинается документомъ: «Regestr zpisaney ruchomości wszelkiey oraz bydla rogatego»... 1770 г. 17 марта и оканчивается документомъ: »Status causae».

146. Сборникъ контрактовъ, квитанцій и переписки по имѣнію Окнисты помѣщика Еленскаго съ 1808 по 1853 годъ. Въ листъ, 194 листа, начинается документомъ: «Roku 1808 apr. $^{22}/_{23}$ d. Romuald Elenski sędzia ziemski Mozyrski»

№№

и оканчивается письмомъ Микульскаго 30 ноября 1853 года.

147. Сборникъ декретовъ, уполномочій, измѣреній границъ имѣнія Окнисты, купчихъ крѣпостей, плановъ, заемныхъ писемъ, квитанцій, инвентарей, реверсовъ и проч. по имѣнію Окнисты помѣщика Еленскаго съ 1750 по 1833 годъ. Въ листъ, въ папкѣ, безъ переплета, 293 документа, расположенные въ хронологическомъ порядкѣ. Начинается документомъ: «Export z regestrow Powiatowych Trybunalu... Kadencyi Wilenskiey»... 1750 г. 2 января и оканчивается документомъ: «Romuald Elenski b. assesor 1-go Departamentu»... 1853 г., 30 апрѣля.

148. Сборникъ документовъ, принадлежащихъ фамиліи Еленскихъ на имѣніе ихъ. Въ папкѣ, безъ переплета, числомъ 551 документъ, расположенные въ хронологическомъ порядкѣ, съ 1430 по 1745 годъ; начинается документомъ: «In nomine Domini Amen и оканчивается документомъ: «Wypis z xiąg Trybunalnych ...spraw wieczystych w Wilnie»... 1745 г. Іюня 26.

149. Тоже, въ папкѣ, безъ переплета, числомъ 133 документа: начинается документомъ: «Meritum Sprawy... Iozefa z Rogala Iwanowskiego... z Rafalem Elenskim» и оканчивается документомъ: «Roku 1752 mca Septembra 2 dnia».

150. Сборникъ переписки по имѣнію Окнисты помѣщика Еленскаго съ 1648 по 1757 г. Въ листъ, 101 листъ. Начинается документомъ: «Regestr spisania granic i kopcow, wypisany z listu poiezdzego» и оканчивается документомъ: «Renedykt Paweł... Sapieha Podskarbi».

151. Akta klasztoru Helianowskiego za powincyalstwa X. Porfirego Skarbka Ważynskiego exgenerała y opata Żydyczyńskiego, roku 1796 sporządzone, a w roku 1787 zapisywać zaczęte. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 111 листовъ, начинается такъ: «Roku 1787 Kopia Induktu od stolicy Apostolskiey» и оканчивается: Kopia. Ukaz Iego Imperatarskiey Mości... 1813... 8 bra 13 dnia Assesor. Ks. Skatyński». Акты базиліанскаго Гелiановскаго монастыря съ 1787 по 1812 годъ касаются частію внутренней жизни монастыря, частію его сношеній съ Римомъ и съ разными другими монастырями. Здѣсь собраны разнаго рода завѣщанія въ пользу мо-

№№

настыря, различныя административныя распоряженія и Высочайшіе указы, касающіеся базиліанъ послѣдняго времени; въ концѣ помѣщены разнаго рода воззванія и увѣщанія высшей уніатской власти въ виду угрожавшаго нашествія французовъ.

152. Сборникъ матеріаловъ, относящихся къ литовской исторіи, писанныхъ въ Попорцкомъ монастырѣ. Здѣсь-же помѣщено разсужденіе «o duchu wieku naszego». Въ кожаномъ переплетѣ, въ листъ, 166 листовъ. Начинается: «Litewskiey Historyi część II § 1. Trudno się przedrzeć przez zasłonę».

153. Сборникъ рѣчей на сеймахъ, писемъ Волловича, маршалка Слонимскаго и другихъ, отвѣтовъ на эти письма, манифестовъ, пѣсенъ и разныхъ мелкихъ сочиненій, списанныхъ сыномъ Волловича и оконченныхъ 13 марта 1793 года, относящихся къ событіямъ съ 1748 по 1793 годъ. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 382 страницы. Начинается словами: «Manuskrypt ojca mojego Wollowicza» и оканчивается оглавленіемъ содержанія книги. Есть между прочимъ весьма любопытный политическій памфлетъ, подъ заглавіемъ: «Тарговицкая библія».

154. Сборникъ постановленій съѣздовъ Новогрудскаго уніатскаго духовенства въ 1756 году распоряженій Гродненской Митрополитальной Консисторіи съ 19 октября 1773 года по 17-е іюня 1785 года. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 88 листовъ. Начинается словами: «Iustrumentum konvocationis... Florian Hrebnicki».

155. Сборникъ отчетовъ осмотра церквей Подляскаго благочинія, составленныхъ благочиннымъ Василіемъ Гуторскимъ съ 1773 по 1788 годъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 54 листа, начинается: «Wizyta cerkwi Grodkowey roku 1773 m. 9 bra 18 dnia» и оканчивается ревизіей Кнышинской церкви, 11 января 1788 г;

156. Сборникъ ревизіонныхъ отчетовъ церквей Цыринскаго и Новогрудскаго благочиній, осмотрѣнныхъ Ѳомою Вощелловичемъ за 1798 годъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 254 страницы, начинается словами: «Maciey von Zegierd Korn opat Grodzieński» и оканчивается оглавленіемъ осмотрѣнныхъ церквей. *Напеч. въ XIII т. Археограф. Сборника.*

№№

157. Сборникъ актовъ Гродненской Митрополитальной Консисторіи съ 1794 по 1799 годъ, за печатью и подписью Гродненскаго архимандрита Матвѣя Корна. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 92 листа. Начинается: «Roku Panskiego 1794, miesiąca Grudnia 28 w Grodnie и оканчивается словами: «Dan w Grodnie 1799, Maja 15 dnia przy stwierdzeniu metropolitalną pieczęcią. *Напеч. въ XIII т. Археограф. Сборника.*

158. Сборникъ ревизіонныхъ отчетовъ церквей Гродненскаго благочинія, осмотрѣнныхъ Ѳомою Вощелловичемъ съ 1814 по 1817 годъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 54 листа. Начинается: Wizytata Dekanalna cerkwi Malo-Brzostowieckiey 25 Febr. 1814 r. и оканчивается ревизіей Губинской церкви.

159. Сборникъ ревизіонныхъ отчетовъ церквей Гродненскаго благочинія за 1818 годъ того-же Вощелловича; въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 76 листовъ. Начинается: «Instrument. Ignacy Iozafat Bulhak» и оканчивается словами: Trebnik; wyklad nauk ewangeliey autora X. Korzeniewskiego».

160. Сборникъ копій съ представленій суда благочинническаго Волковыскаго уѣзда съ 1692 по 1752 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 40 листовъ.

161. Сборникъ актовъ Гродненской Митрополитальной Консисторіи съ 1790 по 1797 годъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 118 л. Начинается: «Roku 1790, mca Apryla 35 dnia. Przed urzędem i aktami niniejszemi»... и оканчивается постановленіемъ 1797 г. Марта 9 дня.

162. Сборникъ протоколовъ духовной администраціи Виленской р.-католической епархіи съ 1789 по 1791 годъ. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 464 страницы. Начинается: Protocol potoczny czynności Administracyi Duchownej Dyecezyi Wilenskiey Roku 1789 Decembra 13 и оканчивается: «Sessya 299 dnia 28 Stycznia».

163. Книга, содержащая въ себѣ разные указы латинскихъ митрополитовъ, епископовъ, консисторій съ 1831 по 1839 годъ. Вильно. Księga pism urzędowych metropolitalnych, biskupich, ukazow z Kollegium i Konsystorium. Roku 1839. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «По указу Его Император-

№№

скаго Величества»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, безъ пагинаціи.

Содержаніе: 1) о построеніи въ м. Хотинцѣ Могилевской г., Климовицкаго уѣзда, латинской церкви и содержаніи при оной трехъ монаховъ бернардинскаго ордена, 2) о запрещеніи бѣлому и монашествующему р.-католическому духовенству отлучаться въ другой уѣздъ безъ вида, 3) о присоединеніи главнаго управленія духовныхъ дѣлъ иностранныхъ исповѣданій къ мин. внутр. дѣлъ, 4) о закрытіи учебныхъ заведеній, содержимыхъ латинскимъ духовенствомъ въ Кіевской, Волынской и Подольской губ., 5) о настоятелѣ Могилевскаго бернардинскаго монастыря, удаленномъ отъ должности провинціаломъ ордена за приверженность правительству 6) о монахахъ, принимавшихъ участіе въ польскомъ мятежѣ, 7) о крайнемъ упадкѣ католическихъ монастырей въ зап. Россіи въ нравственномъ и матеріальномъ отношеніи, о подчиненіи ихъ власти епархіальной и упраздненіи лишнихъ монастырей (л. 54), 8) рѣшеніе по жалобѣ прихожанъ Иркутской латинской церкви на ксендза за растрату церковныхъ денегъ (л. 74), 9) о размѣщеніи монаховъ упраздненныхъ католическихъ монастырей (л. 84), 10) о мѣрахъ предупрежденія принятія бѣглыхъ въ латинскіе монастыри (л. 91), 11) о прогонныхъ деньгахъ лицамъ духовнымъ инославныхъ исповѣданій (л. 113), 12) о прекращеніи сбора съ монастырей на содержаніе главн. католич, семинаріи въ Вильнѣ и о передачѣ 3-й части недоимочной суммы этого сбора на р.-католическую академію въ С.-Петербургѣ, 13) о содержаніи армейскихъ католическихъ ксендзовъ (л. 128), 14) о ксендзахъ, принимавшихъ участіе въ мятежѣ (л. 148), 15) объ упраздненіи должности провинціала ордена Кармелитовъ босыхъ, 16) о безпорядкахъ, произведенныхъ ксендзомъ Томской церкви, 17) списокъ училищъ, содержимыхъ р.-католическимъ духовенствомъ въ Волынской, Кіевской и Подольской губ., кои по Высочайшему повелѣнію предположено уничтожить (л. 198), 18) объ удаленіи отъ управленія Томскою р.-католич. церковью двухъ монаховъ бернардинскаго ордена, по сильному подозрѣнію въ участіи въ возмутительныхъ замыслахъ

№№

(л. 219), 19) объясненіе бернардинскаго ксендза-монаха ушедшаго изъ подъ ареста, 20) о монахахъ Бернардинскаго ордена, участвовавшихъ въ польскомъ мятежѣ, 21) о дракѣ клириковъ и монаховъ Слонимскаго бернардинскаго монастыря, 22) о неправильномъ повѣнчаніи монахомъ бернардинскаго ордена православнаго съ латинянкою, 23) Дѣло по жалобѣ колонистовъ нѣмецкихъ Малаго и Великаго Вердера на ксендза Марцинкевича.—Разные дѣловые запросы, отвѣты, сообщенія и т. п.

164. Жалобы крестьянъ Деречинскихъ, Грабовецкихъ, Рожанскихъ и другихъ волостей на злоупотребленія управляющихъ. 1732—1825 г. На польскомъ языкѣ, въ папкѣ, всѣхъ документовъ—94.

165. Дневникъ Варшавскаго сейма 1788 г. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 154 листа.

166. Сборникъ, заключающій въ себѣ письма, инструкціи, рѣчи и т. п., подлинныя и копіи, польскихъ королей и разныхъ государственныхъ людей. Разныхъ годовъ XVIII ст. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 146 листовъ, Начинается словами: «Iaśnie oświecony... Między inemi niezliczonemi»... Важенъ для исторіи Польши 1773—5 гг.

167. Сборникъ разныхъ документовъ на польскомъ языкѣ. Въ папкѣ. 1575—1804. Всѣхъ документовъ—21.

168. Декретъ задворнаго королевскаго суда по тяжебному дѣлу между ксендзомъ Рожанскимъ Вишневскимъ и судьею Бронскимъ о мельницѣ и лугахъ 1778 г. Февраля 23. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, въ бумажной оберткѣ. Подлинный съ гербовою печатью и подписями судей. 49 листовъ.

169. Сборникъ, заключающій съ себѣ копіи разныхъ документовъ, касающихся г. Бѣлостока: привилегіи, тарифы, подымное и т. п. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Kopia da wnego instruktarza poczynającemu się miastu Bialemustokowi» 1745. Въ бумажномъ переплетѣ. Въ л. 24 л.

170. Сборникъ, заключающій въ себѣ разныя статьи политическаго, юридическаго и литературнаго содержанія: мовы, декреты, постановленія сеймовъ, письма, трагедіи, привѣтствія и

№№

т. п. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. Начинается словами: «Mowa na seymie koronationis». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 140 листовъ. Есть важныя вещи: Konfederacya Slucka и др.

171. Сборникъ курсорій, указовъ, отношеній и т. п. епископа и благочинныхъ Виленской р.-католической епархіи. На русскомъ и польскомъ языкахъ. 1799—1849 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 175 листовъ.

172. Рукопись, заключающая въ себѣ свѣдѣнія о фундаціи и фундушахъ нѣкоторыхъ приходскихъ церквей въ Западной Россіи, а именно: въ Слонимѣ, въ м. Деревнѣ, Вязовцѣ, Дятловѣ, въ д. Яворѣ, въ м. Козловщинѣ, Хоробровичахъ, Высоцкомъ, Молчади и др. Свѣдѣнія составлены въ 1773 г. Начинается словами: «Miasto Słonim»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 63 листа.

173. Рукопись подо заглавіемъ: Zbior różnych uniwersalow, ukazow i wiadomosci od R. 1764 za panowania Rossyi do r. 1839. Przez X. Antoniego Niewiarowskiego... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 341 листъ.

174. Декретъ сеймовый по дѣлу между Сенявскимъ, старостой Львовскимъ и іезуитами Мышскими (Residentii Myskiey) 1690, Февраля 1-го. На польскомъ языкѣ, въ кожаномъ переплетѣ. Въ л. 9 л.

175. Декретъ подкоморскаго суда Ковенскаго повѣта по тяжебному дѣлу между подскарбіемъ Саллогубомъ и Михаиломъ Зенковичемъ, Виленскимъ бискупомъ и друг. о границахъ смежныхъ имѣній Подгорье (Podgorże), Москалевщина, Юришки, Абрамовщина, Воськовщина и др. 1744 г. Іюля 4. На польскомъ языкѣ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 40 л.

176. Liberm epistolarum episcopalium et mandatorum, inserviens Capucinis, ab anno 1795. Сборникъ этотъ заключаетъ въ себѣ пастырскія посланія, указы и письма Минскаго и Волынскаго римско-католическаго епископа Казиміра Цецишовскаго, указы главной духовной Коллегіи и нѣкоторыя правительственныя распоряженія по дѣламъ римско-католическаго духовенства въ Западной Россіи. 1795—1805 г. На польскомъ и русскомъ языкахъ. Начинается

№№

словами: «Ukaz Iego Imperatorskiey Mości z Senatu Rządzącego... Tutolminowi»... Въ листъ, 129 листовъ.

177. Сборникъ, заключающій въ себѣ копіи декретовъ, мандатовъ, листовъ и т. п. разныхъ государственныхъ людей б. Рѣчи Посполитой. 1693—1724. Начинается словами: «Chorągwie przenoszące... iuż dobra dożywotnie»... На польскомъ языкѣ; въ кожаномъ переплетѣ. Въ л., безъ пагинаціи. Есть очень много интереснаго—о борьбѣ еп. Бржостовскаго съ Сапѣгою, о пребываніи Петра Великаго въ Вильнѣ, дипломатическая переписка временъ Петра Великаго и т. п.

178. Акты Московской конфедераціи на польскомъ языкѣ. 1612 г. Начинается словами: «Zamysłow zażiwac chcząc»... Въ пергаменномъ переплетѣ. Въ листъ, 117 листовъ.

179. Рукопись подъ заглавіемъ: Relatia poselstwa Moskiewskiego... nas Alexandra Piaseczyńskiego... Kazimierza Leona Sapiehy... i Piotra Wiaziewicza... posłow wielkich od Najasn. K. I. M. Polskiego Władysława IV do Wielkiego Hospodarza Cara Moskiewskiego Michała Fiedorowicza odprawowana r. 1635. Здѣсь-же—Dyariusz—дневникъ, веденный тѣми-же послами во время пребыванія ихъ въ Москвѣ. На польскомъ языкѣ. Въ коленкоровомъ черномъ переплетѣ. Въ листъ, 83 листа. *Напечатана въ IV т. Археогр. Сборника.*

180. Рукопись подъ заглавіемъ: Statut W. X. Litewskiego. Начинается словами: «Artykuł pierwszy ma w sobie».. Въ л., въ кожаномъ перепл.

181. Сборникъ, заключающій въ себѣ копіи писемъ королей и разныхъ государственныхъ людей б. Рѣчи Посполитой, мовы и разныя статьи, относящіяся къ исторіи Польши второй половины XVIII ст. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «List I. O. Xcia Imci Łubinskiego Arcybiskupa Gnieznienskiego. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 122 листа.

182. Рукопись морально-философскаго содержанія, подъ заглавіемъ: «Kroy duchowny». Заглавной листъ этой рукописи вырванъ, заглавіе указано въ концѣ: «Kroy Duchowny—Koniec». Начальные листы повреждены мышами. Характеръ и отчасти предметъ рукописи авторъ объясняетъ въ предисло-

№№

віи къ читателю. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Przyganisz podobno łaskawy czytelniku dzikiemu tey książeczki tutułowi»... Въ кожаномъ переплетѣ. Въ л., 92 л.

183. Historia residentiae Bobruiscensis Societatis Iesu». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 45 л. Есть подробное изложеніе содержанія рукописи.

184. Сборникъ историко-юридическій, подъ заглавіемъ: «Rękopisma niektóre, zebrane z czasow dawnieyszych. Daley Konstytucye... Начинается словами: «Admodum Beverende Dne». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 122 л.

185. Сборникъ историко-политическаго содержанія. На заглавномъ листѣ сдѣлана слѣдующая замѣтка объ этой рукописи: «Rękopism ten iest kopią z takowegoż, znajdującego się w Cesarskiey Publiczney Bibliotece w Petersburgu, stojący w katalogu Rękopis. Pols. pod nastempnym znakiem». F. IV. 21. 1857 r. 25 pazdziernika. Petersburg. W. Kalinowski. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, форматъ большого почтоваго листа. 296 страницъ. Рукопись эта заключаетъ въ себѣ копіи важнѣйшихъ историческихъ документовъ, относящихся къ исторіи Польши. Есть подробное оглавленіе статей.

186. Историко-литературный сборникъ на латинскомъ, польскомъ и французскомъ языкахъ. На корешкѣ слѣдующее заглавіе: Manuscripta Caroli Kreni, collecta in varias materias. Въ четырехъ томахъ. Въ листъ. Томъ I стр. 584, т. VI стр. 732, т. VIII стр. 560, т. IX— стр. 644. Есть много польск. стихотвореній и много относящагося къ 1698—1700 гг.

187. Рукопись подъ заглавіемъ: Wizyta calego funduszu Klasztoru Wilenskiego Ostrobramskiego zakonu karmelitow bosych roku 1820. На польскомъ языкѣ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ.

188. Дневникъ какого-то монастыря (базиліанскаго), начинающійся 24 числомъ января 1770 года и оканчивающійся 19 января 1776 года. На латинскомъ и польскомъ языкахъ. Въ л., 274 листа.

189. Księga dokumentow funduszu Prużanskiego od roku 1525 do r. 1766. На польскомъ, латинскомъ и русскомъ языкахъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 81 л.

190. Сборникъ церковно-историческій, принадлежавшій уніатскому архіепископу Ираклію Лисовскому; заключаетъ въ себѣ списокъ базиліанскихъ монастырей, разные указы и т. п. по дѣламъ уніи 1796 —1798. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Въ корешковомъ перепл. Въ л., 71 л.

191 Сборникъ политическій, заключающій въ себѣ разныя свѣдѣнія о событіяхъ 1794 года. Много свѣдѣній о возстаніи Костюшко, объ импер. Павлѣ Петровичѣ, катихизисъ Екатерины II; Тарговицкая библія и масса разныхъ стихотвореній. Начинается словами: «Akt powstania obywatelow mieszkancow woiewodstwa Krakowskiego 1794 r.» Въ кожаномъ переплетѣ. Въ л. 328 л.

192. Księga praw i przywilejow na fundusz plebanii Prużanskiey służących, на языкахъ— польскомъ, латинскомъ и русскомъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 49 листовъ. Много подлинныхъ на русскомъ языкѣ документовъ о Пружанахъ.

193. Поменникъ Францисканскаго Дрогичинскаго монастыря, подъ заглавіемъ: «Phenix», составленный ксендзомъ Каролемъ Гаудентомъ около 1797 года и заключающій въ себѣ краткое описаніе г. Дрогичина, исторію этого города, исторію Дрогичинскаго монастыря и т. п. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 28 л.

194. Рукопись: Erectio fundationis ecclesiae parochialis in Granne sitae, juriumque ejusdem ecclesiae et altaris approbatio. 1723 г. Въ листъ, 18 л.

195. Сборникъ подъ заглавіемъ: Zbior rękopismow s. p. x. Iozefa Tomaszewicza w przedmiocie literackim. R. 1827. Część I. Въ корешковомъ переплетѣ, въ 4-ю долю, 328 листовъ.

196. Тетрадь подъ заглавіемъ: Wypis z rękopismu (od roku 1613). Zdanie o narodzie Russkim. Въ 4^0, 6 лист.

197. Рукопись: Polonia geografice, quo ad originem, situm et provincias historice, quo ad pacem et bella, regnum—politice, quo ad statum reipublice descripta an. 1690. Въ кожаномъ переплетѣ, in 8^0, 337 л. Имѣется подробное оглавленіе.

№№

198. Краткая исторія Польши и польскихъ королей, на латинскомъ языкѣ, безъ заглавнаго листа. Начинается словами: «Caput I de origine et nomine Polonorum». Тетрадь, in 4⁰, 36 л.

199. Рукопись подъ заглавіемъ: Drews Soc. Iesu fasti de viris illustribus Societ. ejusd. ab Anselmo Eckart transcripti in carcere ad S. Iulianum prope Ullyssiponem. Tomus I. Фасты о знаменитыхъ мужахъ общества іезуитовъ. 1757 г., in 8⁰, стр. 282. Имѣется подробное оглавленіе.

200. Рукопись, содержащая въ себѣ описаніе нравовъ и обычаевъ Швеціи, Даніи, Норвегіи; съ 40-го листа начинается описаніе Московскаго государства. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Nim w północnych krajach»... Въ 16-ю долю листа, корешковый переплетъ, 119 л.

201. Сборникъ, заключающій въ себѣ выписки изъ газетъ, отъ 1765 до 1789 года, содержащія частныя свѣдѣнія изъ Варшавы, Вильны. Начинается сборникъ словами: «Partykularne wiadomosci z Warszawy die Decembris 16, 1765 r. In 4⁰, въ корешковомъ переплетѣ, 155 лист.

202. Сборникъ, заключающій въ себѣ уставы франкмасонскаго общества, списки «namiesnikow Chrystusowych», съ обозначеніемъ года ихъ вступленія на престолъ и смерти, писемъ и рѣчей. Начинается сборникъ словами: «Adnotacya I. należąca do przymowania ucznia w Frankmassonii zwyczajnej»... Послѣдній въ сборникѣ документъ подъ заглавіемъ: «Pro festo Annuntiationis B. V. Mariae»—помѣченъ годомъ 1793. In 4⁰, въ корешковомъ переплетѣ, 85 листовъ.

203. Рукопись: Zbior różnych manuscriptow historycznych, sciągaiących się do kraju naszego. Первыя письма помѣчены годомъ 1743. Вторая половина сборника заключаетъ въ себѣ разныя стихотворенія. In 4⁰, 76 листовъ.

204. Сборникъ историческихъ статей, касающихся исторіи Польши со временъ Августа III, комедій и стихотвореній. Начинается статьею: Uwagi nad stanem Polskim. In 4⁰, въ корешковомъ переплетѣ, 87 листовъ.

205. Сборникъ документовъ, касающихся Барской конфедераціи. Начинается такъ: «Puncta essencyonalne konfederacyi Barskiey anno 1768. In 4⁰, въ корешковомъ переплетѣ, 230 листовъ. Важенъ для исторіи Польши XVIII стол.

№№

206. Memoryal katolicki ojcu Swiętemu Piusowi VI podany. Въ началѣ рукописи приложены два портрета; подъ первымъ подписано: Laurentius Ricci, а кругомъ второго: «Iacobus Lainez Hispanus praepositus Generalis II Societ. Iesu». In 4⁰, въ корешковомъ переплетѣ, стран. 114.

207. Memoryal katolicki ktury ma bydz oycu Swiętemu podany (въ защиту іезуитовъ). Годъ и имя папы не обозначены. In 4⁰, кожаный переплетъ, стр. 272. Этотъ и предыдущій №№ очень важны для исторіи іезуитовъ.

208. Сборникъ, имѣющій на корешкѣ заглавіе: «Кровика Витебская». Представляетъ собою собраніе королевскихъ грамотъ, универсаловъ и другихъ документовъ, касающихся правъ и преимуществъ жителей г. Витебска. Написанъ отчасти на польскомъ языкѣ, отчасти на русскомъ, но польскими буквами. Въ концѣ приложено оглавленіе, но не полное. Въ 4⁰, въ корешковомъ переплетѣ, 326 лист. *Выдержки изъ этой хроники напеч. въ Витебской Старинѣ А. Сапунова.*

209. Сборникъ, коего первая часть озаглавлена: «Rokosz Toruński». Начинается сборникъ письмомъ короля Августа II: «Kopia responsoriarum Serenissimi Augusti II ad literas Serenissimi Brandeburgici». Вторая половина сборника занята словаремъ подъ заглавіемъ: «Alphabetum eruditum tam sacrae, quam profanae eloquentiae usui deserviens». Кожаный переплетъ, in 4⁰. 262 страницы.

210. Сборникъ проповѣдей, произнесенныхъ въ Борунахъ и въ Бытенѣ ксендзомъ Никодимомъ Гриневичемъ. Проповѣди относятся къ 1744 и 1746 г.г., расположены по недѣлямъ. In 4⁰, корешковый переплетъ, 382 листа. Проповѣди на польскомъ языкѣ, но самыя названія праздниковъ на русскомъ.

211. Сборникъ, заключающій въ себѣ а) описаніе каждаго мѣсяца въ стихахъ, б) нѣсколько главъ «Пѣсни Пѣсней» Соломона и в) собраніе проповѣдей подъ заглавіемъ: «Гласъ вопіющаго въ пустынѣ Борунской, сирѣчь казаня или проповѣди недѣлямъ всего лѣта, яже во храмѣ Покрова Пресвятыя Боговодицы глаголахъ. Въ 1745 г. Никодимъ Гриневичъ, чину св. Василія монахъ. In 4⁰, корешковый переплетъ, 231 л.

№№

212. Объясненія и бесѣды на всѣ недѣльныя и праздничныя Евангелія монаха Никодима Гриневича, проповѣдника Бытенскаго монастыря. Проповѣди на польскомъ языкѣ, а названія праздниковъ на славянскомъ. In 4°, корешковый переплетъ, 257 листовъ.

213. Сборникъ, заключающій въ себѣ гербовникъ польскихъ фамилій и «Constitutiones regni Serenissimae eloquentiae reginae, animorum, collectae, atque in Radiviliano Athaeneo collegii Nesvisiensis Soc. Iesu eloquentiae auditoribus traditae anno 1696. In 4°, кожаный переплетъ, 184 листа. Очень важенъ для генеалогіи и геральдики.

214. Рукописный сборникъ частныхъ газетныхъ корреспонденцій изъ Варшавы, Вильны и нѣкоторыхъ другихъ городовъ съ 1767 по 1779 годъ. Въ срединѣ сборника встрѣчаются и печатные листы изъ Варшавскихъ газетъ: «Wiadomości Warszawskie» (1770 г.) и «Gazeta Warszawska» (1777 г.). Начинается: «Nayiasn. krol nasz»... In 4°, корешковой переплетъ, 260 листовъ.

215. Рукописный сборникъ частныхъ газетныхъ корреспонденцій изъ Варшавы съ 1784 по 1794 годъ. На нѣкоторыхъ корреспонденціяхъ годъ не обозначенъ. Внутри помѣщено нѣсколько печатныхъ листовъ подъ заглавіемъ: «Supplement do Gazety Warszawskiey». Начальныя слова: «Dzień nowego roku»... In 4°, 310 листовъ.

216. Рукописный сборникъ частныхъ газетныхъ корреспонденцій изъ Варшавы и другихъ городовъ съ 1781 по 1784 годъ (заканчивается 1783). Внутри вклеено нѣсколько печатныхъ листовъ изъ «Gazety Warszawskiey». In 4°, корешковый переплетъ, 303 листа.

217. Рукопись подъ заглавіемъ «Meine Reisen» на нѣмецкомъ языкѣ. Авторъ касается въ ней политическихъ событій съ 1771 по 1785 годы, бывшихъ въ Россіи и Польшѣ. In 4°. Въ корешковомъ переплетѣ, 25 листовъ.

218. Рукописный сборникъ частныхъ газетныхъ корреспонденцій изъ Варшавы, имѣющихъ по преимуществу политическій характеръ, съ 1779 по 1781 годъ (заканчивается 1780 годомъ). Начинается сборникъ корреспонденціей изъ Варшавы отъ 4 Января 1779 года. In 4°, корешковой переплетъ, 233 листа.

№№

219. Историко-литературный сборникъ подъ заглавіемъ: «Kassandra Europeyska, z Trojanskiego grobu przez Kaspara Iana Ryze na rok pański 1707 wskrzeszona». На латинскомъ языкѣ. In 4°. Въ корешковомъ переплетѣ. 197 листовъ.

220. Литературный сборникъ, заключающій въ себѣ философскія разсужденія на разныя сентенціи и стихотворенія религіознаго содержанія. Сентенціи на латинскомъ языкѣ, а самыя разсужденія и стихотворенія на польскомъ. Авторъ и годъ сборника не обозначены. Начинается разсужденіемъ на тему: «Sapiens uno minor Iove est.» In 4°, стр. 2—235.

221. Сборникъ подъ заглавіемъ: Notata miscellanea in quibus ritus prisci, epitaphia, descriptiones, contingentia rara, admiranda, nova veteraque adnotantur. Имя составителя сборника и годъ необзначены. In 4°, корешковый переплетъ. 272 листа.

222. Zbior rozmaitych wyimkow 1819 roku. W Krzemieńcu. Епиграфъ: «Nihil sine magno mortalibus natura dedit labore». Заключаетъ въ себѣ выдержки изъ разныхъ авторовъ, большею частью философскаго и юридическаго содержанія. На польскомъ языкѣ, in 4°, корешковый переплетъ.

223. Литературный сборникъ, заключающій въ себѣ собраніе рѣчей (рѣчь Филиппа, царя Македонскаго, Цицерона), эпиграммъ и стихотвореній на латинскомъ и польскомъ языкахъ. Нѣкоторыя рѣчи обозначены годомъ 1768-мъ. In 4°, корешковый переплетъ, 99 листовъ.

224. Рукописный сборникъ, подъ заглавіемъ: Czary, gusła i zabobony, коего первая часть начинается исторической замѣткой: «Obraz wieku panowania Zygmunta III. Tom I przez X. F. Siarczynskiego. Poznań 1843 r. Вторая половина озаглавливается такъ: «Zabytki pogaństwa: 1) Czary 2) Pierwsza czarownica» и т. п. На польскомъ языкѣ. In 4°, корешковый переплетъ, 37 листовъ.

225. Сборникъ писемъ и стихотвореній. Начинается письмомъ «Iana Sobieskiego do Zygmunta III», обозначеннымъ 1788 годомъ. Имя

№№

составителя сборника и годъ не обозначены. На польскомъ языкѣ, in 4°, корешковый переплетъ, 9 листовъ.

226. Литературный сборникъ подъ заглавіемъ: «Minutiae varii generis collectae 1832 r. (Drobnostki literackie). Неизвѣстно кому принадлежитъ сборникъ, но на страницѣ, заключающей въ себѣ обращеніе къ читателю, внизу находится позднѣйшая надпись: «Stankiewicz Ordinis Minoris de Obs.» In 4°, корешковый переплетъ, 114 страницъ.

227. Историко-литературный сборникъ, начинающійся историческою замѣткою: «Rokosz pod Glinianami, roku panskiego 1379. Wypisany z biblioteki Iana Zamoyskiego Kanclerza y Hetmana W. X. L. На польскомъ языкѣ, in 4°. Корешковый переплетъ новый, стр. 222. Въ концѣ сборника есть оглавленіе.

228. Рукопись подъ заглавіемъ: «Krotkie dawnieysze opisanie miasta Mohilewa. На 3 листѣ болѣе точное заглавіе: Wypisy zdarżeń miasta Mohilewa tyczących się. Z kroniki rękopisaney P. Trubnickiego. Въ листъ, 45 листовъ. Эта рукопись почти цѣликомъ вошла въ *Записки игумена Ореста, напечатанная во II и V т. Археогр. Сборника.*

229. Рукопись подъ заглавіемъ: Dyaryusz compendiose zebrany od początku służby woyskowey Alexandra Dyonizego Woyszka Skorobogatego, Horodniczego Grodenskiego towarzysza chorągwie Usarskiey. Начинается рукопись годомъ 1639 и заканчивается 1699. In 4°, въ кожаномъ переплетѣ, 51 листъ.

230. Правила шутовского общества «шубравцевъ», состоявшаго изъ студентовъ Виленскаго университета. Kodex szubrawski, zawieraiący prawidła wedle kturych szubrawcowie odbywaią obowiązki w szczególnosci, i całe towarzystwo szubrawskie w ogóle. Составленъ въ 1817 году. In 4°, въ бумажномъ переплетѣ, стр. 6+35. Есть подробное оглавленіе.

231. Сборникъ рѣчей, изъ коихъ нѣкоторыя обозначены годомъ 1678. Рѣчи эти были произнесены при встрѣчѣ короля и въ другихъ подобныхъ торжественныхъ случаяхъ. Вторая половина сборника занята стихотвореніями духовнаго и свѣтскаго содержанія. Имя автора не

№№

указано, но въ концѣ первой части есть такая приписка: Tu się kończą mowy, zaczynaią się wiersze duchowne. I. M. Podkomorzego Lwowskiego. Начинается сборникъ словами: «Etiam regna fata sua habent». In 4°, корешковый переплетъ, 302 л.

232. Сборникъ: Varia notata per Fr. Gedeonem Grabowski Ord. Minoris Observantiae ab initio Noviciatus Vilnae scilicet die 3 Septembris Anno 1748 scribere incepto. In 4°. Въ корешковомъ переплетѣ, стр. 213. Въ концѣ приложенъ реестръ въ алфавитномъ порядкѣ.

233. Литературный сборникъ стихотвореній, комедій и писемъ. Одно изъ стихотвореній: «Spi moje złoto» обозначено 1643 годомъ. Начинается сборникъ словами: «List Turecki Mehemeta Ali do Osmana Effendi». Кончается статьею: «Powinszowanie na imieniny». На польскомъ языкѣ. In 4°. Въ корешковомъ переплетѣ. 48 л.

234. Сборникъ рѣчей, стихотвореній, какъ древнѣйшихъ, такъ и новѣйшихъ писателей. На польскомъ, латинскомъ и французскомъ языкахъ. Начинается сборникъ такъ: «Mowa przed rozpoczniencіem szkoł powiatowych Wileńskich przez Szpyrkowicza professora miana r. 1798, dnia 27 Augusta. In 4°, безъ переплета, 91 листъ.

235. Рукопись: Dyaryusz Samuela Maskiewicza. Początek swoy bierze od roku 1594». Заканчивается 1620 годомъ. Вторая часть книги (съ л. 142) озаглавливается такъ: «Cursus vitae illustrisimi principis Boguslaj Radziwill. In 8°, кожаный переплетъ, 187 листовъ.

236. Сборникъ, заключающій въ себѣ: Fragment biblie Targowickiey. Księgi Szczęsnowe. Вторая половина рукописи: Zbior różnych pism ciekawych, wychodzących w ciągu Seymu pod konfederacyą roku 1788. На польскомъ языкѣ. In 8°, корешковый переплетъ, 51 л.

237. Трактатъ Якова Шимкевича о значеніи общества вольныхъ каменьщиковъ и обязанностяхъ членовъ этого общества. Двѣ книжки въ восьмую долю листа, подъ однимъ № и въ одной папкѣ. Первая начинается такъ: Deska D. B. Iакова Szymkiewicza... на польскомъ языкѣ. Страницъ 66. Вторая книжка начинается

№№

словами: Wiadomość historyczna o następnosciach. Deski D. B. Страницъ 42.

238. Сборникъ разныхъ матеріаловъ, касающихся исторіи Польши. Относится къ 1764 г. и содержитъ въ себѣ историческіе мемуары, письма королей и рѣчи политическаго содержанія. Заглавія не имѣетъ. На первой страницѣ можно разобрать 1-е слово: klasztorach. In 8°, корешковый переплетъ, 229 листовъ.

239. Рукопись: Stemmata nobilium Polonorum sexaginta poetarum, fragmentis exornata, materiis panegyricis genethliacis, nuptialibus, funebribus accomodata. На латинскомъ языкѣ. Въ концѣ книги приложена печатная брошюра: Utilissimum prosodiae supplementum. In 4°, кожаный перепл., 93 листа.

240. Рукописный сборникъ, начинающійся такъ: «Apollogi curiosi et grati atque responsiones argutae». Заключаетъ въ себѣ также notata ex annalibus P. Kwiatkowicz съ 1198 по 1210 годы. Списокъ папъ. In 4°, въ бумажномъ переплетѣ, 21 листъ.

241. Рукопись, заключающая въ себѣ перечисленіе всѣхъ іезуитскихъ провинцій въ Европѣ, Азіи и Америкѣ, съ указаніемъ коллегій, резиденцій или миссій, находившихся въ каждой провинціи. Начинается словами: Societatis Iesu assistentiae VI. In 4°, корешковый переплетъ, 127 лист. Есть подробное оглавленіе рукописи.

242. Краткая всеобщая исторія, начинающаяся исторіей народа еврейскаго и оканчивающаяся 1731 годомъ. На польскомъ языкѣ. На корешкѣ написано: Introdukcya do uniwersalney historyi. Въ концѣ книги, на внутренней сторонѣ переплета, замѣтка: Ex libris Francisci Antonii Iozef Kosciukiewicz. Въ началѣ книги на внутренней же сторонѣ переплета обозначенъ годъ 1751. In 8°, въ бумажномъ переплетѣ 348 листовъ.

243. Рукопись подъ заглавіемъ: «Do przeswietney Kommissyi Sledzstwienney o dziesięcinie, agituiącey się w Kleszczelach. Od Wice Prezydenta Konsystorza Brzeskiego X. Antoniego Sosnowskiego objasnienie. Относится къ 1824 году. Въ началѣ книги есть подпись протоіерея Іосифа Маркевича, подарившаго эту рукопись г. Рачинскому въ 1867 году. In 8°, корешковый переплетъ, 210 страницъ. *Напеч. въ XVI т. Актовъ Вил. Арх. Коммиссіи.*

№№

244. Dzieje starożytne narodu Litewskiego. Teodora Narbutta. Wilno. 1835. 1—9 томы. Печатный экземпляръ, съ многочисленными собственноручными замѣтками и дополненіями автора, писанными на отдѣльныхъ бѣлыхъ листахъ.

245. Словарь литовско-польскій, составленный Доминикомъ Суткевичемъ (Zodinikas Letowiszkay-Lenkiszkas) 4 части въ отдѣльныхъ книгахъ. Ч. 1 стр. 322; ч. 2 стр. 323—664; ч. 3 стр. 665—1096; ч. 4 1097—1529.

246. Исторія Литовскаго народа Ѳеодора Нарбута, переведенная съ польскаго языка на русскій самимъ авторомъ. Т. 1 стр. 862. Т. 2 стр. 602. Въ двухъ отдѣльныхъ книгахъ. На начальномъ бѣломъ листѣ т. 1-го сдѣлана собственноручная помѣтка автора: Литовская миѳологія. Соч. Ѳеодора Нарбута, переводъ съ польскаго самимъ сочинителемъ.

247. Dzieje narodu Litewskiego. Th. Narbutta. Черновыя тетради, замѣтки, матеріалы для исторіи Литовскаго народа, писанные большею частью рукою автора, въ 7-ми отдѣльн. книгахъ.

248. Historya krótka Karola VII, krola Szwedskiego. Въ корешковомъ переплетѣ. In 4°, стр. 342.

249. Рукопись: Księgi o gotowości woienney sławnego a wieczney pamięci godnego pana Iana Tarnowskiego, kasztelana Krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, starosty Sędomirskiego, tak z cwiczenia, iako z doswiadczenia iego samego spisane y w domu zacney familii iego zostawione. In 4°, стр. 202.

250. Сборникъ литературный, заключающій въ себѣ избранныя стихотворенія изъ древнихъ и новѣйшихъ авторовъ. Есть нѣсколько прозаическихъ статей философскаго содержанія. На французскомъ и частію на польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Recueil des sonets». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 144 листа.

251. Сборникъ, заключающій въ себѣ три фундуша, служащихъ римско-католической приходской церкви въ м. Высокомъ, Брестскаго повѣта, 1603—1799. На латинскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Anno Domini 1603. Venerabilis Petrus Grochowski, ple-

№№

banus Wysocensis». Въ переплетѣ. Въ листъ, 74 страницы.

252. Сборникъ, заключающій въ себѣ нѣсколько копій и подлинныхъ документовъ, служащихъ заштатному городу Нареву, Гродненской губ., Бѣльскаго уѣзда. При сборникѣ находится приговоръ Наревскаго мѣщанскаго общества объ отсылкѣ этой рукописи въ Бѣльскую городскую думу для храненія. На польскомъ языкѣ, въ переплетѣ, 79 лист., прошнурованныхъ, за печатью. Начинается словами: «August III, z Bożey łaski król Polski». Очень важенъ для исторіи гор. Нарева и вообще для характеристики тогдашняго экономическаго состоянія польскаго государства.

253. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Księga kommunikacyow utwierdzaiących aspierantow do stanu duchownego, od roku 1837 до 1841». На русскомъ, польскомъ и латинскомъ языкахъ. Въ бумажномъ переплетѣ, 66 листовъ.

254. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Akt wizyty czterech klasztorow Żmudzkich (Бернардинскаго ордена) w r. 1817 przez Henryka Skaczkowskiego prowinciała spełniony». На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 68 листовъ. Начинается словами: «Akt wizyty Datnowskiego Bernardynskiego klasztoru».

255. Сборникъ правительственныхъ распоряженій по дѣламъ римско-католическаго духовенства Виленской епархіи: указы, отношенія, рапорты и т. п. 1803—1810. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 99 листовъ. Начинается словами: «Administrator dyecezyi Wilenskiey».

256. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Kopie powodowych pozwow od różnych Subseliow I. O. X. Franciszku Sapiezie generalowi artyleryi W. X. L. 1793—1811 г. На польскомъ языкѣ, въ л., въ переплетѣ, отъ 69 до 704 страницы.

257. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Xięga do zapisywania pozwow, prozb, pleniepotenciow etc. (Фр. Сапѣги) съ 1825 по 1831 г. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 1—306 стр. Начинается словами «Rok 1825. Kopia pozwu przed sąd grodzki ptu Słonimskiego».

258. Книга, заключающая въ себѣ свѣдѣнія о торговлѣ, производимой г. Ригой, и копію

№№

указа Императрицы Екатерины II (безъ года) объ исправленіи тарифа по торговлѣ въ г. Ригѣ. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ 41 листъ. Начинается словами: «Nayiasnieyszey Imperatorowey... całey Rossyi rozkaz»...

259. Книга подъ заглавіемъ: «Sposob prawowania się czyli dochodzenia krzywd, prawem narodowym opisany. Въ концѣ книги: Mowy polskie, sposob robienia mów. Wiersze w rożnych materyach; стр. 38+38+34+19 лист. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ, въ л.

260. Книга, заключающая въ себѣ: Актъ Коммиссіи, назначенной королемъ польскимъ Станиславомъ-Августомъ для ревизіи городовъ и мѣстечекъ земли Бѣльской 1779 г. На польскомъ языкѣ, въ кор. переплетѣ, въ листъ, 88 стр. Начинается словами: «Działo się na Ratuszu w miescie... Bielsku dnia 3 Lipca 1779 r. Оч. важно для исторіи г. Бѣльска.

261. Сборникъ юридическій и литературный; заключаетъ въ себѣ а) копіи королевскихъ листовъ, привилеевъ и т. п. разнымъ учрежденіямъ государственнымъ и должностямъ, б) разныя стихотворенія. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. Въ корешковомъ переплетѣ, въ лист., 88 листовъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Et agnoscant eique de loco juribus»...

262. Книга подъ заглавіемъ: «Processus judiciarius inter partes litigantes w różnych subseliach W. X. Lit. zachowujący y praktykuiący 1752, breviter compendio cum distinctione causarum konnotowany». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 34 листа.

263. Книга, заключающая въ себѣ некрологи умершихъ отцовъ и братій какого-то латинскаго монашескаго ордена съ 1775 по 1820 годъ. Начинается словами: «Vitae mortuorum, tum sacerdotum quam laicorum, Congregationis nostrae in unum collectae et huic libro adscriptae».
Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 73 листа.

264. Книга подъ заглавіемъ: «Epistolae circulares». Заключаетъ въ себѣ копіи циркулярныхъ писемъ генераловъ миссіонерскаго ордена 1655—1780 г. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 70 л. Начинается словами: «Responsiones factae

№№

ab A. R. D. Vincentio Institutore Nostro et primo superiore»...

265. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Xiega do zapisywania ukazow, zaleceń... przychodzących do proboszcza Lyskowskiego I. I. X. X. Missionarzy, alias do Prefekta kościoła. 1810—1822. На польскомъ языкѣ, въ листъ; въ бумажномъ переплетѣ, 48 листовъ.

266. Сборникъ указовъ, отношеній и т. п., поступившихъ въ управленіе Лысковскаго миссіонерскаго монастыря 1801—1818 годовъ. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Въ бумажномъ переплетѣ, въ листъ, 105 листовъ.

267. Тоже, съ 1790 по 1808 г. 226 листовъ.

268. Тоже, съ 1744 по 1808 г. 93 листа.

269. Сборникъ, заключающій въ себѣ пять подлинныхъ документовъ, относящихся къ тяжебнымъ дѣламъ Гродненскихъ доминикановъ съ іезуитами, кармелитами босыми и др. 1653—1745 г. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 132 страницы. Начинается словами: «Roku 1721 Nowembra 5 przed nami kommissarzami»...

270. Декретъ Слонимскаго земскаго суда по дѣлу между Липскимъ и Сапѣгою и др. объ имѣніи Голынкѣ, 1778 года, Февраля 14. На польскомъ языкѣ, въ листъ, корешковый переплетъ, 173 страницы.

271. Декретъ трибунальнаго суда по дѣлу Антона Красовскаго съ Полубинскимъ объ имѣніи Голынкѣ. 1731 г. Февраля 17. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 47 страницъ. Подлинный съ печатью и подписями. Начинается словами: «Wypis z xiąg głownych Trybunalnych W. X. Lit. w Nowogrudku expedyowanych».

272. Рукопись подъ заглавіемъ: «Powinność włościan Bousławskich». Начинается словами: «Zjechawszy my kommissarze pod dniem 8 mca Iulij 1794 r. dla postanowienia panszczyzny w hrabstwie Sieleckim... takowe prawidła adnotujemy». Въ листъ, на польскомъ языкѣ, въ бумажномъ переплетѣ, 1 листъ.

273. Декретъ земскаго Могилевскаго суда по тяжебному дѣлу между Шеметой и Александромъ Сапѣгой о денежной суммѣ. 1775 г. января 16. Начинается словами: «Wypis z xiąg

№№

ziemskich głownych gubernii Mohilewskiey». Въ листъ. Въ корешковомъ переплетѣ, 28 листовъ.

274. Декретъ трибунальнаго суда (въ Новогрудкѣ) по дѣлу между Сапѣгами и кредиторами Казиміра-Яна Сапѣги 1723 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 63 стр.

275. Сборникъ черновыхъ протоколовъ королевскаго суда съ 1732 по 1752 г. Въ листъ. Безъ начала и конца, на польскомъ языкѣ, страницы не нумерованы. Начинается словами: «Poprzysiądz też pretensyi swey nie chce»... Оканчивается словами: «Impetycyi strony aktorskiey wolnymi czyni»...

276. Тоже, съ 1650 по 1663 г. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ.

277. Protokuł dziennych czynności Deputacyi Generalney W. X. Litewskiego od dnia 21 Augusta 1794 roku w Grodnie. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 56 листовъ.

278. Protokul rezolucyi wszelkich, względem rekrutow wypadlych y woyskowych dnia 13 mca Maja 1794 r. uformowany. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ. Безъ пагинаціи. Этотъ и предыдущій документы важны для обрисовки 1794 года.

279. Декретъ трибунальнаго (въ Вильнѣ) суда по дѣлу Могилевскихъ іезуитовъ съ Петровскимъ, Сапѣгами и др. 1750 г. Мая 14-го. На польскомъ языкѣ, въ листъ, 79 стр.

280. Protokol zapisow y protestacij abo opowiadania, także innych spraw mieszczan y poddanych do altariey Moniwidowskiey należących, za dzierżania mnie Thomasza Karłowskiego, kanonika Wilenskiego. R. 1623. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 141 листъ.

281. Протоколы разныхъ записей, жалобъ, протестацій и т. п. благочиннаго (dziekana) и прокуратора Виленской Капитулы 1580—1606. Въ листъ, на польскомъ языкѣ, 255 листовъ. Начинается словами: «Die 7 Augusti Marcin»...

282. Сборникъ разныхъ бумагъ и дѣловой переписки Воинской-Распорядительной коммиссіи (Cywilno-Woyskowa i Porządkowa Kommissia), 1791 года. На польскомъ языкѣ, въ л., 200 л. Начинается словами: «Wypis z ksiąg Żurnałowych Kommissyi Gubernskiey».

283. Тоже, 1790 года, начинается словами:

№№

«Kommissya Woyskowa oboyga narow... Mając w pilney baczności»... Въ корешковомъ переплетѣ, всѣхъ документовъ 126. Этотъ и предыдущій № важны для исторіи 1790 года.

284. Протоколы ежедневныхъ занятій Воинской Распорядительной Коммиссіи 1790—1792 г. (Protokuł codzienney czynności). Начинается словами: «Działo się w mieście I. K. M. Drogiczynie». Въ корешковомъ переплетѣ, въ л., 272 л.

285. Termina dekretow oczewistych. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 99 листовъ. Начинается словами: «Porządek iako przy królu Imci w senacie rada korony Pol. i W. X. Lit. mieysce swe zasiada»...

286. Protokuł jurydyczny spraw cywilno-woyskowych, 1790—1793 года. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 107 листовъ.

287. Protokuł Kommissyi Opatrzenia a die 25 Kwietnia R. 1794. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 212 страницъ.

288. Декретъ по исковому дѣлу Забѣльскихъ доминиканцевъ съ Зеновичами, 1756 г. Іюля 16. Въ кожаномъ переплетѣ, въ листъ, отъ 386 по 505 стр.

289. Protokuł czynności Kommissyi Porządkowey woiewodstwa Podlaskiego ziemi Bielskiey 1794 r. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 144 страницы. Очень важенъ для исторіи возстанія Костюшки.

290. Protokuł requizycyi do kommissyow porządkowych od wydziału opatrzenia potrzeb woyskowych z deputacyi Centralney Litewskiey R. 1794 Iunii 11. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 28 листовъ.

291. Protokoł ordynansow rożnych Antoniego Chlewinskiego Generała-Mojora kawaleryi komenderującego dywizyą 1-ą woyska W. X. Litewskiego wydawanych, 1793 roku sporządzony. Здѣсь-же, въ одной папкѣ, протоколы входящихъ бумагъ на имя того-же генерала. Въ папкѣ, въ листъ 110 листовъ. Этотъ и предыдущій № важны для исторіи 1793—4 года.

292. Декретъ подкоморскаго суда по дѣлу Варвары Радивиловой съ ея сыновьями ксендзомъ Здзенціольскимъ и Фелиціаномъ Завишею и плебаномъ Дворжецкимъ Волловичемъ. 1766 года Октября 14 дня. Подлинный съ гербовою печатью и подписями судей. На польскомъ языкѣ. Въ листъ. Въ кожаномъ переплетѣ. 24 листа.

ПРИЛОЖЕНІЯ.

ПРИЛОЖЕНІЯ.

№ 1.—1420. Марта 1.

Грамота короля Владислава Ягайлы о дарованіи г. Туробину Магдебургскаго права.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Ne error oblivionis, gestis sub tempore versantibus, in posterum pariat detrimenta, alta regum consilia decreverunt ea litterarum annotacione perhennari. Proinde Nos Wladislaus Dei gracia Rex Polonie, nec non Terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyavie, Luttvanieque Princeps Suppremus Pomeranie Russieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis presentibus et futuris presencium noticiam habituris. Quomodo ad peticiones Magnifici et Nobilis Dobrogostij de Schamotuly et Elizabeth consortis eius, quas nobis cum debita obtulerunt instancias: ipsis de Villa sua Turobin in Terra Russie et districtu Chelmensi sita civitatem locandi et sive predicto nomine Turobin, sive alio quocunque vocandi et nominandi plenam damus et omnimodam facultatem. Concedentes eidem civitati omnibus juribus, privilegijs, libertatibusque immunitatibus, consvetudinibus, quibus alie civitates Regni nostri pociuntur, utifrui perpetue et gaudere. Quam eciam exnunc de jure Polonico Ruthenico et quovis alio in jus Theutunicum quod Maidburgense dicitur transferimus perpetuo duraturum, removentes ibidem omnia jura Polonicalia, Ruthenicalia ac alia, que ipsum jus Theutunicum plerique consveverunt perturbare. Eximimus insuper absolvimus et perpetue liberamus omnes et singulos cives et incolas prefate civitatis, scismaticis duntaxat et aliis perfidis ac gentilibus exceptis, ab omni juridicione et potestate omni Regni necnon Pallatinorum, Castellanorum, Iudicum, Subiudicum et Officialium eorundem ut coram ipsis vel ipsorum aliquo pro causis tam magnis, quam parvis citati minime respondebunt, nec aliquas penas solvere teneantur. Sed tum cives predicte civitatis et incole coram suo Advocato aut consulibus, qui protempore fuerint, Advocatus vero coram domino suo aut coram nobis, dum per nostram literam nostro sigillo sigillatam fuerit evocatus, si in reddenda iusticia negligens fuerit et remissus, de se querulantibus tenebitur respondere; in causis autem superius expressis Advocato predicte civitatis puta furti, homicidii, incendii, sangvinis, membrorum mutillacionis et aliis enormibus excessibus indicandi, sententiandi, promovendi, dampnandi et plectendi ac muletandi . . . . . randi plenam ac omnimodam concedimus facultatem . . . . . hoc ipsum jus Theutunicum in omnibus suis punctis, clausulis, condicionibus ac sentenciis postulat et requirit, juribus tam nostris regalibus in omnibus semper salvis ut auc . . . . . civitate ampliora valeat gracia liberalitatis nostri incrementa recipere in ipsam forum septimanale singulis feriis terciis constituimus, ponimus et indicimus perpetuo celebrandum. Concedentes omnibus et singulis Mercatoribus Negociatoribus ac aliis quibuscunque hominibus plenam et omnimodam facultatem cum omnibus rebus ipsorum cuiuscunque generis speciei vel valoris existant ad dictum Opidum Turobin secure ve-

niendi et res suas ibidem libere vendendi seu alias forisandi, emendi vel cum eis ad propria sub nostra securitate Regali redeundi ac iuxta beneplacitum ipsorum cum eisdem disponendi, ordinandi prout ipsis melius et utilius videbitur expedire. Harum quibus Sigillum nostrum presentibus appensum est testimonium litterarum. Actum Sandomirie, feria sexta ante dominicam Reminiscere, Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo, Presentibus ibidem Magnificis et Nobilibus Cristino de Ostrow Castellano Cracoviensi, Iohanne de Tarnow Cracoviensi, Nicolao de Michalow Sandomiriensi, Pallatinis Iohanne de Sczekoczyn Lublinensi, Ianussio de Colischcow Calisiensi et Grottone de Iankovicze Zavichostensi, Castellanis et aliis quamplurimis fide dignis fidelibus nostris dilectis. Datum per manus Reverendi in Xto patris domini Alberti Episcopi Cracoviensis Regni Polonie Cancellarii et Venerabilis domini Iohannis decani Cracoviensis Regni Polonie Vicecancellarii sincere nobis dilectorum.

(См. № 380 Описания).

№ 2.—1510. Января 7.

Грамота Андрея и Викентія Шомотульскихъ, подтверждающая городу Туробину раньше дарованныя права и вольности.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Andreas palatinus Poznaniensis et Vincencius Szuidna heredes de Schamothuli. Ne facta hominum aut lapsu temporis, quod obliuionem inducit, aut obitu testium intereant. Iuris disposicione prouisum est ut literis perpetue memorie commendentur. Proinde significamus tenore presencium quibus expedit uniuersis. Quomodo ad nostram venientes presenciam oppidani nostri de Thurobyn coram nobis exposuerunt, quod dum ipsum oppidum Thurobyn in terra Chelmensi et districtu Crasnostauiensi situm crebris Thartarorum incursionibus vastaretur et exureretur, etiam tunc cremate essent litere, in quibus iura ipsorum continebantur proptereaque rogauerunt nos, ut denuo literas eis concedere, ac articulos infrascriptos quos etiam in dictis eorum privilegijs exustis contineri dicebant, literis inseri facere eosdemque confirmare approbare et ratificare dignaremus. Nos vero qui cupimus omnes juribus suis gaudere ac generosius in subditos pro utilitatis et commodi eorum amplificacione munera benigniora fundere, cognito prius ex sufficienti documento et testimonio, quod articuli infrascripti per nostros predecessores dicti videlicet oppidi heredes et possessores fuerant eisdem oppidanis nostris in Thurobyn concessi et in priuilegijs eorum exustis contenti presertim tamen intelligentes eos articulos in alijs ciuitatibus et oppidis vicem obseruari et teneri, dictas peticiones ipsorum ad exaudicionis graciam admissimus, articulosque infrascriptos denuo ipsis in modo iurium concessimus, statuimus et ordinauimus concedimusque statuimus et ordinamus ac eosdem confirmamus et ratificamus per presentes quorum tenor sequitur in hec verba. Imprimis oppidani predicti nostri in Thurobyn omnes controuersias, iniurias, violencias et excessus quicunque inter ipsos seu alias quocunque et ex quacunque causa in oppido eorum emerserint, iuxta disposicionem et ordinacionem juris Theutonici alias Maydemburgensis de grauioris iniurijs, controuersiis, violencijs et excessibus decidere et cognoscere et generaliter omnia judicia ad ipsos . . . . . modo pertinencia complanare debebunt discutere et judicare salua tamen pena que ad nos pertinet. In quo jure Theutonico et non in alio eosdem oppidanos manere perpetuo et perseuerare volumus tenore presencium mediante. Ad quod quidem jus adiungimus villas . . . . . zowa wolia Olschankas octo laneos et suburbium quarum incole suas causas et actiones coram judice ciuili disponore tenebuntur et sunt astricti. Salva tamen, etiam pena ad nos pertinente. Item eidem oppido nostro Turobyn pro pascendis pecoribus et pecudibus damus duo propulsoria, alias wygony, unum quod est penes agrum domini Swydwa ex una parte et agros ciuiles ex alia et aliud propulsorium, alias wygon, in fine agrorum suburbanorum penes piscinam dictum Cleparz, quibusquidem propulsorijs predicti oppidani nostri uti et frui libere absque quouis impedimento debent neque aucupes pecora ipsorum et pecudes impedire audeant nec etiam quoquo nocere. Damus insuper dictis incolis eiusdem oppidi nostri ortos in octo laneis, qui orti sunt siti in fine agrorum prefatorum octo la-

laneorum incipiendo a via usque ad fluuium, qui dicitur Por, de quibus ipsi octo laneis per octo grossos soluere tenebuntur ab integro orto, integri lanei de medio orti medij lanei quatuor grossos a quarta parte orti duos grossos, incipiendo ab orto Czwykowskj inclusiue usque ad ortum Skorczynsky. Addidimus etiam predictis incolis iam dicti oppidi nostri ortos ex alia parte fluuij Por, ubi balneum commune oppidi locatum est, qui orti inchoantur ab orto Andree mercatoris cuius medietas preposito hospitalis correspondet in censu et medietas oppido usque ad ortum plebani exclusiue, de quibus ortis quilibet eosdem tenerit, quatuor grossos soluere tenebitur in subsidium oppidi. Admittimus etiam prefatis incolis oppidi nostri Thurobyn exigere bwodne (podwodne?) per unum grossum a quolibet curru de quo mercancie exponuntur tempore nundinarum, que bis per annum celebrantur videlicet ad festum sancte Heduigis et festum Petri et Pauli Apostolorum, exceptis tamen curribus in quibus vasa sunt reclusa. Item sepius iam dictis incolis admittimus libere prandere pisces in fluuio et piscinis, tantummodo cum rethe alias zabrodniza siue watha nuncupato et non alio absque tamen dampno nostro. Et ipsi oppidani cum inquilinis tenebuntur aggerem reformare alias scharwarkie, kmethones vero de . . . . . szowawolia reformabunt aggerem in Cleparz. Item pastori pro tempore existenti, gregem ciuitatis pascente, damus et deputamus locum pro domicule edificio post oraclum Ruthenorum. Item eisdem incolis oppidi nostri predicti admisimus exigere a quolibet curriculo salis, si quis ex oppidanis sal deposuerit, per unum grossum et a thelaega per duos grossos. Nichilominus tamen ipsi oppidani nostri libertate expirata tenebuntur nobis dare et soluere daciam ciuilem, alias myeysky schos, singulis annis pro quolibet festo sancti Martini. Item in omni bellica expedicione etiam tenebuntur nobis expedire unum currum cum victualibus oneratum videlicet carnibus, piscibus, farina, butyro, caseis, et alijs ad victum necessarijs cum quatuor equis et auriga unoque pedestri. Cumque e contra de bello reuertemur currus cum equis et armis e contra illis restituendus erit. Volumus et decernimus omnia premissa ita in plena et efficacie firmitate subsistere debere et perinde valere, ut similes priores literas quae per predictam Thartarorum et ignis violenciam delete sunt et obsumpte. Et ut in premissis omnibus et singulis indubia fides adhibeatur iussimus et fecimus presentes literas et omnes articulos per modum priuilegii in se continentes sigillorum nostrorum appensione communire. Actum et datum Schamotuli, feria secunda in crastino Epiphaniarum Domini, anno Domini millesimo quingentesimo decimo.

(См. № 382 Описанія).

№ 3.—1513. Апрѣля 9.

Фундушовая запись кн. Ѳеодора Ивановича Ярославича церкви Рождества Пр. Богородицы въ Пинскѣ.

Я князь Феодор Иванович Ярославич со княгинею своею Оленою чиним знакомито сим нашим листом кому будеть потреб его видети а любо чтучи слышяти, придали есмо на црковъ Божю на Рожество Пречистой Брцы Владычину полчварта дворища в селе Нинковичах, дворище Горошковичь, дворище Костич, дворище Невирович, полдворища Сермановскаго и Рогозное з Стыричом и з людми на тых дворищах седячими, з данми медовыми и поплатами грошовыми и з их службою Ивана Омелковича, Опанаса Гапоновича, Яцка Манича, Лучку Селивоновича, Хому Сидоровича, Марка Федоровича, Гацка Першутича, Федка Савчич з детми и ощадками их, су всѣми их землями пашными и не пашными, сеножатми, болотами, з озеры и гаты на рецѣ Припети и по всѣхъ речищах, з ловами рыбными, уюнными, птапинными, звериными, з лесами, борами и з деревом бортным и со всякими входми и пожитками ихъ как мы сами уживали з оддѣлеными их борами, лесами и островами и остров наш Свидно со всѣм на все как ся в соб мает; по томуж маст его милост гднъ отец влдка Васиян и по нем будучии того всего уживати, как мы сами, а надали есмо тые всѣ дворища на црков Божю которые дворища прилеглы къ дворищам его Мороченским и тыми дворищами дворищем Русанович, дворищем Нешковщиною люде его Мороченскии за граню своею Моро-

ченскою з давных часов мают свои сумесныи земли и проробки в борах, лесах Нинковских со всякими входами и пожитками и з деревом бортным, а дворища Пядчинского за гранью Мороченскою Нинковской только въ кольку местцахъ Старыи нивки были, а входовъ не было; ино мы со княгинею своею позволили есмо натомъ дворищу его Пядчинскому сумесно с тыми людми его всюды проробки земленыи и дерево бортное чинити и всякии входы мети и сим листом нашим надали есмо то на церков Божю верху писанную вечными часы, а хтобы сее надане нше смел от тое церкви Боже порушити, тот з нашими душями разсудитця перед милосердым Богом на страшном суде. И на то дали есмо сес наш лист и печяти есмо наши привесили к сему нашому листу. Писан въ Пинску в лѣто по семой тисе ҂ка году индикта ҂к м-ца Априля ѳ ден.

(См. № 383 Описанія).

№ 4.—1518. Декабря 23.

Грамота короля Сигизмунда I о пожалованіи Альбрехту Гаштовтовичу селъ Перетрутовичи и Колки въ Мозырскомъ повѣтѣ.

Жикгимонт Бюжю млстью корол Полский великий кнзь Литвский, Руский кнжа Пруское Жомоитский и иныхъ.

Чиним знаменито сим нашим листом хто на него посмотрить або чтучи его въслышит ннѣшним и потом будучимъ кому будеть потреб того вѣдати. Бил нам чолом воевода Полоцкий державца Мозырский пан Олбрахтъ Мартинович Кгаштовтовича и просилъ в нас села з людми в Мозырском повѣте на имя Перетрутович и с Колкомъ, ино мы памятаючи на ег высокии заслуги ку отцу и брату нашому королемъ их млсти и к намъ и з ласки нашое на ег чолом битье то вчинили, тое село Перетрутовичи и с Колком ему дали и потвержаем то симъ нашим привилием вѣчно и на вѣки непорушно ему самому и его паней и их дѣтем и на потом будучимъ их щадком со всими людми того сѣла Перетрутович и Колка и зъ их всими землями пашными и бортными и съ сеножатми и з боры и лесы и гаи и з дубровами и з ловы звериными и пташьими и с озеры и з реками и з речками и съ ставы и съ ставищи и з млыны и их вымелки и з бобровыми гоны и съ службами всими тых людей и з данми грошовыми и медовыми бобровыми и куничными и житными и со всими иными платы и доходы, которым колве именем могут званы албо мѣняны быти и со всим с тым как тое село Перетрутовичи и съ Колкомъ и люди тых селъ и их земли здавна и нне сами в собѣ и в границах ся своих мають и как на нас держаны были, ничог нам не выймуючи, а с подводами послов гонцов наших своее недѣли как перед тым стерегивали стеречи не мают и теж стацѣи никоторых послом и гонцом нашим тым люди не мают давати и волен пан Олбрахтъ и его справедливыи наслѣдки там прибавити, розширити и къ своему лѣпшому и вжиточному обернути как сами налепей разумѣючи. Нижли бил нам чолом пан Олбрахтъ обыхмо дозволили ему которую часть дани медовое с тых людей записати на его каплицу у Вилни, ино естли бы его воля на то была, мы на его чолом битье дозволили ему тое дани медовое, которую часть што будеть его воля на тых людех дати и записати на тую каплицу его у Вилни. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити к сему нашому листу. При том были пановѣ рада кнзь Войтѣх бискуп Виленский, воевода Виленский, канцлѣр пан Миколай Миколаевич Радивиловича пан Виленский, гетман навышьший староста Луцкий Бряславский и Вѣницкий, маршалок Волынское земли кнзь Костантин Иванович Острозьский воевода Троцкий, маршалок дворный пан Григорей Станиславович Остиковича, маршалокъ земский державца Слонимъский пан Ян Миколаевич Радивиловича воевода Новгородский державца Марковский и Довкговский, пан Ян Янович Заберезынский староста Берестейский, маршалок Юрьи Иванович Илинича. Писанъ у Берестьи Лѣта Божег тисеча пятсот осмогонадцат м-ца Декабря двадцать третего дня индикта семого. Nicolaus palatinus et can. mp.

(См. № 384 Описанія).

№ 5.—1525. Іюня 30.

Продажная запись Михаила Яновича Томашу Якубовичу на имѣніе Маречь.

Я Михайло Янович вызнаваю сам на себе сим моим листом каждому доброму хто на него посмотрит, або чтучи его услышить ннѣшним и потом будучим кому того будет потреб вѣдати, штож продал есми двор свой властный отчизный никому ничимъ не пенный на Мѣречи мою дѣлницу двор с хоромы и з дворными паробками и з Юшком а и з Некрашом и землю дворную пашную поля и нивы з сѣлищи теж и з сѣножатми и с поплавми теж и з лѣсы з гаи и з заросльми и с кустовем теж з водами, з реками з Мѣречю и з Крошою и з ставы и з ставищи и з иншими речками и з ручями и с крыницами и з всими потоки и з болоты теж и з людми моими властными отчизными не похожими тяглыми, никому ничим не пенными, которыиж здавна прислухають и служат к тому моему двору на имя Станеля Обола а Миколая Олферовича а Андрейца Рекутевича и з их дѣтми и з домовыми их статки и з их землями пашными и з сѣножатми и з лѣсы, и з пустовщиною и з Степановщиною Подрезовича, ле пак тот преречений мой двор и з людми и с паробки и з всими вышей мянеными речми так широко и долго и округло яко я сам дѣржал и вживалъ ничого того на себе не оставляючи а ни на ближних своих, продал есми пану Томасу Якубовичу хоружому Рудоминскому за полтораста коп грошей Литвское монѣты и его жене и его дѣтем и потом будучим ихъ счадком . . . . . и непорушно, волен пан Томас и потомковѣ его тот двор со всими людми и з паробки и со всими выше реченым . . . . . и продати и замѣнити и ку всякому своему лѣпшому и вжиточному обѣрнути и розширити яко сами на . . . . . а мнѣ Михайлу и моей матце и моим . ѣ . . . м . м . вже того ничого не потреб поискивати а . . . . . уступатис, а хто бы ся чим мел у во што колвек уступати або поискивати то я Михайло маю то . . . . . и боронити своим накладомъ без пана Томасового шкодного. Пакли бых я сам або матка моя або д . . . . . и нши на потом мѣли бых мо того поискивати або чим колвѣк у во што уступатися хтос з нас то . . . з . . . . . . королю его млсти сто рублев грошей а пану воеводѣ виленскому его млсти пятдесят рублев грошей . . . . . у и потомкомъ его вси его шкоды и наклады которыи бы ся им для того стали, то маеть тотъ заплатити не уступуючи в право, а купля пана Томасова пред ся мает одержана быти; якож я Михайло Янович вѣрху писаный на твѣрдость того дѣла дал есми пану Томасу сес мой листь и з моею печатю. И при том были шляхетнии пановѣ пан Кмита Кунцович Соколовича намѣстник виленский а пан Войпа Бумонтович а Иван Перфурьевич Копоть а Бартломей Волчкович а Васко Нацкевич а Петръ Михайлович кравец мѣста виленского и налѣпшого свѣдоцства я Михайло просил есми пана Кмиты Кунцовича и при его млости тых преречених добрых шляхетных людей абы на мою прозбу рачили их млсть и свои печати приложити к сему моему листу, якож то их млст на мою прозбу покорну вчинили, печати свои приложили к сему моему листу. Псан у Вилни лѣт Божего нарожнья ,а҃ф҃ке июн л҃ днь индик г҃і.

(См. № 386 Описанія).

№ 6.—1529. Октября 11.

Замѣнная запись между Иваномъ Михайловичемъ и Пинскимъ епископомъ Тихономъ на дворища Малоховское и Павловщину.

Я Иван Михойлович староста Пинский, Клецкий, Городецкий и Рогачовский, писар гдрыни королевой ей млти и великой кнгни Боны, вызнаваю сам на себѣ сим моим листом кому будет потреб того вѣдати або чтучи его слышати нненним и напотом будучим, мовил мнѣ влдка Туровский и Пинский гднъ отць его млсть Тихон и повѣдил иж мает дворище црковное епкпии Пинской в ымени пана Юря Завишича у в Оснежичох на имя Молаховское, которомуж дей дворищу великая кривда и втиски от людей Оснежицких и от врядников в чом же дей шкода великая цркви Божей и просил мене абых менял и з его млстью на тое дворище Малаховское дворищем своим которое

есми выслужил на гдрини королевой ей млти въ селе в Полкотичох на имя Павловщиною, которое дворище мое прилегло и к дворищу црковному в том же селе в Полкотичох на имя Пашковщине и я то на его млти прозбу вчинил, зычачи то цркви Божей на тое дворище Молаховское што у в Оснежичох дворищом своим Павловщиною, што мел есми в Полкотичох и з его млстью есми менял а променил есми его млсти тое дворище мое Павловщину и с полми и з сеножатми и з лесы и з гаи и з дубровами и з землями пашными и со всим на все ничого на себѣ не оставляючи ани выймаючи, так широко и долго как ся тое дворище Павловщина здавна само в собѣ ся мает и как я выслужил на гдрыни королевой ей млсти, так потому его млсть и по его млсти будучии влдки мают и к цркви Божей держати и вживати; а променил есми его млсти тое мое дворище Павловщину обел вѣчно цркви Божей и его млсти и потом будучим влдкам, а мнѣ и моей жене и нашим детем не надобе ся в тое дворище Павловщину ничим уступати, волен его млсть влдка и по нем буоучии влдки как сами налепѣй розумеючи так тое дворище Павловщину и к цркви Божей обернути и разширити, а его млсть мнѣ также променил дворище црковное Малаховское со всим на все, окром поля Каменици, которое есть не того Оснежицкого дворища, але на пашню его дворную отдѣльное на штож его млсть и лист свой меновный мнѣ дал. А при том были люди добрыи пан Семен Тур дворянин гсря короля его млсти, а пан Иван Велятицкий мостовничий Пинский, а пан Иван Курейша, а пан Семен Велятицкий. И на томъ есми его млсти дал сес мой листъ и з моею печатю, а для лепшой твердости просил есми тых панов верху писаныхъ, абы печати свои приложили и к сему моему листу и их млсть на мою прозбу то вчинили и печати свои приложили и к сему моему листу. Псан у Пинску Лѣта Божего нароженя ҂а ф к д-го году мсца ок. г҃і денъ индик третего.

(См. № 387 Описанія).

№ 7.—1530. Іюля 8.

Грамота короля Сигизмунда Августа, подтверждающая продажную запись Шимковичей на имѣніе ихъ Гравжишки.

Жикгмонтъ Божю млстью корол полский великий кнзь Литовский, Руский, Пруский, Жомоитский, Мазовецкий и иныхъ.

Чинимъ знаменито симъ ншим листомъ хто на него посмотрит або чтучи его услышить ннѣшнимъ и на потомъ будучимъ кому будеть потребъ того вѣдати, билъ намъ чоломъ дворянин нашь Миколай Ивашковичъ и повѣдилъ передъ нами штож онъ купилъ у бояръ нашихъ Рудоминскаго повѣту в Михайла а въ Юрья Шимковичов дворецъ ихъ отчизный на имя Кровжишки, который они мѣли у водѣле брата своего хожака Шимъковича з людми тяглыми и не похожими на имя з Гринелемъ Нотковичомъ и зъ его братьею Янелемъ а Станелемъ и ихъ дѣтми, а з Некрашомъ и з его сынми Миткелемъ и Юрькгелем и з детми ихъ а с Петрелемъ и зъ его дѣтми и потомки и со всими землями и з службами тыхъ людей и с пашнею дворною, с полми и сеножатми и з селищи з гаи з лесы и з будованьемъ и з землями прикупными Лукашевое дядины ихъ и зъ Глебовщиною и со всимъ как ся в собѣ тотъ дворецъ маеть, ничого не выймуючи обель вѣчно, за сто коп грошей литовское монѣты, а в боярина Рудоминского повѣту Миколая Мартиновича купил пашню всю дворную у Кровжишкахъ и з землею пустовскою Костевщиною з гаи з лесы з дубравами и зъ сеножатми з водами с криницами со всимъ как ся тая дворная земля в собѣ маеть и с тою землею пустовскою с Костевщиною, ничого не выймуючи обел вѣчно за дванадцать коп грошей литовское монѣты и на то онъ листы купчии перед нами вказывал, в которых же выписуетъ ижь тыи бояре и жоны и дѣти и потомки ихъ не маются в тот дворецъ и земли ничим уступатися, а естли бы хто инший мѣл ся в то вступати и они мают то ему очищати. И бил нам чоломъ Миколай абыхмо на то дали ему нашь листъ и потвердили то ншим листом на вѣчность ино мы выслухавши листов купчих з ласки нашое на его чолом битье то вчинили, на то дали ему

сесь ншъ листъ и тот дворецъ въ Кровжишкахъ потвержаемъ симъ ншим листом вѣчно и на вѣки не порушно ему самому и его жонѣ и дѣтем и на потом будучимъ ихъ счадком со всими людми, верху писаными и з землями и полми и селищи и з сѣножатми з гаи з лесы з дубровами з ловы звериными и пташими з реками и со всимъ тымъ как ся тот дворецъ в Кровжишках и земи купля его здавна и ннѣ сами в собѣ и в границах ся своих мают, волен он и его дѣти и потомки там собѣ прибавити и разширити и ку своему лѣпшому и вжиточному обернути, как сам налепей разумѣючи, водле купли своее и листов купчих а вже тыи бояре сами и потомки ихъ и ближнии не мают ся в то ни во што уступатися, а пакли бы хто инший хотел ся в то уступати, они то все мают очищати водле описаня листов своихъ. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсить к сему ншому листу. Псан у Краковѣ под лѣты Божего нароженя тисяча пятсот тридцатый, мца июля осмый днь, индикта третий. Ивашко Горностай, маршалк и писар на Дорсун...

(См. № 388 Описанія)..

№ 8.—1537. Іюля 6.

Дарственная запись Анны Завиши на дворъ Любжинскій, въ Вильнѣ, на берегу Виліи.

Я Ганна, небощика пана Андрея Завишича дочка, чиню знакомито тымь моимь листомъ кому будетъ того потр . . . . . взяла собе за брата шляхетьне врожоного пана Войтеха Ясинского, кухмистра его млсти князя Павла бискупа Виленского . . . . . повиноватыми учинити дароваламъ его млсть третею частью селища и з домь и з садомь и з огороды посполу и з б . . . . . з братомь моимь паномь Миколаемъ у двори Любжинскимь, который лежит за замькомь Виленскимь над рекою Велею . . . моею ничого на себе ани на потомьки свои не зоставуючи, гдеж вжо от того часу верьху писаныи пан Войтех Ясински . . . . . мает того двора Любжинского продати, даровати, заменити, записати и ку всему своему пожитку обернути . . . . . Войтехомь Ясинскимь кухмистромь его млсти князя Павла бискупа Виленског княжати Голшанског и продаламь его мл . . . . . садомь и з огороды двора Любжинского посполу и з будованемь надъ рекою Велею которыи дворь альбо пляць верьху опи . . . . . Миколаемъ по небощицы матце ншой гдеж я своей половицы две части продаламь верху писаному пану Войтеху . . . . . личачи по десяти пенязей в грош ничог на себе ани на блиских своих в томь двори не зоставуючи, где жемь я вжо отъ . . . . . и личбы, а коли ми его млсть другую пятнадцат коп отдасть грошей тогды я его млсти на тот час того пляцу маю поступити . . . . . есми сего двора половицу даровала и продала за добровольную никому ничимь не виновато ани пенно и на себе жадной бл . . . . . комь своимл гдеж на тот час коли ми его млсть останок пенязей отдасть, тогды его млсть будеть волен тот пляц которы . . . . . даровати, отписати и ку всему своему пожитку оберьнути так як ся его млсти налепей будеть видети . . . . . иж естьли бы никоторыи трудности на потомь его млсть мел уживати от блиских албо от кревных моих о тот . . . . . и накладомь своимь тоть пляць его млсти хочу очистити а естьли бы его млсть мел на томь што шкодовати то . . . . . грошомь навязати. А при томь были шляхетьне врожоныи панове пан Семен Михайлович дворянин гдрьск . . . . . Виленског а пан Еремияш Волский ключник и войть его млсти князя бискупа Виленског а я Ганна верхь . . . . . печать свою приложиламь к сему моему листу и над то просиламь тых верьху писаных панов . . . . . то на мою прозбу вчинили и печати свои приложили к тому листу моему. Псан у Вилни подл . . . . . мца юл $\bar{\text{s}}$ ден.

(См. № 389 Описанія).

№ 9.—1542. Мая 23.

Продажная запись кн. Семена Глинскаго на дворецъ его въ повѣтѣ Мейшагольскомъ.

Я князь Семенъ Иванович Глинский чиню явно самъ на себе тым то моим листом кож-

к му доброму хто коли на него посмотрить або тучи его услышить кому потреб того ведати. што продал есми дворец свой власность купленины своее а никаму ничим не пенною Мейшегольского повету у Подберези, што был купилъ есми у Марка Петровича у рядци места Виленьского з людми тяглыми и не похожими и зъ хоромы и съ статки домовыми з быдлемъ и с житомъ не молочоным и з сеяным и зъ яревом сеяным и не сеянымъ и со всими землями . . . . . п з селищи и зъ навозы и з сеножатьми малыми и великими и з лесы и з гаи и зъ заросльми и с кустовьемъ и зъ огороды и зъ сады и з водами и з реками и з крыницами и з потоки и з ставищами и зъ сажовками и озеры малыми и великими и теж з людми тяглыми и не похожими отчизными, которыи предком и отчичом служивали ку тому дворцу тяглою службою и подачки давали то ест люди на имя Яна Юрьевича и з отцем и зъ его детми Андреем и з Станиславом и з Петромъ и з Григорьем и Ондрея Михновича Кровопуска а Томка Юрькгелевича и зъ его братом Матеем и зъ сыном его Станиславом а Войтка Ковлевича а к тому Марка Микулича и зъ его детми и зъ Степанцом и зъ Юркгелем а Сотюса Декгутевича и зъ его детми и зъ Ондреем и зъ сномъ его Симонцом и з Петром а Павла Блажеевича а Петелиса Михновича месника тыхъ всих вышей писаных и мененыхъ людей и зъ ихъ детми и на потом будучими и зъ ихъ щадками и зъ их земями и пашнями и зъ сеножатми и зъ гаи и зъ лесы и зъ зарослями и з болоты и з . . . . . и зъ быдлами ихъ и со всякими статьки ихъ и с подачками грошовы и медовыми зъ дяклы житными и овсяными и сенными и со всякими пожитки того именья, якими колве названыи и мѣнены мают быти, со всимъ с тым как ся в собе тот дворець и люди и люди и земли в себе мают в межахъ и въ границах подлуг купли и листов купчих моих и водле держания и вживанья моего як я сам от колконадцать лет в держаню и в . . . . . мел и вживал ничого на себе ани на близкихъ и кревных моих не оставуючи ани от того дворца не отдаляючи продал есми пану Семену Яцковичу тот дворец . . . . со всими с тым яко вышей описано с тыми менеными речми вечне и не порушне ему самом и если будет мети жону и дети ино его жо и детем и на потом будучимъ ихъ щадков за двесте коп грошей литовское монеты. личат по десяти пенезей в грош, волен будеть п Семен и его жона и дети и на потомъ будучи их щадки тот дворець свой со всими люд разширяти и вживати, отдати, продати и зам нити и на костелъ записати и куды всхоч ку своему налепшому а вжиточному оберну яко сам налепей зрозумеючи, а я князь Се естли быхъ мел кнгню и с нею дети ино кнгня а не дети ини ани близкии ани кревны ани потомки ихъ не мают тог дворца купл моее окупати а ни подъ нимъ поискивати мают на вечныи часы въ его самого и в жо и в детей и потом у будучихъ его щадков. которыи листы купчии предков того дворца себе есми мелъ и прикупил и прибавил т листы вси купчии на паркгомехъ и на поше писаныи, которыи к тому дворцу на земли на люди прислухаютъ тыи есми вси лист купчии пану Семену с тым моимъ нынешни листомъ по отдавалъ, а если быхъ я князь С мен Глиньский або кнгиня або дети и потомъ и близкии ини мели того дворца поискивати тот им листъ и торгъ мели чим колве наруша ти, тот мает гедрю королю его млсти вины з платити двесте рублев гроши, а пану воевод Виленскому сто рублев грошей, а пану Семе тую суму верху описаную двесте коп грош грош грошом навезати и шкоду его ему совит оправити без жадног права, а заплативши пред се тот мой запись при моци маеть зост вен быти. А при том были и той справе доб зведоми князь Иван Иванович Горский а па Войтехъ Андреевич Держковичъ а панъ Михай Богданович Лозовицкий, дворанинъ гедрьскии землянин гедрьскии повету Вилкомицкого А дрей Водоряцкий а для лепшое справедливост и большое твердости того то моего листу князь Семен Иванович Глинскии и печать есм свою привесил к тому моему листу и проси есми их млсти тых верху описаных князей пановъ о печати и их млсть на мою прозбу вчинили и печати свои привесили к тому м ему листу. И на то есми далъ пану Семену сес мой листъ з моею печатю и зъ ихъ млст ты

верху описаныхъ князей и пановъ печатьми привесистыми. Псан у Вилни подъ леты Божа Нарож ,а ф м в. мсца Мая к г для индикта I в.

(См. № 390 Описанія).

№ 10.—1552. Декабря 21.

Продажная запись Раклевичей на имѣніе Меречь.

Я Катерина Щасновна Свирская, поспол и з мужом своим паном Шимкомъ Романовичом, а я Настасья Якубовна Ряклевича, поспол и з мужом своим паном Матеем Нелюбовичом, а я Станислав а Миколай Якубовичи Ряклевича чинимъ явно сим нашим листом, нинешним и напотом будущим всим посполито, иж которое имене на Меречи Монкгирдовской у Туркгеля двор, подле двора брата нашог пана Юря Гардыны, з будованемъ дворнымъ и з землями и зъ сеножатьми, зъ гаймы и зъ лесы, съ челядю неволною, съ слугами путными и з людми тяглыми и зъ ихъ службами и з землями пришло и спало на нас правом прирожонымъ, дедизным, по матце нашой небощицы паней Палонеи Станковне Монкгирдовича, а так я Катерина Шимъковая Романовича, а я Настасья Матеевая Нелюбовича, поспол з мужми своими вышей реченными, а я Станислав а Миколай Якубовичи Ряклевича вышей описаные, взявши есмо тое имене на Меречи у Туркгеля по смерти матки нашое небощицы пани Полонеи Станковны Монкгирдовича, водле права ншго прирожоного яко властъную материзну нашу в моц, въ справу и в держане свое, а потом потребуючи пенезей, так на заплату долгов, которыми матка нша многим некоторым людем добрымъ винна была зостала, яко теж и на иные некоторые потребы наши, окупуючи оные именя свои, продали есмо тое имене нашо на Меречи у Туркгеля, нашу властную материзну, съ третее части всих иных именей наших отчизных, материстых, купных и якож колвек набытых, пану Станиславу Якубовичу Коморовскому, писару гсдря короля его млсти и великог князя Жикгимонта Августа державцы Жижморскому, Глушскому и Быховскому и его млсти жоне и их детям и потомком и щадком их, обель вечно и на веки непорушно, за триста коп готовых рукоданых грошей литовских, с подаванемъ костелным костела тамошнего Меречского у Туркгеля, з двором и со всим будованемъ дворным и з гуменным и з житом, на пришлое лето засеяным и со всими землями пашными, дворными и зъ двема пустовщинами, зъ Бельзовщиною и зъ Блажеевщиною, с польми, зъ гаи, зъ лесы, с кустовемъ, зъ заросльми, съ сеножатьми, з болоты *) . . . ами, з водами и со всим с тым, што з давна к тому двору прислухало, ничог не выймуючи, так яко матка наша пани Полонея за живота своего держала и яко ся нам по смерти ее достало и теж . . . . . и землями которые матка наша к томуж именю и двору Меречскому на вечность прикупила, а иншие закупила, на штож есмо нану Коморовскому и тые листы купчие и заставные пода . . . . и с челядью неволною тогож двора ншго Меречского, с тою на имя зъ Ленартом Михновичом и зъ его сыном Адамом а съ Павлюком Субочовичом и зъ его сыном Блажеем, съ Павлюком Кожоном и зъ его сыном . . . . . тромеем а зъ Андреем а зъ Войтехом Блажевичи и зъ их жонами и теж з двема службами, не похожими путными на имя Станислав и Гринь Яновичи служба, Шимко Станкович и зъ двема сынми с Петром а з Мартином служба, и з людми тяглыми непохожими на имя Петръ Тимошевич зъ двема сынми зъ Миколаем а зъ Матеем служба, Балтромей Янович з братомъ Матеем и зъ сыном Юремъ служба, Петръ Лаврынович з братею зъ Андреем зъ Якубом зъ Яном и зъ сыном Станиславом служба, Ян Ганцович и зъ сынми зъ Матеем съ Томком а зъ Мартином служба, Балтромей Михнович зъ двема браты зъ Яном а зъ Шимком и зъ сыномъ Шимочком служба, Матей Янович зъ двема сынми зъ Лавриномъ а зъ Миколаем служба, Павел Янович зъ двема браты съ Станиславом а съ Петром служба, а Павел Нарейкович съ сынми съ Станиславом, зъ Якубом съ Степаном, зъ Балтромеем а зъ Яном служба, и зъ их жонами, зъ детми, зъ домами и со всими их статки и зъ землями и съ службами с подачками и со всими пошлинами и с потуги и со всим на все, ничого на себе и на дети и

---

*) Мѣста обозначенныя точками выцвѣли и неразобраны.

на потомки и на близкие наши в той продажи нашой не оставуючи, бо есмо то все яко вышей описано есть продали съ третее части всих именей наших отчизных, материстых, купных и всих иных которым колвек правом набытых. Маеть то все пан Станислав Коморовский его жона их дети и потомки вечно держати и того всего яко своего властного доброволне вживати и волен отдати, продати, заменити, розширити прибавити и кому хотя записати и ку своему лепшому пожиточному, яко сам налепей разумеючи обернути, а еслиж бы хто з детей, або зъ близких и с кровных наших, або хто колвекъ иный хотел тое продажи нашое яким колвек правом под паном Коморовским самим, або под его жоною и детьми и под потомки их поискивати, або ся в то которым колвек обычаем въступовати и в том им трудност и шкоду задавати, тогды мы вси вышей имены описаные маем и подвязуемся тую продажу нашу пану Коморовскому самому и его жоне и их де . . м . . . . . ихъ во всемъ том заступовати нашим властным накладом, а естлиж бых мо того не уистили и в том их не заступовали колко . . . . . одно словомъ рекуть вси шкоды и наклады отправовати, а паклиж бых мо себе о то им д . . . . . или тогды вжо вси шкоды и наклады их маем . . . . . тити и тым же теж обычаем по нас дети и потомки нши тую продажу нашу им и потомком ихъ очищати мають, на штож детей и потомков наших симъ нашим листом обовязуем. Нижли што ся дотычет людей Свирских, Рачунских и Якинтанских, которые за живота небощицы пани матки ншое пани Полонеи к тому ж двору ее Меречскому служили, тых есмо пану Коморовскому не продали, але есмо межи собою на ровные части розделили и разобрали, до тых вжо людей пан Коморовскій ничого мети не мает. Што ся теж дотычет статков домовых быдла так великого яко и малог, того есмо такжe не продали, але есмо то все сами межи собою разделивши розобрали. А на твердость сег я Катерина з мужом своим паном Шимком Романовичом а я Настасья з мужом своим паном Матеем Нелюбовичом а я Станислав . . . . . .
. . . . . .
з нашимп печатьями. А при том были маршалки гедрьские старост Минский державца Волковыйский пан Василей . . . . . .
. . . . . .
а державца Коневский и Дубицкий пан Ян Шимкович, а братъ нашъ пан Юри Гардына, якож их млсть за нашими прозбами и печати свои ку сему нашому продажному листу для лепшого сведомя приложили. Писан у Вильни лѣта Божего тисяча пятьсотъ пятьдесят второго, месеца Декабра двадцать первого дня. (Десять оттиснутыхъ печатей).

(См. № 393 Описанія).

№ 11.—1554. Января 2.

Грамота короля Сигизмунда Августа, подтверждающая продажную запись дворянина Будило на имѣніе Меречь.

Жикгимонт Август Божею млстью корол Полский, великий княз Литовский, Руский, Пруский, Жомоиский, Мазовецкий и иных.

Чиним знакомито симъ нашимъ листомъ хто на него посмотрить, або чтучи его услышить, нинешнимъ и на потом будучим, кому будет потреб того вѣдати, пришедши перед нас обличне дворянинъ нашъ Юри Миколаевичъ Будило объявилъ и вызнал перед нами, што же которое именье свое отчизное и дедизное на Меречи, подле костела мурованого Панны Марии Монкгирдовъского, з двором и зо всим заставилъ он кухмистру ншому, державцы Кгераоинскому, пану Войтеху Ясенскому в петисотъ копах грошей личбы и монеты литовское, а Явору Будаевичу шесть служобъ людей того же именья Мерецкого у петидесят и в пети копах грошей литовское ж личбы и монеты и не маючи того именья чимъ в них выкупити, дозволилъ за него пнзи отложити воеводе Виленьскому, маршалку земскому, канцлеру великого князства Литовского, старосте Берестейскому, державцы Борисовъскому и Шовленьскому, пану Миколаю Радивилу и еще надто потребуючи пнзей большее сумы, взялъ на тоеж

именье свое у пна воеводы Виленьского шестьсот сорок пят коп грошей монеты и личбы литовское, за которую всю суму выше мененую, што пан воевода заставу окупуючи дасть и што вже рук его дошло, то есть за дванадцать сотъ копъ грошей монеты и личбы литовское, личачи у грошъ по десети пнзей, спустилъ и продал на вечност тое именье свое Мерецкое его млсти пану Миколаю Радивилу, воеводе Виленьскому, с подаваньем оного костела Панны Марии Монъкгирдовъского, з будованьем дворным и с пашнею дворною, с челядю неволною, и с паробками, з бояры и з слугами путными и з людми тяглыми и з их землями и з службами и с подачками, з лесы, з гаи, з боры, с кустовъемъ с пруды, съ сажавками, зъ млыны и з их вымелъками, с пустовщинами, зъ озеры, з реками, з речками, з ловы звериннымн и пташими и з бобровыми гоны и з данми грошовыми и медовыми и со всими иншими пожитки, якимъ кольвекъ именемъ могуть названы або меновапы быти, яко ся тое именье широкостью само в собе въ границах и обыходех своих здавна маеть и яко сам Будило по отцы своем и по розделе от брата своего вземши уживалъ части своее, ничого на себе, на жону и на дети, потомки и близких своих не зоставуючи и не выймуючи, здалъ и спустилъ право свое продажным обычаем за суму помененую пану воеводе самому и его млсти пней и детем и на потом будучимъ их млсти щатком, даючи вольность того именья держяти и вживати и людми его осаживати и што хотя в нем прибавити, розширити, яко сами налепей розумеючи, а жоне, детем и потомкомъ близким и прирожоным своим до того именья каждое право уморилъ, так иж вечне до него ничого мети немают, а хто бы в тое именье продажу его уступовати мелъ, тогды объвязался от всих таковых оное именье пану воеводе и хто бы правом его млсти держалъ, властным накладом своим очищати и того докладаючи моцю права своего прирожоного допустилъ, иж пан воевода вже его млсть отложивши тую суму пнзей, верху описаную, на заставу того именья пану Войтеху Ясеньскому и Явору Будаевичу пятсотъ пятдесятъ и пят копъ грошей, в которой суме тое именье от него есть заведено, кром жадного права и позыванья, не беручи от него листовъ иных никоторых, в тое именье Мерецкое въехати и в моц и поживанье свое его взяти и яко властность и куплю свою держати и вживати вечно, якож затым обличным оповеданьем и вызнаньем своим и сам очевисто билъ нам чолом, абыхмо то ку ведомости ншой гедрьской припустивши, листом нашим потвердили и умоцнили тую куплю пану воеводе. Мы на чолом бите его то вчинили и за таковым доброволным сознаньем и оповеданем его даем пану воеводе Виленьскому сес нашъ листъ, до которого и печат нша привешона на твердост тое речи. Писанъ у Вилни. Лета Божего нароженья тисяча пятсотъ пятдесятъ четвертого году, мсца Генъвара второго дня.

Sigismundus Augustus Rex.

Остафей маршалок, писарь.

(См. № 394 Описанія).

№ 12.—1556. Іюля 20.

Грамота короля Сигизмунда Августа боярину Толтикгиновичу на два участка земли на р. Гривдѣ.

Жикгимонт Август Божю млстью корол Полский, великий князь Литовский, Руский, Пруский, Жомоитский, Мазовецкий и пных.

Чинимъ явно симъ листом нашимъ хто на него посмотрить, або чтучи его услышить, нинешним и на потом будучим, кому будеть потреба того ведати. Билъ нам чоломъ дворянинъ нашъ Иван Олехнович Хребтовича и поведил перед нами иж року теперешнего пятдесятъ шостого, зиме, едучи ему в потребах своих до нас гедря, здеся, до Вилни, пригодне з ледом на реце Ясолде обломилися сани и многии речи его в тот час помокли, а иншые потонули, якож и листъ деда нашог короля его млсти Казимира, писаный до наместника Слонимского Солтана Александровича, дозволяючи землю одну на Гривде, а другую землю пустовскую на имя Пилиповщину, боярину Слонимскому Сенку Толтикгиновичу дати и теж листъ дяди нашого Александра, короля его млсти, подтвержене на тыеж земли оному ж Сенку даное, на папе-

ри писаное, розмокло и розпалося и обадва тые листы в нивеч ся обернули и в тот же часъ листъ Александра короля его млсти на паркгамене писаный, которым его млсть оныеж земли вышей помененые отцу его Олехну Василевичу Хребтовича, кгды его тот Сенко Толтикгинович за сына оземши, выслугу свою дворец на Гривде и тую землю пустовскую Пилиповщину ему записал, потвердити рачил, змокъ и на многих местцах сказился и тот листъ потверженье он перед нами вказывал, на котором знать же был у воде, вед же писмо значно и достаточне его вычести можеть, нижли обовяючися, иж бы часу потом пришлого писмо на оном листе не вытерлося, билъ нам чолом, абыхмо тот листъ до книг канцлерее нпое вписати и препис ему на листе нашом дати казали, о чом и воевода Виленский, маршалок земскій, канцлер великого князства литовского, староста Берестейский, державца Борисовский и Шовленский пан Миколай Радивил насъ за ним у причине жадал. Мы з ласки нашое гдрское на жаданье его млсти и на чолом битье того Ивана Хребтовича то вчинили, опый листъ у книги канцлерейские и в сесь наш листъ слово от слова описати велели, и так ся в собе маеть: Самъ Александръ Божю млстью великий князь Литовский, Руский, Жомойтский и иных. Билъ намъ чолом дворянин наш Олехно Василевич Хребтовича и поведил перед нами, штож боярин Слонимский Сенко Толтикгинович, будучи при своей старости, для нашое службы взял его собе за сына место и записал ему дворецъ выслугу свою на Гривде и землю пустовскую на имя Пилиповщину, со всею землею пашною и дворною и з людми, со всим тымъ какъ сам держал, которую ж землю дал ему с призволеньемъ . . . . . нашого короля его млсти маршалокъ наместник Слонимский, небожчикъ пан Солтан Александрович по Ярутицкий верхъ, а по Микулич дорогу и он на тых землях дворец собе справилъ, а потом и мы Сенку тыи земли дали, потвердили нашимъ листом на вечность и тот он его запис и листъ наш, которым же есмо потвердили тыи земли Сенку, перед нами вказывалъ и билъ намъ чолом абыхмо ему тот дворецъ, вышей писаный и тую землю Пилиповщину потвердили нашим листомъ и мы ему тот дворец на Гривде Сенку и тую землю Пилиповщину потвержаемъ симъ нашим листом . . . . сму самому и его жоне и их детем и на потом будучим их щадком, со всими тыми людми и землями пашными, з дубровами, з сеножатми . . . . . так широко и долго, как Сенко держал, волен он то отдати и продати и заменити, на церков записати и ку своему лепшому и вжиточному обернути, как самъ налепей розумеючи и на том д . . . . . нашу казали есмо приложити к сему нпому листу. Писан у Вилни, в лето семое тисячи, девятого мца первого дня, индикта четвертого . . . . . воевода Троцкий маршалок земский . . . . . а маршалокъ наместник Лидский пан Юри Иванович Ильинича и кгдыж будеть он оного дворца на Гривде и земли Пилиповщины до того часу быти в супокойномъ держанью, тогды и тепер . . . . што за ты . . . . потвержаем по воли его млсти Александра, за листом записным от оного Сенка отцу его даном, до сего часу он спокоем держал, маеть он самъ и его жона, дети и потомки их держати и вживати вечне, во всем потому, яко в потверженьи короля его милости Александра и в листе записномъ оного Сенка описано, на штож есмо ему дали сесь наш листъ, которыйся называеть видымус, до которого на твердость того и печать нашу привесити казали. Писанъ у Вилни, лѣта Божего нароженья тисяча пятсотъ пятдесять шостог, мца июля двадцатого дня. Sigismundus Augustus Rex. Nicolaus Radzywyl palatnus Vilnen et cancelarius. Остафей маршалок писарь.

(См. № 395 Описанія).

№ 13.—1578. Сентября 12.

Грамота кн. Альбрехта Радивила Лаврину Керножицкому на имѣніе Островъ Дойлидскій.

Мы Альбрихтъ Радивил зъ Олыки и з Несвижа княжа, чыним явно и вызнаваем то тым нпимъ листом кождому, кому того потреба будет вѣдати, нинешним и на потомъ будучим,

иж маючи есмо взгляд на упреймые и на всем зычливые, а велице пожиточные и почстивые службы старог служебника дому нпого пна Вавринца Михайловича Кирножицкого, которие он перед тым еще славной памети его княжачой млсти пну отцу нпому, а потом по смерти его млсти нам всим брати, через колькодесят лет, значне, а працовите, з нелитованем здоровъя и маетности своее чинилъ и показовал, а такъ нагорожаючи то з ласки нпое тому, впрод помененому служебнику дому нпого, пну Вавринцу Михайловичу Кирножицкому дали есмо и симъ листом нпимъ на вечность даруем от замку нпого Клецъкого, з моцы з владзы и всякого держаня и уживаня нпого в присудъ и под хоругов повѣту Новгородского, выпустивши и вылучивши кгрунту шести волокъ, меновите островъ названый Дойлидъский, на которомъ теперъ мешкал земенин нпъ Клецкий Иван Ждановичъ, которого острова всего огулом, со всимъ на все, ест вымероно волок моркгованыхъ три, моркговъ двадцать пять, а ку тому докладаючи сполна шести волок ку тому острову Дойлидъскому, ку волокамъ тромъ и моркгамъ дватцатма и петьма, дали есмо двѣ волоце и моркговъ пять, унявши кгрунту нпого, Клецкого жъ, татар нпихъ села Малыщицкого, поля их крайнего, то ест рѣзов шест, моркговъ пять, того всего так острову оного помененого Дойлидъского, яко и унятя кгрунту нашогожъ села татар наших Малыщицкого, поля их крайнего, чинит волокъ сполна шест, которая жъ вся тая шест волок в одном мейстцу лежить, с одного боку з кгрунтами нпими Клецкими ж, того ж села нпого татарского Малыщицкими, вдолжъ ку полудню, почавши отъ первпого конца нарожного, которий ест всыпан на рогу, дѣлячи з кгрунтами пна Геронима Маковецкого, села его Соловевъ альбо Нового села, по копцы там всыпаные, а далей на болоте троха влѣво заломивши, по копцы тых же волок села нпого татарского Малыщицкого, тогож поля их крайнего, по копец другий нарожный, в которого копца коньчитсе тое поле крайнее татарское, а граничит копцы волок поля также крайнего села нпого Лысковскаго, там с того копца нарожного стеною на трибъ, в которую стену всих трех поль копцы волок того села нпого Лысковского прилегли, аж в болото Дикое, полѣве по тую стену копцы волок того села нпого Лысковскогожъ ся кончать, а по праве тое стены тот остров Дойлидский пану Кирножицкому от насъ даный, по которой стене всих копцовъ от нарожника первпого, аж в болото Дикое, всею стеною всыпано двадцат и два, до которогож болота села нпи Клецкие, над тым болотомъ мешкаючие, вольный погон быдлу своему мають. А з другого боку, по стену з кгрунтами тогожъ пна Геронима Маковецъкого островскими и вдолжъ ку полночи и далей з кгрунтами пна Маковецкогож Кирножицкими, немного не на трибъ, то естъ з сеножатьми его Елинскими, отменою пней Синевской даными, а концемъ другимъ также по кгрунты пна Геронима Маковецъкого, села его Соловевъ альбо Нового села, по тот же первший копецъ нарожный. Мает пан Вавринецъ Михайлович Кирножицкий, а по немъ жона его, а по них дѣти и потомъки близкие, кревные их, тую вышей помененую, в тым обрубе ограниченю ему от нас даную шест волок, на вѣчност на себе держати и вживати, будучи вольни то кому хотя от себе на вѣчность отдати, продати, записати, заменити и тым водле воли и налепшого подобаня своего, яко хотечи и яко налепей розумѣючи, шафовати яко властною своею, служечи с того службу земскую военную, на сеймех вальных уфаленую, не в почете нашомъ, але гсдрю королю его млсти под хоругвю и в присуде повету воеводъства Новгородского будучи, а уживаючи на том всех вольностей и свободъ шляхетских, как яко иншие всѣ обывателе великого князства Литовского, земяне гсдрьские шляхта, зыменей своихъ служат и вольностей правъ и всяких свобод шляхетских уживают, а нам с того и потомкам нпимъ никоторое повинности он самъ, жона, дети и потомки его николи полнити не будуть повинни. Кгдыж есмо тую шест волок ему за службы его почстивые от нас даную, яко се ширей поменило з моцы, з владзы и з держаня и з всякого уживаня нпого выпустивши под присуд и под хоругов повету воеводства Новгородского, ему в держане и во всякое спокойное уживанье подали и поступили на вечные часы. И на то есмо пану Вавринцу Михайловичу Кирножицкому дали сесь

ншъ лист под нашою печатю и с подъписом руки нашое. А при том был и будучи того добре свѣдомъ, за очевистою прозбою нашою, до того листу ншого печат свою приложити рачилъ его княжатская млсть пан Миколай Криштофъ Радивил зъ Олыки, на Несвижу княже, маршалокъ дворный великого князъства Литовъского пан братъ нашъ млстивый. Писанъ у Клецку, лета от нароженя Сына Божего тисеча пятьсот семъдесят осмого, мца Сентября дванатцатого дня, Albricht Radziwil. На властное росказане его княжачое млсти Войтех Першко рукою властною.

(См. № 405 Описанія).

№ 14.—1580. Іюня 12

Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая фундушъ Яна Замойскаго городу Замостью.

Stephanus Dei gratia Re. Poloniae, magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kiouiae, Voliniae, Podlachiae, Liuoniaeque etc. Princeps Transyluaniae. Significamus nostris hisce literis uniuersis et singulis quorum interest. Exhibitas esse apud nos per illustrem et magnificum Ioannem de Zamosczie, cancellarium Regni nostri Belzensem, Knischinensemque capitaneum suas ipsius literas pargameneas, sigillo authentico pensili communitas et manu itidem sua subscriptas, continentes fundationem seu locationem noui oppidi, dicti Zamosczie ad Vieprzecz ad nouam itidem arcem, quam in locum veteris et auitae eodemque et oppidum nomine ex lapidibus et cocto latere erigere caepisset. Quae quidem fundationis literae quoniam et immunitates certas et ordinis in eo oppido seruandi rationem complectuntur, quo ea omnia robur suum debitum in perpetuum obtineant neque infringi deinceps aut labefactari possint ab aliquo, pecijt ille a nobis ut easdem fundationemque et immunitates ac ordinationem quae illis continetur Regia nostra autoritate approbaremus et confirmaremus in perpetuum, earum vero literarum tenor is sequitur. Ioannes de Zamosczie Regni Poloniae supremus cancellarius Belzensis, Knissinensis etc capitaneus. Significo hisce literis quorum interest uniuersis et singulis, quia cum in locum auitae arcis Skokowka, in insula inter fluuios Wieprzecz et Kalinowicze, in terra Chelmensi ac districtu Crasnostauiensi sittae, commoditatis maioris causa, aliam nouam arcem ex lapide ac cocto latere in continenti terra ex aduerso eius arcis veteris circa aggerem piscinae erigere orsus fuissem, ibidemque propter cultum diuinum templum extruere ac dotare instituissem, habens non solum meae, sed et amicorum meorum ac tocius vicinitatis, subditorumque vicinarum villarum mearum securitatis ac commoditatis rationem, oppidum etiam hinc eidem arci ac templo adiungendum illudque errigendum putaui, quod quidem oppidum vallo ac fossa sumptibus meis muniam eique, nomen cum ipsa arce Zamosczie ad Wieprzecz ad differentiam vicinae maiorum meorum haereditatis Zamosczie non longe a fluuio Vieprz in terra Belzensi et districtu Grabowiecensi consistentis impono; ut autem oppidum hoc eo facilius locari et ad cultum humanitatemque perduci possit promitto me eiusdem oppidi incolis assignaturum nunc ab inicio aduocatum, seu locatorem, virum prudentem, industrium ac verum urbanarum mercimoniorumque tractandorum peritum et eum aliqua pecuniae summa adiuturum; ut illo in oppido eo facilius mercimonia ac artificia institui et deinceps tractari possint cum omnium urbanarum hominum functio in ijs magis, quam in agricultura qua agrestium est consistat, nihilominus tamen pro faciliore ipsorum victu reddendo ut et hortos habere et aliquid sementis facere possint, singulis ciuibus qui intra maenia oppidi continebuntur, alijs per medium laneum agri cum prato suae proportionis, alijs per quadrante pro cuiusque personae ratione assignabo ac iam assigno et dono praesentibus; cum autem et omnes actiones meas et hoc etiam institutum ad laudem diuinam veramque pietatem propagandam referre debeam et secundum meam fragilitatem refferam imprimis eo in oppido unam tantum religionem catholicam et apostolicam Romanam coli volo; deinde vero eidem oppido jus Theutonicum maydemburgense, quo ciuitates Regni utuntur concedo, uniuersosque ciues ac incolas eius eximo ratione iudiciorum inter ipsos a iurisdictione mea meorumque haeredum ac successorum ita, ut iudicia in eo more ciuitatum regalium exerceantur, a magistratu vero et

judicibus ipsius oppidi prouocatio et appellatio non ad me tanquam dominum haereditarium meumque locum tenentem vel haeredes ac successores meos eorumque officiales, sed ad ius supremum maydemburgense Leopolim interponatur et fiat, a qua tamen ciuitate Leopoliensi cautionem obtinebo ne praedicti oppidani ab illa sumptibus iudicialibus grauentur; mortuo aduocato, quem ad praesens creabo, deinceps ipsi ciues, aduocatum perpetuis temporibus sibi creabunt, itidem proconsulem, consules scabinos post eos, quos prima vice ipsis assignauero ipsi ciues sibi eligent et creabunt, in praesentia tamen domini haereditarij vel eius delegati, cui praedicti omnes ac singuli proconsul, consules, aduocatus, scabini creati statim fidelitatem et quod eum in necessitate pro officio bonorum vasalorum ac subditorum in casibus, in iure feudorum expressis, non deserent, sed pro posse iuuabunt iuramento se obstringent; omnes vero eiusdem oppidi ac suburbij ciues ac incolae uni jurisdictioni parebunt sine exemptionibus aliquarum personarum vel domorum. Artifices sua contubernia habebunt et obseruabunt ne sit in artificijs aliqua confusio eorum czechmagistri mihi atque haeredibus et successoribus meis, iuxta formulam supra scriptam, iurabunt; spondeo item me sacrae Regiae maiestati domino nostro clementissimo supplicaturum ac ab eius maiestate dicto oppido impetraturum et intra octo septimanas missurum esse donationem praedicti iuris maydemburgensis, cum exemptione a iuribus et iurisdictionibus quibusuis, quae praedictum jus Teutonicum maydemburgense turbare possint, ac item impetraturum fora septimanalia pro singulis ferijs quartis celebranda item ternos annuos mercatus unum a Dominica exaudi, alterum a festo sancti Marci Papae et confessoris tenendos, tertium a festo Conuersionis sancti Pauli in Januario; excipio item et liberos facio praedictos oppidanos perpetuis temporibus ab omnibus laboribus et operibus rusticanis subuectionibusque ac poduodis et alijs omnibus angarijs et praeangarijs; do vero dictis oppidanis ac eius suburbij incolis libertatem ac immunitatem a censibus et contributionibus quibusuis mihi ac haeredibus meis pendendis ad spatium annorum viginti quinque a data praesentium literarum immediate se subsequentium, qua expirata ex quolibet medio laneo agri per viginti grossos domino haereditario; ad ecclesiam vero per sex de quadrante agri domino grossos decem ad ecclesiam tres, de domibus singulis in oppido per sex domino ad ecclessiam per duos, in suburbio per quatuor domino ad ecclesiam per duos dare, pro quolibet festo sancti Martini erunt in perpetuum obligati et obstricti; quod vero attinet ad contributiones regales et publicas ab ijs me quoque a sacra Regia maiestate immunitatem ipsis ad temporis statutis permissi decursum impetraturum esse promitto, ac cum hac immunitate immunitatem perpetuam a soluendis Theloneis quibusuis intra Regnum, praeter capitalia et finitima Regiae maiestatis, ac etiam immunitatem ad aliquod certum tempus certamque summam pro gratia ipsius Regiae maiestatis a praedictis maioribus et finitimis Teloneis una cum depositorio salis et mercium in eodem oppido iuxta iuris publici dispositionem; obligo item me certum aliquem prouentum in reparationem ciuitatis perpetuo iure ipsis esse donaturum, postremo vero ut iuribus ac libertatibus de iure reddendo ac immunitate ab oneribus, dictae ciuitati a me concessis, eo melius caueri possit, ne haeredibus et successoribus meis ac eorum . . . . . libus quod absit iusticiam turbandi et dictam ciuitatem premendi facultas ulla praebeatur; promitto me ac obligo modum aliquem decidendarum controuersiarum inter me, haeredes ac successores meos et dictum oppidum occasione dictae iurisdictionis et exemptionis ab oneribus in quem praedicti oppidani consenciunt constituendo, eoque modo sic instituto ipsis me responsurum esse ac haeredes et successores meos non excipiendo nos ad terram districtum et iurisdictionem nostram propriam, quem modum si necesse erit personali etiam mea recognitione coram actis autenticis perpetuis firmabo, spondeo denique me hoc praesens priuilegium illis deinceps pro potiori ordine in dicto oppido tenendo melioraturum esse ac tam tam privilegij, quam melioratonis confirmationem a sacra Regia maiestate impetraturum et ipsis missurum esse, in cuius rei fidem praesentes literas manu mea subscripsi, easque sigillo meo munivi. Datum in praedio meo Jarosławiecz, die Dominica Conductus Paschae, anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo, praesentibus generosis ac nobilibus dominis Petro Czieczliszowski de Ornatowicze, capitaneo Grabowiecensi

Stanislao Żołkiewski, surrogato capitaneatus Belzensis et tenutario Medicensi, Venceslao Uchrowieczki et Stanislao Żołkiewski secretarijs, Nicolao Uchrowieczki Rotmagistro sacrae Regiae maiestatis, Paulo Rudowski exactore Palatinatus Belzensis, Ambrozio Żulinski subiudice Chelmensi et alijs fide dignis circa praemissa existentibus. Nos igitur Rex Stephanus cum animaduertissemus institutum hoc illustris et magnifici Regni cancellarij in fundando eo oppido, quod ille etiam vallo atque fossa munire decreuisset non modo ad suam ipsius utilitatem atque commodum pertinere, sed etiam non parum inde emolumenti rei publicae ac vicinis illi loco populis accessurum esse, facile atque libenter adeo huic suae petitioni, cuius est superius facta mentio, acquieuimus atque propterea easdem hic insertas literas in omnibus earum punctis et clausulis, nihil excipiendo approbamus, ratificamus et confirmamus, decernentes easdem et quaecumque in illis continentur immunitates, exemptiones, ordinationes, obligationesque accedente hoc nostro consensu atque confirmatione robur perpetuum obtinere debere, nec unquam a cuiusuis conditionis hominibus praefatique cancellarij haeredibus ulla in re infringi, aut labefactari posse, in quorum omnium fidem hasce manu nostra subscripsimus. Datum Vilnae die duodecima mensis Junij anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo Regni vero nostri anno quinto. Stephanus Rex.

(См. № 407 Описанія).

№ 15.—1589. Января 20.

Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая Пинскимъ епископскимъ мѣщанамъ пользоваться Магдебургскимъ правомъ, наравнѣ съ королевскими мѣщанами.

Жикгимонт третий Божю милостью король Польский, Великий князь Литовский, Руский, Пруский, Жомойтъский, Мазовецкий, Ифлянтский, тоюжъ Божою милостью назначоный король Швецъкий, Готъский, Ванъдалский и великое княжа Финъляндъское.

Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ всимъ в обецъ и кождому з особна, кому бы то ведати належало, нинешнимъ и на потомъ будучимъ. Били намъ чоломъ мещане места нашого Пинского, которые на кгрунътех церковных епископии Пинъское домами своими мешкаютъ, а под владъностью и присудомъ владыкъ тамошнихъ Пинъскихъ бывали и покладали передъ нами листъ владыки Пинъского и Туровъского, велебного въ Бозе Леонътея Зеновъевича Пелъчицкого, с печатью и с подъписомъ властъное руки его, и тежъ с печатми и с подъписами рукъ людей добрыхъ. В томъ листе меновите имены описаныхъ, подъ датою року тепер прошлого тисеча пятьсотъ осмъдесятъ осмого мца Декабра осмогонадъцать дня, в которомъ описано естъ, ижъ онъ, звышъ помененый епископъ Пинъский, маючи отъ тых мещанъ своих владычества пинъского частое набегане и жалобы, же мещане наши Пинъские их мещанъ церковных до всяких подачокъ и повинъностей местъскихъ, водле звыклости давное, притегали и листы право свое на то ему оказовали, ижъ мещане церъковные третюю часть серебъщизны, пожичокъ и якая бы кольвекъ сума пизей отъ нас господара на мещанъ Пинъскихъ вложона была, спольне з ними повинни платити, а они мещане церковные для великого убозъства и знищенья своего и для того же . . . . . некоторые опустошивши домы свои не мало се прочъ розышло, таковое сумы пизей посполу з мещаны нашими платити не могуть, такъже и зъ стороны довоженья межи собою справедливости в крывдах своих великое трудности на обе стороне заживають, за прозбою и частымъ набеганьемъ тых мещанъ своих епископъскихъ, а обачивши в томъ речъ слушную и пристойную, звлашъча безъ шкоды церкви Божое кгдыжъ тые мещане его церъковные мешкаючи в месте Пиньскомъ сполне с подъдаными нашими торъговъ, шинъковъ, ремеслъ и инъшихъ всяких ганъдлевъ за ровно уживають, абы тежъ и под правомъ однымъ мешкаючи и во всемъ однакое вольности з мешъчаны нашими заживаючи, тымъ снадней до запоможенья прийти и пожитокъ, оздобу тому месту учинити могъли, пречоных мещанъ владычных всих, в месте Пиньскомъ мешкаючих, подъ владностью его будучи, зъ их дворами, домами, с пляцами селидебъными, людми оселыми и въ пусте будучими,

даванья примушали, што было водлугъ уваженья кгрунътовъ и маетностей их з великою кривдою и шкодою их, ино такъ застановляемъ, и на вечные часы то мещаном на кгрунтехъ церковных мешкаючимъ утвержаемъ, ижъ если бы якие кольвекъ податки на место Пинъское отъ насъ господара и от речи посполитое вкладаны были, же они не третюю часть тых сумъ, але водле слушного порахованя и уваженя кгрунътовъ и маетностей своих спольне з мещаны нашими платити будуть. Покладали тежъ перед нами тые мещане Пиньские другий листъ от помененого владыки Пинъского имъ даный, на домы и кгрунты их, на которых они тепер, вызволены будучи с присуду его, мешкають, такъ отьчизные яко и ново оселые, же некоторые передъ тымъ мещане владычные, не чинечи досыть повинъностямъ своимъ, з кгрунътовъ церковных розышлися и впусте то лежало, за чимъ, яко першие епископы и онъ самъ упатруючи в том лепший пожитокъ церкви Божой, абы то впусте не лежало, тые домы и кгрунъты пустые инъшимъ людемъ роздалъ и листомъ своимъ то имъ варовалъ же вечне при тых кгрунътех и домех зостати мають, ино и мы господар за чоломъ битьемъ тых мещанъ симъ листом нашимъ то имъ утвержаемъ и при томъ их зоставуемъ, такъ ижъ они сами, жоны дети и потомки их тые домы и кгрунты тепер подъ собою, водле листу и реестру на то имъ от владыки даного, маючие, вечными часы держати и уживати мають, чинечи з них досыть всимъ повинностямъ своимъ. И на то дали есмо мещаномъ Пинъскимъ, всимъ на кгрунтех церковных мешкаючимъ, сесь нашъ листъ, с подписомъ руки нашое тсдрское и з нашою печатью привесистою. Писан в Городне лета Божего нароженя ,аф осмъдесятъ девятого мца Генъвара двадцатого дня. Sigismundus Rex. Кгабриель Война писарь.

(См. № 411 Описанія).

№ 16.—1589. Апрѣля 15.

Грамота короля Сигизмунда III о допущеніи православныхъ русскихъ жителей г. Красностава къ занятію городскихъ должностей.

Sigismundus Tertius Dei gratia Rex Poloniae, magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Liuoniaeque etc. nec non Regni Sueciae proximus haeres et futurus Rex. Significamus praesentibus literis nostris, quorum interest, uniuersis et singulis, oblatas nobis esse literas, pargameneas, infrascriptas ciuium nostrorum Krasnostauiensium serenissimi olim Stephani Regis Poloniae, praedecessoris nostri manu subscriptas ac sigillo Regni consignatas, continentes in se tenorem infrascriptum, quas ut authoritate nostra Regia approbare et confirmare dignaremur nobis est supplicatum, quarum series sequitur in hunc modum. Stephanus Dei gratia Rex Poloniae, magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae Samogitiae, Kijouiae, Wolhiniae, Podlachiae, Liuoniae etc. princeps Transiluaniae. Significamus praesentibus literis nostris, quorum interest, uniuersis et singulis, earum noticiam habituris; exhibitas esse nobis per certos consiliarios nostros nomine ciuitatis Krasnostauiensis serenissimi olim principis Domini Sigismundi Poloniae Regis, piae memoriae praedecessoris nostri, literas infrascriptas, ex actis Krasnostauiensibus sub sigillo autentice et sine ulla suspicione emanatas, actus commissarialis confirmationem in se continentes, quarum quidem literarum, quamuis originale priuilegium per ignis incendium cum ipso oppido sit conflagratum, cum tum relatum esset nobis ciues praedictos omnium in illis contentorum in usu fuisse et etiam nunc esse, simulque nobis esset supplicatum ut easdem authoritate nostra Regia confirmare, approbare et ratificare in formaque autentica extradere dignaremur, quarum quidem literarum rescriptum, ex actis praenominatis extractum, sequitur et est tale de verbo ad verbum. Actum in castro Krasnostouiensi, feria quarta ipso die festo Sancti Adalberti Pontificis, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo. Coram officio surrogatoriali et actis praesentibus surrogatorialibus castrensibus Krasnostauiensibus oblatae et exhibitae sunt literae pargameneae sacrae Regiae majestatis titulo et sigillo euisdem majestatis Regiae communitae et obsignatae, per famatum Iwaskonem Heliaszowicz ciuem Krasnostauiensem, petens illas hisce actis praesentibus inscribendas admitti, quas officium surrogatoriale saluas et integras, omnique suspicionis nota prorsus carentes animaduertendas, easdem pro oblatis suscepit et actis surrogatorialibus ingrossari deman-

dauit ac iniunxit, quarum quidem literarum ea sunt verba et tenor: Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae. magnus Dux Lithuaniae, Russiae. Prussiae, Masouiae Samogitiaeque etc. etc. Dominus et haeres. Significamus tenore praesentium, quibus expedit, uniuersis et singulis, quia cum intellexissemus motam fuisse grauem controuersiam et dissensionem inter ciues nostros Krasnostauienses designaueramus in comissarios nostros ad sopiendam et complanandam eandem controuersiam et dissensionem generosos Andream et Stanislaum Rzeszowskie, aduocatos haereditarios illius ciuitatis nostrae Krasnistaw, qui commissionem nostram exequentes et cognoscentes, dissensionem ipsam, maxime propter hoc inter ciues praefatos subortam fuisse, quod Ruteni, quorum non exigua pars ibi est, ne dum ab officiis consulatus et scabinatus uerum etiam ab omnibus artificijs, eorumque usu et contubernijs prohiberentur, ad eaque non admitterentur, non absque magno illorum praeiudicio damnoque et contemptu; considerantes etiam comissarij praefati alteram partem ritus catholici nullis priuilegijs autalijs literis ualidis, uel causis aut rationibus legitimis fulcitos ipsos Rutenos ad obeunda illic officia ciuilia et artificia exercenda non admittere, declarauerunt per suam sententiam ciues ipsos ritus Rutenici esse idoneos et habiles ad omnia et singula officia ciuilia per eos obeunda et artificia exercenda, ad illaque ipsos assumi et admitti posse ac debere, sub ratihabitione tunc et beneplacito nostro Regio; cum igitur utraque pars praedicta huiusmodi sententia commissariorum nostrorum praedictorum ad nostram praesentiam in conuentionem huc generalem detulissent, Nos uisa et mature perpensa eadem sententia inscripta, coram nobis exhibita ac etiam, perpensis his quae utrinque, per dictas partes fuerunt coram nobis prolocuta, seu allegata ac certo per quosdam consiliarios nostros edocti in alijs quoque ciuitatibus nostris terrarum nostrarum Russiae, non tantum earum incolas fidem Romanam profitentes, sed etiam homines ritus greci, seu ruthenici ad officia ciuilia et artificia, eorumque contubernia assumi solere esseque, plerosque ciues ritus praedicti ruthenici in praefata ciuitate nostra Krasnystaw facultatibus ac industria bonisque moribus et uirtutibus praedictos, quod fide conseruatione et obseruantia sua erga nos se nobis commendatos reddirunt et onera ciuilia aequaliter una cum alijs ciuibus praefate ciuitatis Krasnystaw incolentibus ferrunt, uolentesque illos propterea speciali gratia et praerogatiua prosequi, ac eorum exemplo alios ad complectendas uirtutes efficere promptiores, sententiam commissariorum nostrorum praedictorum ratam et gratam habentes, pronuntiamus etiam et declaramus ciues Krasnostauienses ritus ruthenici ad ipsa officia ciuilia. hoc est ad consulatum et scabinatum eligi et assumi posse, qui posteaque fuerint electi, cum alijs consulibus et scabinis aequali auctoritate consulari uel scabinatus fungentur et si in consules designabuntur, ipsam ciuitatem Krasnistaw ac eius omnes et singulos prouentus redditus et quaslibet obuentiones, pro communi bono statu ac utilitate euisdem ciuitatis, una cum alijs consulibus administrabunt et administrare tenebuntur. Verum, quod attinet ad prouisionem ecclesiae Krasnostauiensis, uolumus, ut soli consules ritus Romani curam illius ita, ut par est habeant, utque ipsi consules et scabini rutheni simul et semel cum alijs consulibus et scabinis ritus Romani et sub eadem formula iuramentum corporale faciant et non alio modo neque seorsim id praestent. Decernimus etiam, quod dicti ciues Ruthenici uti praemissum est passim et indifferenter ad queuis artificia ac eorum contubernia, que uulgo cechy dicuntur, more aliorum ciuium ritus catholici suscipiantur, ipsaque artificia exercere, discipulos et alios familiares eis necessarios suscipere, docere, tenere et fouere permittantur, et ex illis sufficienter edocti ad magisterium promoueantur, iuxta consuetudinem aliorum magistrorum ritus Romani, si ad praemissa aliquod aliud, quam fidei illis uel alicui ipsorum legitime non obstabit impedimentum, quod uobis proconsuli et consulibus modernis et protempore existentibus totique communitati praefatae ciuitatis Krasnystaw notificamus, mandantes et ita omnino habere uolentes, ut cum ille uel illi, quorum interest ad officium consulatus, uel scabinatus aliquem ciuem ritus Rutheuici elegerint et alijs consulibus, uel scabinis ritus catholici adiunxerint, numerum solitum non excedendo, illum suscipiendo libere officium eius, ad quod fuerit electus consulare uel scabinatus exercere permittatis, absque ulla contradictione et impedimento nullique illorum usum artificiorum et ne ad contubernia suscipiantur

prohibere praesumatis, nec aliquis vestrum . . . . praesumat, sub paenis nostris regalibus et gratia nostra non aliter facturi. Harum quibus sigillum nostrum est appensum testimonio literarum. Datum in conuentione generali Petricouiensi, sabbato proximo ante festum sancti Nicolai episcopi et confessoris, anno Domini millesimo quingentesimo nigesimo tertio, Regni nostri anno septimo decimo. Relatio Reuerendi in Christo Patris . . . Domini Petri episcopi Poznaniensis et Regni Poloniae vicecancellarij. Petrus episcopus et vicecancellarius S. Cat. . . Ex actis capitanealibus castrensibus Krasnostauiensibus extractum. Nos itaque Stephanus Rex praenominatus huic supplicationi, uti iustae, benigne annuentes, literas praeinsertas, ex actis praedictis desumptas, quatenus earum ciues praenominati Krasnostauienses in usu fuerunt et nunc sunt, non suntque iuri communi contrariae ac etiam legitime emanarunt, in omnibus earum punctis, clausulis et conditionibus confirmandas, approbandas, ratificandas in formaque autentica extradendas esse duximus, uti quidem confirmamus approbamus, ratificamus in formaque autentica e tradimus praesentibus literis nostris, easque uim et robur debitae ac perpetuae firmitatis, tanquam a nobis ipsis fuissent concessae, habere debere decernimus. In cuius rei fidem et testimonium praesentes manu nostra subscripsimus ipsisque sigillum nostrum appendi iussimus. Datum Warsauiae, in conuentione Regni generali, praesentibus omnibus Regni Poloniae et magni Ducatus Lithuaniae senatoribus, die vigesima, mensis Februarij, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo octauo, regni vero nostri anno secundo. Stephanus Rex. Nos igitur Sigismundus Rex praenominatus supplicationi praedictae benigne annuentes, literas praeinsertas earumque omnia et singula contenta, in quantum de iure est, in omnibus articulis et conditionibus approbandas, confirmandas et ratificandas esse duximus, approbamusque, confirmamus et ratificamus literis hisce nostris, easdemque uim et robur debita firmitatis debere, obtinere uolumus. In cuius rei fidem praesentes, manu nostra subscriptas, sigillo Regni nostri communiri mandauimus. Datum Warsauiae, in comitijs Regni generalibus, die quindecima mensis Aprilis, anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo nono, regni vero nostri anno secundo.

Sigismundus Rex. Geor. Braniczkj.

(См. № 414 Описанія).

№ 17.—1589.

Грамота графа Станислава Гурки (a Górka) подтверждающая городу Туробину прежде дарованныя права и вольности.

W Jmie Panskie amen. Ku wiecznei pamięci. Poniewa z pamięć ludzka iest krotka, tak że rzeczy te, ktore maią być trwale, od ludzi długo pamiętane być nie mogą, iestli pismem, ktore dla zachowania rzeczy potrzebnych mądrzy oni przodkowie nasi wynalezli, opatrzone nie będą, a tak my Stanislaw grabia z Gorki woewoda Poznanski. Buski, Kolski, Usczki etc. starosta, a na Turobinie dziedzic, wszem w obec y iednemu kaszdemu z osobna, komu to wiedzieć będzie należało, teraznieiszym y na potym będączym, tym listem naszym oznaymuyemy, isz mayącz to na pilnym baczeniu, iakobyszmy nie tilko pożytkow swych w imionach y maiętnoscziach na zych, ktore nam Pan Bóg dać raczył przymnażali, ale tesz o dobre y pożyteczne poddanych naszych, nad ktoremi zwierzchnoscz z wolei Bożey mamy, s pilnosczią się starali, za proszbą pospolstwa wszisztkiego mieszczan Turobinskich poddanych nam wiernie milych, ktore do nas czynili, abysmy im prawa ich, ktore od prodkow naszych, a panow swych nadane mayą y ktorych zawsze w używaniu byli, potwierdzili, niektore tesz obiasnili, a niektorych ku lepszemu y pożytecznemu wszytkiego pospolstwa y ku ozdobie, a poprawieniu miasta Turobina przyczynili, a onym ie na iednym liszcie naszym spisane podali. Przychylaiąc się tedy do tey proszby ich, iako słuszney, wszytkie prawa, przywileye y wolnosci przerzeczonemu miastu y wszytkim obywatelom iego od zacznych przodkow naszych y od nas tesz nadane, ktorych zawsze w używaniu byli, y ktore tu za wyrażone miecz chczemy, potwierdzamy y umaczniamy czasy wiecznemi, k temu artyculy niżei opisane niektore declarniemy y niektore przydawamy, tym sposobem: naprodisz zagrodniczy, ktorży siedzą na gruncie mieiszczkim

nie będą powinni do zamku zaczięgacz, ale miastu tylko powinnosci swe oddawać maią; k temu przerzeczeni mieszczanie, wedle starodawnego prawa y przywileyu swego, będą mieli wolnosez w stawiech zamkowych y w rzecze łowić ryby zabrodnią zawszdy. oprocz tego czasu, kiedy z zamku staw spuszczą; wolno tesz będzie tymże mieszczanom Turobinskim wybieracz na miasto budne, w iarmarki, od kaszdego kramarza, ktory na płachcie y za płachtą przedawa s . . . mieszczki powinni będą tak płaczic. iako do tego czasu płaczili, y płaczą, to iest z kaszdego domu w rynkach po grosy piąci. a z domow w uliczach po grosy czterzech; będą tesz mieli czisz mieszczanie Turobinsczy wolną passze bydłu z inszemi w iami przyleglemi, oprocz tey paszey, gdzie bydło zamkowe albo folwarkowe passuią y bes skody drugich wsi, a tesz tam nad miastem bydłu passe maią. Piwowarowie albo szynkarze wymierne tilko słody koleyą bracz będą powinni. a do brania zbosz folwarkowych y kupnych nie maią być przymuszeni, a koszdy lod, choc w tani. choc w drogi czas, płaczic maią po grzywnach czterech. Piwa, miody, wina, gorzałki, chleb, urząd zamkowy z urzędem mieszczkim społecznie ma na kaszdy rok stanowicz. według drogosci zboża. Karczmarze we wsiach, ktorzy do tych czasow od nas prawa y wolnosczi żadnei nie mieli ani maią na wolne warzenie piwa. aby go nie warzeli, albo nie robili nigdy, ale aby ie od mieszczan brali, pod winą grzywien dziesiączi, czego urzędniczy zamkowi doirzeć y bronić maią. Przedmieszczanie nie maią piwa robić, ale wolno ie będzie kaszdemu. kto będzie chczial, szynkować z miasta ie biorącz, oprocz nowego rynku ku zamkowi. ktorzy takowesz prawo maią iako staromieszczanie; wolnemi tesz czyniemy często mianowane mieszczany od płaczenia do zamku czynszu sp . . y kapłunow z łanu Zbierskiego. ktory oni sobie ukupili dla passei bydłu y część go zalano stawem Kleparskim. ktory iednak czynsz maią obracząć na poprawę, albo murowanie okolo miasta; dawamy im tesz wszytkim mieszczanom y obywatelom Turobinskim wolne rąbanie drew w lessiech y w puszczy Turobinskiei, według zwyczaiu dawnego, na wła-ne potrzeby, wszakże aby . . . . drew nie przedawali y borow y lasow na przedawanie drew nie pustoszyli. Drogi złe na Kleparze, ku Szczebrzeszynu iadąc, będą powinni Guzowianie y Żabnianie naprawowacz na kaszdy rok, pod winą panską, wyimuiąc s tego Joska poddanego naszego z Żabna y szyny iego. Urzędnik zamkowy niema sądzic żadnei sprawy, ... ieno te ktora per appellationem cum praefixione termini od urzędu mieiskiego przypadnie y żaden mieszczanin niema być gdzie indziei za wystempek swoi sadzan, ieno do kaznici mieszczkiei. Żydowie. ktorzy domy w Turobiniu maią, powinni będą wszytkie porządki według inszych mieszczan na sobie nieść y dosycz im czynić, a mianowiczie powinni będą mieć dla ognia haki, drabiny, wody w beczkach. a drogi tesz będą powinni naprawiać chrosty, dylami. iako y inszy mieszczanie naprawuią, a iestli by się ktory żyd upornym być nalazł, a temu czynicz nie chczial dosyć, ma go urząd mieszczki o to sądzić y karacz, salva appellatione do zamku. W swięta y dni swiętych uroczystych nie maią żydowie publice, oprocz nieznacznie, w domiech swych robić, pod winą panską sta grzywien. Piekarze nie będą powinni brać zboża, ieno wymierne na wypiek, dwiema groszami kaszdy korzec drożei nizli będzie w targu, a do brania zboża folwarkowego, albo przekupnego nie maią być czisnieni. Przekupniowie nie maią w targ zboża skupować asz znak z Ratusza zdeimą, a poki znak na Ratuszu będzie wytkniony, nie maią nic skupować, tylko obywatele Turobinscy. W obieraniu urzędu mieyskiego, tak do rady, iako do ławicze y do czechow, chcze my y osobliwie to waruyemy, aby dla rożney wiary y nabożenstwa dobremi y godnemi ludzmi nie brakowano, ale aby do urzędow wszelakich mieiskich y do czechow sine discrimine ewangelikowie y papieżniczy zawsze obierani byli; będą tesz powinni przerzeczeni mieszczanie Turobinsczy, albo urząd mieszczki, z prowentow wszytkich y wszelakich mieszczkich lidzbę czynić na kszdy rok przed urzędem zamkowym. Ktore to prawa, przywileye y wolnosczi przerzeczonego miasta naszego Turobina, także y te wszytkie artyculy wyszey mianowane tym listem naszym utwierdzamy y umaczniamy in omnibus condicionibus et clausulis, mieszczany Turobinskie zachowacz wiecznemi czaszy sami za się y za potomki nasze obieczuiemy y przyrzekamy, prawu iednak xiążęcia Je-o mczi Slu$_{c}$zkiego Alexandra, ktore od nas na maiętnosć Turobinską na ten czas miecz raczy, tym listem na-

szym in derogacionem et praeindicium nic nie czyniącz. U ktorego xiążęcia Je-o mczi Alexandra o consens na ten list nasz staracz się mieszczanie Turobinszczy będą powinni. A na swiadecztwo y istote tego pieczęcz naszę kazaliszmy zawiesicz y ręką swą podpisuiemy. Datum w Szebrzeszynie, we Srzodę po niedzieli srzodopostney bliską, roku Panskiego tysiącznego pięcsetnego osmdziesiątego dziewiątego, przy bytnosci wielebnego xzięda Stanislawa Dziegielowskiego canonika Lowiczkiego, economa naszego, Sebastiana Kiczkiego, plebana Szebrzeskiego, Stanislawa Zdrowskiego, woita naszego Szebrzeskiego, Stanislawa Dluskiego, Henricha Girka z Litomysla secretarza y podwoiewodziego naszego Poznanskiego, Stanislawa Potoczkiego, Andrzeia Niegolewskiego Piotra Palczewskiego, Marczina Broniewskiego, Andrzeia Gostkowskiego, Jana Boglewskiego, Stanisława Obiezierskiego, Thomasza Przeborowskiego, y wiele inszych slug naszych y swiadkow wiary godnych. Stanislaus comes A. Górka Palatinus Posnaniensis manu pr.

(См. № 416 Описанія).

№ 18.—1591. Іюля 22.

Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая Керножицкому взимать мостовой сборъ въ имѣніи Островъ Дойлидскій.

Жикгимонтъ третий, Божю млстю король Полскій, великий княз Литовский, Руский, Прускій, Жомоитъский, Мазовецкий, Инъфлянтский и королевства Шведского наблизшый дедичъ и пришлый король.

Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ всимъ в обецъ и кождому з особна, кому бы то ведати належало, нинешнимъ и на потомъ будучимъ, иж што перво сего за чолобитемъ земенина ншго земли Новгородское, врожоного Лавърина Керножицкого, высылали есмо ревизорми мостовничого нашого Новгородского Федора Евлашевского и земянъ нших Павла Вировского, а Войтеха Першка на кгрунтъ именья его Керножицкого, прозываемого Островъ Дойлидский, лежачого в земли Новгородской, для уваженья накладу и кошту его, котории онъ в направованью дороги, всыпанью гребли и будованью моету для людей переежджых, на местъцу топком и трудномъ до переезду, на гостинцу, который черезъ тот кгрунтъ его идет с Клецка до Пиньска, подыймовати мусит. А такъ мы гсдръ, за ознайменьемъ нам через листъ от помененых особъ, к уваженью того накладу, заховуючисе в том водлугъ права посполитого и статуту великого кнзства Литского, взглядомъ того кошту ему Лаврину Михайловичу Керножицкому по усыпаню от него на помененомъ местъцу гребли и збудованю мосту, мыто з людей переежджых, также с купями и товари едучих брати позволили есмо, якож и симъ листом ншимъ позволяемъ, а меновите от воза с конемъ однымъ по четвертаку, а з двема конми от воза по грошу лецкому, од верхового по два пенези, од животины рогатое по два пнзи, од скоту малого по одному пнзю. Которое мыто маст он самъ Керножицкий, также жона, дети и потомки ихъ на вси потомные часы на себе брати и его уживати, не будучи повинъни намъ гсдру и до скарбу ншго, также и потомкомъ нашимъ с того ничого давати, только за тое мыто маетъ помененый Кирножицкий, жона, дети и потомки ихъ людемъ подорожнымъ мостъ и греблю направовать, якобы добрый и беспечный через тое местце пореездъ мели. Вызволяемъ однакъ и волными чиним от плаченья того мыта всих тых, которие водле права посполитого даванью мыта не подлегаютъ. И на то дали есмо Лаврину Керножицкому, жоне, детемъ и потомком его сес нашъ лист, с подписомъ руки нашое гсдръское, до которого на твердость и печать нашу великого кнзства Литовского привесити есмо велели. Писанъ у Кракове Лета Божого нароженья ,аф деветьдесят первого, мца июля двадцать второго дня. Sigismundus Rex. Яронъ Воловичъ Писарь m. p.

(См. № 418 Описанія).

№ 19.—1602. Ноября 29.

Грамота короля Сигизмунда III, утверждающая Паисія Мономонаха въ званіи Пинскаго епископа, по смерти Іоны Гоголя.

Жикгимонт третий Божю млстю корол Полский, великий княз Литовский, Руский, Прус-

кий, Жомойтский, Мазовецкий, Ифлянътъский а Шведский, Кготский, Ванъдальский дедичъный король.

Ознаймуемъ симъ нашымъ листомъ всимъ в обецъ и кождому з особна, кому бы то ведати належало, иже по зейстью зъ сего света владыки Пинского небощыка Иона Гоголя, тое владыцтво и з манастыромъ Кобрынскимъ на шафунок нашъ прышло и спало, ино мы постерегаючы того, абы хвала Божия не уставала, але овшемъ от часу болшъ о розшыренье оное стараючысе, а маючы залецоную от некоторыхъ панов рад и врадниковъ нашых, а особливе от велебного в Бозе Гипатея Потея, митрополита Киевского и Галицкого, особу на то годную велебного Паисея мономонаха, архимандрыта Меньского, который вжо от часу немалого, будучы на архимандрыцтво Меньское преложоный, о помноженье хвалы Божое и едности церковное в повшехней вере католицкой с костеломъ светымъ рымъскимъ чуле, дбале и працовите старатисе не занехивал, и тепер по томуж працы, накладовъ и старанья чынити не переставаеть, хотечы то ему ласкою нашою гедрьскою осветчыти и на потом тымъ болшъ ку службе Божой охотнейшымъ учынити, тое владыцтво Пиньское з манастыромъ Кобрыньскимъ и зо всимъ на все, што до него здавна и тепер належыть, з ласки нашое гедрьское ему даемъ и симъ листомъ прывилеемъ нашымъ утвержаемъ, так, ижъ мает пречоный, в Бозе велебный отецъ Паисей мономонахъ, владыка Пиньский, тое владыцтво и манастыр Кобрынский зъ церквями до него належачыми, з свещенъниками, з дворы, фолварками, селы, людми, добрами пожытками всякими владыцтву и манастыру тому належачыми, ничого ни на кого не зоставуючы, на себе держати, ужывати, не будучы с того ничого инного повиненъ, только отъправованьемъ набожеиьства и науки людемъ веры греческое и хованьемъ на то свещенъниковъ, альбо черньцовъ, годныхъ хвалу Божую тамъ въ едности и згоде с костеломъ рымъскимъ помнажати, ажъ до жывота своего. И на то дали есмо пречоному Паисею мономонаху сесь нашълистъ, с подъписомъ руки нашое гедрьское, до которого есмо и печать нашу великого князьства Литовского прывесити велели. Писанъ у Кракове, лета Божого нароженья тисеча шестьсотъ второго, мсца Ноябра двадцать девятого дня. Sigismundus Rex Матей Война писар m. pr.

(См. № 426 Описаніе).

№ 20.—1611. Августа 4.

Грамота короля Сигизмунда III, выданная подстолію Яну Величко на десять волокъ земли, въ подтвержденіе прежней грамоты на тѣ же волоки, данной Сигизмундомъ-Августомъ королевскому писарю Гайко и сгорѣвшей во время пожара въ Вильнѣ въ 1610 году.

Жикгимонтъ третий, Божою милостію Король Польский, Великий князь Литовский, Русский Прусский, лифлянтъский, а шведьский, коготъский вандальиский дедичный король.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ всимъ вобец, кому бы то ведати належало, оповедалъ перед нами государемъ подстолій нашъ повету . . . . урожоный Янъ Величко, ижъ кгды дей зъ допущеня Божего, году прошлого, место нашо Виленское мало не все погорело, в тотъ дей часъи каменеца мещанина и райцы места Виленского, славутного Якуба Кгибля Андрысовская, на улицы Замковой лежачая, где онъ справы свое и маетность рухомую въ склепе въ захованю мелъ, зъгорела, и муры отъ кгвалтовного огня розгорелые обаляючисе зверху в той каменицы склепъ пробили, в которомъ дей справы и маетность его зложоная вся погорела, а межи иншими речами згорела дей скринка зо всими справами и прывилеями его, такъ ижъ жадного знаку не зостало, межы которыми згорелъ дей привилей продка и вуя нашого светобливое памети Короля его милости Жикгимонта Августа небожчику пану Яну Миколаевичу Гайку, писару великаго князства Литовскаго, на десять волокъ земли у волости двора нашого Ошменского, в Рачунахъ, вечностью данный, которую дей десять волокъ онъ, подстолій Ошменскій, купилъ на вечность у потомка того пречоного Гайка и билъ намъ чоломъ, жебы есмо того привилею продка нашого въ метрикахъ канцеляріи нашое доискатисе и ему з него видымусь выдати велели, который

за найденемъ его въ метрикахъ, в сес нашь листъ вписуючи слово отъ слова такъ се в собе маеть. Жикгимонтъ Августъ, Божою милостію Король Польский, Великий Князь Литовский, Русский, Пруский, Жомоитский, Мозовецкий и иныхъ. Чинимъ явно симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотрытъ, або чтучи его услышитъ, нинешнимъ и на потомъ будучимъ, кому будетъ потреба того ведати. Билъ намъ чоломъ писарь нашъ Конюшій Городенскій, державца Ошменскій, Утенскій и Красносельскій, панъ Янъ Миколаевичъ Гайко, о томъ, што первей сего за чоломъбитемъ его, зъ ласки нашое Господарское, дали есмо ему десеть волокъ земли несселыхъ, волости двора нашого Ошменского, войтовства Рачунскаго, въ селе Рачунахъ, въ держане его, якожъ за росказанемъ и листомъ нашимъ въ тую десеть волокъ земли его увезалъ и в держане ему подалъ дворенинъ нашъ Янъ Стецкевичъ, который у дворе нашомъ Ошменскимъ ревизоромъ отъ насъ посланымъ есть и тыи волоки его подавши и в то его увезавши, по которымъ местцамъ и врочищамъ тотъ кгрунтъ земли лежитъ, на то Янъ Стецковичъ листъ свой увяжчій подъ печатью и с подписомъ руки своее ему далъ, якожъ тотъ листъ его увяжчій панъ Янъ Гайко передъ нами покладалъ и билъ намъ чоломъ, абыхмо ласку нашу вчинили и тую десеть волокъ земли листомъ нашимъ на вечность ему потвердили, а такъ мы Господаръ, маючи ласкавый взглядъ на службы его, которыми онъ, будучи обецне на дворе нашомъ, ласку нашу верне и пилне службами своими заслугуетъ и на передъ хотечи его ку службамъ нашимъ охотнейшого учинити, на то есмо ласкаве прызволили и того листу увяжчого Яна Стецковича огледавши, казали есмо его слово отъ слова в сесь нашъ листъ уписати, который такъся всобе маеть: За росказанемъ листовнымъ Господара его Королевское милости пана пана нашого милостивого. Я Янъ Станиславовичъ Стецковича, наменшій слуга его королевское милости, а на тотъ часъ ревизоръ Ошменскій, ознаймую тымъ моимъ листомъ, ижъ што его королевская милость, черезъ листъ свой Господарскій, рачилъ мне росказати, абыхъ я, ограничивши десеть волокъ кгрунту пустого у войтовстве Рачунскомъ и в селе Рачунахъ, подалъ писару Господарскому Конюшому Городенскому, державцы Ошменскому, Утенскому и Красносельскому пану Яну Миколаевичу Гайку, а такъ я, водле листу и росказаня его Королевское милости, тую десеть волокъ ограничивши и копъцами засыпавши, его милости пану писару в держане подалъ и в тыи волоки увезалъ, на врочищу в Рачунахъ, то есть граница тыхъ десети волокъ починается бокомъ однымъ отъ границы поддан-ныхъ его Королевское милости села Рачунского, стены бочное, концами одными отъ границы его милости пана Яропа Сенявского, воеводича рускаго, подъкоморого Каменецкого, именья его милости Солского и ку границы земенина его Королевское милости повету Виленского Криштофа Богушевича, бокомъ другимъ тежъ ку границы его милости пана воеводича рускаго, тогожъ его милости именья Солского и ку границы земянъ его Королевское милости повету виленского пановъ Петрашковичовъ, концами другими ку границы тогожъ Криштофа Богушевича и ку границы села его Королевское милости подданныхъ Ошменскихъ Свирчанъ, ку стене головной, и на томъ его милости пану писару далъ тотъ мой листъ увяжчій, подъ моею печатью, съ подписаньемъ руки моее властное. Писанъ ув Ошмене, подъ лето Божого нароженья тысеча пятьсотъ шестьдесять первого, месеца Мая осьмого дня. И зъ ласки нашое Господарское на чоломбитье пана Яна Гайка то есмо вчинили и тую десеть волокъ неоседлыхъ земли у волости двора нашого Ошменского, в селе Рачунахъ, в тыхъ границахъ врочищахъ лежачие, яко меновите в листе увяжчомъ Яна Стецковича вышей стоитъ описано, ему дали и симъ листомъ нашимъ на вечность у вотчизну даемъ, маетъ панъ Янъ Гайко самъ и его жона, и ихъ дети и потомки тую десеть волокъ земли у волости двора нашого Ошменского, въ селе Рачунахъ, на себе держати и того вживати вечными часы, и волни они тамъ собе на тыхъ десети волокахъ пожитки водле воли своее прыбавляти и розмножати, а намъ съ того службу земскую военную маютъ они служити и на то есмо пану Яну Гайку дали сесь нашъ листъ, зъ нашою печатью и подъписане руки нашое Господарское. Писанъ у Вильни,

лета Божого нароженья тысяча пятсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Мая двадцать девятого дня. Подписъ руки Господарское. Остафей маршалокъ писаръ. А поуписанью того привилею продка нашого сесь видымусъ з метрыкъ с подписомъ руки нашое Господарское и с печатью великого Князства Литовскаго урожоному Яну Величку, подстолему нашому повету Ошменского, дати есмо казали, хотечы то мети абы на кождомъ местцу и у кождого права яко самый привилей продка нашого при зуполной моцы держанъ и хованъ былъ. Писанъ у Вильни, лета отъ нароженья сына Божего тисеча шестьсотъ одинадцатаго, месеца Августа четвертого дня.

Sigismundus Rex. Остафей Воловичъ Троцкій писаръ и референдарь.

(См. № 429 Описанія).

№ 21.—1618. Августа 3.

Грамота Ѳомы Замойскаго, подтверждающая уставъ Томашовскаго ремесленнаго цеха.

Thomasz Zamoyski na Zamosciu, woiewoda Podolski, Knyszynski, Goniądzenski etc. etc. starosta.

Significo presentibus literis meis uniuersis et singulis, harum notitiam habituris; oblatas mihi fuisse literas papyreas nomine magistrorum contubernalium artificii Mensatorum, Doliatorum, Currificum, Rotificum, Thorneatorum aliorumquae ibidem pertinentium, ciuium meorum Thomasouiensium, certos articulos contubernii illorum in se continentes, sigillo officii cons . . . . munitas, supplicatumque mihi fuit, ut eosdem illorum articulos authoritate mea approbarem et confirmarem, quorum quidem articulorum tenor sequitur estque talis. W Jmie Panskie Amen. Ku chwale Boga Wszechmogącego y swiętych iego, ku wieczney pamięci rzeczy, dla pomnożenia cnot y rządow przystoynych, artykuly do cechu rzemiosla stalmaskiego y stolarskiego, bednarskiego, kolodzieyskiego, tokarskiego należące y ku wiecznemu zachowaniu postanowione.

Naprzod artykuł pierwszy. Po elekcyey urzędu mieyskiego, rzemiesnicy cechu tego, ktorzy by byli wszyscy religiey rzymskiey katholickiey, dla dobrego rządu y spraw cechu tego, maią, wedlug zwyczaiu inszych miast koronnych, z posrodku starszych dwu na urząd cechmistrzowski mistrzow uczciwych y godnych, ktorzy by w miescie osiedli byli, mianowicie obrać, y tak obranych zgodnie urzędowi radzieckiemu praesentować, z ktorych urząd radziecki starszego potwierdzić ma; ktorzi tak obrani y potwierdzeni przysięge na urząd swoy, w sposob w prawie Madleburskim opisany, Jego msci panu dziedzicznemu y urzędowi radzieckiemu uczynić, a tym zas insi mistrze, według opisania artykułow niżey wyrażonych, przystoyną ucciwość y posłuszęstwo oddawać maią. Z tych cechmistrzow u starszego, mieszkaiącego w murze, skrzynka, w ktorey przywileie y insze sprawy y skarb braterski ma bydz chowany, a u młodszego klucz do niey będzie.

Wtory artykuł. Na każde cztery niedziele cechy do schadzki z czeladzią maią odsylać; przy tey ze schadzce sprawy swe cechowe ucciwie y cicho, przez wszelakich poswarkow y zwady y szkody rzeczy pospolitey, będą odprawować, do ktorey, gdyby brat zdrowy, będący w domu obecznym nie przyszedł, ani się opowiedział, winą groszy trzy ma bydz karany, ilekroć by nieprzybyl, a ieżeliby po zagaieniu spraw y cechy przyszedl, tedy mistrz starszy winą grosza iednego, a mlodszy pulgroszkiem ma bydz karany. W tych schadzkach, dla potrzeb cechowych y koscielnych, będą składać po groszu iednemu y tamże o porządku cechowym namawiać się, ucznie y mlode mistrze przyimować y stanowić, wyuczone w rzemiesle wyzwolać y przemianki, iako w innych miastach, dawać, zle, nieposluszne y występne karać, wedlug występku ych y win opisanych. Przy tychże sprawach cechowych iesliby się ktory na cechmistrza słowem uszczypliwym targnął, winą pułkamienia wosku, a ieżeliby ręką gwałtowną, winą dwoiaką y siedzeniem w Ratuszu przez miesiąc, a ktory by takimże sposobem przeciwko bratu inszemu wystąpił, połowicą winy pomienioney karany ma bydz, wszakże żaden do schadzki z bronią nie ma chodzić, pod winą funta wosku czystego. Cechmistrz zaś, ktory by mieysca swego, skrzynki y klucza niezleciwszy odiechał, albo czasu zwykłego cechy

nie obesłał, także y brat, ktoryby upornie wstał od sprawy, mieysca nie zasadziwszy, winą funta wosku czystego ma bydz karany. Ciż mistrzowie wszyscy na każde suchedni kwartalne do skrzynki po gro-zu iednemu. a towarzysze po pułgrosza, dla potrzeb y przygod towarzyskich, powinni dawać będą, także na załomszach, na kożde sucyhydni tak mistrze iako y towarzysze, y przez wszystkę octawę Bożego ciała na processiach, według zwyczaiow inszych cechow, pod winą wzwysz opisaną bywać powinni.

Trzeci artykul. Gdyby ktory towarzysz przywedrowawszy do Tomaszowa chciał mistrzem zostać, tedy naprzod ma przerobić u mistrza iednego, nie odchodząc, rok y niedziel sześć, potym prawo mieyskie ma przyiąć według zwyczaiu, w cechu zas cechmistrzam pokłonnego, albo wstępnego złotych dwa, a do skrzynki braterskiey, na potrzeby cechowe, złotych dwanascie; do tego pułhak nowy za złotych sześć ze dwiema funty prochu oddać y listy od uczciwego urodzenia y wyuczenia swego pokazać y to wszystko odprawić w wyscin roku y niedziel szescin; tenże młody mistrz niema chować tak towarzysza iako y chłopca dotąd, poki nie odda powinnosci. *Sztuki stolarskie.* Trzy maią bydz robione z drzewa jaworowego, dębiną gierowane, żeby też nie były klinkami głobione, ani gwozdmi przybiiane. Naprzod. Skrzynia ma bydz robiona na trzy łokcie wzdłuż, na łokieć y trzy cale wszerz. Zwysz na pięć cwierci, z łożem pułtora łokcia, w ktorey ma bydz wieko fasowane o dwu filamkach; w niey będą dwa pułskrzynki, ieden przez wszystką skrzynie na dłuż, drugi przy iedney głowny y pod iednym pułskrzynkiem ma bydz ladysarnia, w ktorey ladysarnie ma bydz dwanascie szufladek pod iedną miare zrobione, y ktore szufladki maią się zamknąć iednem szperem; pod drugim pułskrzynkiem ma bydz szafeczka chędogą robotą zrobiona; ta skrzynia ma bydz o dwu dnach. Druga sztuka tegoż rzemiosła. Stoł na pułtrzecia łokcia długi, szeroki na dwa łokcia bez trzech cale, ktory stoł ma bydz o trzech filonkach flisowane fladrem fornerowany. Trzecia sztuka tegoż rzemiosła. Olmana na trzy łokcie wysoka, na dwa łokcia szeroka, w ktorey ma bydz dwanascie szuflad, pod iedne miarę zrobione, dembowemi kalstusami ogierowane; u tey olmaney maią bydz dwoie drzwi, każde drzwi o dwu filankach, sztuki fornerowane, ktore sztuki powinien oddać według wydania miary z starszych mistrzow y maią bydz wydane według cerkla y miary własney; też sztuki powinien oddać do roku y niedziel szescin. Jesliby tych sztuk nie chciał robić, a chciałby ich opłacić, powinien za nie odłożyć do skrzynki braterskiey grzywien polskiey monety piętnascie. Towarzysze tego rzemiosła nie maią robić tak w klasztorze iako y u orgarmistrzow i sniczerow, ktorzy by mieszkali przy tymże mieyscie; ieżeliby też snyczyrze albo orgarmistrzowie, ktorzy organy robią, albo wszelakie muzyki, chcieli czeladz stolarską chować do robienia swego rzemiosła, tedy maią cech trzymać wespuł z stolarzami, iednak nie przeszkadzaiąc nic w rzemiesle stolarskim, tak sami mistrze iako y czeladz. To też waruiąc żeby sobie po czeladz stolarską do inszych miast nie posyłali, nie tym robote dawać, ktorzy by do miasta przywędrowali, oprocz żeby u stolarzow roboty nie mieli. W tym też rzemiesle stolarskim nie maią cieśle żadną bydz przeszkodą do ich robot robienia wszelakich, ktorym własnie domy należy budować. Tegoż rzemiosła mistrzom wolno będzie listy wydawać tak mistrzom, ktorzy by chcieli żądać o list na magisteria, ktorzy by byli niesprawni, iako y towarzyszom, ato dla chłopcow wyzwolenia y towarzyszow chowania, według zwyczaiu miast krolewskich. Sztuka bednarska ma bydz robiona według miary Lwowskiey czworaką, to iest kadz dębowa do browaru na pięć łokci wszerz we dnie, do tego wannę dębową z iesionowemi obręczami, nad to garszow sosnowy ze czteroma karboma obręczy iesionowych cztery maiące, ley na trzy piędzi wzwysz y wszerz; te robote oddać powinien będzie do dwoch niedziel. A ieżeliby tey sztuki robić niechciał, tedy powinien będzie dać do skrzynki braterskiey złotych pięnascie monety polskiey y sześć funtow wosku czystego. Sztuka stalmaska. Rydwan na łokci pięć wzdłuż, wesrodku dno szerokie pułtrzecia łokcia, na przedzie w rycamblu między drągami w łokieć szeroki, u wierzchu, według wydania miary, ma bydz deszkowy, niepleciony, w ktory mistrzowie tego rzemiosła maią nalać wody, gdy wody przez się nie pusci, ma bydz przyięty za sztukę. Te sztukę ma oddać za niedziel cztery, a ieżeliby chciał takową sztukę opłacać, powinien za nie odłożyć do

skrzynki braterskiey złotych dwadzieścia monety polskiey. Przytym wolno będzie stalmachom iucht zkupować na rynku, ktory ma należeć do ich rzemiosła. Cisz przecie stalmaszy mogą dawać tak karecy, iako też y kotcze y kolasy rymarzom obszywać z swego iuchtu. Sztuka kołodzieyska.— Koł sześć dwie za osmią koni, piasty do nich maią bydz robione po trzy cwierci wzmiesz bez cała, we srodku sprycha od piasty nad wzwysz na łokieć y na dwa cala dzwona, u tych kol na wzwysz cwierc namięsz pułpieta cala pod szyną. Cztery koła za szescią koni według wydania miary mistrzow starszych. Ta sztuka ma bydz wydana do miary y do cerkla, niema też ich zagłabiać z wierzchu ieno iednym klinem; po oddaniu tych kol do cechmistrza, będą powinni bracia tegoż rzemiosła, ile ich będzie, kożdy uderzyć perlikiem tymże, ktorym ich nabiiał, w kużde dzwoną, tak zwierzchu iako y zespodu, aby się żadne nie ruszyło z piasty, a kiedy się ruszy w piascie albo w sprysze, niema bydz przyięte za sztukę; iesliby się też ktore dzwoną spadało zatym sprobowaniem, tedy nie ma bydz przyięte za sztukę, a ta sztuka ma bydz oddana za niedziel dwie; jeżeliby niechciał tey sztuki robić, a chciał by ią opłacić, powinien za nie odłożyć złotych dziesięć monety polskiey; a ieżeliby ktory w takich rzemiosłach wyżey pomienionych sztukę własnie miał zrobić. a dosyć iey nie uczynił, takowy kużdy powinien będzie wędrować znowu rok y niedziel sześć, a potym zechceli wrociwszy się poprawić ręki swey, wolno to mu będzie. Sztuka tokarska. Ma bydz —szkatuła, w cerkol toczona, z wiekiem iednego drzewa; w tey szkatule szufladek toczonych w iednę miarę z wiekami dwanaście, tak żeby iedna drugiey większa niebyła, ani mnieysza; do tego prochownica z rurką nie wsadzaną, ani wkliiana, ma bydz z iednego drzewa chędogą toczona, a ta rurka ma bydz przy iednym brzegu, a nie wesrodku, a iesliby tey sztuki niechciał robić, powinien dać do skrzynki braterskiey złotych dziesięć monety polskiey.

Czwarty artykuł. Tenże młody mistrz nowo przyięty zaraz powinien będzie wszelakie posługi, tak cechowe, iako y koscielne odprawować do roku y niedziel szesciu y do tąd pokiby drugi po nim nie nastąpił, a ilekroć by omieszkał, abo więc na swoie mieysce nie posłał drugiego, tyle kroć funtom wosku winy braterskiey karan bydz ma, a ieżeliby ich dway, abo trzech młodszych było, tedy ten, ktury pierwiey powinność y podatki cechowe wszelakie wzwysz opisane odprawi, od posług wolen będzie. A ow, ktory by temu dosyć nieuczynił, służbe tę odprawować (poki inszy młodszy nie nastąpi) powinien będzie.

Piąty artykuł. Tenże młody mistrz, gdy ndawszy się do cechu nie ożeniłby się w wysciu roku y niedziel szesciu, wine cztery funty wosku do skrzynki braterskiey y braci achtel piwa dać powinien będzie.

Szosty artykuł. Iesliby towarzysz, albo mistrz rzemiosł wzwysz pomienionych był synem rzemiosł tych, albo więc nie będąc wziął corkę mistrzowską w małżenstwo, według rzemiosła sobie należącego, a cech chciał przyiąć, takowy połowice podatkow wzwysz opisanych oddawać y odprawować będzie. Wstępne iednak, abo pokłonne cechmistrzom zupełnie oddać y posługi zupełne iako inszy młodszy mistrz odprawować będzie powinien. A iesliby y sam był syn mistrzowski y rzemiosła tego y mistrzowską corkę w stan małżęski wziął, tedy od wszystkich podatkow y sztuk robienia wolen będzie, iednak przecie kołacią y pokłonne cechmistrzom zupełnie powinien oddać będzie y służby wszelakie odprawować.

Siodmy artykuł. Iesliby brat rzemiosła pomienionego z tego swiata zszedł, małżąka po smierci iego przez syna pozostała będzie miała wolność robienia rzemiosła przez rok y niedziel sześć, daley nie; do ktorego robienia rzemiosła maią iey mistrze towarzysza, by snadz y ieden był w miescie, przydać, a ieżeliby syna abo kilku miąła, wolno iey będzie rzemiosło robić do wzrostu dziecinnego: tenże mistrz syna swego y na smiertelney poscieli może wyzwolić y będzie miany za wyzwolonego.

Osmy artykuł.—Gdyby ktory brat cechu tego z tego miasta do inszego się wyprowadziwszy, a nie odsyłałby powinnosci wszelakiey cechowi przez rok y niedzel sześć, takowy wszystko traci.

Dziewiąty artykuł. Nie wolno też będzie rzemiesnikom postronnym na rzemiosła wzwysz pomienione tak przekupniom, iako też rzemiesnikom inszym robot wszelakich nawozić, okrom iarmarkuw uprzywileiowanych, z tą iednak conditią, aby pomienieni rzemiesnicy cechowi robot swych na wszelaki czas y potrzebę dostatek do-

dawali y na targi wszelakie wykladali, do ktorych zabierania urząd mieyski ma sług przydać, a ci co z inszych miast na iarmarki z robotą będą przyieżdżać, nie pierwey ią będą wykładać na przedasz, aż kożdy z nich opowie się cechowi y da opowiednego groszy pięć.

Dziesiąty artykuł. Partacze zas rzemiosł pomienionych, tak w tym mieyscie, iako też na mile od miasta w panstwie tym, w robocie nie maią przeszkadzać mistrzom pomienionym cechowym, ani też od takowych roboty do miasta nawożone bydz nie maią, pod utraceniem robot tych, do ktorych zabierania ma im bydz pomocny urząd.

Iedynasty artykuł. Żeby też przemiankuw z panskich miast, to iest iegomosci pana y dobrodzieia naszego, nie smieli brać rzemieśnicy tych rzemiosł, tak w krolewskich iako y innych miastach, oprocz miasta Zamoscia, a ieżeliby niemi wzgardzili, tedy maią za nie odłożyć tak, iakoby ich gdzie indziey kosztowało.

Dwunasty artykuł. Gdy by ktory mistrz cechu tego chciał przyiąć chłopca na naukę do rzemiosła, takowy chłopiec ma bydz na upodobanie w mistrza dwie niedzieli; tenże chłopiec, gdy mu się upodoba rzemiosło, będzie powinien położyć w cechu przed mistrzami groszy dwanascie. Jeżeliby też ktory brat chował chłopca nad dwie niedzieli, takowego karać dwiema funty wosku; a ktory chłopiec, uczyniwszy za lata y za rzemiosło dosyć maistrowi swemu nieodchodząc, takowemu chłopcu albo uczennikowi rzemiosł wzwysz pomienionych powinien dać iemu grzywnę pieniędzey przy wyzwoleniu, ktorem to mistrzowie wzwysz pomienieni uczennikom, tak swoim iako też y postronnym, będą mieli taką władzą przemianki dawać, ktore maią bydz takiey władzy y mocy, iako w inszych głownych miastach zachowuie się; ktory by zaś uczeń wzgardziwszy odszedł, nie wziąwszy przemianku, a gdzie indziey by go wziął, takowy każdy ma bydz karany toż sumą, co dal kędy indziey y za przemianek.

Trzynasty artykuł. Mistrzowie pomienieni będą też mieli moc y władzą zupełną nieuczone, albo iaką zowią partacze, do rzemiosła swego przyimować, według uznania starszych mistrzow, także uczenikom, ktorzy by zinąd przywędrowali, przemianki dawać, onych pomnażać y tym tak władać, iako by w inszych miesciech głównych królewskich były ważne.

Czternasty artykuł. Ciż mistrze cechu tego tak chłopca na nauke, iako też towarzysza do roboty y cechu swego przyimować nie maią, który nie był religiey rzymskiey katholickiey y ucciwego urodzenia, zachowawszy w tym całą wolą y beneficium iegomosci panu dziedzicznemu, gdyby komu za przywileiem swym mieszkać tu pozwolił.

Piętnasty artykuł. Niema też ieden drugiemu tak mieszkania, iako chłopca, towarzysza y roboty wszelakiey podnaymować y odmawiać, pod winą pułkamienia wosku do skrzynki braterskey y panom raycom winy kopy iedney.

Szesnasty artykuł. Materyey do rzemiosł wzwysz pomienionych, ktoraby należała na przedasz y była przywożona, żaden sie niema ważyć potaiemnie, tak za miastem, iako po ulicach y przedmiesciach, zkupować, tylko w miescie, w rynku, a ieżeliby ktory z braciey drugi, abo więc y wszyscy potrzebowali, tedy ma bydz równo między potrzebuiące rozdzielona y u starszego cechmistrza zapłacona, pod winą czterech funtow wosku czystego.

Siedmnasty artykuł. Spraw y taiemnic cechowych żaden mistrz niema wynosić przez prog, oprocz ieżeliby co w cechu przeciwko magestatowi króla iegomosci, przeciwko iegomosci panu dziedicznemu, także urzędowi radzieckiemu y Rzeczy Pospolitey dobremu mowiono y sprawowano było, to kożdy powinien ziawić.

Osmnasty artykuł. Od dekretow cechowych, ktore by sie mistrzowi ktoremu zdały bydz obciążone, wolna appellatia ma bydz dopuszczona do urzędu radzieckiego, wszakże od rzeczy małey, która by groszy piętnastu nie wyniosła, niema bydz appellatia żadnemu z cechu dopuszczona; która appellatia przez dwóch mistrzów, którzy by dostateczną o wszystkim sprawe dać mieli, do urzędu radzieckiego ma bydz odsyłana; a ieżeliby urząd dekret cechowy approbował, tedy appelniący cechowi winy groszy sześć, a pp. raycom groszy sześć dać y stronie szkody nagrodzić powinien będzie.

Dziewiętnasty artykuł. Jesliby też który mistrz z towarzyszem karty grał, albo towarzysz z chłopcem, tedy mistrz ma bydz karany groszy trzydziestą, a towarzysz z chłopcem graiący groszy piętnastą; ieżeliby też który mistrz, albo towarzysz żupan, abo delią, albo co swego

własnego z siebie przegral, takowy kożdy ma bydz karany pułkamieniem wosku przez miłosierdzia wszelakiego.

Dwudziesty artykuł. Jesliby się też przydało, żeby towarzysz rzemiosł wyżey pomienionych odszedł z miasta nieopowiednie y bez obyczaiu ich należącego. takowy ma bydz w regestr trybownych wpisany y według uznania mistrzow karany.

Dwudziesty pierwszy artykuł. Powinni też będą z cechu tego dwuch mężow zbroynych na potrzebe miasta y rozkazanie wszelakie panow radziec stawić czasu wszelakiego.—Ego itaque Thomas Zamoyski de Zamoscie Palatinus Podoliae etc. visis praeinsertis praefatorum magistrorum articulis, cum nihil nisi ordinem alibi etiam receptum quo singuli intra officii meique continentur praescriptos esse perspiciam, ideo praefatos articulos in omnibus eorum punctis, clausulis et conditionibus, quatenus juri communi non repugnant, praesentium vigore approbo, confirmo et ratifico juribus supremi Domini mei antecessorumque et successorum meorum manentibus semper saluis, fidei gratia praesentes manu mea subscriptas sigillo meo pensili muniri feci. Datum Zamoscii, die 3 mensis Augusti, Anno Domini 1618.

(См. № 136 Описанія).

№ 22.—1618. Декабря 12.

Продажная запись виленскаго мѣщанина Петра Даскевича Яну Якубовскому на плацъ на Антоколѣ.

Wypis z ksiąg urzędu mieszczan Antokolskich.

Roku tysiąc szescset osmnastego, miesiąca Decembra dwunastego dnia.

Przedemną Mikołaiem Pawłem Jaszinskim secretarzem kro. Je-o mci, canonikiem, cantorem, prałatem catedry kościoła swiętego Stanisława etc. etc. postanowiwszi się ocewisto na urzędzie uczciwy Piotr Daskiewic miescanin moy Antokolski, z żoną swoią Lucyią Pyskowną, oboie wespoł iawnie y dobrowolnie, ustnie zeznali, yż oni dom swoy własny pod jurisditią moią na gruncie y placu moim, ktory idzie miedzą aż do pułmili, za zamkiem leżący, nikomu niepienny, niezawiedziony, ktorego on sam prawem wiecnym nabył, ze wszitkim prawem swoim nabytem kupnem przedali na wiecność, tak iako sie zdawna w pewnych granicach swoich ten dom teraz sam w sobie ma y zamierony iest uczciwemu panu Janowi Jakubowskiemu, miescaninowi Wilenskiemu, y zenie iego Hannie Grzegorzownie, za pewną sumę pieniędzy, za złotych trzysta polskich gotowych, ktore od niego gotowe za razem ystotnie wzieli y w intromissyią, zrekaiąc się prawa swego wiecnie, na ossoby tych dwu osob wyz pomienionych kupcow swych puszcili, podali y postąpili, nic zostawuiąc ani weymuiąc nic na siebie samych, dzieci, bliskich krewnych y powinowatych swoich prawa ani przystępu żadnego y na nikogo obcego, obiecuiąc y zapisuiąc się żadny trudnosci ani przenagabania panu Janowi Jakubowskiemu, żenie iego Hannie Grzegorownie y potomkom ich, pod zarukami niżi dołożonemi, sami przez się, dzieci y potomki swoie czynić nie maią y moczni nie bendą; a iesliby się kto kolwiek w ten dom wstępował y w dzierżeniu panu Janowi Jakubowskiemu, żenie iego Hannie Grzegorzownie y potomkom ich trudność iaką czinił y zadawał, tedy obowiązali się Piotr Daskiewic y z żoną swoią Lucyią Pyskowną zawse zastępować swym własnym kostym y nakładem, tylekroć ylekroć by tego potrzeba okazowała, ocyszczać y oswobodzać, czego ieśliby uczynić y tego domu ocyszczać by się zbraniali, tedy zaruki na urząd nas kop dwadziescia gr. listt., a stronie swey uczciwy złotych trzysta pol. zapłacić y y skutecznie oddać powinni będą, ktore zaruki popłaciwszi przecie ta wiecysta przedaża ma zostawać przy zupełney mocy wiecznimi czasy, iakosz y prawo Piotr Daskiewic, ktore na ten dom miał, do rąk pana Jana Jakubowskiego mieszczanina Wilenskiego y żony iego Hanny Grzegorzowney oddał y wwiązania dobrowolnego przes urząd moy w ten dom dopuscził, ktoremu wwiązaniu nikt się nie przeciwił, przeto ten przerzeczoney dom wolno bendzie panu Janowi Jakubowskiemu, mieszczaninowi Wilenskiemu, żenie iego Hannie Grzegorzownie y potomkom ich iako swoię własnoscz dzierzeć y spokoynie uziwać komu chcąc dacz, przedacz, darowacz, zamieniacz, testamentem zapisacz . . . . . roznych obracacz y w onym handlować, targowacz, przedawacz, kupowacz, szinkowacz, napoi wszelaki to tesz onemu wolno będzie w . . . . . ze za wolą y

wiadomoscią urzędu moiego, a iako sam Piotr Daskiewicz, także żona iego Lucyia Pyskowna. potomki ich y wszelki dzierzący iego. tedy powinni będą wszelakie podatki do skarbu y urzędu moiego s tego domu s placu na kożdy rok po kop cztyry litt. na dzień swiętego Marczina pla zic y posłuszenstwa pełnicz wiecznie . . . . . miescanie czynią y posługi wypełniaią. Ktore to wieczistey przedaży zeznanie domu pomienionego iest do xiąg moich . . . . . mieszczan Antokolskich zapisan . . . . . wypis pod pieczęcią moią y s podpisem ręki panu Janowi Jakubowskiemu miescaninowi Wileńskiemu.

(См. № 437 Описанія).

№ 23.—1622. Іюля 30.

Фундушовая запись Виленскаго епископа Евстафія Воловича въ пользу Бездѣжской уніатской церкви.

Eustachius Wołowicz z łaski Bożey biskup Wileński, proboscz Trocki. Oznaymuię tym listem moim, komu by kolwiek teraz y na potym będącym wiedzieć należało, isz s powinnosci moiey życząc y usilnie staraiąc się o to, żeby chwała Boża iako naywięcey się wszędzie rozszerzała, y aby zbawienie dusz ludzkich, drogą męką Zbawiciela naszego odkupione, iako naypilniey się pomnażało, a pogotowiu w tych maiętnosciach, które są od ludzi pobożnych na kościoły Boże nadane, powinna rzecz iest abychmy się o to tym barziey starali; przetosz ia, trzymaiąc probostwo Trockie y maiętność Bezdzieską na to probostwo nadaną, a chcąc aby poddani moi w tey maiętnosci, którzy są religiey greckiey, mieli duchownych swoich pasterzow, którzy by około zbawienia dusz ich pracowali, y aby swoie przystoyne obescie y wychowanie mieli, tedy ia włok trzy gruntu, które po te czasy swiesczennicy cerkwie Bezdzieskiey w possessiey swoiey spokoynie za przodkow moich trzymali, y ich w używaniu byli, które w takich granicach tu opisanych leżą, to iest pierwsze dwie włoce, który się na sześć sznurow na różnych mieyscach dzielą, s ktorych pierwsze dwa sznury są za kościołem ob miedze gruntow dwornych, drugie dwa sznury u Łoszkowa, na uroczyszczu, do nich naddatek za błotem, trzecie dwa sznury u Zemienca. podle sciany Zawierskiey, włoka zaś zosobna obrębna pod siołem Mikitskim u Hicza. ktorą od sioła Mikitskiego w okrąg zrzódło obchodzi, y z drugiego boku także od morgow Zawierskich, a s trzeciego boku leży ob miedze sznura Paswicza Bielenskiego; do tego placow trzy, na których ciż swiesczennikowie przy cerkwi Bezdzieskiey z domami swemi y z ogrodami siedzą. Tedy te trzy włoki pomienione y te trzy place przy cerkwi leżące. z ich przynależnosciami iako się w sobie maią, y z domami y z ogrodami ich. wiecznymi czasy na swiesczenniki teraznieysze y na potym dędące daię. darnię. y fundnię, takową iednak condicią . . . . . swiesczennikowie w uniey S. s kościołem rzymskim zawsze byli y posłuszenstwie wielebnego oyca metropolity Kiowskiego y wszytkiey Rusi teraznieyszego y na potym będących, którzy w tey uniey s kościołem S. rzymskim trwać będą. aby zawsze podlegali, słowo Boże, krzty, małżenstwa, pogrzeby y insze swięte sacramenta, aby s pilnoscią y nieleniwie poddanym moim odprawować, według powołania swoiego, powinni byli, a za mię y za successory moie aby Pana Boga prosili. Co wszytko swoim y następcow moich ichmci . . . proboszczow Trockich imieniem utwierdzaiąc, także mocą y władzą moiey biskupiey zwierzchnosci. którey probostwo Trockie y proboszczowi Troccy podlegaią, to wszytko na wieczne czasy zmacniaiąc. dałem y daię ten moy list y fundusz teraznieyszym y na potym będącym swiesczennikom Bezdzieskim. s podpisem ręki mey własney y z moią pieczęcią biskupią. Pisan w Wilnie dnia XXX miesiąca Czerwca, roku Pańskiego MDCXXII. Eustachi Wołowicz biskup Wileński, proboscz Ttrocki.

См. № 440 Описанія.

№ 24.—1627. Марта 3.

Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая фундушовую запись кн. Ѳеодора Ярославовича Пинской Пречистенской церкви отъ 1518 года.

Жыкгимонтъ третій, Божю млстью король Польский, Великій князь Литовъски, Рускій Пруский, Жомойтски, Мазовецки, Инфлянтскій а Шведский, Кготский, Ванъдальскій дедичъный король

Ознаймуемъ сим листом нашымъ всим в обец и кожъдому з особна, кому то ведать належить, ижъ покладалъ перед нами велебны в Бозе отец Грыгорей Михайловичъ, епископъ Пинъский и Туровъский, листъ князя Федора Ивановича Ярославовича и самое кнегини Олены, на певные добра, до епископии Пинское и Туровъское от Великого князя Витолда и короля Казимера, фунъдованые отъцу епископу Пинъскому и Туровъскому Иони даны, на паркгамине писаный, просечы абысмо тот лист особливымъ прывилемъ нашымъ потвердили, и пры зупольной моцы заховали, которы в сес лист прывилей конъфирмацыи нашое вписати есмо велели и вписуючы слово въ слово такъ се в собе маеть: Я княз Федор Ивановичъ Ярославовичъ и со кнегнею своею Оленою, чынимъ знакомито сим нашымъ листомъ, кому будеть потреба его ведати, або чтучи слишать. Указовалъ перед нами его млсть господин и отецъ нашъ епископъ Туровъский и Пинъский владыка Иона листы и твердости наданя добръ на тую епископию Туровъскую и Пинъскую волостей и селъ до нее належачыхъ, то есть всихъ добр Туровъских третую часть в пущах, и в лесах, и озерах и где кольвекъ есть объход границ Туровских, якосе в обыходех своихъ маеть, зо всяког дерева бортного третая часть, дани медовое, такъ тежъ волости и села до владычества належачые, село Огомле, село Радивиловичы, село Сымоновичы, село Вилче зо всими людми и кгрунътами, такъ тежъ озеры и пущами и з деревом бортнымъ з данъми медовыми, и грошовыми, и всякими повинностями, и пожытъками в моц, и владность, в держане, и вжыване вечное на церковъ, Прчстое Богоматеры Туровъской, надано вечне ку владычеству Туровъскому и Пинъскому отъ великого господара кнзя Витолъта, и от великого короля Казимера надано ест десятая неделя мыта Туровъского, и зо всихъ млынов нашых десятая мерка, а о Петре светом в каждый срокъ две недели мыта на его млсть отъца владыку належачых, такъ же в городе столном двор и монастыр его млсти наданы и корчмы волные на Заятехю мещаномъ его млсти отъца владыки, водлугъ данины великого господара Витолта и великого короля Казимера наданыи. Мовилъ намъ его млсть отец владыка отец нашъ Иона, абыхмо мы во всихъ тыхъ наданяхъ великих гсдрей, без жадного нарушеня заховали, и прырекаем сами за себе за всихъ потомковъ, щадковъ нашыхъ, же в тые надане ни во што не маем увступоватисе и то Господу Богу во Тройцы Одыному шлубуемъ и хто бы то з насъ, або по нас будучый дерзнули на церковъ Божую и столецъ тотъ светый епископии крывдыты, нехай будеть клатый и проклатый отъ светыхъ Апостолъ Петра и Павъла, и отъ светых Богоносныхъ отец седми вселенъскихъ соборовъ, и Боже его забий на душе и на теле, и да мучытсе душа его во аде со демоны на веки вечъные. На што дали есмо сей наш листъ его млсти и отцу Ионе и по немъ будучымъ епископомъ Туровъским и Пинъскимъ на веки вечные и для вечное твердости и печати привесили есмо къ сему нашому листу на веки вечъно сесь листъ нашъ и не порушно. Писанъ в Турове, в лето по семой тисечы двадцать шостого году, инъдикта шостый, мца февъраля двадцати день. Мы тогды гдръ бачечы быть в томъ прозбу его слушную, а хотечы, жебы в добрах, церквямъ наданых, жадная уйма не деела се, якобы хвала Божая в церкви всходней релии греческой, в унии костела католицкого рымского будучой, тымъ се болшъ помнажала, тотъ листъ перед нами покладаны во всихъ пунъктахъ и паракграфах, вышей выражоных, симъ листомъ нашым конфирмацыйнымъ ствержаем, умоцняемъ и преречоному в Бозе велебному отцу Грыгорю Михайловичу епископови Пинскому и Туровскому и наступъцом его тые добра, в листе самом орыинале менованые, во владзу и держане вечне поддаем, на што дла лепъшое твердости дали есмо ему сесь нашъ лист с подписомъ руки нашое, до которого и печать нашу великого князства Литовъского прывесити есмо казали. Писанъ у Варшаве лета Божего нароженя тисеча шестсотъ двадцать семого, мца Маръца третего дня, панованья нашого Польского чотырдесятого, а Шведского трыдцать пятого. Sigismundus Rex. Крышътофъ Коръвин Кгосевъский писаръ.

(См. № 441 Описанія).

№ 25.—1627. Марта 3.

Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая фундушовую запись к. Ѳеодора Ярославича Пинской Ѳеодоровской церкви.

Жыкгимонт третий, Божю млстью король Польский, великий княз Литовский, Русский, Пруский, Жомойтски, Мазовецки. Ифлянтски а Шведски, Кгодски, Ванъдальский дедичны король.

Ознаймуемъ симъ листом нашымъ, иж покладалъ перед нами велебны в Бозе отец Грегорей Михайловичъ лист князя Федора Ивановича Ярославовича и самое кнегини Олены на певные добра, до церкви епископии Пинъское наданые, велебному в Бозе епископу Пинъскому и Туровскому даный, на паркгамине писаный, просечы, абысмо тотъ листъ особливымъ привилеемъ нашым потвердили и пры моцы заховали, которы в сесь лист прывилей конфирмацыи нашое вписать есмо велели и вписуючы слово въ слово такъ се в собе маеть: Я князь Федор Ивановичъ Ярославичъ и с кнегинею своею Оленою чыним знакомито сим нашымъ листомъ, кому будеть потреб его видети, або чтучы слыпати, жадали есмо господина и отца нашого епископа Туровского и Пинъского владыки Ионы, штоб его млсть далъ храмъ в нашу опеку в месте нашом Пинъском, стого великомчнка Хва Федора Тирона, и его млсть на нашо жадане вчынилъ, далъ тотъ храмъ в наше надане, а которыи, земли были къ тому храму аньгелу нашому, стому великомученънику Хву Федору, и тыи земли его млсти от того храму вземшы, надалъ на храмъ стого преподобного отьца Андрея, а тот вже попъ Федоровъский не маетца в тыи земли вступати ничымъ, а мы напротивку тых земль надали на тотъ храмъ аньгела нашого стого великомнчка Хва Федора Тирона тры дворыща в селе нашомъ в Купатычохъ, одно дворыщо Деревовъщына, а другое дворыщо Кулаковъщына, а третее дворыщо на име Якимовъщина и зъ сеножатми зо всим с тым, какъ ся здавна тыи дворыща мели в собе, а тотъ храмъ надали есмо тыи дворыща верху писанныи на тотъ храмъ верху писанный вечно и непорушно на веки вечныи А если б кто мелъ нашо надан... от того храму порушыти, тотъ розсудится з нашыми душами перед млсрдымъ Богомъ на страшномъ суде. И над то дали есмо сесь нашъ листъ, а для лепъшои твердости и печати есмо правесили къ сему нашому листу. Писанъ у Пинъску в лет по семомъ тисечи двадъцать третего году инъдикъта трети, мца Мая чотырнадъцаты день. У того листу печать завешона одна, а подпис руки тыми словы написанный Федко дыякъ. Мы тогъды гедръ бачечы быт в томъ прозбу его слушную, а хотечы жебы в добрах церквямъ наданыхъ жадная уйма не деела се, якобы хвала Божая в церкви всходней релыи греческой, в унии костела католицкого рымъского будучой, тым се болшъ помнажала, тотъ листь, перод нами покладаный, во всихъ пунъктах и параграфах в немъ выражоных, симъ листомъ нашымъ конъфирмацыйнымъ ствержаемъ, умоцняемъ и пречоного велебного в Бозе и отъца Грегоря Михайловича епископа Пинского и Туровъского и наступъцовъ его пры держанью всихъ добръ верху помененыхъ вечне зоставуемъ. На што для лепъшое твердости дали есмо ему сесь нашъ лист с подписомъ руки нашое, до которого и печать нашу великого князства Литовского прывесити есмо росказали. Писан у Варшаве лета от нароженья сына Божог тисеча шестсот двадцать семог, мца Маръца третего дня, панованя нашог Польског чотырдесятог а Шведског трыдцать пятог. Sigismundus Rex Крышътофъ Коръвинъ Кгосевъски писаръ.

(См. № 442 Описанія).

№ 26.—1631. Декабря 9.

Фундушовая запись Георгія Дмитріевича Скуми Тышкевича въ пользу Воскресенской церкви въ с Сельцѣ минскаго воеводства.

Георгий Дмитровичъ Скуминъ Тышкевъ староста Браславский, а я Марина Оники Униховская, малжонка его милости, обое сп вечне, явне, чинимъ и сознаваемъ сим на листомъ добровольнымъ вечистымъ фу

ря Братского Виленского, альбо откуль розумети будутъ, только мужа побожного, светоблизвого, прикладного, который то ігуменъ з братьею своею и ихъ сукцессорове тотъ монастыръ, церковъ, дворъ и село Селецъ фундацыи нашее, з уживанемъ всякихъ пожитковъ, кромъ всякого нарушеня, в спокойномъ держанью и уживанью своемъ мети маетъ, и моценъ будетъ стараючисе о то, яко бы и онъ самъ и братия при немъ общежительно и водлугъ порядковъ, з Виленского монастыра имъ поданыхъ, живучи, мѣли пристойное выховане и осмотренье себе в нужныхъ потребахъ церковныхъ и монастырскихъ, а што бы надъто за ласкою и помочью Божою, а пильнымъ промысломъ ихъ знайдовалосе, тое все не кревнымъ и повиннымъ своимъ, але до общежительного монастыра Братского Виленского, которому вѣчность той фундацыи служитъ отдавано и пресылано быти маетъ, в чомъ имъ и ихъ сукцессоромъ нихто з потомковъ, братьи, сестръ, блпскихъ кревныхъ и повинныхъ нашихъ никоторое перешкоды чынити и в тое жадным способомъ, ани ново якимъ выниклымъ вымысломъ вѣчными часы вступовать, з моцы и держанья ігумена и братии отнимати не маютъ и мочи не будутъ. Варуемъ тежъ то симъ фундушомъ нашимъ и на вси потомные часы такъ мѣти хочемъ, абы кондицыи и параграфы, в семъ листе записе фундушу нашимъ вечистымъ нижей описаные, вцале, а не нарушене захованы и здержаны были; межи иншими, абы ігуменъ, который в томъ монастыре фундацыи нашой Селецкой отъ архимандрита, альбо старшого вышъ речоного монастыра Братства Виленского поданы будетъ, такъ онъ самъ яко у братья его іноцы и ихъ сукцесорове прикладомъ тогожъ монастыра Братского Виленского общежительного и иншихъ манастырей . . . . . .
. . . . . .
набоженство в церкви, где и тѣла наши погребеные дастъ Богъ мѣти хочемъ, отправовали и водлугъ звычаю, а порадку церковного до поминнику имена наши вписавши, якъ сорокоусты заразъ скоро по погребѣ тѣлъ нашихъ отправили, такъ и в потомныи часы на литургиахъ заупокойныхъ Господа Бога о спасении душъ нашихъ просили. До того што есть найбольшая и найважнейшая речъ, абы ігуменъ и братия в томъ монастыры, кромъ всякого нарушенья православной христианской вѣры и благочестія подъ послушенствомъ, а благословениемъ светое Соборное и апостольское церкви, трону святѣйшого патриархи Константинопольского, яко господина, отца и пастыра нашего всечестнейшого, в тыхъ панствахъ его королевской милости правами духовными и свѣтскими належного и упривилеованого статечне, а не отменне жили и имя его в молитвахъ церковныхъ и в первымъ помян . . . . . церковномъ, а потомъ, водлугъ порадку церковного, митрополита православного, подъ тымъ же послушенствомъ патриаршимъ будучого, а по нихъ тежъ ігумена сего нашего монастыра, а за оказаньемъ потребы впродъ архимандрита, альбо старшого . . . . . ского православного припоминалъ, поневажъ не . . . . . за нашихъ вѣковъ выниклое послушенство, подъ которымъ братия наша отступная, новымъ именемъ названыи униятове, теперъ найдуютъся, але подъ владзу, благословение и послушенство церкви восточное святѣйшого патриархи Константинопольского, тотъ нипъ вышей названый монастыръ вѣчне, а непорушне фундуемъ и поддаемъ. А при томъ заразомъ и то тежъ варуемъ, пжъ если бы, уховай Боже, отступство якое по архимандрите, або по старшомъ, любо и по Братствѣ церкви Сошествия Светого Духа будь тежъ по наступцахъ ихъ отъ послушенства святѣйшого патриархи Константинопольского показалосе, або зневоленье якое, чого не дай Боже, на архимандрита старшого, іноковъ и Братство церкви Сошествия Светого Духа отъ противныхъ хвалы Божее, которие звыкли старатисе о зневолене верующихъ правдиве людей подъ послушенствомъ патриархи Константинопольского будучихъ, тогды тотъ монастыръ нашъ Селецкий, зо всимъ наданьемъ нашымъ таковымъ архимандритомъ, або старшимъ іноком и Братству, которие бы, отступивши послушенства патриархи Константинопольского, иншого за старшого признавали, належати не маетъ, але подъ иного благочестивого, а меновите Печерского Киевского, если подъ послушенствомъ и благословениемъ патриархи Константинопольского стале знайдоватисе и трвати,

будетъ, подпадати маетъ. При томъ еще для задержанья порадку іноческого, в общежительныхъ монастырахъ знайдуючогосе, моцно варуемъ и мѣти хочемъ, ижъ братия того монастыра фундацыи нашее, іноцы на тотъ часъ будучие и по нихъ наступуючие, ігумена поданого мѣвати будутъ, такимъ способомъ маютъ в томъ монастыры нашомъ межи собою честного и побожного брата и сожителя и што найспособнейшого на то выбрати . . . . . и писати за нимъ до помененого братства Виленского церкви Светого Духа, которое, гды его способного на ігуменство и радъ обачитъ, подати имъ маетъ, а если бы поданый ігуменъ на томъ ігуменствѣ, любо вѣри православной и послушенства патриаршого отступилъ, и в послушенствѣ церкви восточное зменникомъ сталъсе, альбо в побожности ослабѣлъ, любо тежъ доживотье, якое на игуменстве собе привлащать важилъсе, и ведлугъ порадковъ монастыра Виленского, которому онъ сов . . . подлегаетъ, не заховалъсе, тогды маютъ о нимъ вси братия згодне до тогожъ братства Виленского написать, а онъ моцно рукованъ быти маетъ за листомъ архимандрита, альбо старшого монастыра Виленского и на тыхъ мѣсть, если бы любо в монастыри Селецкомъ способного Братство Виленское не упатр вало, любо з иншихъ причинъ великоважныхъ з монастыра Виленского до монастыра Селецкого иншого ігумена подало и послало, тогды такому во всимъ цале послушными маютъ быти іноцы того монастыра отъ насъ фундованого, а каждый ігуменъ повиненъ того постерегать, абы для таковыхъ же прычынъ з преложенства своего не былъ рукованый. Наконецъ и того докладаемъ, и подъ сумненемъ, а збавенемъ души его кождого обовязуемъ, якого кольвекъ стану и преложенства будетъ, ижъ, если бы хто кольвекъ сее наданье наше все, альбо который в семъ листе и фундушу нашимъ описаный и наймнейший параграфъ и пунктъ в чомъ кольвекъ нарушилъ, такового кождого на страшный судъ предъ маестатъ Бога живаго позываемъ, и везде до права посполитого в дохоженю справедливости отсылаемъ. Якожъ и сесь листъ нашъ добровольный фундацыи нашой записъ у кождого суду и права, за кождымъ разомъ при зуполной моцы держанъ, приймованъ и заховыванъ быти маетъ вѣчными часы. И на томъ я Георгий Тишкевичъ, староста Браславский и я Марына Уніховская, малжонка его милости, дали есмо Братству Виленскому, церкви Сошествія Светого Духа, православия греческого духовнымъ и свѣтскимъ сесъ нашъ добровольный фундушъ и вечистый листъ и запись, з печатьми нашими, и з подписами рукъ нашихъ, до которого за устною и очевистою прозьбою нашою ихъ милость, панове приятеле наши, печати свои приложити и руками се власными подписати рачили, его милость панъ Янъ Стеткевичъ Заверский, хоружий Оршанский, его милость панъ Миколай Вяжевичъ, писаръ земский Минский и его милость панъ Адамъ Савичъ Корсакъ, хоружичъ Минский. Писанъ в Минску, лета Божого нароженя тысеча шестьсотъ тридцать первого, мца Декабра девятого дня ведлугъ старожитного Духомъ Святымъ в Никеи постановленного календара. Jerzy Skumin Tyszkiewicz Brasławski starosta ręką. Maryna Unichowska Jerzyna Skuminowa Tyszkiewiczowa staroscina Brasławska ręką swą J. Stetkiewicz Zawierski chorąży Jego kr. mosci powiatu Orszanskiego ręką swą. Mikołay Wiażewicz pisarz ziemski Minski mp. Adam Sawicz Korsak chorążycz Minski ręką swą. (Пять на шнурахъ висящихъ печатей).

(См. № 443 Описанія).

№ 27.—1633. Марта 15.

Грамота короля Владислава IV, подтверждающая грамоту Сигизмунда отъ 1522, о воспрещеніи строить церкви безъ вѣдома Пинскаго епископа.

Владыславъ четвертый, млстию Божю король Польский, Великий князь Литовъский, Руский, Пруский, Жомоитский, Мазовецкий, Инфлянтъский, а Шведский, Гтодский Вандальский дедичный корол, обраный Великий Цар Московский.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашымъ, кому бы о томъ ведать належало. Покладаный былъ передъ нами листъ паркгаменовый, автентичный, нижей выражоный, целый, зупелъный и

ни в чомъ не подейзраный, стобливое памети продка и прадеда нашого короля его млсти Польского и великого князя Литовъского Жыкгимонта першого, подъ датою на вальномъ сейме у Городьне, лета Божого тысеча пятьсоть двадъцать второго, мца февраля девятого дня, индикта десятого, подъ печатью завесистою. И донесена намъ есть прозба от пановъ радъ и врадъников нашых, на тоть час при нас будучых, именемъ в Бозе велебного отца Рафаила Корсака, епископа нашого Пиньского и Туровъского, сослужителя митрополии Киевъское, абысмо оный для старелости вписати казали, который такъ се в собе маеть: Жикгимонть Божъю млстю король Польский, великий князь Литовъский, Руский, князя Пруское, Жомоитъский и иных. Чинимъ знаменито симъ нашымъ листомъ, хто на него посмотритъ, або чтучи его вслышить, нынѣшнимъ и на потымъ будучимъ, кому будеть потреба того вѣдати. Билъ намъ чоломъ влдка Туровъский и Пиньский Иона и повѣдилъ передъ нами, штожъ братъ нашъ славное памети Алекъсанъдро король его млсть и великий князь судилъ продъка его влдку Туровъского и Пиньского Василяна с княземъ Иваномъ Ярославичемъ и княземъ Федоромъ Ивановичомъ Ярославича, ижъ они почали были ему крывды чинити и новины уводити, церкви новые без воли и без благословенья его в местах нашых и по волостях закладати и будовати, такъже и попы до тыхъ церквей установляти и ими радити, выймуючи ихъ с послушеньства владычнего, а того дей вздавна не бывало и в томъ его млсть влдку правого наполъ, а тые всѣ церъкви, которые князь Ярославичъ, без воли и безъ благословенья его, и будовалъ, с попами и со всякими наданьями в послушенство ему влдце присудит рачылъ, на што его млсть и лист свой судовый ему на то далъ, в которомъ листе доложоно, же уже люде светъские, князи, бояре и иныные подъданые наши, во всей парахвии его Туровъской и Пиньской, безъ воли и безъ благословенья его влдчнего церквей и монастырей закладати и будовати и до нихъ поповъ от себе подавати и з моцы и послушеньства его выймовати и ему в дозору церкви Бжей перешкоды чинити, або протопопе и выеждъчимъ его порадъку перестерегати и поповъ выступных по именьях своихъ карати и в наменьшые справы духовные вступоватися не маютъ, подъ закладомъ заруки на нас гедра трох тысячей копъ литовъскихъ; но только самъ влдка по всей парафии своей Туровъской и Пиньской, подлугъ стародавного обычая, до церквей попы уставляти и со всѣмъ имъ подавати и радити ими маеть вѣчными часы. Который лист короля его млсти онъ перед нами вказовалъ и билъ намъ чолом абыхмо мы ему на то дали нашъ листъ и то потвердили церкви Божой нашимъ листомъ на вечность, какъ же и панъ Виленьский гетманъ нашъ найвышъший, староста Луцкий, Браславъский, Вѣнницкий, маршалокъ Волыньское земъли князь Констянътинъ Ивановичъ Острозъский о томъ нас за нимъ жадалъ, ино мы вглянувшы в лист судовый брата нашого Александра короля его млсти, на жаданье князя Констянтина и на чоломъ битье владычино, з особливое ласки нашое господаръское то есмо вчынили, на то дали есмо ему сес нашъ листъ и потвержаемъ то церкви Божой тымъ то нашымъ листомъ вечно и на веки непорушно. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити к сему нашому листу. При томъ были князь Янъ бискупъ Виленьский, князь Павелъ бискупъ Луцъкий и Берестейский, панъ Виленьский гетманъ нашъ найвышъший, староста Луцкий, Браславъский, Вѣнъницкий, маршалокъ Волыньское земъли князь Константинъ Ивановичъ Острозский, воевода Троцкий, державца Мозырский, панъ Ольбрихтъ Мартиновичъ Кгаштовтовича панъ Троцкий, староста Жомоитский, панъ Станиславъ Яновичъ, маршалок земъский, староста Дорогицъкий и Слонимъский, панъ Янъ Миколаевичъ Радивиловича и инъшые панове рады. Писань на вальномъ сойми у Городни, Лѣта Божого тысяча пятьсотъ двадъцать второго, мца Февраля, день индикта десятого. У того листу печать привесистая на шнуре едвабномъ, червономъ, а подписы рукъ тыми словы Sigismundus Rex. Богушъ мар. и писаръ. Мы теды Владыславъ четвертый король Польский до прозбы таковое, именемъ в Бозе велебного отца епископа Пиньского и Туровъского поменено

до нас внесеное, ласкаве се склонивъшы, тотъ листъ и вагою нашою королевъскою ствержаемъ и умоцняемъ и при вечной моцы зоставуемъ. И на тосмы дали сес привилей нашъ, с подписомъ руки нашое и с печатью великого князьства Литовъского. Писанъ у Кракове, на сейме вальномъ щаслив е к ронацыи нашое, лета Божого нароженья тисеча шестьсотъ трыдцать третего, мца Марта пятнадцатого дня, панованя королевствъ нашых Польского и Шведского первшого року. Vladislaus Rex. Confirmatia przywileiu K. J. M. Zygmunta 1-o na władyctwo Pinskie służące. Марцыян Тризна писар m. p.

(См. № 444 Описанія).

№ 28.—1633. Іюля 9.

Грамота короля Владислава IV. подтверждающая грамоты его предшественниковъ о дарованіи Пинскимъ мѣщанамъ разныхъ вольностей.

Владыславъ четвертый, млстью Божю король Польский, великий князь Литовъский, Руский, Пруский, Жомоитъский, Мазовецкий, Инфлянтъский, а Шведский, Кгодский, Вандальский дедичный король, обраный великий Цар Московъский.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому бы о томъ ведать належало. Покладаный былъ перед нами листъ паркгаменовый, автентичный, ижкей выражоный, целый, зупелъный и ни в чомъ не подейзраный, стобливое памети короля его млсти Польского и великого князя Литовъского Стефана, подъ датою в Варшаве, на сейме вальномъ, лета Божого нароженья тисеча пятьсотъ осмъдесятъ пятого, мца Февраля двадъцать пятого дня, под печатью завесистою на шнуре едвабномъ и донесена намъ есть прозба през панов ради врадъниковъ нашихъ, при насъ на тотъ часъ будучыхъ, именемъ в Бозе велебного отца Рафаила Корсака, епскпа нашого Пиньского и Туровъского, сослужителя митрополии Киевъское, абысмо оный для тверости вписати казали, который такъ се в собе маеть: Стефанъ Божю млстью король Польский, великий князь Литовъский, Руский, Прускій, Жомоитъский, Мазовецкий, Инъфлянтъский, Седмикгродский и иныхъ. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ всимъ в обецъ и кождому з особна, кому бы потреба того была ведати, нинешнимъ и на потомъ будучымъ. Билъ намъ господару чоломъ епископъ Пинъский и Туровъский Кирилъ Терлецкий и покладалъ перед нами гедремъ привилей предка нашого славное памети короля его млсти Жикгимонта, которимъ его королевская млсть, водлугъ листу судового брата своего короля его млсти и великого князя Александра, подданыхъ своихъ парафии владычества Пиньского (вызволилъ) от даванья подводъ под послы, под гонцы нашы гедрские и теж под слуги старостиньские, сухимъ путьемъ и водою, такъже в месте Пиньскомъ и инъшых местех людемъ торговымъ, владычеству Пиньскому належачимъ, торгу вольного допустивъшы, от плаченья торгового и инъшых всякихъ платовъ на старосту и на место вольными учынити рачылъ, вечными часы, и просилъ нас гедра епископъ Пиньский, абыхмо тотъ привилей продка нашого при моцы оставивъшы, листомъ нашимъ то ему ствердили, который же то привилей продка нашого слово отъ слова такъ ся в собе маеть: Жыкгимонтъ Божю млстью король Польский, великий князь Литовъский Руский, князь Пруское, Жомоитъский и иных. Чынимъ знаменито симъ нашым листомъ, хто на него посмотрить, або чтучи его вслышить, нинешнимъ и на потомъ будучимъ, кому будеть потреба того ведати. Билъ нам чолом влдка Туровский и Пиньский Иона и поведил перед нами, штож братъ нашъ славнос памети Александро король его млсть и великий князь судил продка его влдку Туровского и Пиньского Васяна с княземъ Иваномъ Ярославовичом и княземъ Федором Иоановичом Ярославича, их они начали были церкви Божие кривды чынити и новины уводити, у людей его подводы брали и самых людей у проводники и давали под пословъ и под гонцовъ его млсти и теж под своих слугъ, коли до его млсти шлючы, або инде где, а к тому людемъ его тым, которые ся торгомъ обыходятъ, по своимъ местам торговати не давали, а того здавна не бывало и в томъ его млсти влдку правого знашолъ и в тых людех его

под пословъ и гоньцовъ его млсти. сухимъ путьем и водою, и под слугъ их подвод брати не велелъ и тымъ людем его по тымъ торгомъ их торговати заборонять не казал, на штож его млсти и лист свой судовый ему дал, который же листъ его млсти онъ перед нами въказывалъ и бил нам чоломъ, абыхмо и мы ему на то дали нашъ листъ и то потвердили церкви Божей и нашымъ листомъ на вечность, какъ же и панъ Виленский Гетманъ нашъ найвышъшый староста Луцкий Браславъский, Вѣницкий маршалокъ Волыньское земли, князь Костентинъ Ивановичъ Острожский о томъ нас за нимъ жадалъ, ино мы вглянувъши в листъ судовый брата нашого Александра короля его млсти, на жаданье князя Костентина его млсти, з особливое ласки нашое гдрское и на чоломъ битье вдчно то есмо вчынили, и на то дали есмо ему сес нашъ листъ и потвержаемъ то церкви Божей тым то нашимъ листомъ вечно и на веки непорушно, вжо тые люди церковные под пословъ и под гонцовъ нашых и под княжых слугъ, сухимъ путьемъ и водою, подводъ давати не мають, а тые люди его, которие ся торгомъ обыходять в месте Пиньскомъ и по иньшым местамъ въ его парафии, мають добровольно торговати и никоторых платовъ на князя и на место давати не мають, нижли коли мы гдръ которие платы положимъ на место для потребы нашое земъское, они тые платы на нас посполъ з местомъ мают давати, водле того листу судового брата нашого Александра короля и великого князя его млсти, а на твердост того и печать нашу казали есмо привесити к сему нашому листу. При томъ были князь Ян бискупъ Виленьский, князь Павелъ бискупъ Луцкий и Берестейский, панъ Виленьский гетманъ нашъ навышъший, староста Луцкий, Браславъский, Вѣницкий маршалокъ Волынское земли, князь Костантинъ Ивановичъ Острожский, воевода Троцкий державца Мозырский пан Альбрахтъ Мартиновичъ Кгаштовтовича, панъ Троцкий староста Жомоитский панъ Станиславъ Яновичъ, маршалокъ земъский староста Дорогицкий и Слонимъский панъ Ян Миколаевичъ Радивиловича и инъшые панове рады. Писан на вальномъ сойме у Городне лета Божего тисеча пятьсотъ двадцать второго, мца Февраля двадцатого дня, индикта десятого. У того привилею, на паркгамене писаного, печать привесистая и подпись руки власное короля его млсти Жыкгимонта, Латиньскимъ письмомъ, тыми словы: Sigismundus Rex и ку тому подпись руки писарское по руску: Богушъ маршалокъ и писар. А такъ мы гдръ того привилью продка нашого короля его млсти Жыкгимонта передъ нами гдремъ покладаного и в сесь нашъ листъ уписаного огледавъши и то все, што в немъ естъ описано, ку ведомости нашой припустивъшы, а видечи быть слушный и ни в чомъ ненарушный, во всемъ его при моцы зоставуемъ и сим листом привильемъ нашим на вечность потвержаемъ. Мають вси поданые владычества Пинского от даванья подвод под послы, под гонцы нашы гдрские и теж под слуги князские Паньские и старостиньские вольными быти, такъ же мещане Пиньские владычеству Пинскому належачые и выныпих местехъ, которые се торгомъ бавять, мають добровольне торговати, а от того на старость и мещанъ Пиньскихъ торгового и ниякихъ платовъ давати и отъ того вольными быти мають вечными часы, на што и сесь листъ, с подъписомъ руки нашое гдрское и под печатью нашою привесистою, епископу Пиньскому и Туровъскому велебному Кирияу Терлецкому выдати есмо велели. Писанъ у Варшаве на сейме вальномъ, лета Божого нароженья тисеча пятьсотъ осмъдесятъ пятого, мца Февраля двадъцать пятого дня. У того листу печать привесистая на шнуре едвабномъ пстромъ, а подписы рукъ тыми словы: Stephanus Rex. Левъ Санега подканъцлерий великого князства Литовъского. Мы теды Владиславъ четвертый король Польский до прозбы таковое, именемъ в Бозе велебного отца епскпа нашого Пиньского и Туровского поменоного до нас внесеное, ласкаве се склонивъши, тотъ листъ повагою нашою королевъскою во всих пунктах и параграфах, в немъ описаных, ствержаемъ и умоцняемъ и при вечной моцы зоставуемъ и на тосмы дали сесь привилей нашъ с подписомъ рукп нашое гдрское и с печатью великого князства Литовъского. Писанъ в Вилню дня девятого мца Июля, лета Божого нароженья тисеча шестьсотъ трыдцать третего,

панованья королевъствъ нашых Польского и Шведского первшого року. Vladislaus Rex. Confirmacia przywileiow dawnych na wyzwolenie poddanych władyctwa Pinskiego od dawania podwod. Марциян Тризна писар m. p.

(См. № 446 Описанія).

№ 29.—1633. Іюля 18.

Грамота короля Владислава IV, подтверждающая фундушовую запись кн. Ѳеодора Ярославича Пинской Николаевской церкви.

Владиславъ четвертый, млстью Божю корол Польский, великий князь Литовъский, Руский, Пруский, Жомоитский, Мазовецкий, Инъфлянтъский а Шведъский, Кгодский, Ваньдальский дедичъный король, обраный великий цар Московский.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашымъ, кому бы о томъ ведати належало. Покладаный был перед нами листъ фундушъ на паръкгамене писаный, автенътичный, нижей выражоный, целый зупелный и ни в чомъ не подейзраный князя Федора Івановича Ярославича и княгини его Олены Семеновны, под датою в Пиньску, в лето по семой тисечи девятогонадцать году индикта чотырънадцатого, мца Июня пятого дня. И донесена намъ естъ прозба презъ пановъ рад и врадъниковъ нашых, на тотъ час при нас будучых, именемъ в Бозе велебнаго отца Рафаила Коръсака епископа Пиньского и Туровъского, сослужителя митрополии Киевъское, абысмо оный для лепшое твердости вписати казали, который такъ се в собе маеть: Я князь Федоръ Івановичъ Ярославичъ со княгинею своею Оленою Семеновъною, чынимъ знакомито симъ нашымъ листомъ, кому будеть потребъ того видети, альбо чтучы слышати, Іжъ есмо надали вечне и на веки не порушне, на церковъ стого Чудотворъца Николу в Пинску, к дворищу церковному Заньковъскому Прикладъпицкому островокъ увес Ховъмичовъ Пристани, не подалеку села нашого Кужеличъ за рекою Пиною, проробивъши на немъ для знаку и поселеныя людей на церковъ чотыре нивы, а тотъ островъ маеть свещевъникъ Никольский Пиньский и з людьми своими, которые посадить на томъ остърове, вечне ужывати и розчыняти поля и сеножати по реку Пину, а по речку Млинище и зо млынъкомъ нашымъ и его собе ужывати и поправовати маеть, и коло обеюхъ речокъ сыножати косити, и в тых реках рыбу ловити и уюны маеть, а иж свещенъникъ Никольский двор церковный звечистый, который маеть подле церкви стого Николы в Пиньску, озле двора Коптя, в поперекъ земъли сажень тринадесятъ, а у должъ до рова сажень шеснадесятъ, тое вечне и не порушне такъже уживати маеть, а в селе Черънеевичах две дворища боярину нашому Венедикту Фуровичу, а Никольскому третее з человекомъ и причинъки посполито кгрунту земли причыняти мають: Фуръсовичу две доли, а третя Никольскому, а кгрунту земъли Никольскому под местомъ Пиньскимъ край Берестейское дороги от Везовни до Лешной, аж долиною по Глубокую Лозу до дороги Гоховъское, в бору шесть нивъ великих а две малых церковъныхъ посполито з Михайловъскимъ Никольский уживати маеть, а бору и кустовья не рушыти. Попасы всему месту Пиньскому. А иж есмо преже сего дали боярину нашому Данилу Иртищу село Полькотичи и Достоевъ і част свою межи тыми селы половицу острова Кротова . . . . . в которомъ острове з веку мелъ свещеньникъ Никольский Пиньский, другую половину теж и з знаменемъ, которого Кротова маеть Никольский и з Даниломъ Иртищемъ и з счадки его . . . . . ужывати, що есмо и в листе привилею Иртищу от нас даном, тотъ Кротовъ поменили попу, а где бы дерево бортъное за бчолами выгибло, ино маеть собе тотъ Кротовъ земълю з Иртищемъ на полы поделити и робити на поле, и вечне ни от кого непорушъне ужывати у во всих трохъ кутахъ. І над то дали есмо все тое верху мененое на церковъ стого Николу в Пиньску вечне и непорушъне на веки вечные. До которого сего листа нашого и печати есмо свои привесили и руку свою власную я князь Федоръ подписалъ. Писанъ у Пиньску в лето по семой тисечы девятогонадцать году, индикта чотырънадцатого, мца Июня пятого дня. У того листу печати завесистые на шнурах едвабных

[illegible] był w małżenstwie. połowicą. to [illegible] ma bydź karan. Towarzysz [illegible] gdyby wiedział o takim wy[illegible] by. trzema funty wosku ma [illegible] *Siodmnasty.* Młodszy brat gdy przy[illegible] służyć tak w cechu iako w [illegible] święte na mszach, a ie li by [illegible] Ewangeliey swiecę zapalić, grosz [illegible] a przez wszystkę mszą dwa grosza [illegible] brate.skiey powinien dać. Te[illegible] będzie z drugim. przed nim bę[illegible] bratu doł wykopać, mary. odzie[illegible] y insze potrzeby pod winą wzwysz [illegible] *Ośmnasty.* Nie maią bracia [illegible] przyimować roboty na arszyn, ani na [illegible] łokieć. tylko na krotki y na tenże łokieć [illegible] oddawać, pod winą puł kamienia wosku y [illegible] piwa braciey. ktory by był prze wiadczony. *Dziewiętnasty.* Aby żaden przed drugim nie wa[illegible] się zabiegać roboty. a do siebie obracać. albo drugiego zganić a sobie s . . . . . yć także ani czeladzi odmawiać ieden drugiemu. pod winą puł kamienia wosku. gdyby był przeświadczony. *Dwudziesty.* Wszyscy pod iedną ceną powinni roboty [illegible] y pobożnie, oprocz ktory by legumina so[illegible] wymowił. temu wolno iako mogąc stargować. *Dwudziesty pierwszy.* Żadnemu bądź by się mi[illegible] bądź towarzyszem mianował, także y bia[illegible] tak w mieście, iako y koło miasta [illegible] wszyrz y wzdłusz nie wolno będźie tego [illegible] ktory by nie wdał się do cechu [illegible] zastano, wolno będzie cecho[illegible] z naczyniem do robienia tego [illegible] zabrać, do czego maią im [illegible] pod ktorych by władzą [illegible] wyiąwszy domy szlacheckie y [illegible] wolne. ktorzy by tego na swą [illegible] chcieli. *Dwudziesty wtory.* [illegible] przywędruie, powinien naprzod u [illegible] na robocie sieść, zas u młod[illegible] mistrzow stołecznych, a u młod[illegible] *Dwudziesty trzeci.* Cze[illegible] iedno od stołu zwyczaiem [illegible] *Dwudziesty czwarty.* Czeladnik od[illegible] ma wziąć odpuszczenie. [illegible] niedorobiwszy postawu [illegible] takowy ma bydź [illegible] braterskiey groszy dwu-

nastą. *Dwudziesty piąty.* Ktory by towarzysz z poranku do nieszporu w dzień poniedziałkowy nie robił. winy powinien odłożyć do skrzynki braterskiey groszy trzy. *Dwudziesty szosty.* Towarzysz, ktory by bez pozwolenia mistrzowskiego z warsztatu odszedł precz. a potym by się wrocić chciał, może mieć czas poki czwierć roku nie wynidzie y dać wywod o sobie przystoyny, a gdzieby się słusznie nie wywiodł, ma bydź karany według uznania braterskiego. *Dwudziesty siodmy.* Ktory by towarzysz w domu mistrza swego albo w gospodzie nieucciwie się zachował, bądź potrzezwiu, bądz po piianu co niewstydliwie poczynał, albo się zapił asz do womitu, także ktory by potaiemnie, nie popłaciwszy co powinien albo z gospodynią, albo komu by co należało nie postanowiwszy odszedł, za każdy występek złotym pieniężney winy ma bydź karan do skrzynki braterskiey. *Dwudziesty osmy.* Chłopiec gdy się iedna na naukę na trzy lata, ma dać groszy piętnaście y ma się wysługować w rzemiesle trzy lata ucząc się, a iesli by w rok, bądź we dwa. bądz w trzecim roku, niewypełniwszy lat, upornie od mistrza odszedł y nie wrociłby się w miesiąc w kilka dni, takowy lata swoie y rzemiesło traci; a iesliby się potym udał w rzemiesło, drugie, trzy lata ma się uczyć, wszakże mistrz iego przes one lata powinien go będzie podług możności prziodziewać, to iest kamizelką albo sukienką, koszule, ubranie, trzewiki. fartuch, czapkę, aby nago nie chodził. *Dwudziesty dziewiąty.* Tenże uc eń gdy będzie chciał bydź wyzwolony przy wysciu roku trzeciego, powinien będzie list urodzenia swego według koscioła powszechnego rzymskiego pokazać, inaczey wyzwolony bydź nie może; a gdy towarzyszem zostanie, powinien dać do czeladzi groszy cztyry, a do cechu ieden. *Trzidztesty:* Mistrz tego rzemiesła gdyby zubożał a chciał za towarzysz robić, powinien także dać do cechu grosz ieden. a do czeladzi groszy cztyry. *Trzidziesty pierwszy.* Chłopiec kiedy się iusz wyzwoli, tedy powinien wędrować rok, a iesli by tu chciał magistrem bydź nie wędrowawszy, tedy powinien kope dać do skrzynki za wędrowkę.

Ego igitur articulis diligenter reuisis et perpensis, cum nihil nisi ordinem alibi etiam usu receptum quo singuli intra officij me-

tas contineantur, praescriptum esse perspicerem, praefatam ordinationem in omnibus eius punctis, clausulis, articulis et conditionibus approbo, confirmo et ratifico, decernendo eum ipsam ordinationem et eius contenta debitum robur suum obtinere debere. Juribus dominii mei et successorum meorum saluis manentibus. In cuius rei fidem praesentes manu propria subscripsi et sigillo meo muniri mandaui. Actum Zamosci die 17 mensis Ianuarii A. D. 1641. Catarzyna Zamoyska z Ostroga. Tesz y ja potwierdzam we. Zwierzyncu 25 Iullij 1654. Zamoysky podstoli.

См. № 453 Описанія.

№ 31.—1642. Января 24.

Грамота Екатерины Замойской, утверждающая правила Томашовскаго цеха слесарей, кузнецовъ, пушкарей и т. п.

Katharzyna z Ostroga Zamoyska, hrabina na Tarnowie, kanclerzyna wielka koronna, Knyszynska, Sokalska etc. staroscina. Wszem w obec y każdemu z osobna komu to wiedzieć będzie należało, ossobliwie iednak dziedzicom y następcom moim Tomaszowskim oznaymuie. Ukazany mi iest list papirowy imieniem slosarzów, kowalów, kotlarzów, miecznikow y innych do tegoż cechu należących mieszczan moich Tomaszowskich, polskim ięzykiem pisany, pewne artykuły porządku cechu ich przes urząd mieyski Tomaszowski aprobowane y od tychże cechowych zdawna w używaniu będące, zwyczaiem inszych miast koronnych przyięte w sobie zamykaiący, pieczę ią tegoż urzędu mieyskiego Tomaszowskiego zapieczętowany, cały y wszelakiego podeyrzenia próżny, ktury abym władzą moią panską utwierdziła y umocniła, prożba iest do mnie wniesiona. A tego listu takie słowa są. W Imie Panskie Amen. Ku chwale Boga Wszechmogącego y swiętych iego, ku wieczney pamięci rzeczy dla pomnożenia cnoty y rządów przystoynych artykuły rzemiosł do tego cechu należących, zwłasz za rzemiosł slosarskiego, kowalskiego, kotlarskiego, miecznicznego, złotniczego, rymarskiego, zegarmistrzówskiego, iglarskiego, błonarskiego, nożowniczego y inszych ku wiecznemu zachowaniu postanowione. A naprzód. Towarzysz tu przy mieście robiący bądź też mistrz, ktury by z inszego miasta przybył rzemiosł zwyż opisanych, ktury by za mistrza chciał rzemiosło swoie robić, ma naprzód mieyskie przyiąć, a potym się wdać do cechu, a tam opowiedzianego dać groszy dwanaście, które maią należeć cechmistrzóm; tamże ma żądać o posrzódek między bracią y pokazanie sztuki, którey póki by nie dosyć uczynił, nie ma bydź za mistrza przyięty. A towarzysz, który nowo przywędruie, nie ma bydź do tego przypuszczony, ażby niedziel dwanaście u mistrza w tym mieście przerobił. Sztuki tych rzemiosł. Sztuka slosarska, na zamecznictwo: zamek sklepiony urobić, ze trzema ryglami y ze dwiema klamkami, z antryglem, dyla ingrychtowa o dwadzieścia ref y czterech, na każdey refie gałka okrągła około, przes wszystko klucz ma otwierać y rygle y klamki podnosić, studel przedni y z czubem dla antrygla z iednei sztuki wyfasowany, tak ryglom tak klamkom y listwy maią bydź u tegoż studla wykowane po krajach blachy, a zamek z skrzyniami o czterech folach z glowami sledziowemi; dyla ma bydź o trzech gwiazdach w srzedniej resaybie sześć ref krzyżowych, a w kraynych po cztery, k temu kłotka na cztery granie, nie lutowana, o trzech ryglach, a ingrycht szayref. Sztuka na ostrożnictwo. Ostrogi rostruchurskie, drugie kapłanskie z kapicami, trzecie woznicze. Sztuka na pograyczarstwo. Wędzidło swieciste, drugie goncze, strzemiona wołoskie zawarzane. Sztuka na puszkarstwo. Naprzód ma sam rurę na siedm piędzi ukować y wywiercieć, aby plan nie było, y wygwintować, k temu zamek urobić o pułtoru walcu y osadzić koscią, co by w robocie przygany nie było. Takze też zegarmistrze maią sztukę robić. Zegarmistrz ma robić zegar na cztery granie, a cały zegar ma bydź y pulzegarze y kwadransy y minuty ma ukazować ma bydź w nim excitarz biiący, a gdy takową sztukę postawi, wolno będzie mu slosarską chować wszelaka. Sztuka miecznicza ma bydź mieczo czterech fałdach urobiony, a sam go kować ma y wytoczyć zaartować przy mistrzach y wyprawić iako przynależy, co by w nim płany nie było. Angiel ma bydź polerowany, co by się w nim przeyrzał, głowica ma bydź siekana w karpiową łuskę, na drugiey stronie ma bydź siekany herb mieyski, w rękoiésci ma bydź cztery a dwadzieścia

чирвоных две, а подпис руки рускимъ писмомъ тыми словы: Я самъ князь Федоръ Івановичъ Ярославичъ власною рукою своею сие подписалъ. Мы теды Владиславъ четвертый король Польский и великий князь Литовъский до прозбы таковое, именемъ в Бозе велебного отца епископа нашого Пиньского и Туровского помененого, до нас внесеное, ласкаве се склонивъшы, тотъ лист фунъдушъ моцью и повагою нашою королевъскою во всих пунъктах, параграфах, клявзулях ствержаемъ, умоцъняемъ и при вечной моцы зоставуемъ, и помененую церковъ стого Николы в месте и в ринъку Пинскомъ стоячую, зо всими добрами здавна и тепер до нее належачыми, велебному отцу епископу теперешнему Пиньскому и Туровъскому и наступником его епископомъ Пинскимъ, въ единости з стым костеломъ римъскимъ будучым, до епскопии Пинское прилучывши, даемо, такъ, же он самъ епископъ Пинский теперешний и по нем будучые о отправованье набоженьства в церкви стого Николы помененой стараючысе, без жадное перешкоды всих а всих добръ зажывати и на свой власный церковъный пожытокъ оные оборочати масть вечне и не порушъне. И на тосмы дали сес привилей нашъ, с подписомъ руки нашое гдрское и с печатью великого князства Литовъского. Писанъ в Вильне, дня осмънадцотого мца Июля, лета от нароженья Сна Божого тисеча шестсоть трыдцать третего, панованья королевствъ нашыхъ Польского первшого, а Шведского второго року. Vładisłaus Rex. Confirmacia fundacy kniazia Feodora Jwanowicża na cerkiew swiętego Mikołaia w Pinsku. Marcian Tryzna referendarz y pisarz W-o X-a Lto Mp.

(См. № 447 Описанія).

№ 30.—1641. Января 17.

Грамота Екатерины Замойской, утверждающая уставъ Томашовскаго ткацкаго цеха.

Cathaerina Zamoiska Ducissa Ostrogiensis com. in Tarnov et Jarosław, cancel. mag. Polon. gener. Cracovien. Kniszynen. Sokalien. etc. etc. capitanea.

Significo praesentibus hisce literis quorum interest uniuersis et singulis, oblatas mihi fuisse literas pargamineas nomine textorum telae, ciuium meorum Thomaszouiensium, Polonico idiomate scriptas, articulos certos contubernii illius in se continentes, supplicatumque ut ea: authoritate mea confirmarem, approbarem et ratificarem, earum porro literarum tenor sequitur talis.

W Jmie Panskie Amen.

Artykuły porządkow cechowych rzemiosła płociennego, miasta Thomaszowa, z porządkow miast y cechow rzemiosła tegosz wypisane w taki sposob. *Pierwszy.* Ktory by chciał wdać do cechu tego, ma bydz wiary katolickiey rzymskiey, do tego ma bydz wyuczony y porządnie wyzwolony w tym rzemiesle y ma się stawić starszym w schadzce, a tam list swiadeczny dobrego urodzenia y ucciwego zachowania swego okazać, zaczym ma starszych mistrzow o przyczynę do rady mieyskiey, żeby był przypuszczony y przyięty do prawa y wolności mieyskich, gdzie gdy przypuszczony będzie, tedy tesz do cechu y robienia rzemiosła przypuszczony bydz ma. *Wtory.* Odprawiwszy mieyskie prawo ma się stawić do cechu, gdy mu starszy czas naznacza; naprzod ma dać do skrzynki braterskiey groszy dwanascie, potym za magisterią do cechu wosku pułkamienia y złotych pięć monety liczby polskiey y pułhak, albo muszkiet porządny y rynsztukiem, a to wszystko ma wypłacić do roku y szesci niedziel. Powinien tesz collatią sprawić dla braciey y siostr według przemożenia, zwyczaiem inszych tego rzemiesła porządkow. Masłek zaś tego rzemiosła, oycowie przymuiąc cech, połowice tego wszystkiego odprawować powinien; także tesz y ten, któryby wdowę lub pannę tegosz rzemiesła, sam tesz tego będąc, poiął. *Trzeci.* Bracia cechu tegosz w pierwszą niedzielę po electiey urzędu mieyskiego maią mieć schadzkę swoię, w którey schadzce obiorą sobie s posrzodku na cechmistrzowstwo czterech braciey, z których urząd Radziecki iednego starszym, któryby miał osiadłość w miescie, to iest w dziedzincu własną, u którego ma bydz skrzynka braterska z przywileiem, regestrami y inszym zbiorem braterskim; drugiego młodszym, przy którym klucz od tey skrzinki bydz ma; ci potwierdzeni przisięgę powinni oddać będą panom raycom sposobem inszych cechow. *Czwarty.* Wdowa pozostała tegosz

ktory by nie był w małżenstwie, połowicą, to iest kamień wosku ma bydź karan. Towarzysz albo y takiey robiąc gdyby wiedział o takim występku, a zamilczał by, trzema funty wosku ma bydź karan. *Siedmnasty.* Młodszy brat gdy przymie cech, ma służyć tak w cechu iako w kościele we dni święte na mszach, a ie li by omieszkał do Ewangeliey swiecę zapalić, grosz ieden winy, a przes wszystkę mszą dwa grosza winy do skrzynki braterskiey powinien dać. Tegosz powinność będzie z drugim, przed nim będącym, zmarłemu bratu doł wykopać, mary, odziewadło, swiece y insze potrzeby pod winą wzwyscz opisaną nagotować. *Ośmnasty.* Nie maią bracia tego cechu przyimować roboty na arszyn, ani na ruski łokieć, tylko na krotki y na tenże łokieć robotę oddawać, pod winą puł kamienia wosku y achtel piwa braciey, ktory by był przewiadczony. *Dziewiętnasty.* Aby żaden przed drugim nie ważył się zabiegać roboty, a do siebie obracać, albo drugiego zganić a sobie s . . . . . yć także ani czeladzi odmawiać ieden drugiemu, pod winą puł kamienia wosku, gdyby był przeświadczony. *Dwudziesty.* Wszyscy pod iedną ceną powinni roboty robić y pobożnie, oprocz ktory by legumina sobie wymowił, temu wolno iako mogąc stargować. *Dwudziesty pierwszy.* Żadnemu bądź by się mistrzem, bądź towarzyszem mianował, także y białym głowom tak w mieście, iako y koło miasta na milę wszyrz y wzdłusz nie wolno będzie tego rzemiesła robić, ktory by nie wdał się do cechu tego, a gdzieby go zastano, wolno będzie cechowym z płotnem, z naczyniem do robienia tego rzemiosła należącym zabrać, do czego maią im dać pomocy urzędnicy, pod ktorych by władzą takowy się nalazł, wyiąwszy domy szlacheckie y woytowstwa sobie wolne, ktorzy by tego na swą potrzebę zażywać chcieli. *Dwudziesty wtory.* Czeladnik gdy przywędruie, powinien naprzod u cechmistrza starszego na robocie sieść, zas u młodszego, a potym u mistrzow stołecznych, a u młodszych na samym ostatku. *Dwudziesty trzeci.* Czeladź nie powinna robić, iedno od stołu zwyczaiem starożytnym. *Dwudziesty czwarty.* Czeladnik odprawuiąc się od mistrza ma wziąć odpuszczenie, a iesli by z roboty zszedł niedorobiwszy postawu do inszego mistrza na robotę, takowy ma bydź karan winą do skrzynki braterskiey groszy dwunastą. *Dwudziesty piąty.* Ktory by towarzysz z poranku do nieszporu w dzień poniedziałkowy nie robił, winy powinien odłożyć do skrzynki braterskiey groszy trzy. *Dwudziesty szosty.* Towarzysz, ktory by bez pozwolenia mistrzowskiego z warsztatu odszedł precz, a potym by się wrocić chciał, może mieć czas poki czwierć roku nie wynidzie y dać wywod o sobie przystoyny, a gdzieby się słusznie nie wywiodł, ma bydź karany według uznania braterskiego. *Dwudziesty siodmy.* Ktory by towarzysz w domu mistrza swego albo w gospodzie nieuczciwie się zachował, bądź potrzezwiu, bądz po piianu co niewstydliwie poczynał, albo się zapił asz do womitu, także ktory by potaiemnie, nie popłaciwszy co powinien albo z gospodynią, albo komu by co należało nie postanowiwszy odszedł, za każdy występek złotym pieniężney winy ma bydź karan do skrzynki braterskiey. *Dwudziesty osmy.* Chłopiec gdy się iedna na naukę na trzy lata, ma dać groszy piętnaście y ma się wysługować w rzemiesle trzy lata ucząc się, a iesli by w rok, bądź we dwa, bądz w trzecim roku, niewypełniwszy lat, upornie od mistrza odszedł y nie wrociłby się w miesiąc w kilka dni, takowy lata swoie y rzemiesło traci; a iesliby się potym udał w rzemiesło, drugie, trzy lata ma się uczyć, wszakże mistrz iego przes one lata powinien go będzie podług możności prziodziewać, to iest kamizelką albo sukienką, koszule, ubranie, trzewiki, fartuch, czapkę, aby nago nie chodził. *Dwudziesty dziewiąty.* Tenże uczeń gdy będzie chciał bydź wyzwolony przy wysciu roku trzeciego, powinien będzie list urodzenia swego według kościoła powszechnego rzymskiego pokazać, inaczey wyzwolony bydź nie może; a gdy towarzyszem zostanie, powinien dać do czeladzi groszy cztyry, a do cechu ieden. *Trzidztesty:* Mistrz tego rzemiesła gdyby zubożał a chciał za towarzysz robić, powinien także dać do cechu grosz ieden, a do czeladzi groszy cztyry. *Trzidziesty pierwszy.* Chłopiec kiedy się iusz wyzwoli, tedy powinien wędrować rok, a iesli by tu chciał magistrem bydź nie wędrowawszy, tedy powinien kope dać do skrzynki za wędrowkę.

Ego igitur articulis diligenter reuisis et perpensis, cum nihil nisi ordinem alibi etiam usu receptum quo singuli intra officij me-

raycom, a do skrzynki braterskiey groszy sześć na funt wosku. Nie ma też bydz obrany czechmistrzem, ktory by nie odprawił powinnosci cechowey, to iest wdawnego, sztuk, wysługi, ani ten ktory by na sobie miał notam infamiae, także nieosiadły, zwłaszcza starszy czechmistrz. Przy pierwszey schadzce po electiey cechmistrze przeszli powinni braciey licbę uczynić z dochodow dorocznych, ktore marnie aby nie bely obracane y owszem przymnażane bydz maią. Te schadzki miewać co cztery niedziele z czeladzią swą w cechu będą, przy ktorey bracia po groszu, towarzysze ich po szelągu do skrzynki na cechowe potrzeby powinni będą dawać. W sprawach urzędu radzieckiego, ileby tego potrzeba była. także y w cechowey, powinni cechę obesłać zawżdy, pod winą gdy sprawa urzędowa groszy dwanascie temuż urzędowi przepadaią, a co cechowey groszy dwa do skrzynki; tąż winą ma bydz karan brat, ktory by na takowe obesłanie nie stanął, a ktory by doma nie był ma się przes czeladz domową czechmistrzowi opowiedziec, a inaczey winę przepada; a czechmistrz każdy gdy odieżdża powinien na swe mieysce z braciey starszey innego zostawić, ktorego też wszyscy słuchać powinni pod winami tu opisanemi. Jesliby brat ktory na swą potrzebę chciał dać cechę obesłać w powszedni dzień, od tego powinien dać cechmistrzom groszy cztery. a w swięto dwa; obcy ma dwoiako płacić. A ktoby cechę zatrzymał. przepada tak wiele, iako sprawa waży o ktorą idzie, a ktoby ią odmienił, to iest gdy idzie pod radziecką winą, a powiedział pod braterską, groszy dwa przepada, a ktoby ią zgubił, powinien inszą dac urobic y winę na funt wosku do skrzynki zapłacić; tąż winą karany bydz ma ktory by klucz cechowy zgubił. Przy ktorych schadzkach ucciwie, z odkrytą głową maią siedzieć, bes żadney broni. Tamże młodsze mistrze do poyrzodku swego przyimować ucznie na naukę rzemiosła, iednak wyuczone wyzwalać, przemianki ucciwe dawać. występne według występku karać y win w przywileiu opisanych y wynalasku braterskiego. Tamże ze złego dobrego, z niesprawnego sprawnego, za karaniem, uczynić maią, a iesliby kto na kogo skarżył, pod winą puł funta wosku powinni stac spor wiodący. A ktoby od ktorey kolwiek wstał poki skrzynka na stole, a mieysca nie zasadził, iesli cechmistrz, grosz ieden, a inszy puł grosza przepada. A iesliby im było co od urzędu radzieckiego poruczono, o tym z pilnoscią radzić maią. Także w rzeczach cechowych rozsądek y rząd czynić co by do służby Bożey y do chędostwa, także na obrone miasta, na zachowanie praw swych pożyteczno było, na każde suchedni maią odprawować żałomsze za zmarłą bracią y siostry y czeladkę, do czego maią się starać, aby zawzdy odziewadła, swiece y insze potrzeby ochędożne mieli, przy ktorych mszach z małżonkami, towarzyszami bydz maią, y powinni ofiarę przystoynie odprawić, a ktoby nie był, takowy brat przepada groszy dwa do skrzynki, a towarzysz grosz. Takąż winą karany ma bydz kto by na pogrzebie nie był. A iesliby komu obcemu pogrzeb z apparamenty odprawowali, ile kroć by się to trafiło, maią brać po groszy dwanascie. Przed swiętem Bożego ciała swiece robic kożdego roku będą, z ktoremi przes oktawe Bożego ciała na kożdey processiey służyć będą. A kto by z braciey omieszkał ktorey processiey, za kożdem razem przepada grosz ieden, czego młodszy doglądać ma, pod takąż wina. A ktory by swiecę złamał winien funt wosku. Także przed swiętem Bożego Ciała powinni młodsi oręże chędożyć, drugi raz przed electią y kiedy tego potrzeba z rozkazania urzędowego będzie, z ktorą armatą bracia w processiach Bożego ciała wielkich, także przy przenoszeniu skrzynki y czasu rozkazania urzędowego służyć będą, pod winą urzędową złotych dwu. Partacza, ktory by tu cechu nie trzymał, a chciałby tu rzemiosło robić, albo temu rzemiosłu przeszkadzać tak tu w miescie, iako y w około miasta na milę w panstwie Jeimci pana dziedzicznego, wolno będzie takowego zabrać z robotą do cechu, także tego, ktory by pierwszy robotę temu rzemiosłu należącą chciał poiedynkiem przedawać, albo się ważył piecze robić, takowego z pomocą y pozwoleniem urzędowym y starszych tego mieysca, gdzie by się to działo, zabrawszy według baczenia swego karać będą. A iesliby się y drugi raz tego ważył, za kożdym razem takiem robota przystoynie zabrana do szpytala przepada. A ten ktoby takiego partacza przechowywał, albo mu pomocy dawał, albo go bronił, przepada grzywien dwie, połowica urzędowi radzieckiemu. a połowica do skrzynki cechowey; do czego w

okienek, ma bydz wiązana drotem przes one okienka białłym y żołtem w rycerski węzel, krzysz ma bydz mosiądzem nabiiany, pochwa ma bydz dwiema niciami szyta iedwabiem, o dwu szwach y ma bydz taka urobiona, yż gdy ią obwinie około ręki y zaś ią odwinie, ma prosto stanąć bes naruszenia żadnego, a ma bydz taka, gdy położy miecz na stole z pochwami, aby wyimuiąc żelazo nie pomykały się za nim namniey pochwy. Taszka ma bydz urobiona do tego miecza ywc troie oblamowana około kraiów skórą czerwoną, żółtą y zieloną. Sztuka kowalska tym sposobem ma bydz robiona: dwie siekierze, iedna stalmaska, druga kołodzieyska; stalmaska ma bydz z iedney sztuki żelaza, bes szrubla, na obie stronie fałd maiąca; kołodzieyska z iedney sztuki żelaza y oxa w obie poszesci szyn, podkowa ma bydz wygrzana z dziesiąci szyn, a ma bydz dwiema hycoma stoczona. Kotlarze miasto sztuki dawaią złotych tszydziesci, także też y inszych rzemiosł do tego cechu należących, iako się w nich zachowuie, maią bydz robione, albo opłacane. Do kturych sztuk odprawowania maią bydz przydani dway mistrzowie według rzemiosła, kturych on robią y sztukę, wedle możnosci swoiey, podeymować będzie. Kolacyą też według zwiczaiu starodawnego sprawić będzie braciey, albo więc na mieysce kolacyey do skrzynki braterskiey złotych sześć odłożic powinien. Po tym pułhaków dwa dać, prochu pulchacznego cztery funty, na ratusz do schowania cechowego y szafunku wosku cztery ma oddać funty, a to ma wypłacić do roku y szesci niedziel, a po oddaniu sztuki maią mu pokazać postępki y powinnosci cechowe według przywileiu, a on też ma pokazać listy od urodzenia y wyzwolenia. Masłek rzemiosł pomienionych iésliby z tego cechu bądz wdowe bądz masłkowne poiął od wszytkiego ma bydz wołen, pułchak telko, dwa funty prochu, dwa funty wosku wdawanego połowica oddać y służbe odprawować będzie powinien; a iesliby zkąd inąd żone poiął, połowice przecie sztuki y wszystkiego ma odprawować y posługi zupełne iako insi. I iesliby ktury brat odiechał gdzie indziey na mieszkanie, tam rok y sześć niedziel mieszkaiąc nie odsełał by powinnosci cechowych, potym wruciwszy się chciał tu rzemiosło robić, powinien będzie znowu wszytkie postępki odprawować, iako mistrz nowy, oprocz sztuki. Młodszy brat posługi przystoyne tak cechowe, iako y koscielne odprawować powinien będzie porządkiem zwykłym dotąd, poki inszy młodszy nie nastąpi, pod winą, iaką bracia ustawią naysłuszneyszą. Na żałomszach kwartalnych, także ku doprowadzeniu ciała umarłego brata albo siostry do grobu, powinni wszyscy bydz, pod winą połfunta wosku, także na processiach przes octawe Bożego Ciała, pod winą grosza iednego ilekroć by nie był. Cechmistrze co rok obrani maią bydz y oddawać przysięgę przy urzędzie mieyskim wszyscy bracia bydz powinni, pod winą urzędową groszy piętnascie y cechową takową drugą, a urząd ma im potwierdzic starszego, ktury ma mieć osiadłość w miescie y u niego ma bydz skrzynka braterska. Po elekcyey przeszłey cechminstrze winni będą rachunek uczynić wszytkiey braciey z rządu swego. Do schadzki co cztery niedziele, a bes oręża, dla odprawowania spraw braterskich y porządkow przybywać będą powinni, pod winą grosza iednego y dawać po pułgroszku iednemu do skrzynki braterskiey. Także na każde suchedni będą składać się po groszu iednemu, a towarzysze po pułgroszku, przy schadzkach y sprawach gadek maią zaniechać niepotrzebnych, pod winą cechmistrzowska grosza iednego. A gdyby brat na brata tamże porwał słowem nsczypliwym, dwa funty wosku, a iesli na cechmistrza, pułkamienia wosku winy ma przepadać. Brat młodszy, kturykolwiek ma pilną potrzebę braterską albo urzędową, obesłany gdyby oproc głowney iakiey przyczyny z uporu swego nie przybył, winę popada funt wosku. Także ktury by cechę zatrzymał albo ią odmienił. Cechmistrz gdyby ktory do cechu omieszkał dwoiaką winą ma bydz karany, oproc głowney przyczyny. Przy tych schadzkach żadnych umow dla pożytkow swoich, a obciążenia pospolitego, bes pozwolenia urzędowego, niemaią czynić, pod srogą winą urzędową. Rożnosć też robot kowalskich y slosarskich ta ma bydz: kowal, ktory by siekierę niestaloną urobił, przepada winę funt wosku y siekierę znowu swym kosztem zrobić powinien. Ciż kowale nie maią pobielać, lutować, piłować pod winą kamienia wosku, nie maią też robić okowu do błon, ani okowu, ani zawias, ani zamkow do skrzyń, ani prętow zakowanych, ani przybiianych, iedno z kiełkami szmelczowano, czarno ani zawias podkładanych z kwia-

wolą y beneficium Je-m. pana dziedzicznego, komu by za przywileiem swoim mieszkać tu pozwolił. Do tego ma bydź w rzemiesle doskonale wyuczony y wyzwolony. dla czego wprzód powinien przerobić przy mieście u mistrza niedziel sześć z wochlonem, a iesliby niechciał przerobić dla iakiey słuszney przyczyny, ma odłożyć funt prochu do skrzynki. wprzód toż powinien brat z gotowymi warstatami z innego miasta tu się prowadzący, co się ma odprawować przy schadzce braterskiey. A iesliby niechciał czekać schadzki, ma żądać czechmistrza o cechę (co niema bydź nikomu broniono za iego nagrodą. iako wyżey). Przy którey braciey powinien żądać o przyięcie do cechu; tamże iesliby nie odrobił niedziel sześć, wprzód odłożyć powinien, potym dać wstępnego czechmistrzom groszy piętnaście, pisarzowi groszy dwa, a ma się zaręczyć iako się wszędy dobrze zachował y wyuczył y iako ma wszytkiemu dosyć uczynić. co mu wedle tego przywileiu będzie nakazano, pod winą pułkamienia prochu. Przy tym mu bracia powinność maią przepowiedzieć, czemu on powinien dosyć czynić pod przepadkiem tegoż wstępnego, a powinność iego ta: Naprzód aby robił sztukę, ktorą mu bracia powinni przepowiedzieć y częścią gotową pokazać, przy którey robieniu maią z braciey dway alternatim poki iey nie urobi bydź, których on obiadem y piwem podeymować ma. Którey sztuce iesliby nie mogł sprostać dla iakiey ułomności. powinien za sztukę zapłacić złotych piętnaście do skrzynki. Do tego pułhak z krzosem dobry y prochu funtow dwa, także wosku chędogiego funtow dwa y kolacyą sprawić na bracią. czemu wszystkiemu powinien dosyć uczynić do roku y sześciu niedziel. Niż poczne robić, powinien dac wdawnego złotych pięć; potym od blisko przyszłey schadzki powinien sztukę począć robić y robić ią, aż iey dosyć uczyni, która ieżeli się braciey spodoba, takowy daley wdawnego nie ma płacić, telko na bracią kolacyą w pułroka sprawić powinien po oddaniu sztuk, a pułhak, wosk, proch, listy z zupełna oddać powinien. A ieżeli iey dosyć nie uczyni albo urobiona braciey się nie podoba, powinien od wstępnego w pułroka listy pokazać od wyuczenia rzemiosła y od ucciwego urodzenia, przy których powinien dać wdawnego drugą złotych pięć. Potym w drugie pułroka powinien oddać kolacyą, przy którey powinien oddać wstępnego złotych pięć y tak się ma w rok ze wszytkiego wypłacić. Czemu iesliby dosyć nie uczynił, ma łaski braterskiey zażywać o pomknienie czasu, którą łaskę iesliby bracia uczynili. daley temu niedziel sześć czasu odwłoczyć nie maią, a iesliby temu dosyć czynić nie chciał. ma mu bydź zabronione rzemiosło y przedawanie roboty. Sztuka tedy garncarska taka ma bydź: garniec na trzy piędzi wzwyż z iedney sztuki do kształtu; dunica na trzy piędzi wszerz, wzwysz na pułłokcia także do kształtu; dzban na trzy piędzi proc szyie wzwysz do kształtu; ktorą sztukę gdy bracia odbierać będą, maią w tym wiernie postępować nie za pochlebstwem ani za dary. Taż sztuka aby w święto nie była robiona pod winą pułkamienia wosku. Tąż winą karan ma bydź kożdy brat, który by robił w dni święte. także w niedziele; w wielką mszą żaden niema kramnic otwierać pod takąsz winą. Po kolaciey odprawieniu na pierwszey schadzce suchedniowey powinni będą nowemu mistrzowi y bratu przywiley przeczytać, potym maią mu decretem nakazać, aby nim wyidzie rok od wstępnego y sześć niedziel, pokazał listy tak od urodzenia, iako od wyuczenia rzemiesla pod utraceniem cechu; których iesliby niemogł mieć potym za iaką pewną przeszkodą, tedy będzie powinien do skrzynki braterskiey odkładać na kamień prochu. Za którą powinnością czasu pomknąć dotąd, ażby ona przeszkoda ustała y to takiemu, któryby był w rzemiesle biegłym tak do piecow iako y do garcow y miastu pożyteczny, które listy maią bydź godne z pieczęciami wyraznemi nie zmyslone. Gdyby się też tuteczny mistrzowicz postanowić chciał, ten choć by y inszego rzemiosła poiął żonę, takowy do cechu połowice telko powinien oddać, a wstępne zaplaci. A gdyby będąc mistrzowicem tutecznym tegoż cechu pannę albo wdowę, ktora ieszcze w porządku poiął, takowy telko wstępne, a kolaciey połowice powinien oddać, a posługa tak kościelna iako y cechowa iednaka kożdego. Wdowa która by została po mężu sierotą bes potomstwa, wolno iey rzemiosło robić y iatki używać do roku sześci niedziel, daley nic; y to tey, która się ucciwie rządzić będzie, bo inaczey wszytko traci. A która by z dziatkami została, wolno iey będzie rzemiesło robić do wychowania dziatek, a iesliby zamąż szła za tegoż rzemiesła rzemieslnika, a był by z

robocie wymyslać. iedno iako się w inszych mieściech zachowuie. Mistrz w nieucciwey sprawie obwiniony y przeswiadczony powinien rzemiosła zanie hać, ani czeladzi chować, ani chłopca uczyć mu godzi się do tąd, poki się sprawi. Sprawy cechowe maią bydz w milczeniu. oproc które by sie tknęły pana dziedzicznego, albo urzędu mieyskiego albo pospolitego dobra, te powinien każdy ziawić pod winami na takich opisanemi. Od spraw swoich appellacyą maią mieć wolną do urzędu radzieckiego, a ztąd y do wyszego, a przy appelluiącym dwa bracia będą posyłani, a appelluiący nie słusznie, ma przepadać winy radzieckiey groszy dwanascie, a cechowey groszy sześć y nakłady stronie; wszakże o rzeczy małe, gdy o kilka groszy, albo o poswarki idzie, niema bydz dopuszczona appellacya. Niema żaden z kazniey schodzić swowolnie pod winą czterech funtow wosku. Na mieyską potrzebę powinni dwu wyprawić, gdy przypadnie, z orężem przystoynym, albo iako potrzeba okaże, pod winą urzędową. W kupowaniu węgla albo inszey materiey niema ieden drugiemu przeszkadzać, albo którzy będą przytym powinni się onym kupnem dzielić, także węglarza do tlenia węgla odmówić, pod winą pułkamienia wosku. Puskarz, który rury y zamki nowe do rusnic robi, choć tez łoża koscią osadza, gdy się tego wyuczył, ma wolność czeladź slosarską chować. Szychterz zaś, który się telko uczył szychterstwa, też telko szychterstwo ma robić y czeladź tegoż rzemiosła, nie slosarską, chować. Pusznicy też nie maią robić okowu do szabel, pod winą pułkamienia wosku. Ja tedy Katharzyna z Ostroga Zamoiska hrabina na Tharnowie, kanclerzyna wielka koronna, Knyszynska, Sokalska etc. staroscina. W artykuły postanowienia pomienionego pilnie weyrzawszy, gdy, nic inszego telko rząd dobry, indziey także przyięty y w używaniu będący opisany bydź uznawam, bronić im tego nie rozumiałam, y owszem tę ich ordynacyą we wszytkich iey punktach, clausulach, artykułach y condyciach, ile prawu pospolitemu nie przeciwnych, mocą tego pisma utwierdzam y umacniam, stanowiąc, aby iako oną tak w niey zawieraiące się opisania wieczną y słuszną moc y wagę otrzymywały, na co dla większey wiary ręką się swą podpisuię y pieczęć przyłożyć kazałam. Dan w Zamosciu, dnia dwudziestego czwartego, miesiąca Stycznia, roku Panskiego tysiącznego szesesetnego czterdziestego wtórego. Katarzina Zamoiska z Ostroga.

(См. № 454 Описанія).

№ 32.—1642. Апрѣля 12.

Грамота Екатерины Замойской, утверждающая правила Томашовскаго гончарнаго цеха.

Katharzyna z Ostroga Zamoyska, hrabina na Tharnowie. kanclerzyna wielka koronna. Knyszynska, Sokalska etc. staroscina.

Wszem w obec y każdemu z ossobna, komu to wiedzieć będzie należało, oznaymuie. Ukazany mi iest list papirowy, imieniem garnczarzow mieszczan moich Tomaszowskich polskim ięzykiem pisany, artykuły pewne cechu ich w sobie zamykaiący, pieczęcią tegoż miasta zapieczętowany, cały. nienaruszony y wszelakiego podeyrzenia prożny. ktory abym władzą moią panską utwierdziła y umocniła, prozba iest do mnie wniesiona. a tego listu takie słowa są. W Imie Panskie Amen. Ku chwale Boga Wszechmogącego y swiętych iego. Artykuły porządnie zebrane z przywileiow miast głownych koronnych iako Lwowa. Przemysla etc. etc. wybrane rzemiosła garncarskiego. braciey y cechowi ich należące. Naprzod wybierać maią z posrzodku siebie starszych w pierwszą niedzielę po electiey mieyskiego urzędu. czechmistrzow z braciey nowo dwoch candidatow do tych, ktorzy byli roku przeszłego, a ci żeby byli professiey katholickiey rzymskiey, tych czasu pierwszey sessiey radzieckiey na ratusz przed ich urząd praesentować będą, z ktorych rada miasta sposobnieyszych na urząd dwoch potwierdzić według zdania swego maią y starszego naznaczyć, u ktorego skrzynka y inne obrzędy cechowe bydz maią, a ten żeby w miescie swe mieszkanie miał, a młodszemu czechmistrzowi ma bydz oddany klucz od skrzynki, w ktorey przywiley y skarb swoy chowaią. Ciż powinni przy urzędzie radzieckim przysięgę według zwyczaiu y prawa maydeburskiego uczynić, przy ktorey powinni bydz bracia cechu tego wszyscy, pod winą groszy dwunastu panom

będących prozba, abyśmy te przywileia wyżey mianowane we wszystkich opisanych w nich punctach mocą y powagą naszą królewską stwierdzili y zmocnili, które wpisuiąc słowo do słowa tak się w sobie maią. Жикгимонтъ Третий, Божіею млстю корол Полский, великий княз Литовский, Руский, Пруский, Мазовецкий, Жомоитский, Ифлянтский, а Шведский, Готский, Вандалский дѣдичный король. Oзнаймуемъ тым листом нашим всѣм в обецъ и кождому з особна кому то вѣдати належит дховного и свѣцкого стану людем, ижъ доносили до насъ унижоные прозбы велебные Адам Ипатей прототроний влдка Володимерский и Берестийский а Кyрил Терлецкий ексархъ влдка Луцкий и Острозский именемъ велебного в Бозе Михаила Рагозы, архіепспа, митрополита Киевъского, Галицкого и всея Руси, такъже теж именем всѣхъ преложоных старших епископов, архімандритовъ, Игуменов и всего дховенства закону греческого руского в потребах певных и справах реліи ихъ около зедноченя их с костелом повшехным и порядков певных постановеня, которые до ствержения стану и поволаня их належат обычаем нижей описаным. Наперед просили, абы митрополіи, владыцства и иншые релѣи греческое дховенства не были даваны, толко людем руского народу и их власное релѣи, также абы од них были чотыри особы годные до таковое владзы обираны, с которых абы один на таковые вряды через насъ был подаван, а тот абы на далей до трех мѣсецей на стан дховный светитисе был повинен, чого мы им позволимо и потвердимо, коли до едности костела повшехного рымского и до послушенства его пристанут и трвати в нем не одмѣнъне и стале будуть: так же и о посвещеню преложоныхъ на звѣрхности вышей менованые дховные на далей трох мѣсецей здается намъ быти рѣчъ повинная и утвержает о том постановенье продковъ наших. О мѣстце в раде, о том коли тая едност даст Пан Бгъ статечне се заврет, хочемо и обецуемо на сойме с паны радами нашыми и з станы речи посполитое до того належачими трактовати, кгды ж то ест рѣчъ власне сеймови належачая. На то, абы владза жадная иншая так дховная яко и свѣцкая за тым зедноченем не была над ними: абы они люди, а звлаща з Греціи и одкул колвекъ, которые бы оных одрывати от того стго сполку альбо яким колвекъ способом труднити хотѣли, не были до панствъ тое речы посполитое припущоны: абы и домовые, которые бы се звѣрхности ихъ в той мѣри противили, а до едности костела стго римского, албо не хотѣли се дати привести албо и перескажали тому всему , абы се з владзы нашое забѣгло, роскажемо противъ таковым упѣверсалы и мандаты с канцеллярiи нашое выдати и на потомъ абы таковые розницы, которые бы едностайное ихъ у вѣри повшехной розумене замешати могли од обчых людей уношоны и розсѣваны не были хочемо, яко где потреба укажет ратовать и того не допущат, тож и врядом нашым, абы того постерегали пилне поручимо. Што з стороны добръ церковныхъ, которые од продковъ их рознымъ особам розданы и заведены суть, на которые бы тые поссессорове права не мѣли, абы были до церкви привернены; а тые которые бы право якое мѣли, аренды нѣшто с тых добръ которые держать платили; а по зействю их з свѣта абы таковые маетности на церкви припадали. Также и о захованю церквѣй при давном наданю ихъ в добрахъ на которые хот бы привилея жадные не были, бы се одно в Еванъгелиях вписаные найдовали, позволяемо, абы о таковые добра од церкви отнятые, которые бы не слушне хто держал, волно было позывати и правом ихъ доходити. До плаченя аренды не здастся намъ никого примушати, лечъ таковые добра, которые бы за правом своим поссессорове теперешные содержали до живота своего, по смерти ихъ до церквей ворочатися мают, а мы их никому другому отдавати ани потвержати не маемо. Также и наданя добръ церковных так тых, на которые права суть, яко теж тых, на которые бы права не было, а толко в Евангеліах старых найдовали, вцале заховати хочем добра и маетности церковные, абы по смерти митрополита и инъшых преложоных дховных в моцы и шафунку капитулы закону греческого дотуль зоставали, ажъ од нас уряд вакуючый кому поданый будет привилей который от насъ уже на то даный мают хочемо имъ вцале заховати и за позволенем всих станов речи посполитое на сойме

miescie urząd mieyski, a we wsiach urzędnicy pomocy dodawać powinni będą. W jarmarki uprzywileiowane y to telko poki przywiley opiewa, daley nie, każdemu y postronnemu robote rzemiosła tego przedawać wolno, iednakże takowy, ktory przedawać będzie chciał, ma się pierwey czechmistrzom opowiedzieć y robotę dla fałszu ukazać, a pamiętnego za kożdym razem po groszy cztery dać do ich skrzynki powinien y robotę swą telko na tym rynku, gdzie cechowie iatki swe maią, wykładać ma. A iesliby też sami miastu roboty takiey nie dostarczyli, albo drogoscią kogo uciskali, albo lada jaką robotę robili y przedawali. ile kroc oskarżeni do urzędu radzieckiego, cechmistrze ich żeby pod swiadectwem ktorzy tego zawsze przestrzegać powinni, przepadaią urzędowi kope winy, wszakże robotę cudzoziemską wszelaką y tę, ktora tu nie może bydz robiona, każdemu przywozić y przedawać wolno. W tymże cechu braciey ilekolwiek będzie, kramnice swe mieć maią, w ktorych robotę swą przedawać będą, ale maią bydz dziedziczne, od ktorych kramnic maią dawać soszu na rok do skrzynki Je-o mci pana dziedzicznego po groszy piętnascie, przed ktoremi, daley kresu zamierzonego, roboty wystawiać się nie godzi, oproc jarmarku, pod winą funta prochu. Nie ma też brat brata w przyiętey robocie podsiadać, ani w targowaiu kupca odmawiać, pod winą puł kamienia prochu, z nagrodą szkod. Tąż winą ma bydz karan, ktory by ktoremu bratu czeladnika albo chłopca przewabił z nagrodą szkod y czeladnika wrocić. A ieżeliby czeladnik nazad do swego mistrza niechciał, takowy ma bydz karan winą, albo więzieniem, na co ieżeli by niedbał, takowemu u siebie żaden roboty dać niema, ale ma od mistrza wędrować. Tąż winą ma bydz karan kto by drugiego w mieszkaniu podnaiął. Poswarki przy towarze siedzącey czeladzi albo żon bratnich mężowie karać powinni, czego ieżeli się daley ważyć będą samego brata za nie pochamowanie żony, albo chłopca, bracia karaI będą funtem prochu y drugim wosku, a ieżeli się tego więcey ważyć będą, większą też winą karani bydz maią. Gdyby się też brat na brata przy sprawie cechowey albo skrzynce porwał słowy zełżywemi funtem wosku z nagrodą ukrzywdzonego szkody, a iesli orężem albo iakim prostem uderzeniem, piącią funtow, z nagrodą ukrzywdzonego. A gdy na czechmistrza dwoiako ma bydz karan. a P. P. raycom za każdą razą winy po groszy trzydziestu przepada. A ktory by się nalazł w nierządzie żyiący, albo go w domu dopuszczaiący, albo się w rostyrku kochaiący, takowy ma bydz podług przysięgi czechmistrzow karany bes folgi, co większa cudzołostwo namniey nie ma bydz cierpiane, ale według prawa urzędowi podawszy karać, także turbatory przeciw panu dziedzicznemu albo urzędowi, albo pospolitemu dobremu, urzędowi oddawać na pokaranie na sprawę głowną; na branie przemianku z miast panstwa Zamoyskiego tego rzemiosła bracia y towarzysze ich należeć będą do cechu ich czasy wiec nemi. A kto by tym pogardziwszy indziey się udał, takowy przebydz do cechu tego pułkamienia wosku, prochu także pułkamienia y o to poki się nie sprawi ma bydz wypisan y ruszon z liuszora, ktory by w panstwie tym był, aż się sprawi braciey cechu tego, wyimuiąc tych, ktorzy by niespodzianie, ani na wzgardę miastu, gdzie indziey przemianki wzięli, albo się występkow sprawili. Jesli by się materia iaka znalazła w panstwie Zamoyskim potrzebna do rzemiosła ich, wolno im będzie brać za wiadomoscią tego mieysca dzierżawce. Spraw cechowych żaden wynosić nie ma daley progu, pod winą funta prochu, oproc gdzie by się co działo przeciw maiestatowi K. J. M. albo Je-o mci pana dziedzicznego, albo rady miasta y pospolitego dobrego, to każdy powinien zeznać pod winami w prawach opisanemi. A iesli by się kto zdał bydz obciążony decretem braterskim, ile kroć by się trafiło, ma mu bydz dopuszczona do pp. radziec appellacya, zwłaszcza gdyby się trafiła sprawa o groszy dziesięć, mniey nic, z kożdą appellacyą maią bydz posłani dway bracia do urzędu dla dania sprawy przystoyney, a iesliby decret cechowy był approbowany, appelluiący niesłusznie przepada do skrzynki na puł funta prochu y pp. raycom groszy dwanascie winy y szkodę stronie. A iesliby w pierwszey sessiey radzieckiey appellaciey na termin naznaczony niewniosł, takowy w sprawie swoiey upada, saluo legali impedimento. A iesliby który towarzysz, albo z innego miasta brat rzemiosła tego chciał żądać o posrzodek przyięcia do cechu tego, ten ma bydz powszechney wiary katholickiey y kościoła rzymskiego, zachowawszy w tym wcale

законном и в самых особах законных берет, а то з ласки ялмужны и наданя разных особъ так духовных яко и свѣцких, за которымъ законники при той церкви мешкаючые разных добръ лежачых так в месте нашом Виленском, яко и по иншых местцах певные добра и маетности набыли. И просил нас, абысмо тот монастыр Стое Живоначалное Троици Виленский при законниках помененых рекгулы стго Василія, в единости з святым костелом римским будучый, так теж при брацстве Стое Тройци от стобливе памяти короля его млсти Жикгимонта Третего, пана отца нашого, при той же церкви Стое Тройци фундованым и упривилеванным з брацтвами медовыми, панскими. купецким, кушнерским и роским названными и фундованными вечне зоставившы особливым листом нашым ствердили. В том теж поменепным законником ласку нашу гспдарскую показали, абысмы вси добра през них набытые и людей побожных лекгованые, яко власне самым законником и монастырови менованому належачые и належати маючые, моцю и повагою нашою королевскою ствердили и ведлугъ устав ихъ законных монастыром Стое Живоначальное Тройци и всѣми добрами до него належачыми радит имъ допустили. Мы гсподаръ, жычачы того, абы за щасливого панованя нашого хвала се Божая розмножала и шырыла, прозбу до нас внесенную видечы быт слушную и с пожитком церкви Божое, за причыною пановъ радъ и врадников нашых при нас на тот час будучых тым листом привилеем нашым то имъ варуемъ. На прод, же тые вси добра лежачые и рухомые, которых они тепер в уживаню суть, або на которые право мают так в мѣсте нашом Виленском, яко и по инъшых местцах, вечне при монастыре Стое Живоначалное Тройци в заведованю законников зоставити и на общий пожиток самых оборочатисе мают. Которые с посродку себе и згромаженя своего законного и з законников по розных местцахъ и монастырях будучых, а в одном згромаженю законном в единости святой живучых, старшого обирати мают, а тот старшый титулуючысе архімандритом Виленским ведлугъ устав ихъ законныхъ в чотыри лета албо якосе им будет видело отменяти се мает, заживаючы тых добръ сполне з иншыми в посполитости на свой пожиток приватный болшъ надъ инъшых ничого не оборочаючы, а всѣмъ монастыром и добрами до него належачыми так яко власный преложоный споражаючы. Повторе тыеж законники маютъ завѣдовати брацством Стое Живоначалное Тройци, заживаючы волностей и добръ на тое брацство наданых и упривилееваных так которые держат яко на которые право мают, а меновите привилея на брацство Стое Живоначальное Тройци од стое памяти короля его млсти пана отца нашого наданые под датою у Вилни року тысеча пятсот осмдесят девятого мца Іюля пятого дня. и под датою также у Варшаве на сейме валном року тысяча пятсотъ деветдесят второго, мца Октебра девятого дня, якъ бы тут слово до слова вписаные были во всих пунктах, артикулах. замкненях, наданях, уживаню и справованю со всѣми добрами, кгрунтами и каменицами, фолварками, приходами, чыншами яким колвек способом албо правом до того монастыря их и брацства менованого здавна и тепер наданых приспособеными належачыми и которые належати се здадутъ и водлугъ правъ и привилеевъ их так тежъ декретов давных и стое памети короля его млсти пана отца нашого вцале и при зупелной моцы оные зоставуючы ствержаемъ и на вечность умоцняем и иж вечно и непорушно самым тылко братіям тым, которые толко при цркви и монастыру Стое Тройци суть и будуть, служат и служити мают деклярuемо и тым листом привилеем нашым то все держати, заживати и справовати; одешлые от того монастыря и брацства албо яким колвек способом от кого колвек затрыманые албо задержаные одыскивати и правомъ доходити; процесса, на яком колвек бы стопню и термине были, кончити и до екзекуціи и досконалого скутку приводити такъ, абы в жадной речы в жадным пункте артикуле над . . . . и належитности правом и привилюмъ монастыра и брацства менованого ничого се не дерокговало ани умнейшало, позволяем, моцъ даем и зоставуем, а жадному им в том перешкажати трудности албо пренакгабане якое чынити не позваляемо и боронимо. Третяя: Брацства вси медовые помененные на общий пожиток самых законников оборочатися вѣчне мають

innego miasta, powinien będzie wstępnego połowice oddać, a wstępne spełna, także y ten, ktory córkę mistrzowską poymuie. Ciż bracia powinni będą czeladzi swoiey na pismie porządek podać, który aby nie był nic miastu ani pospolitemu dobremu szkodliwy pod pieczęcią radziecką. Kożdy brat syna swego wyzwolić od uczenia może, choć by był posthumus, gdy to telko za żywota uczyni. Gdyby który mistrz przyął chłopca na uczenie rzemiesła, tego albo na ceyt, ma go opowiedzieć przed bracią na dwie niedziele, który iesli by się na wysługę uiednał, ma dać wpisanego cechmistrzom groszy sześć, pisarzowi groszy dwa, a braciey wszystkiey piwa szankow telko cztery; a iesliby na pieniądze, tedy pp. cechmistrzom groszy dwanaście, pisarzowi trzy, a braciey wszytkiey piwa szankow ośm. Toż przy wyzwoleniu płacić powinni. A który się na ceyt uiedna, tak ma płacić iako y na wysługę; toż y mistrzowicz. A który się na wysługę uiedna nie ma się uczyć więcey lath trzech. A który by się chciał z wysługi wykupić, za kożdy rok powinien mistrzowi swemu płacić po złotych trzy. Jesliby który mistrz cechu tego, wyprowadziwszy się z tego miasta gdziesz kolwiek na robotę, przes rok y niedziel sześć powinności cechowych nie oddawał ani odsełał, a potym w wyściu roku y niedziel sześci tu się wrociwszy rzemiesło chciał robić, tedy nie wprzod pocznie robić rzemiosło, aż cech tak iako nowo przystaiący mistrz z łaską braterską przeprawi. Ten tedy przywiley aby był przeczytany na kożde suchedni braciey należącey w cechu, kturzy iuż kolatyą oddali, bo insi w ten czas ustąpić muszą, ktorego summa przystoynie żyć, nikomu nie szkodzić, każdemu co czyie iest oddać. Ja tedy Katharzyna z Ostroga Zamoyska, hrabina na Tharnowie, kanclerzyna wielka koronna, Knyszynska, Sokalska etc. staroscina, w artykuły pomienionego postanowienia pilnie weyrzawszy y one uważywszy, gdy nic inszego, telko rząd dobry w którym by zostawali, w inszych także miastach koronnych przyięty y w używaniu będący opisany bydź uznawam, bronić im tego nierozumiałam. y owszem tę ich ordynatią we wszytkich iey punktach, clausulach y artykułach, ile prawu pospolitemu nie przeciwnych, tym pismem moim utwierdzam, chcąc aby słuszną moc y wagę wiecznemi czasy otrzymywała, prawo iednak zwierzchności swoiey y potomkom moim wcale zachowuiąc, na co dla lepszey wiary ręką się swą przy zwykłey pieczęci podpisuię. Dan w Zamosciu dnia dwunastego miesiąca Kwietnia, roku panskiego tysiącznego szescsetnego czterdziestego wtorego. Katarzyna Zamyska z Ostroga.

(См. № 455 Описанія).

№ 33.—1661. Іюня 3.

Грамота короля Яна Казиміра относительно устройства церковныхъ дѣлъ и подчиненія Виленскому Троицкому монастырю цеховыхъ братствъ.

Jan Kazimierz. Oznaymuiemy tym listem naszym komu to wiedzieć należy. Pokładane były przed nami dwa przywileia, ieden swiątobliwey pamięci króla iegomości Zygmonta Trzeciego pana oyca naszego de data w Krakowie roku tysiąc pięcset dziewięćdziesiąt piątego, miesiąca Augusta wtorego dnia wielebnym niegdy zeszłym Michałowi Rahozie, metropolicie Kiiowskiemu, Halickiemu y wszytkiey Rusi, Adamowi Hypacemu Pocieiowi, protothroniemu władyce Włodzimierskiemu y Brzesckiemu, Cyrillowi Terleckiemu, exarsie władyce Luckiemu, Ostrogskiemu, tak też y wszystkim przełożonym starszym episkopom, archimandrytom, ihumenom y wszystkiemu duchowienstwu zakonu graeckiego ruskiego dany, iako w electiey wszystkich starszych, tak w potrzebach pewnych y sprawach religiey ich około ziednoczenia z kościołem powszechnym rzymskim y porządkow pewnych postanowienia, ktore do stanu y powołania ich należą; a drugi confirmatiyny przywiley swiętobliwey pamięci króla iegomosci Władysława Czwartego, pana brata naszego de data w Wilnie roku tysiąc szescset trzydziestego trzeciego, miesiąca Jula dziewiątego dnia na monastyr Wileński S. Tróycy unitom zakonnikom na electią wolną czteroletnią, albo ad arbitrium onych; także na bractwo S. Tróycy y na bractwa miodowe, to iest panskie, kupieckie, kusznierzskie y Roskie nazwane dane, ruskim pismem pisane. Wniesiona tedy do nas imieniem duchowienstwa zakonu S. B. W. w uniey s. z kościołem rzymskim będącego przez niektorych panow rad y urzędnikow naszych dwornych, przy boku naszym na ten czas

stwierdzić y zmocnić raczyli, ktorego to przywileiu rzecz od słowa do słowa tak się zaczyna. Władysław Czwarty z Bożey łaski krol Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Zmudzki, Mazowiecki, Inflantski, a Szwedzki, Gocki, Wandalski dziedziczny król, obrany wielki car Moskiewski. Oznaymuiem tym listem przywileiem naszym komu tego wiedzieć będzie potrzeba ninieyszym y na potym będącym, iż my król za doniesieniem nam prozb y instancyi niektórych panow rad y urzędnikow naszych tak też y koła rycerskiego, a za supliką braci duchownych y swieckich ludzi narodu ruskiego zakonu graeco-ruskiego bractwa cerkwi założenia ss. Apostołow Piotra y Pawła nie zuniowanych monasteru miasta naszego Minskiego, w wielkim xięstwie Litewskim będącego, ufundowanego przez urodzoną Bogdanową Statkiewiczową marszałkową naszą w roku 1613 miesiąca Nowembra 6 dnia, a przed tym ieszcze od obywatelow woiewodztwa Minskiego y inszych woiewodztw y powiatow w roku 1612 indykta 10 założonego y podpisami rąk stwierdzonego, a potym w roku 1614 y 1620 od przełożonych w duchowienstwie ich błogosławionego, a teraz zwierzchnoscią naszą krolewską na seymie sczęsliwey koronacyi naszey według punktow na elekcyi podanych y poprzysiężonych, chcąc do skutku przywieść łaskawie im pozwoliwszy dla swobodnego y spokoynego używania wszelkich obrzędow cerkiewnych y rozszerzenia chwały Bożey według artykułow y porządkow bractwu Wileńskiemu przy cerkwi s. Ducha będącym od zwierzchności w religij ich pasterza patryarchi Konstantynopolskiego oyca Jeremiasza podanych, a od s. p. Zygmunta Trzeciego krola Polskiego pana oyca naszego w roku 1589 miesiąca Julia 21 dnia stwierdzonych, a że w tym pomienionym przywileiu przed nami pokładanym między inszemi artykułami, wolnościami y swobodami bractwu cerkiewnemu Wileńskiemu przy cerkwi s. Ducha będącemu iest nadana y opisana, aby od wszelkich przysądow Trybunalskich, marszałkowskich, ziemskich, grodzkich y mieyskich ich oddalono, szczegulnie nam krolowi do sądu y obrony zostawiono, także domy ich brackie y ludzi w nich iak duchownych tak y swieckich mieszkaiących od czynszu, podatkow y płaceń, od wszelakich powinnosci mieyskich tak też y od staiania gosci uwolniono. Szkoły dla nauki ludzi chrzescianskich y dziatek ich budowania według przemożenia; do tego drukarnia dla drukowania wszelkich xiąg y zachowania w nich ludzi godnych iak duchownych tak y swieckich pozwolono, z ktorych ieżli komu iakowa krzywda dziać się będzie, tedy sprawiedliwość powinien będzie przełożony z starostami rocznemi według statutu ziemskiego czynić, a appellacya do sądu ziemskiego ma bydz dopuszczona; a ktoby co z dobrey woli swoiey na to bractwo cerkiewne nadał albo testamentem zapisał y zapisze z maiętności ruchomych y leżących, to wiecznemi czasy przy tym bractwie zostawać ma y że wszytkie zwyż pomienione wolności mianowicie w przywileiu tym opisane y nowo od nas na seymie teraznieyszym szczęsliwey koronacyi naszey nadane z łaski naszey krolewskiey y temu bractwu cerkiewnemu Minskiemu ss. pierwo Apostołów Piotra y Pawła wiecznemi czasy nadaiem, tak też dobrowolne nadanie folwarku nazwanego Perespa w roku 1623, miesiąca Junij 22 dnia ze wszelkiemi przywileiami pod prawem ziemskim urodzonego Marcina Wołodkiewicza sędziego ziemskiego woiewodztwa Minskiego, w ktorym ten przywiley na młyny s. p. pana oyca naszego Wasilemu Maslance w roku 1601, miesiąca Julij 26 dnia dany o. o. zakonnikom stwierdzamy. Do tego tym przywileiem naszym waruiem to, iż iak cerkiew Narodzenia Przeczystey Bogorodzicy zdawna z szpitalem w possesyi ich będąca, tak y monaster panienski z gruntami, budowaniem y ze wszystkiemi przynależytosciami pod władzą od nich zgodnie obranego ihumena przy tym bractwie w spokoynym dzierżeniu używaniu ich zostawać ma wiecznemi czasy. A że też urodzona a w Bogu zeszła Ewa Borkołabowna Korsakowna xiężna Salomerecka, staroscina Krzyczewska y Oluczycka do tego monasteru y bractwa ss. Apostołow Piotra y Pawła dwa placy—ieden nazwany Jasinski a drugi Setczynski w pewnych miedzach granicach leżący wieczystym funduszom prawami na te swoie grónta y ze wszelkiemi przynależytościami darowała w roku 1626 miesiąca Aprila 20 dnia, a to dla tego, aby cerkiew Przemienienia Panskiego zbudowana bydz mogła, ktorego y pozostałe dwie córki jey z małżonkami swemi stanowszy u sądu głównego Trybunalnego w roku 1631 miesiąca

валном волно то им будет конституцією собѣ варовать; до судовъ трибуналских абы для перестереганя справ своих с посродку себе двухъ особъ яко и иные дховные релѣи римское высажали позволяемо, о чом однак с преложоными и дховенствомъ вѣры нашое католицкое зыйтисе и порозумѣти мают. Преложоные ихъ дховные почавши от звѣрхнего и которые колвек и на яком колвек стопню дховенства будучые хочемо абы у пошановаю и поважению таком яко и дховные вѣры католицкое были: кгды се под звѣрхность столицы римское и под послушенство отца стго Пашежа поддадут и прилучат, о чом также з дховными нашыми зыйтисе и порозумевати мают. Штося дотычет абы монастырѣ и церкви рускіе па костелы оборочаны не были того в добрах наших королевских закажемо: лечъ в маетностях шляхетских того учинити не можемо. Брацства дховные, церковные так яко от патріархов постановены суть и от нас потвержоны, абы под послушенством митрополита и иных преложоных своих дховных вцале зоставали, однак кгды се первей под звѣрхность костела римского прилучат позволяемо и оных при праве которое од нас на то мают заховати хочемо. З стороны зокладаня школ и семинарѣй Греческого и словенского языка также абы им было волно друкарни свое мѣти под владзею митрополита и владыков позваляемо тым способом, абы ничого там противного костелови повшехному не друковано, але все розсудкови его подлегало. А што се дотычет абы збытки и не послушенства, которые се от попов нѣкоторых релѣи ихъ греческое по мѣстечках наших и шляхетских под заслоною и обороною нѣкоторых урядников наших и иншых шляхетского стану людей дѣють, каратисе и гамовати могли, того митрополитом владыкомъ и иным преложоным релѣи их не толко не боронимо, жебы в маетностях столу нашого того перестерегали и порядок добрый чинили, але теж и урядом нашим мейсцъ оных, кгды потреба будет, абы им в том помоцни были прикажем и иных абы тому противни не были напомнимо. Рядъ и владза их дховная хочемо абы была цале захована, то ест абы в мѣстех королевских церкви яклеж колвек набожества их владзы митрополиту епископов своих подлегали, а нихто се иный в тое не вдавал што теж и урядом нашим роскажемо, коли будет потреба, абы того владыком и иным преложоным ихъ помагали. То наконец оным варуемо абы жаден иный обчий человѣкъ, опроч который от нас на то обранъ и потвержонъ будет, жадное собѣ откуль инудъ звѣрхности над ними не привлащал ани дховенством ихъ радил и справовати могль, овшем, абы таковые до панствъ наших прыпущоны не были, пилне того постерегати роскажемо; абы тежъ до фундованя капитулы при церквахъ греческое релѣи прийти могло, жебы се тым болшей хвала Пна Бга помнажала и рид церковный тым лепей задерживал, коли се што такового з добръ их же монастыров подасть, ради хочемо быти до того прихилними, вшакже такъ, абы и фундацыи старые слушною якою частю доходов были захованы, до чого тым болшей и пилней хочемо се хутливыми и ласкавыми показати оным, коли едность повшехная утвержона и вцале захована будет и послушенство столицы стое апостолское римской отдано од них и заховано будет. Што все на тот час утвержаючи, рукою нашою подписалисмы и печат так коронную, яко и великого князства Литовского притиснути росказали есмо. Писан у Кракове Лѣта Божого нароженя тысяча пятсот деветдесят пятого, мца Августа второго дня, а панованя королевствъ нашых Полского осмого, а Шведского второго року. U tego przywileiu przy pieczęci podpis ręki króla Je-mci temi słowy: Sigismundus Rex. Zacharia z Jełowicki etc. Przytym drugi confirmatiyny przywiley w te słowa pisany: Владиславъ Четвертый, Милостю Божю корол Полский, великий князь Литовский, Руский, Пруский, Жомоитский, Мазовецкий, Инфлянтский, а Шведский, Кгодский, Вандалский дедичный корол, обраный великий царъ Московский. Ознаймуемъ сим нашим листом кому бы о том ведати належало. Дал нам справу в Бозе велебный отец Іосифъ Велямин Рутский, архіепископ, митрополит Киевский, Галицкий и всея Руси, ижъ монастыр Виленский Стое Живоначалное Тройци от многих летъ в держаню законников рекгулы стго Василіа, з святым костелом римским соединенных будучы, што раз болшое помножене в порядку своем

Ревизія города Бѣльска 1779 года.

Działo się na Ratuszu w miescie Iego Król: wskiey mosci Bielsku dnia trzeciego Lipca, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, w przytomności wielu zgromadzonych przeswietney ziemi Bielskiey obywatelow, tudzież Jana Hurynowicza generała woznego autentycznego.

My kommissarze niżey wyrażeni z mocy reskryptu Nayiasnieyszego króla Imci pana naszego miłościwego, który iest pisany w te słowa: Stanisław-August z Bożey łaski król Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołynski, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski i Czernichowski. Wielmożnym Iozefowi Ossolinskiemu woiewodzie, Iozefowi Wilczewskiemu kasztelanowi Podlaskim, wielebnemu w Bogu Janowi Szyikowskiemu biskupowi Synopenskiemu, proboszczowi Bielskiemu, urodzonym Andrzejowi Mokronowskiemu generałowi lieutenantowi i generałowi inspektorowi woysk koronnych, Iozefowi Mikorskiemu ziemi Gostynskiey, Pawłowi Karwowskiemu ziemi Bielskiey podkomorzym, Janowi Kruszewskiemu chorążemu, Pawłowi Hryniewickiemu sędziemu ziemskiemu, Stanisławowi Karwowskiemu stolnikowi, Pawłowi Roszkowskiemu podsędkowi, Stanisławowi Bartochowskiemu podstolemu, Tomaszowi Kurzenieckiemu łowczemu, Iozefowi Karwowskiemu woyskiemu większemu, Serwacemu Zalewskiemu pisarzowi ziemskiemu, Macieiowi Wnorowskiemu miecznikowi ziemi Bielskiey, Ludwikowi Kruszewskiemu staroscie Wasilkowskiemu, Iozefowi Wybickiemu Poznanskiemu, Jakubowi Drągowskiemu ziemi Bielskiey, Stanisławowi Kochnowskiemu Branskiemu podwoiewodzym i Felixowi Troianowskiemu, tudzież W. W. starostom każdego starostwa grodowego i nie grodowego possesserom, lub od nich umocowanym przez substytucyą w grodowych podstarostom lub sędziom, w niegrodowych któremu kolwiek urzędnikowi ziem. uprzeymie i wiernie nam miłym łaskę na zą królewską. Wielmożni, wielebny, urodzeni, uprzeymie nam mili. Przełożono nam maiąc przez panów rad przy boku naszym byłych, że miasta większe i mnieysze celem nie tylko pomnożenia obywatelstwa, ale i dla wygody powszechney handlow i innych rękodzieł od przodkow naszych założone siedliskami i włosciami mieyskiemi opatrzone, do ostatecznego prawie przychodzą upadku, a te gdy w zamierze instytucyi swey początkowey zostawały, iako w nich dla woyska w werbunkach konsystencyi i rysztunkach woiennych, jaka dla szlachty i ich kmieci w konsumpcyi produktow, jaka nad to w publiczności wygoda i ozdoba z ich jestestwa doznawane były, dawnieysze dzieie są w tym zupełnym przeswiadczeniem, staraniem było naszym od początku panowania takie pożytki z miast porządnych wynikaiące od czasu znacznego z rożnych przyczyn przytłumione w pierwszym postawić stanie i dla tego przez uchwałę publiczną roku 1768 i w poslednieyszych seymach kommissye boni ordinis do tychże miast z mocą nawet odmiany dawnych praw mieyskich, gdyby te na czas teraznieyszy znalazły się mniey użyteczne wyznaczac umyśliliśmy. Z powodu więc potrzeby tey poprawy i podzwignienia miast upadłych, a z mocy samowładney nad miastami zwierzchnosci i oswiadczeń seymowych uprzeymosci i wiernosci wasze z cnot przymiotow zaleconych, a wraz i o dobra powszechnosci gorliwych, do tey kommissyi boni ordinis po miastach większych i mnieyszych w woiewodztwie Podlaskim, a ziemi Bielskiey będących zachodzić mianey za kommissarzow obrać i wyznaczyć umyśliliśmy, iakoż nineyszym listem naszym obieramy, postanawiamy i wyznaczamy, daiąc moc i władzę w ninieyszym instrumencie zawartą, aby uprzeymosci i wiernosci wasze umo-

яко на власный монастыр Стое Живоначалное Тройци належачые водлугъ привилеевъ от стобливое памяти кор. его млсти пана отца и добродея нашого на то имъ даных под датою у Вилни лета Божого нароженя тысеча шестсотъ одинадцатого мца Августа первого дня и под датою у Варшаве, року тысеча шестсот чотырнадцатого мца Августа семого дня, которые теж во всих параграфах и пунктах ихъ сим привилеем нашым ствержаем и на вечност рефундуемо и даруемо. И на то дали есмо тот листъ привилей нашъ законником рекгулы стго Василія в единости стой с костелом римским будучым и монастырови Стое Живоначалное Тройци вечно и не порушно. Писан у Вилне дня девятого мца Іюля, лета от нароженя Сна Бжого тысеча шестсотъ тридцат третего, панованя королевствъ нашых первшого року. U tego przywileiu przy pieczęci podpis ręki króla Ie-mci tymi słowy: Vladislaus Rex. Марциян Тризна писар mp. My tedy król do tey prozby starszych religiey graeckiey duchowienstwa y zakonu S. B. W. w uniey S. z kosciołem rzymskim będącego łaskawie się skloniwszy, wysz pomienione przywileia tak swiątobliwey pamięci królow ichmci Zygmunta Trzeciego pana oyca naszego y Władysława Czwartego pana brata naszego na pewne porządki y postanowienia w tych przywileiach szerzey opisane onym dane y służące we wszytkich onych punctach clausulach y paragraphach mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, zmacniamy, approbuiemy y przy tych porządkach y postanowieniach od antecessorow naszych królow Ich mci nadanych pomienione duchowienstwo cale wiecznie nienaruszenie zachowuiemy y zostawuiemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć W-o X-a Lit-o przycisnąc roskazaliśmy. Dan w Warszawie na seymie walnym dnia III msca Iunij roku Pańskiego MDCLXI, panowania naszego polskiego y szwedzkiego XIII roku. Jan Kazimierz król. Cyprian Paweł Brzostowski referendarz y pisarz W-o X-a L-o mp.

См. № 461 Описанія.

№ 34.—1783. Марта 26.

Грамота короля Станислава Августа о подтвержденіи Минскому Петропавловскому братству разныхъ правъ и вольностей.

Stanisław August z Bożey łaski król Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołynski, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski.

Oznaymuiemy tym listem konfirmacyinym przywileiem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami przywiley na pargaminie pisany, ręką nayiasnieyszego poprzednika naszego Augusta Trzeciego króla Polskiego podpisany y pieczęcią mnieyszą W-o X-a Litt-o stwierdzony, zamykaiący w sobie konfirmacyą praw, wolnosci y swobod bractwom cerkiewnym Wilenskiemu przy S. Duchu y Minskiemu przy pierwo-wezwanych ss. Apostołach Pietrze y Pawle zakonu graeco-ruskiego nadanych. Suplikowano nam zatym przez panow rad y urzędnikow przy boku naszym mieszkaiących, abyśmy pomieniony przywiley powagą naszą królewską stwierdzić y approbować raczyli, ktory słowo do słowa wypisuiąc tak się w sobie ma. August III z Bożey łaski król Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Żmudzki, Mazowiecki, Kijowski, Wołynski Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski, a dziedziczny xiąże Saski y elektor. Oznaymuiemy tym listem naszym konfirmacyalnym wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, iż produkowany iest przed nami originalny list przywiley nayiaśnieyszego Władysława Czwartego krola Polskiego predecessora naszego ręką podpisany y pieczęcią wiszącą W-o X-a Litt-o stwierdzony graeco idiomate pisany, zdrowy, cały nienaruszony ani żadnego w sobie podeyrzenia nie maiący, zawieraiący w sobie prawa y nadania rożnych wolności y swobod bractwom cerkiewnym Wilenskiemu przy s. Duchu y Minskiemu przy pierwo-wezwanych ss. apostołach Pietrze y Pawle zakonu graeco-ruskiego nie zuniowanych, y suplikowano nam iest przez panow rad naszych imieniem przełożonych tychże bractw y duchownych osob, abyśmy mocą y powagą naszą krolewską przywiley tenże

Novembra 29 dnia przyznaniem swoim ponowili y te zwyż pomienione fundusze przed nami krolem pokładali. Przeto my król dla pomnożenia chwały Boskiey te fundusze y przy inszych y ten fundusz potwierdzaiąc we wszelkich paragrafach. na pomienionych placach cerkiew Przemienienia Panskiego oycu ihumenowi wespol y z bractwem swieckim iakim zmogą kosztem lub drzewem lub murem y szpital dla ubogich y chorych ludzi przy ktorey kolwiek cerkwi z pomienionych budować y fundować kiedy zechcą pozwalamy. Y nato daliśmy pomienionemu bractwu Minskiemu cerkwi swiętych apostołow Piotra i Pawła ten przywiley nasz z podpisem ręki naszey, do ktorego y pieczęć naszą wielkiego xięstwa Litewskiego przywiesić rozkazaliśmy. Dan w Krakowie na seymie walnym koronacyi naszey roku 1633 miesiąca Marca 18 dnia, panowania krolestw naszych polskiego y szwedzkiego pierwszego roku. Vladislaus Rex. Mieysce pieczęci wiszącey wielkiego xięstwa Litewskiego. Stanislaw Naruszewicz pi-arz wielkiego X-wa Litt-o. My tedy August Trzeci krol do pomienioney supliki imieniem wyżey wyrażonych przełożonych bractw cerkiewnych swieckich y duchownych laskawie skłoniwszy się, wyżey de actu wyrażony przywiley we wszystkich punktach, klauzulach, obowiązkach y kondycyach (w czym prawu pospolitemu nie są przeciwne) mocą y powagą naszą krolewską stwierdzić y zmocnić umyslilismy, jakoż ninieyszym listem przywileiem naszym wiecznemi czasy trwać powinnym stwierdzamy y umocniamy. Na co dla lepszey wagi, wiary y pewności ten list przywiley nasz ręką własną podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego zawiesić rozkazaliśmy. Dan w Grodnie dnia XX miesiąca Listopada, roku Panskiego MDCCXLIV. panowania naszego XII roku. Augustus Rex. Mieysce pieczęci wiszącey W-o X-a Litt-o. Konfirmacya praw, wolności y swobod bractwom cerkiewnym Wilenskiemu przy s. Duchu y Minskiemu przy ss. Apostolach Pietrze y Pawle zakonu graeco-ruskiego. Stefan z Głogowy Kossowski, czesnik Brzeski Kujawski, J. k-msci pieczęci mnieyszey W-o X-o L. Sekretarz. My tedy Stanisław August krol do zaniesioney nam prozby łaskawie się skłoniwszy, rzeczony przywiley ze wszystką tu wyrażoną rzeczą, punktami, klauzulami y kondyciami (w czym prawu y ustawom narodowym, a mianowicie konstitucyom o nie oddalaniu dobr od stanu swieckiego do duchownego napisanym przeciwne nie są), powagą naszą krolewską stwierdzamy, umacniamy y approbniemy. Na, co dla lepszey wiary y wagi ręką naszą podpisawszy się pieczęć, W-o X-a Litt-o zawiesić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie roku Panskiego MDCCLXXXIII, miesiąca Marca dnia XXVI, panowania naszego XIX roku. Stanisław August krol. Potwierdzenie konfirmacyi praw, wolności y swobod bractwom cerkiewnym Wilenskiemu przy s. Duchu y Minskiemu przy ss. Apostolach Pietrze y Pawle zakonu graeco ruskiego. Jan Zarzycki Je-o Kr. Mci y pieczęci wielkiey W-go Xtt-a Ltt-o sekretarz m. p.

(См. № 498 Описания).

wiwszy między sobą czas sposobny, za poprzedzaiącemi innotescencyami swemi na niedziel cztery przed terminem zjazdu zachodzić mianemi, do miasta większego Bielska, iako teyże ziemi stołecznego ziechali i tam nie zważaiąc na nieprzytomność z pomiędzy siebie niektórych, aby tylko w liczbie trzech, rachuiąc w tę liczbę i starostę mieyscowego, lub na mieyscu iego zasiadaiącego, aby tylko w kategoryach, które nie dotykaią się samego starosty, albo w których przez miasto promowowana do niego nie ściąga się pretensya, w tych albowiem ani kreski, ani mieysca w liczbie sędziow mieć nie powinien, na mieyscu Ratusza lub które im się wygodnieysze zdawać będzie zasiadszy, jurisdykcyą swą zafundowali, po zafundowaniu magistratowi i od kogo należeć będzie komportacyą przywilejow, reskryptow, ordynacyi, uniwersałow, rezolucyi rady nieustaiącey i innych wszelkich praw miastu służących pod przysięgą na rzetelność komportowanych przez kogo zachodzić będzie potrzeba nakazali, tak komportowane względem daty swych treści, co w sobie zawieraią, w akt swóy sposobem summaryuszu dostatecznie wpisali; po opisaniu tych dokumentów do wizyi placow, ogrodów zabudowanych i pustuiących, tudzież rol mieyskich osiadłych i pustuiących przystąpili; tych wszystkich domow, ratusza, oraz pustuiących placow, ogrodow, także pola i rol, iakie są, w czyiey possessyi zostaią, ktore zarosłe, a które orne i używane inwentarz z wymienieniem possessorow porządnie opisali i wezwawszy ku temu geometrę przysięgłego mappę z wymiarem pola mieyskiego z wyrażeniem pozycyi miasta, przedmieść i ulic, w nich domow tudzież dyfferencyi granicznych, ieżeli jakie w polach zachodzić będą, geometrycznie delineować kazali; te zweryfikowawszy podpisali, a maiąc inwentarz i mappę dopiero z przywilejow funduszowych i innych dokumentow całosci funduszow dawnych miasta dochodzili i o takie avulsa bądź to wsie mieyskie, bądź grunta, bądź domy, place, bądź role przez osoby duchowne lub stanu szlacheckiego iakim kolwiek tytułem posiadane, miastu do sądu swego possessorow przypozwać kazali. z tak przypozwanemi sprawy wspomnione graniczne lub o oderwanie, lub przywłaszczenie dobr mieyskich, a nawet i te, które iuż do sądow naszych assessorskich zostały wprowadzone, z mocą poznawania i rezolwowania przywilejow i dokumentow wszelakich, nie dopuszczaiąc żadnych wybiegow ani na mandaty zważaiąc, ostatecznie z wolną iednak appellacyą i to od finalnego dekretu do sądow assessorskich każdemu pokrzywdzenia mieć żądaiącemu rozsądzili; a nie appellowane dekreta w tey okolicznosci do exekucyi przyprowadzili i one uskuteczniali. Zaś po rezolucyi praw wspomnionych possessorskich i granicznych do indagacyi dochodow i prowentow mieyskich jakie tylko z przywilejow i praw wszelkich od nayiasnieyszych antecessorow naszych lub przez konstytucye maią nadane, przystąpią, tych z przywilejow i innych dokumentow dochodzić będą, iak są też prowenta mieyskie oraz z propinacyi prawem 1776 roku po mnieyszych miastach na pożytek publiczny każdego miasta rozrządzone, wybierane i na co obracane roztrząsną; kontrakty lub inne dyspozycya mieyskie względem dochodow publicznych mieyskich. gdy się z pokrzywdzeniem kassy publiczney mieyskieyskiey pokażą, uchylą, przez kogo które i iak są odięte miastu opiszą, odebrane i przez kogoż kolwiek odięte za przypozwem o to wydanym nazad miastu iako funduszowe przysądzą i do nich miasto przywrócą; każdy rodzay prowentow i onego tabelle ułożą, sposob na potym administracyi i wybierania tych że prowentow przepiszą, a gdy się co z tych prowentow u którego, lub ktorych officialistow mieyskich albo obcych osob pozostałego lub ukrytego bydź pokaże, wrócić do kassy publiczney nakażą, summy ieżeli miasto jakie i od kogo zaciągnęło zlikwidują, na co zaś zaciągnione były dochodzić będą i wydatek z tych za poprzedzaiącą przysięga przez kogo należyć będzie w akcie swym wyrażą. Gospodarzow z osobna osiadłych, z osobna nie osiadłych, który z nich literat, a który nie, który z rzemiosła, który z handlow, który z rolnictwa, który z propinacyi po miastach większych szczegulney, a po mnieyszych ogulney sposobow do utrzymania się używa w liczbie swey w jakiey się znayduią tabellę ułożą, jeżeli jakie zaskarżenie od pospolstwa przeciwko magistratowi lub mieszczanina przeciwko mieszczanowi także przeciwko innego stanu gruntow mieyskich possessorom et é conver o o jakiekolwiek pokrzywdzenia, bądź to osobiste bądź publiczne

przed nami i sądem naszym kommissarskim na dniu i mieyscu wyżey wymienionych w tymże mieście Bielsku i w mieyscu ratusza iego osobiscie prawnie i zawicie stawili się, oraz zafundowania jurisdykcyi naszey kommissarskiey attentowali i po iey zafundowaniu prawa, przywileje, reskrypta, ordynacye, uniwersały, rezolucye rady nieustaiącey i inne wszelkie papiery tak co do całości miasta, dobr iego, rozległosci, osiadłosci, granic, swobod, jako też co do prowentow, przychodow i wydatkow onegoż, niemniey partykularnych cechow w tymże miescie będących sciągaiące się za poprzedzaiącą przez kogo przypadać będzie przysięgą przed nami złożyli, po złożeniu zaś ich exekucyi opisu rzeczonego reskryptu i ustanowienia dobrego porządku dopilnowali, oraz na termin teyże kommissyi kogo interess wyciągać będzie zapozwali, ostrzegaiąc was, iż czyli na termin rzeczoney kommissyi stawiać się lub nie, my wszelako na niestawienie się kogoż kolwiek mniey zważaiąc, jurisdykcyą naszą kommissarską zafunduiemy i do uskutecznienia rzeczonego reskryptu podług reguły nam przepisaney przystąpiemy, a po zakonczeniu dzieła naszego w miescie stołecznym Bielsku jurysdykcyą naszą do innych miast teyże ziemi przeniesiemy. Dan w Warszawie dnia 27 miesiąca Maja roku 1779. Jozef Salezy z Tęczyna Ossolinski woiewoda Podlaski C. Stta. Xiądz Jan Szyikowski biskup Synopeński kommissarz, Andrzey Mokronowski generał Jego krolewskiey mosci kommissarz. Jozef Mikorski podkomorzy Gostynski kommissarz. Paweł Hryniewicki sędzia ziemski ziemi Bielskiey kommissarz, Felix Trojanowski kommissarz, na dzien dzisieyszy w akcie wymieniony ziechawszy, jurisdykcyą naszą kommissarską z obwołaniem przez generała woznego wszelkiego bespieczenstwa ufundowawszy stronom do rosprawy i stawienia się nakazaliśmy. Na ktorym terminie jasnie oswiecony Stanisław xiąże Poniatowski generał lieutnant woysk koronnych orderow Białego orła i S. Stanisława kawaler starosta i woyt Bielski przez urodzonego Kazimierza Krassowskiego sędziego surrogata miasta Bielska, szlachetnie sławetny magistrat miasta Jego krolewskiey mosci Bielska przez szlachetnie sławetnych Michała Leniewicza teraznieyszey, Krzysztofa Witerskiego, Benedykta Dołęgowskiego dawnieyszey rezydencyi burmistrzow, tudzież Jakuba Szuieckiego, Tomasza Tokarewicza radcow, cech garbarski i szewski przez sławetnych Mi hała Prokopowicza cechmistrza i Grzegorza Borowskiego, cech kowalski przez sławetnych Jana Czarniawskiego i Jana Krysiewicza, cech kusznierski i krawiecki przez sławetnego Jana Spieszynskiego, jurydyka Podzamecka przez sławetnych Grzegorza Szafranowicza woyta i Jana Mickiewicza urzędnika, swoim i całego zgromadzenia pomienioney juridyki Podzameckiey imieniem; osobiscie przedmiescia, czyli folwarki do tegoż miasta Bielska należące, a nayprzod gromada Augustowska przez uczciwych Iwana Weremiika, Leona Onyskiewicza, gromada Strykowska przez uczciwych Michała Suchodolskiego, Wasila Zabrodzkiego, gromada Szastałowska przez uczciwych Leona Zięka, Iwana Puhacza, gromada Widowska przez uczciwych Jana Biłokozę, Jana Kozluka, gromada Parcewska przez uczciwych Chilimona Ozimiuka, Jakuba Fryza, gromada Spiczkowska przez uczciwych Teodora Onopiuka, Iwana Sobiesiuka; Wielebny Imc xiądz Walenty Korzeniewski podproboszczy kościoła farnego Bielskiego osobiscie; konwent WW. OO. Karmelitow dawney obserwancyi Bielski przez Imci xiędza Fuktuozego Mitkiewicza przeora tegoż konwentu imieniem całego zgromadzenia, xiądz Eustachi Nowicewicz cerkwi swięto Troieckiey prezbyter, osobiscie xiądz Grzegorz Bielawski, cerkwi Woskrzeszenskiey prezbyter osobiscie, xiądz Bazyli Meleszkiewicz. cerkwi Swięto Przeczyskiey prezbyter przez xiędza Grzegorza Bielawskiego, xiądz Piotr Korytynski cerkwi Soborney prezbyter przez tegoż, monaster cerkwi S. Mikołaja oycow Bazylianow nieunitow przez oyca Porfiryusza tegoż monasteru zakonnika swym i zgromadzenia całego imieniem osobiscie, szlachetnie sławetna pani Anastazya z Kossowiczow Kozłowska sekretarzowa poczty Jego królewskiey mości stacyi Bielskiey matka, Paweł syn swoim i Woyciecha brata swego imieniem stawaiący osobiście, sławetny Grzegorz Szafranowicz, Jakub Czerewacki, Grzegorz Szymonowicz, Niczypor Petrowicz. Andrzey Waleskiewicz, Paweł Artysiewicz osobiście stawaiący, stosuiąc się do reskryptu Jego królewskiey mości pana naszego miłościwego wyżey wyrażonego, przywileje, reskrypta, ordynacye, uni-

rego prowentu dwie części miastu, a trzecia na stół królewski należeć ma ustanowiono. Roku 1558 dnia 8—bra w Węgrowie Zygmunt August król Polski od nayjasnieszych królow i ich sukcessorow wszystkie ziemie i grunta w swoim dawnym ograniczeniu i obmiedzowaniu podług rozmiaru uczynionego nadane i przez mieszczan spokoynie dzierżane z folwarkami do tegoż miasta należącemi tymże mieszczanom Bielskim spokoynie i wolnie dzierżeć przywilejem swoim po rusku pisanym pozwala i potwi rdza. Roku 1575 dnia 3 —bra w Wilnie Zygmunta Augusta króla Polskiego po rusku pisany przywiley, którym miastu Bielskowi prawo magdeburskie nadaie, tudzież wszystkie inne wolności i ordynacye od nayiasnieyszych przodkow swoich królow Polskich nadane potwierdza. Roku 1569 dnia przed ostatniego Marca w Lublinie na seymie walnym koronnym Zygmunt August król Polski wszelkie wolności, ordynacye i artykuły miastu Bielsku służące potwierdza. Tegoż roku 1569 dnia 5 X—bra w Knyszynie tegoż Zygmunta Augusta króla Polskiego po pol ku pisany przywilei, którym od płacenia czynszu prętowego z siedlisk i ogrodow mieszczan Bielskich na wieczne czasy uwalnia. Roku 1573 dnia 22 Kwietnia pod Warszawą pod czas elekcyi rady koronne duchowne i swieckie listem swoim napominalnym za przełożeniem skarg mieszczan Bielskich starostom, pisarzom, poborcom zalecaią, aby żadnych czynszow, poborow, cel, myt zwyczaiem starym Litewskim przeciw prawu koronnemu, tudziesz przywilejom i wolnościom miasta Bielska od nayjaśnieyszych królow polskich nadanym (procz tych, które w przywilejach swoich podług zwyczaiu innych miast koronnych ustanowione maią) nie wyciągali ani się więcey odbierać ważyli. Roku 1576 dnia 29 Czerwca w Warszawie przywiley początkowy Alexandra xiążęcia Litewskiego od nayjasnieyszych królow polskich potwierdzony swoim przywileiem umacnia i potwierdza. Tegoż roku 1576 dnia 29 Nowembra tenże Stefan król Polski w Toruniu na supplikowanie mieszczan Bielskich takową stanowi ordynacyą: nayprzod, aby miasto Bielsk podatku szos poiedynczy zwanego złotych piędziesiąt, a jeżeliby rady koronne szos podwóyny naznaczyły, tedy złotych sto z domów, a nie z gruntow płacić ma. Powtore—od warzenia piwa po groszy cztery, a ieżeliby dupla, czyli dwoynasobny uchwalony był. tedy dwoie tego dawać obligowany; na koronacyą zaś nayjasnieyszych królow złotych piędziesiąt, a pod imieniem podwodnego trzy części podatku szos poiedynczy zwanego miasto te wyliczać powinno. Postanawia przytym, aby podatki nie poborca, ale urząd radziecki wybierał, radni zaś wyzna zonemu poborcy wydawać powiuni. Podatek zaś pod imieniem koronacyi i podwodnego wielmożnemu podskarbiemu ciż mieszczanie do skarbu odważyć maią. Roku 1584 dnia 3 Listopada w Warszawie królowey Anny dekret, którym miasto Bielsk przy przywilejach i wszelkich od nayjasnieyszych królow Polskich nadanych zupełnie zachownie, a szlachetnemu Macieiowi Szymanowskiemu woytowi Bielskiemu i Narewskiemu od wszelkich czynienia krzywd, wiolencyi i innych inkonweniencyi wstrzymać się nakazuie. Roku 1588 dnia 28 Maia w Krakowie Zygmund Trzeci król Polski sposobi ordynacyą wypłacaniu podatkow uchwalonych przez nayjasnieyszego Stefana krola miastu Bielsku ustanowioną potwierdza. Tegoż roku i dnia tamże w Krakowie tenże Zygmunt Trzeci krol Polski list nayiasnieyszey Anny krolowey Polskiey względem zamiany gruntu pewnego kont lasa zwanego za inny grunt miasta Bielskowi odebrany danego wzmacnia i potwierdza. Roku 1590 dnia 12 Kwietnia w Warszawie przywiley Zygmunta Trzeciego krola Polskiego, ktorym cło grobelne i mostowe od kupcow przeiezdzaiących od każdego konia w wozie towarem naładowanym idącego po groszu iednym na naprawę grobel i mostow brać pozwala i postanawia. Roku 1616, dnia 20 Kwietnia w Warszawie Zygmund Trzeci przywiley Alexandra xiążęcia Litewskiego miastu Bielsku dany, a przez nayjasnieyszych krolow Polskich approbowany na wieczne czasy potwierdza. Roku 1633 dnia 9 Kwietnia w Krakowie Władysław Czwarty krol Polski wszystkie prawa, przywileja, dekreta, wolnosci, uchwały, plebiscita, ustawy, zwyczaie i prerogatywy mieszczanom Bielskim od nayiasnieyszych antecessorow swoich pozwolone i nadane we wszystkich punktach przywilejem swoim potwierdza. Roku 1635 dnia 9 Maja na polu sprzecznym między magistratem i całym pospólstwem miasta Bielska z iedney, a poddanemi ze wsi Borek do lesnictwa Bielskiego należącey z drugiey strony za roska-

Roku 1754 dnia 11 Grudnia w Warszawie król Imc August Trzeci przywiley bractwu piwowarow miasta Bielska dany potwierdza i dwa punkta nowey ordynacyi przydaie. Roku 1757 dnia 7 Wrzesnia na gruncie spornym wsi Orzeszkowa między mieszczanami Bielskiemi i strażnikami puszczy Jego królewskiey mości Białowiezkiey i gromadą wsi Orzeszkowa przez kommissarzow od Jego królewskiey mości wyznaczonych dyfferencyę zaspakaiący ferowany dekret. Roku 1759 dnia 29 Sierpnia w Wars.awie przez kamerę Jego królewskiey mości dekretu kommissarskiego dopiro wspomnionego approbata. Roku 1767 dnia 24 Stycznia w Warszawie nayjasnieyszy król Imc Stanisław Augnst łaskawie teraz panuiący wszystkie prawa. przywileja miastu Bielsku służące umacnia i potwierdza. W tym mieyscu pokładano lustracye w latach 1563, 1660, 1663 i 1664 przez ichm. panow Dziewałtowskiego, Dyboskiego, Adama Nowomieyskiego, Pawła Koczorowskiego do tego dzieła wyznaczonych sporządzone, w których specyfikowane są przywileja z opisaniem i wymiarem w niektorych placow, gruntow mieyskich i folwarcznych osiadłości, liczby osob, tudzież wyrażeniem podatkow podług praw i przywileiow. Przytym pokładano akta radzieckie z różnych lat spisane i susceptą tranzakcyi zapisowych na kilku sexternach, także sekstern dekretow tudzież dawnieyszey suscepty xięga oprawna moderacyina to iest względem u.hwał podatkow tak publicznych iako na prywatne potrżeby miasta, xięga oprawna. Do tego regestra rewizyine pol mieyskich i folwarcznych in ordine ułożenia podatkow zwyczaynych z pol, nadto z przyłączonych dokumentow następuią te. Roku 1576 dnia 29 Czerwca w Warszawie list napominalny króla Imci Stefana do Mikołaja Kiszki woiewody Podlaskiego, starosty Bielskiego, aby się nieważył od mieszczan Bielskich sposobem Litewskim poborow Litewskich czynszow kapi od szynkow i myt, od których są uwolnieni. Roku 1582 dnia 7 Września w Warszawie królowey Jeymci Anny uwalniaiący mieszczan Bielskich od naruwney soli skarbowey, a wolność daiący używania i przedawania inney soli dobrey. Przywiley roku 1585 dnia 19 Lutego w Warszawie między Radą y całym pospolstwem miasta Bielska z iedney, a szlachetnym Maciejem Szymanowskim woytem Bielskim z drugiey strony assessorski Jego krolewskiey mości dekret, ktorym aby strona pozwana powodowey stronie złotych sto zapłaciła i żeby tak dawnieyszym iako i teraznieyszemu dekretowi zadosic uczyniła nakazano. Roku 1610, dnia 15 Wrzesnia list królowey Jeymci Konstancyi, którym, aby szlachta posiadaiący grunta mieyskie podatki wszelkie płacili i powinności do miasta pełnili nakazuie. Roku 1628 dnia 20 Lipca mandat królowey Jeymci Konstancyi, aby wszyscy wszelkiey kondycyi ludzie szlacheckiego i innego stanu dobra mieyskie posiadaiący zarowno z drugiemi wszelkie ciężary ponosili do magistratu Bielskiego wydany. Roku 1633 z obozu za Smolenskiem mandat króla Imci Władysława Czwartego do Imci pana Lesniowolskiego, starosty Branskiego, zakazuiący pociąganie mieszczan Bielskich do sądow grodzkich Branskich iako forum im nie przyzwoitego. Roku 1637, dnia 30 Czerwca, w Warszawie, mandat króla Imci Władysława Czwartego urodzonemu Piaseckiemu woytowi i sławetnemu magistratowi Bielskiemu wydany, rozkazuiący, aby przestrzegali tego, iżby szlachta mieyskie grunta zażywaiący wszelkie ciężary ponosili i opłacali. Roku 1661, dnia 22 Czerwca królowey Ieymci Ludowiki napomnienie, aby duchowni i szlachta, zażywaiący gruntow mieyskich równie z mieszczanami wszelkim ciężarom i opłaceniu podatków podlegali. Roku 1670 Regestr podatkow mieyskich przez Ichmościow panow szlachtę possessorow dobr i gruntow mieyskich przez lat kilku nieopła.anych, za których miasto opłaciło. Roku 1680 kopia uniwersału króla Imci Jana Trzeciego, aby podatki uniwersalne tak duchowni, iako i swieccy którzy grunta mieyskie posiadaią płacili. Roku 1690 dnia 1 Lutego w Warszawie Attestacya od I. W. xięcia Małachowskiego biskupa Krakowskiego o uchwaleniu przez miasto opłacania kontrybucyi, którą uchwałę z J. W. Osyżewskim biskupem Kamienieckim, jako kommissarze królowey Jeymci Ludowiki approbowali. Roku 1747 dnia 11 Lipca w Bielsku dekret kommissarski za instrumentem J. W. Branickiego woiewody Krakowskiego, hetmaua polnego koronnego, starosty Bielskiego, między chorągwią Hussarską, a miastem Bielskiem względem uzurpowania łąk Bielskich mieyskich i innych krzywd ferowany, którym dekretem pastwiska na ten czas dla pa-

sienia koni chorągwianych oznaczone. ale, za dobrowolnym przyzwoleniem miasta. Roku 1753 zaczęty. a 1754 skończony dekret kommissarski to iest expedyowaney kalkulacyi burmistrzow Bielskich z dochodow i expensow tegoż miasta oraz z postanowieniem niektorych ordynacyi. Roku 1779 dnia 7 Maja w Warszawie rezolucya rady nieustaiącey do miasta Bielska względem licytacyi dochodow z propinacyi za lat dwie, to iest 1777 y 1778 na domurowanie Ratusza Bielskiego obrócić pozwolaiąca. Po skończonych takowych od magistratu komportowanych dokumentach woyt też Podzamecki osobnym spisane summaryuszem następuiące okazał prawa. A to Roku 1595 dnia 7 Czerwca na Ratuszu Bielskim w przytomności woyta i ławnikow wypisu z xiąg rewizorskich starostwa Bielskiego w roku 1576 oblata, w którym wyraża, że przy iezierze albo folwarku na grobli rzeki Biały albo na ulicy Zamkowey było placow część zabudowanych. część pustych № 38. z których posługę czynili zamkowi, z każdego placu winni byli płacić złoty 1. Roku 1610 dnia 15 Grudnia w Warszawie od królowey Ieymci Konstancyi przywiley dany, którym wolność obywatelom Podzameckim od Mikołaja Daniłowicza starosty Bielskiego do lat trzech nadane, a po trzech latach do praw obywatelów na grobli rzeki Biały mieszkaiących przyłącza. Roku 1655 dnia 4 Sierzpnia w Hołowiesku lustracya i postanowienie przez kommissarzow, którym uwolnieni Podzamczanie od prac zamkowych pod niebytność królowey. Roku 1681 dnia 27 Kwietnia w Warszawie od króla Jmci Jana Trzeciego przywiley Podzamczanom dany, którym wyłącza i ubespiecza od wszelkich impetycyi i nakładow extraordynaryinych z miasta nakazywanych. Roku 1714 dnia piątego Listopada na Ratuszu miasta Bielska dekret kommissarski z mocy instrumentu od J. W. Katarzyny Branickiey, starościny Bielskiey i woytowey danego, między juridyką Podzamecką, a magistratem Bielskim wypadły, którym pretensye o podatki nakładane, o stawienie żołnierza, o zaciąganie długow i inne rozsądzono, przy tym, aby rewizya gruntow Podzameckich przez pisarzow mieyskiego i Podzameckiego czyniona była postanowiono po założoney appellacyi przez magistrat od I. W starościny Bielskiey approbata nastąpiła. Tu produkowano akta przyimowania tranzakcyi i dekretow. A po położeniu prze: Podzamczan wyżey dopiro wyrażonych dokumentow, cechy swoie pokładały prawa. A nayprzod cech szewski roku 1549 w poniedziałek przed swiętem s. Elżbiety w Bielsku od magistratu Biel kiego cechu szewskiego z pewnemi artykułami instytucya. Roku 1584 dnia 20 Sierpnia w Lublinie krol Imc Stefan instytucyą cechu szewskiego przez krola Imci Zygmunta Augusta w roku 1565 potwierdzoną umacnia. Cech zaś garbarski roku 1584 dnia 20 Sierpnia w Lublinie krol Imc Stefan instytucyą cechu garbarskiego przez magistrat miasta Bielska uczynioną przywilejem swoim approbuie. Roku 1609 w Krakowie krol Imc Zygmunt Trzeci tenże cech garbarski w miescie Bielsku przez krola Imci Stefana potwierdzony zmacnia. Roku 1634 10 Sierpnia w Warszawie krol Imc Władysław Czwarty cech garbarski w miescie Bielsku przez nayiasnieyszych krolow antecessorow swoich approbowany przywileiem woim potwierdza. Roku 1666 dnia 15 Kwietnia w Warszawie od krola Imci Jana Kazimierza cechu garbarskiego podobnież potwierdzenie. Roku 1778 dnia 23 Listopada w Warszawie od Nayiasnieyszego krola Stanisława Augusta cechowi garbarskiemu służący przywiley potwierdzenia. Cech zatym kusznierski w piątek w wilią s. Tomasza apostoła roku zaś niewiadomego, ponieważ przez dawność zatarty, list instytucyi cechu swego od magistratu miasta Bielska dany. Roku 1581 w Warszawie krolowey Iemci Anny teyże instytucyi cechu kusznierskiego w miescie Bielsku przywileiem umocnienie. Nakoniec cech kowalski. Roku 1611 dnia 26 Listopada w Warszawie przywiley krola Imci Zygmunta Trzeciego, ktorym cech kowalski, slosarski, szabelniczy przez magistrat miasta Bielska ustanowiony potwierdza oraz do tegoż cechu złotnikow, szklarzow, czapnikow, kołodzieiow i bednarzow przyłącza. Roku 1650 dnia 15 Stycznia w Warszawie krola Imci Jana Kazimierza tegoż cechu przywiley potwierdzenia. Na ostatku cechow słodowniczego i rzeznickiego, ktore iuż ustały i nie znayduią się, a to roku 1649 dnia 15 Marca w Warszawie od krola Imci Jana Kazimierza artykułow cechu słodowniczego potwierdzenie. Roku 1754 dnia 2 Grudnia w Warszawie od krola Imci Augusta Trzeciego takoweż tego cechu po-

twierdzenie. Cechu zaś rzeznickiego roku 1588 dnia 2 Grudnia w Brzesciu Litewskim od krola Imci Zygmunta Trzeciego cechu rzeznickiego od magistratu miasta Bielska w roku 1516 ustanowionego przywiley potwierdzenia. Roku 1754 dnia 2 Grudnia w Warszawie od krola Imci Augusta Trzeciego podobnież potwierdzenie. Po położeniu przez magistrat i cechy takowych wyżey wzmiankowanych praw i przywilejow, a po przeczytaniu onych i w niniejsze dzieło co do daty i tresci umieszczonych, uskuteczniaiąc dalszą czynność reskryptem Jego Krolewskiey mosci przepisaną do wizyi placow, ogrodow zabudowanych i pustuiących mieyskich i folwarcznych czyli wieyskich, a do miasta należących przystępuiemy, a po uczynieniu przez nas kommissarzow takowey wizyi i zlustrowania inwentarz tego wszystkiego spisaliśmy, ktory iest taki.

	Place osiadle.	Ogrody zarobne.	Place puste.
Miasto Bielsk Rynek.			
W posrzod rynku ratusz nowo wymurowany. . . .	—	—	—
1-sza połać rynku czołem na południe	—	—	—
Austerya woytowska	1	1	—
Anastazya Kozłowska poczmaystrowa Bielska . . .	1	1	—
Jakub Szuiecki literat i szynk trzymaiący	1	1	—
Zuzanna Korzeniewska wdowa	—	1	1
Łobanowszczyzna w possessyi Krzysztofa Witorskiego . .	—	—	1
2-ga połac rynku czołem na wschod	—	—	—
Krzysztof Witerski literat	1	1	—
Dom drugi tegoż szynk	1	1	—
Marcin Gorkowski	1	1	—
Sukcessorowie Sztejera.	—	—	1
3-cia połać rynku czołem na pułnoc	—	—	—
Szpital farny przeciw kościoła tegoż	1	1	—
Terentowiczowa wdowa	1	1	—
Tomasz Markowicz szewc	—	1	1
Harbacewiczowa wdowa	—	1	1
Michał Dęblewski szynk	1	—	1
Andrzey Niwinski szlachcic szynkarza trzymaiący . . .	1	—	—
Jakub Radkiewicz szewc	—	1	1
Tomasz Artyszewicz szynk.	1	—	—
4-ta połać rynku na zachod zaczyna się od ulicy Hrycowskiey.	—	1	—
Jan Makacewicz poczmayster Woyszkowski	1	1	—
Paweł Niwinski szlachcic szynkarza trzymaiący literat . .	1	1	—
Dom Krzysztofa Witorskiego w którym szynkarz . . .	1	1	—
Józef Kozłowski literat szynk	1	1	—
Andrzey Niwinski szlachcic szynkarza trzymaiący . . .	1	1	—
Benedykt Dołągowski literat	1	1	—
Michałowa Kossowiczowa wdowa szynk.	1	1	—
Jan Mackiewicz literat szynk	1	1	—
Dominik Wołosowicz literat towarem zagranicznym handluiący i szynk	1	1	—
Benedykt Dołęgowski szynk.	1	1	—

Jacenty Lewikoski krawie	1	1	—
Jan Spieszynski kusznierz	1	1	—
Szymon Koziakiewicz.	—	1	—
Roman Symonowi z krawiec	1	1	—
Stefan Wasilewski garbarz.	—	1	—
Szymona Koziakiewicza	-	1	—
Michała Leniewicza	—	1	—
Józefa Michniakiewicza	—	1	—
Wawrzynca Szramkoskiego.	—	1	—
Jan Klim.	1	1	—
Mikołay Szramkoski	1	1	—
Michała Leniewi za	—	1	—
Łąka bokiem do rzeki Lubki leżąca oo. Czercow.			
Lewa polać teyże ulicy Zalubockiey do rzeki Lubki i mostku na niey.			
Michała Leniewicza	—	1	—
Szymonowiczowey wdowy	—	1	—
Szymon Koziakiewicz szewc.	1	1	—
Jakub Harasimowicz ciesla.	1	1	—
Jakub Czerewacki szewc	1	1	—
Teodor Szyszkiewicz szynk.	1	1	—
Michał Prokopowicz literat garbarz szynk	1	1	—
Tegoż	—	1	—
Jan Hredelewicz garbarz	1	1	—
Bazyli Tołwinski	1	1	—
Sukcessorow Meleszkiewicza	—	—	—
Sukcessorow Kaczanowskiego	—	—	—
Antoni Fedorowicz garbarz.	1	1	—
Michała Leniewicza łąka z placu.	—	—	—
W tey ulicy Zalubockiey literat 1, krawcow 2. szewcow 2, garbarzow 4, kusznierz 1, domow szynkownych 2. placow zabudowanych 13, ogrodow zarobionych 25, placow pustych 5. ciesla 1.			
Ulica Litewska, która leży nad goscincem Wileńskim ku miastu Narwi, prawa iey połać poczyna się od ulicy Hrycowskiey.			
Morzych plac	—	—	1
Cmentarz S. Marcina do kościoła farnego należący.			
Dom przy mostku do kościoła farnego należący . . .	1	1	—
Item do tegoż kościoła	—	1	—
Antoni Marciszewski cerulik	1	1	—
Sukcessorowie Jędrzeja Kaczanowskiego Litt. szynk kowal. .	1	1	—
Szefana Wasilewskiego	—	1	—
Jana Zaturskiego	—	1	—
Bunczewska wdowa	1	1	—
Morzyna wdowa	1	1	—
Dąbrowska z zięciem slosarzem literat szynk. . . .	1	1	—
Stefana Iwanickiego.	—	1	1

Antoni Mielnowski szlachcic literat	1	1	—
Marcin Chorzewski literat	1	1	—
Jakubowskiego slosarza	—	1	—
Antoniego Zebronskiego	—	1	—
Jan Kupraszewicz szewc	1	1	—
Wawrzyniec Tomaszewski szewc	1	1	—
Stefan Masłowski szewc	1	1	—
Jana Masłowskiego	—	1	—
Prokopa Cudnego	—	1	—
Prezbytera Troieckiego	—	1	—
Przestąpiwszy uliczkę wypustową.			
Szpital do cerkwi S. Tróycy.			
Plac cerkiewny.	—	1	—
Plac, na którym cerkiew S. Tróycy stała i przez starość wywróciła się, w tyłach tych placow plebania z zabudowaniem, ogrodami i sianożęciami aż do wypustow Klementynowskich.			
Thorzewizna z sianożęcią.			
Chwedor Haciuk	1	1	—
Maciey Sobeski.	1	1	—
Teodor Markowicz	1	1	—
Józef Cieszkiewicz krawiec.	1	1	—
Maciey Kułaczkowski literat	1	1	—
Stefana Hapanowicza.	—	1	—
Michała Prokopowicza	—	1	—
Piotr Sokołowski szlachcic	1	1	—
Antoni Hapanowicz szewc	1	1	—
Sylwester Strzelczuk	1	1	—
Grzegorz Markowicz	1	1	—
Połać lewa teyże ulicy Litewskiey zaczyna się od austeryi woytowskiey.			
Plac do zaiazdu do aysteryi.			
Jatki.			
Mostek na rynsztoku od sadzawek			
Za mostkiem Walenty Borowski krawiec	1	1	—
Franciszka Lisiukiewicza	—	1	—
Maciey Chilkiewicz	1	1	—
Wawrzynea Kozłowskiego i Antoniego Tysmanowicza . .	—	1	—
Tu podług lustracyi dawnych wypada uliczka Kondratowska			
Kaplica S. Jana murowana.			
Kościoł Karmelitański wielkim ołtarzem do ulicy.			
Klasztor stary tychże XX karmelitow z ogrodem bokiem do tey ulicy.			
Dobrowolska wdowa	1	1	—
Jozefa Minkiewicza	—	1	—
Stefana Iwanickiego	—	1	—
Andrzeja Niwinskiego	—	1	—
Bunczewskiey wdowy	—	1	—

Wańkowski krawiec	1	1	—
Butkiewicza	—	1	—
Antoni Sosnowski szynk	1	1	—
Konstanty Sakoski	1	1	—
Antoni Sadoski	1	1	—
Jozefa Kozłowskiego	—	1	—
Stefana Iwanickiego	—	1	—
Mikołay Garcarz	1	1	—
W tey ulicy Litewskiey literatow 5, szynkuiących 3, placow zabudowanych 28, placow pustych 2, ogrodow zarobn. 50, szewcow 4, krawcow 3, kowal 1, slusarz 1, cerulik 1, garcarz 1.			
Ulica Hrycowska z ulicy Rynkowey na prawą rękę do wypustow ku młynom przed tym Sikininskim, a teraz Klementynowskim zwanym. Połać prawa uliczka do zatyłkow Rynkowych placow			
Grzegorz Borowski szewc	1	1	—
Marcina Sadowskiego	—	1	—
Jozef Szymonowicz kusznierz	1	1	—
Stanisław Łapinski	1	1	—
Maxym Sakowski grabarz	1	1	—
Połać lewa ulicy Hrycoskiey.			
Jana Makaciewicza	—	1	1
Stefana Iwanickiego	—	1	1
Grzegorz Zawadzki	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiey	—	1	—
Mikołay Zwolski	1	1	—
Marcin Bogdanowicz	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiey	—	1	—
Sukcessorow po Piotrowskim	—	1	—
Jana Rozyczki	—	1	—
Andrzeja Niwinskiego	—	1	—
Na tey ulicy podług lustracyi droga była do młynow teraz zarzucona.			
W tey ulicy placow osiadłych 7, ogrodow zarobnych 15. placow pustych 2, szewc 1, kusznierz 1, grabarz 1.			
Z ulicy Litewskiey na prawą rękę z Rynku idąc goscincem Wilenskim koło placow cerkwi S. Troycy ulica brukowana do wypustow mieyckich i młyna teraz zowiącego się Klementynowski, a dawniey Sikininski. Połac prawa.			
Gumna prezbytera Troieckiego na placach dziedzicznych.			
Tomasz Brukarz	1	1	—
Maciey Hładko	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiey	—	3	—
Michał Lepieszynski garcarz	1	1	—
Lewa połać tey ulicy placami prezbytera S. Troycy i innych do wypustu wychodzi, iako się w ciągu ulicy Litewskiey zatyłkami wyraziło. W tey ulicy placow osiadłych 3, ogrodow za-			

robnych 6, brukarz 1. garcarz 1. W koncu tey ulicy, wychodząc na wypusty porzuciwszy droge do Klementynowa przykro wprawą.			
Nowa osada.			
Jan Halicki Pachołek	1	1	—
Tomaszeska wdowa z synem szewcem	1	1	—
Omelan Lis	1	1	—
Silwester Cudny	1	1	—
Piotr Szyszkiewicz	1	1	—
Jozef Krupicki	1	1	—
Jan Hurynonowicz wozny	1	1	—
Adamowa Lepetynska	1	1	—
Jan Kołaszewski	1	1	—
Grzegorz Hockowiec.	1	1	—
Jan Sztejer	1	1	—
W tey ulicy placow osiadłych 11, ogrodow zarobnych 11, szewc 1.			
Uliczka Kondratowska z ulicy Litewskiey w lewo. Lewa połać.			
Szpital XX Karmelitow	1	1	—
Budynkow 2 na jurisdice XX. karmelitow	2	2	—
Jan Wakulski	1	1	—
Piotra Zdziechowskiego	—	1	—
Anastazyi Kozłowskiey	1	1	—
Wawrzyniec Tułoski	1	1	—
Kalistrata Kaliszewicza	—	1	—
Łosiewiczowa i Kosciański wraz	1	1	—
Ogrod karmelitanski w tyle i sadzawka	—	1	—
Teyże ulicy Kondratowskiey połać prawa Plac klinem wychodzący w possessyi.			
Tomasz Tokarewicz	1	—	—
Omelan Chrabol.	1	1	—
W tey ulicy znayduiesię placow osiadłych 9. ogrodow zarobnych 11, plac pus y 1.			
Ulica Knyszynska. Połać prawa od kościoła karmelitanskiego bramy i dzwonicy zaczyna się klasztor murowany.			
Folwark tychże zabudowaniem	1	—	—
Tomasz Artyszewicz	—	1	—
Anastazyi Kozłowskiey gumnami	1	1	—
Antoniego Sadoskiego.	—	1	—
Teyże ulicy Knyszynskiey połać lewa.			
Omelana Chraboła	—	1	—
Trojanowa wdowa	1	1	—
Jana Zaturskiego	—	—	1
Z tey ulicy uliczka Swinia dawniey i teraz nazywaiąca się do ulicy Kondratowskiey przypiera i powinna bydz aż do kościoła farnego otwarta. Za tą uliczką:			
Paweł Zieniewicz i Iliaszewiczowa wdowa	1	1	—
Paweł Trusiewicz	1	1	—

XX. Karmelitow	—	1	—
P. Jędrzey Butkiewicz szlachcic w ulicy Knyszynskiey znacznie rozciągłe trzyma place po nad ulicą Knyszynską ciągnące się do ciągłych gruntow Strokoskich literat	1	1	—
W tey ulicy placow osiadłych 6, ogrodow zarobn. 9, plac pusty 1.			
Kwadratu rynkowego na południe leżącego, ulica między kosciołem a probostwem na poswiątne idąca. Prawa połać.			
Szkoła farska dla dzieci	1	—	—
Probostwo z swoim całym zabudowaniem.			
Na poswiątnym Janowa stolarka	1	1	—
Austerya farska dokoła obiezna	1	—	—
Andrzey Gaiewski szewc	1	1	—
Za mostkiem Wawrzyniec Onaniewicz literat	1	1	—
Po tey stronie ogrody funduszowe farskie, na ktorych gumna i inne zabudowania.			
Item ogrod proboski na nim stodoła stoi.			
Za poswiątnym Benedykta Dołęgowskiego	—	1	—
Ignacego Inoiewicza	—	1	—
Jana Maciejuka	—	—	—
Ogrody p. Butkiewicza od ulicy Knyszynskiey ciągnące się. Lewa połać teyże ulicy.			
Stefanowa Nowicka na mieyskim	—	1	—
Za mostkiem Jan Maciejewski na mieyskim	1	1	—
W lewo przykro biorąc uliczka przypieraiąca do rowu z goscincem Branskim ztykaiącego się, dzielącego place ulicy Kłopotowskiey od placow idących do pol Strokowskich. Row ten zalazły wszędzie; przy tymże rowie do mostku goscinca Branskiego ciągnącym się place koncami do pol Strokowskich zaczynaiąc od Waca Pu zynskiego na południe.			
Krzysztofa Witorskiego	—	—	1
Grzegorza Bułowicza.	—	—	1
Anastazyi Kozłowskiey	—	—	1
Jana Rożyczki	—	—	1
Woyciecha Starczynskiego	—	—	1
Tu Glinski mieyskie przy goscincu Branskim . . .	—	—	—
Kontynuacya ulicy na poswiątne idącey lewey strony. .	—	—	—
Wawrzyniec Puczynski na mieyskim	1	1	—
Ogrod do Poswiątnego	—	1	—
Rzepnicka wdowa na poswiątanskim	1	1	—
Ogrod poswiątanski	—	1	—
Benedykta Dołęgowskiego na mieyskim	—	1	—
Ignacego Inoiewicza na mieyskim	—	—	1
Jana Maciejowskiego na mieyskim	—	—	1
Daley pole Strokowskie i droga do Stołowacza . . .	—	—	—
W tey ulicy placow osiadłych 8, ogrodow zarobn. 13, placow pustych 7, literat 1, szewc 1.			

Benedykta Dołęgowskiego gumnami.	1	1	—
Bazylego Zakrzewskiego.	—	1	—
Benedykta Dołęgowskiego pastewnik.	—	1	—
Z tey ulicy Staromieyskiey bie uliczka na staw lewą polacią, która do przysądu zamkowego należy. Lewa Połać			
Adam Suchodolski ciesla.	1	1	—
Onisim Naucik garbarz	1	1	—
Prawa Połać.			
Stanisław Loknicki kucharz	1	1	—
Powracaiąc z tey uliczki po lewey ręce ulicy Brzeskiey do ulicy Staromieyskiey ku cerkwi S. Mikołaja			
Dmiter Zacharczuk.	—	1	—
Marcina Busłowicza.	—	1	—
Jan Oleniewicz zegarmistrz literat	1	1	—
Jan Mickiewicz tkacz	1	1	—
Jakub Hornostaiewicz	1	1	—
Jedrzey Morze	1	1	—
Z tey ulicy wychodząc przykro wlewo od cerkwi S. Mikołaja monasterskiey zaczynasię podług dawnieyszey lustracyi Hrebelna przed tym zwana, a teraz brukowana przez trzy mosty na rzec Białey będące ku Hołowieskowi. Lewa Połać.			
Michała Wrzecionki.	—	1	—
Ignacy Wołosowicz garbarz	1	1	—
Michał Wrzecionko garbarz	1	1	—
Jana Spieszynskiego	—	1	—
Daniela Sawickiego	—	1	—
Sukcessorow Franciszka Brzeczki	—	—	1
Łukasz Parfinowicz szewc	—	1	—
Krokoska wdowa	1	1	—
Pierwszy most minowszy za drugim między mostami sukcessorowie Teodora Dmitrowicza	—	—	1
Po prawey ręce przy trzecim moście od miasta Macicy Zarzecki.	1	1	—
Za trzecim po teyże ręce Jan Dmitrowicz literat . . .	1	1	—
Ci wszyscy mieszkańcy zaczowszy od uliczki wyżey wspomnioney z starego miasta do stawu przypieraiącey nazywaiąc się Starą Przysadą Podzamecką i należą do przysądu zamkowego podług dawnych lustracyi.			
W tych ulicach znayduie się placow osiadłych 29, ogrodow zarobnych 55, placow pustych 4, literatow 3, szynkuiący 1, szewc 1, garbarzow 3, krawiec 1, cieśla 1, kowal 1, tkacz 1.			
Z ulicy Rynkowey porzuciwszy naprost ulicę Zalubocką do Bockow idącą w lewo się biorąc ulica Zamkowa.			
Prawa Połać od placu rogowego Michała Leniewicza zaczyna się.			
Parfinowiczowey wdowy.	—	1	—
Michała Szabaltowicza	—	1	—

az do granicy Chmieloskiey tyłem leży do wypustu. Prawa połać teyże ulicy Orlenskiey od Brzeskiey ulicy pomimo cerkiew Woskreszenską.			
Plac między drożny cerkiew etc., jako wyżey			
Jana Rożyczki	—	1	—
Benedykta Dołęgowskiego plac wskrozny	—	1	—
Marcina Busłowicza plac wskrozny.	—	1	—
Jana Busłowicza plac wskrozny	—	1	—
W tych ulicach znayduie się placow osiadłych 18. ogrodow zarobnych 29, placow pustych 5. literatow 2. szynkuiących 1. szewcow 3. garbarżow 3, siedlarzow 2. powrożnikow 2. garcarz 1.			
Idąc ulicą z miasta przez groble i mosty. porzuciwszy ulicę Brzeską w prost zaczyna się Zastawecka ulica w lewo połać lewa.			
Daniel Sawicki garbarz	1	1	
Paweł Artyszewicz garbarz	1	1	—
Artyszewiczowa wdowa syn iey garbarz	1	1	—
Wypust tey połaci daley grobla brukowana			
Połać prawa tey ulicy po groblę tyłem do wypustow. a czołem do ulicy Brzeskiey iako się w opi aniu lewey połaci uiicy Brzeskiey. a daley Orlenskiey wyraziło.			
Z stępuiąc z grobli kamienney lewa połać na piaski pomimo figurę murowaną do ulicy Loknickiey w dawnych lustracyach zwaney na tey lewey połaci			
Jan Ostasewicz garbarz	1	1	—
Benydykta Dołęgowskiego	—	1	—
Maciey Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Teodor Piotrowicz szewc	1	1	—
Macieja Kaliszewicza	—	1	—
Paweł Krosiey garbarz	1	1	—
Tu ułeczka w lewą do rzeczki Białey w tey ułeczce			
Jan Woyszkowicz garbarz	1	1	—
Kalistrata Kaliszewicza	—	1	—
Piotra Seredy	—	1	—
Jan Woyszkowicz	1	1	—
Łukasz Ostaszewicz garbarz	1	1	—
Ostaszewiczowa wdowa	1	1	—
Prawa połać teyże ulicy Piaskowey niby krągiem nazad się wracaiącym z swemi placami przyptera do wypustow przy kamienney grobli wspomnionych			
Paweł Artyszewicz	1	1	—
Teodora Piotrowicza	—	1	—
Jakuba Demianowicza	—	1	—
Jacenty Lewikoski	1	1	—
Sylwestra Zubrowicza plac	—	1	—
Jana Dmitrowicza	—	1	—
Jana Busłowicza	—	1	—

Jakub Michalewicz garbarz	—	—	—
Andrzey Harasimowicz	1	1	—
Jan Marchiewicz garbarz	1	1	—
Koniec ulicy Dubickiey. którey prawa i lewa połać przypiera do wypustow od granicy Chmielowki do rzeki Białey te ulice przecinaiących. Przeszedłszy przez groble po prawey ręce wypustow Jana Busłowiela place.	—	1	—

Podle tegoż placu za zynaią się place do karczmy Klementynowskiey teraz, a przed tym podług lustracyi Sikininskie zwanemu w koncu ulicy Dubickiey między rozchodzącemi się drogami w prawo teraz do Widowa. a dawniey Stanisławowa zwanego, wlewo do miasta Bielska postępuiąc rzeźnik w budynku żyd w karczmie. młynarz przy młynie także w budynku za drogą z miasta Bielska do Widowa idącą po lewey na gruncie staroscinskim mieszkaią w tych ulicach Zastaweckiey Piaskowey i Dubickiey znayduie się placow osiadłych 41, ogrodow zarobnych 66. placow pustych 1, literatow 1. szynkuiących 1. garbarzow 21, szewc 1. ciesla 1. W ogol zas w całym miescie znayduie się placow osiadłych 269, ogrodow zarobnych w korc poprzemieniano i place puste 438, placow pustych 38, literatow 22. towarem zagranicznym handluiących 2. towarem kraiowym handluiących szynkuiących trunki 35. stolarzow 3, cieslow 3, slosarzow 1, kowalow 1, krawcow 7, kusznierzow 4, gabarzow 47. szewcow 20, tkaczow 2, siedlarzow 3, powroźnikow 3. garcarzow 3.

Miasto to leży nad rzeką Białą, do którey wpada i rzeczka Labka, więcey rzek i iezior żadnych niema. Boru kawałek i lasu szmat ma przy granicy puszczy J. K. msci Białowiezkiey, tamze łąki czyli błota Siedmiowłoki nazwanę, trakt przez te miasto idzie z Warszawy do Litwy, a mianowicie Grodna. Wilna i daley. Gatunek ziemi mianowicie w ogrodach mieyskich mieyscami wyborny. mieyscami mierny. W polach zaś zbożem zasiewaiących się będzie obowiązkiem geometry wymierzaiąc gatunkować. Handel towarami tak kraiowemi iako i zagranicznemi tudziesz sposobność do wszelkich rzemiosł że się obywatele miasta tego naybarziey do szynku i rolnictwa przywiązali całe są zaniedbane. ztąd poszło że placow barzo wiele we wszystkich ulicach do zabudowania przyzwoitych w ogrody zarobne są zamienione.

Wsie do miasta Bielska należące na gruncie tegoż miasta zasadzone.						
WIEŚ AUGUSTOWO.						
Andrzey Wołosowicz na siedlisku prezbytera Rzeczyckiego ma chatę własną	2/4	1/8	—	—	—	—
Antoni Kozieł	10/4	—	—	—	—	—
Filip Ostasewicz	3/4	—	—	—	—	—
Sukcessorowie po Hryorze Ostasewiczu	4/4	—	—	—	—	—
Bartłomiey Ostasewicz	4/4	—	—	—	—	—
Maryanna Eliaszewiczowa wdowa	13/4	—	—	—	—	—
Andrzey Demianiuk	11/4	1/8	—	—	—	—
Jakon Pluta	6/4	1/8	—	—	—	—

Andrzey Huryn	3/4	—	1/16	—	—	—
Jakub Eliaszewicz	5/4	1/8	—	—	—	—
Iwan Bielecki	7/4	—	1/16	—	—	—
Karp Bielecki	6/4	—	1/16	1/32		—
Jan Onyskiewicz	3/4	1/8	—	—	—	—
Leon Onyskiewicz	14/4	—	1/16	1/48	—	—
Demian Konach Parfiniuk	6/4	—	1/16	—	—	—
Jan Konach Parfiniuk	3/4	1/8	1/16	—	—	—
Piotr Dun ki.	1/4	—	1/16	—	—	—
Wasil Konach Prokopczuk	11/4	1/8	—	—	—	—
Piotr Konach Prokopczuk	11/4	1/8	1/16	—	—	—
Trochim Ostasewicz	8/4	1/8	—	—	—	—
Stepan Patyanik	7/4	—	1/16	—	—	—
Teodor Weremiejuk Andrzejuk	1/4	—	1/12	—	3 1/2	—
Grzegorz Weremiejuk Andrzejuk	1/4	—	—	—	3 1/2	—
Anna Onacikowa wdowa.	14/4	1/8	—	—	—	—
Andrzey Weremiejuk Michaluk	2/4	1/8	1/2	—	—	—
Anna Weremiejukowa wdowa	9/4	1/8	1/3	—	—	—
Dmiter Busłowicz	17/4	—	1/16		—	—
Teodor Weremiejuk Iwanow	5/4	—	1/16	—	—	—
Iwan Ostasewicz	5/4	—	—	—	—	—
Stefan Ostrowski	7/4	—	—	—	—	—
Przy nim brat Roman Weremiejuk	13/4	1/8	—	—	—	—
Maxym Weremiejuk	8/4	—	1/16	—	—	—
Anna Daniłowa Osimiekowa	4/4	1/8	—	—	1/2	—
Danilo Onacko	5/4	1/8	1/16	—	—	—
Stepan Onaciuk i przy nim brat	10/4	1/8	1/16	—	—	—
Walenty Mali-zewski	5/4	1/8	1/16	—	—	—
Jan Busioł	6/4	—	—	—	—	—
Lukian Busłowicz	8/4	1/8	1/16	—	—	—
Antoni Ostasewicz	12/4	1/8	—	—	—	—
Hryhor Nowik	12/4	—	—	—	—	—
Bartłomiey Sidorczuk	13/4	—	—	—	—	—
Jakub Busłowicz	10/4	—	1/16	—	—	—
Iwan Suk	5/4	1/8	—	—	—	—
Piotr Suk	4/4	1/8	—	—	—	—
Jakim Weremiejuk Markow	12/4	—	—	—	—	—
Andrzey Busłowicz.	7/4	—	—	1/32	—	—
Anna Jacewicka	3/4	1/8	—	—	—	—
Tatiana Ostasewiczowa wdowa	11/4	1/8	—	—	—	—
Danilo Lewociuk	17/4	1/8	1/16	1/32	—	—
Lukian Skorbiło	2/4	—	1/16	—	—	—
Demian Konach	8/4	1/8	—	1/32	—	—
Mateusz Urbaniuk	3/4	—	—	—	—	—
Jozef Urbaniuk	4/4	1/8	1/16	1/32	—	—
Andrzey Lichtowicz	10/4	1/8	—	—	—	—

ULICA BRZESKA.			
Połać lewa.			
Przeszedłszy mostek Krupicka wdowa	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiey	—	1	—
Olszewska wdowa	1	1	—
Sitkiewicza	—	1	—
Połać prawa tey ulicy podłużnemi placami rynkowemi zaięta.			
Z ulicy teyże Brzeskiey przykro w prawo połać prawa ku cerkwi s. Mikołaja monasterskiey.			
Grzegorza Busłowicza	—	1	—
Tegoż	1	1	
Łukaszowa Laszczewska wdowa	1	1	
Z teyże Brzeskiey ulicy ulica Staromieyska w lewo połać prawa			—
Michałowa Kossowiczowa wdowa	1	1	—
Helena Szafranowiczowa wdowa	1	1	—
Cerkiew s. Przeczystey z placami, ogrodami, sianożeciami w tyle plebania do teyże cerkwi	1	1	—
Ignacy Minkiewicz	1	1	—
Michałowey Kossowiczowey wdowy	—	1	—
Czarniakowiczowa wdowa	1	1	—
Grzegorza Symonowicza	—	1	—
Jan Gielantowski	1	1	—
Jozefa Sitkiewicza	—	1	—
Jakuba Czerowackiego	—	1	—
Stanisława Łoknickiego	—	1	—
Jerzyny Kossowiczowey.	—	1	—
Michała Leniewicza.	—	1	—
Tomasz Morz.	1	—	—
Mostek do przejazdu na ulicę Hrycowską. Połać lewa ulicy Staromieyskiey.			
Józef Sitkiewicz literat krawiec.	1	1	—
Gabryelowa Sakowiczowa wdowa	1	1	—
Borysławska wdowa	—	1	1
Marcin Busłowicz	—	1	1
Michałowey Kossowiczowey	—	1	—
Prezbytera Przeczyskiego.	—	1	—
Mikołaiowa Parfinowiczowa wdowa szynk.	1	1	—
Jakim Korniłowicz.	1	1	—
Jurkowskiey wdowy.	—	1	—
Iózef Drozdowski kowal.	1	1	
Sukcessorow Jana Antonowicza	—	1	—
Sukcessorow Eliasza Antonowicza	—	1	—
Franciszka Lisiukiewicza	—	1	—
Piotra Urbanowicza.	—	1	—

Benedykta Dołęgowskiego gumnami.	1	1	—
Bazylego Zakrzewskiego.	—	1	—
Benedykta Dołęgowskiego pastewnik.	—	1	—
Z tey ulicy Staromieyskiey bie uliczka na staw lewą połacią, która do przysądu zamkowego należy. Lewa Połać			
Adam Suchodolski ciesla.	1	1	—
Onisim Naucik garbarz	1	1	—
Prawa Połać.			
Stanislaw Loknicki kucharz	1	1	—
Powracaiąc z tey uliczki po lewey ręce ulicy Brzeskiey do ulicy Staromieyskiey ku cerkwi S. Mikołaja			
Dmiter Zacharczuk.	—	1	—
Marcina Busłowicza.	—	1	—
Jan Oleniewicz zegarmistrz Ilterat	1	1	—
Jan Mickiewicz tkacz	1	1	—
Jakub Hornostaiewicz	1	1	—
Jędrzey Morze	1	1	—
Z tey ulicy wychodząc przykro wlewo od cerkwi S. Mikołaja monasterskiey zaczynasię podług dawnieyszey lustracyi Hrebelna przed tym zwana, a teraz brukowana przez trzy mosty na rzec Białey będące ku Hołowieskowi. Lewa Połać.			
Michała Wrzecionki.	—	1	—
Jgnacy Wołosowicz garbarz	1	1	—
Michał Wrzecionko garbarz	1	1	—
Jana Spieszynskiego	—	1	—
Daniela Sawickiego	—	1	—
Sukcessorow Franciszka Brzeczki	—	—	1
Lukasz Parfinowicz szewc	—	1	—
Krokoska wdowa	1	1	—
Pierwszy most minowszy za drugim między mostami sukcessorowie Teodora Dmitrowicza	—	—	1
Po prawey ręce przy trzecim moście od miasta Maciey Zarzecki.	1	1	—
Za trzecim po teyże ręce Jan Dmitrowicz literat . . .	1	1	—
Ci wszyszcy mieskańcy zaczowszy od uliczki wyżey wspomnioney z starego miasta do stawu przypieraiącey nazywaiąc się Starą Przysadą Podzamecką i należą do przysądu zamkowego podług dawnych lustracyi.			
W tych ulicach znayduie się placow osiadłych 29, ogrodow zarobnych 55, placow pustych 4, literatow 3, szynkuiący 1, szewc 1, garbarzow 3, krawiec 1, cieśla 1, kowal 1, tkacz 1.			
Z ulicy Rynkowey porzuciwszy naprost ulicę Zalubocką do-Bockow idącą w lewo się biorąc ulica Zamkowa.			
Prawa Połać od placu rogowego Michała Leniewicza zaczyna się.			
Parfinowiczowey wdowy.	—	1	—
Michała Szabałtowicza	—	1	—

Marcin Terentewicz siodlarz	1	1	—
Lewa połać teyże ulicy Zamkowey od jurisdyki przezbytera S. Michała zaczyna się.			
Wańkowska wdowa plac rogowy, szynk	1	1	—
Jan Terentewicz siodlarz	1	1	—
Plac o. o. czercow dyzunitow po nad ulicę Zamkową wypadaiący na ulicę Brzeską, na którym cierkiew S. Mikołaja, monaster szpital i inne zabudowania z ogrodami.			
Z ulicy Zamkowey uliczka jurisdykę Podzamecką dzieląca. Lewa połać do zamku, prawa połać do miasta należy.			
Prawa tęyże uliczki połać poczyna się od domu Marcina Terentewicza.			
Sukcessorowie Jana Mitrochonowicza	1	1	—
Jędrzey Waliszkiewicz szewc	1	1	—
Wysocka wdowa	1	1	—
Józef Onacewicz szynk garbarz	1	1	—
Jan Onacewicz garbarz	1	1	—
Józefa Minkiewicza.	—	1	—
Michała Prokopowicza	—	1	—
Stefan Hredelewicz garbarz	1	1	—
Lewa połać ulicy teyże Podzameckiey.			
Plac rogowy.			
Teodor Szymanski.	1	1	—
Jędrzeja Waliszkiewicza.	—	1	—
Jana Spieszynskiego	—	1	—
Jan Łaszewicz garbarz.	1	1	—
Józefa Onacewicza	—	1	—
Grzegorza Szafranowicza	—	1	—
Jana Onacewicza	—	1	—
Łukasza Ostasewicza	—	1	—
Ławnika Podzameckiego	—	1	—
Bazylego Tołwinskiego.	—	1	—
Jana Hredelowicza	—	1	—
Tu się kączą place Podzameckie przypieraią do nich place micyskie z ulicy Zalubockiey.			
Wyszedłszy z tey uliczki na ulicę Zamkową prawa strona Podzamcza od placu rogowego Teodora Szymanowskiego poczyna się			
Oniskiewiczowey wdowy	—	1	1
Piotra Sycewskiego	—	1	1
Wysocka wdowa	1	1	—
Bazyli Biłokozowicz szewc	1	1	—
Stefan Wasilewski garbarz	1	1	—
Jakuba Krukowskiego	—	1	
Józef Michniakiewicz budynek rogowy, szynk. . . .	1	1	—
Ztąpiwszy nadoł ku rzece Lubce mostek na przeciw cerkwi S. Mikołaja monasterskiey. Wprawo za mostkiem nowa osada Podzamecka zaczyna się.			

Prawa połać.			
Jana Busłowicza w ogrodzie łąka	—	1	—
Onufry Minkiewicz garbarz	1	1	—
Benedykta Dołęgowskiego	—	1	—
Grzegorza Szafranowicza	—	1	—
Trochim Jackiewicz garbarz	1	1	—
Grzegorz Symonowicz kusznierz	1	1	—
Szymborska wdowa	1	1	
Józef Dąbrowski garbarz	1	1	—
Sukcessorow Antonowicza	—	1	—
Józefa Minkiewicza	—	1	—
Gutowickiego pisarza	—	1	—
Tu sadzawka błotem zalazła, za którą dwie chaty, w nich mieszkaią ludzie z pozwolenia zamku Hołowieskiego i ci nie należą do jurisdyki Podzameckiey, lecz do administr. Hołowieskich. Za temi chałupkami olszyna, ogrody i łąki zamkowe po prawey ręce, a po lewey ręce tych chałupek wypust Podzamecki ogrodzony, za wypustem place Podzameckie zamkowe i mieyskie do jurisdyki Podzameckiey należące.			
Połać lewa teyże ulicy Podzameckiey od cerkwi S. Mikołaja.			
Michała Prokopowicza	—	1	—
Tegoż.	1	1	—
Monasterski S. Mikołaja	—	1	—
Michała Wrzecionki	—	1	—
Lugasz Onyszkiewicz garbarz	1	1	—
Teodor Kaliszewicz	1	1	—
Grzegorz Szafranowicz garbarz	1	1	—
Piotr Dacewicz garbarz	1	1	—
Szymona Czerkoskiego	—	1	—
Poskrobczyna wdowa	1	1	—
Szymon Czerkoski garbarz	1	1	—
Janowa Oniskiewiczowa	1	1	
Trochima Jackiewicza	—	1	—
Kupkowy wdowy.	—	1	—
Józef Kuczka	1	1	—
Ta cała połać tyłem leży do rzeki Białey. W tey ulicy znayduie się placów osiadłych 29, ogrodów zarobn. 57, placow pustych 2, szynkuiących 3, szewców 2, garbarzów 13, siodlarz 1, kusznierz 1.			
Idąc z ulicy Rynkowey ulicą Brzeską koło cerkwi S. Mikołaja przeszedszy brukowaną groblę i mostow trzy pominowszy budynek Jana Dmitrowicza z placem do jurisdyki Podzameckiey należący.			
Prawa połać ulicy Brzeskiey pod Hołowiesk.			
Tychon Telentewicz garbarz	1	1	—
Sabestyan Kupraszewicz szewc	1	1	—
Marcin Busłowicz siodlarz	1	1	—

Prawo rękę teyże ulicy Brzeskiey po mimo Hołowiesk ukazuiącey.			
Kułaczkowska wdowa	1	1	—
Jan Stocki Szewc	1	1	—
Niczypor Piotrowicz garbarz.	1	1	—
Jana Mickiewicza.	—	1	—
Grzegorz Lipski gancarz	1	1	—
Place Anastazyi Kozłowskiey	—	1	—
Plac od miasta kupiony, na którym pisarz prowentowy mieszka			
Daley Hołowiesk zamek			
Lewa połać teyże ulicy pomiędzy domy nowe			
Plac rogowy między drożny. na którym cerkiew Woskrzeszenska			
Plebania i inne zabudowania cerkiewne, ogrod . . .	1	1	—
Józef Zubrowicz powrożnik	1	1	—
Sylwester Zubrowicz powrożnik	1	1	—
Stefan Mironowicz szewc	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiey.	—	1	—
Place kupne od miasta, na których murowane są domy skarbowe. W koncu tey ulicy austerya na gruncie staroscinskim po prawey ręce gościńca Brzeskiego			
Lewa połać ulicy Brzeskiey, idąc z miasta od ostatniego mostu, pominowszy ulicę Zastawecką na gosciniec Orlenski wychodząca			
Plac rogowy Dmitrowicza	—	—	1
Piotra Zaliszkiewicza	—	—	1
Andrzeja Morze	—	—	1
Szymon Kossowicz szynk	1	1	—
Tu się rozdzielaią ulicę Brzeska pod Hołowiesk, a zaczyna się Orlenska.			
Jan Petrowicz literat garbarz	1	1	—
Woyciech Starczynski literat	1	1	—
Jędrzey Buczko	1	1	—
Ta uliczka małęka była przed tym aż do pola Chmelewo, teraz zabudowana y wgrodzona.			
Ulicy Orlenskiey połać lewa			
Plac pusty klinem między uliczką a goscincem Orlenskim .	—	—	1
Walentego Kuryłowicza	—	—	1
Za tym placem pustym nad uliczką Rzeczną			
Teodor Szeszko	1	1	—
Michałowey Kossowiczowey	—	1	—
Paweł Terentiewicz siedlarz	1	1	—
Przy placu pustym Kuryłowiczoskim Kuryłowiczowa wdowa .	1	1	—
Michałowey Kossowiczowey z placu ogrod	—	1	—
Anastazyi Kozłowskiey z placu ogrod	—	1	—
Teodora Gutowickiego	—	1	—
Tu granica dzieląca place od pol Chmieloskich. Ta cała ulica połaci lewey od ulicy Zostaweckiey zaczowszy,			

az do granicy Chmieloskiey tyłem leży do wypustu. Prawa połać teyże ulicy Orlenskiey od Brzeskiey ulicy pomimo cerkiew Woskreszenską.			
Plac między drożny cerkiew etc., jako wyżey			
Jana Rożyczki	—	1	—
Benedykta Dołęgowskiego plac wskrozny	—	1	—
Marcina Buslowicza plac wskrozny.	—	1	—
Jana Busłowicza plac wskrozny	—	1	—
W tych ulicach znayduie się placow osiadłych 18, ogrodow zarobnych 29, placow pustych 5, literatow 2, szynkuiących 1. szewcow 3. garbarżow 3, siedlarzow 2. powrożnikow 2, garcarz 1. Idąc ulicą z miasta przez groble i mosty, porzuciwszy ulicę Brzeską w prost zaczyna się Zastawecka ulica w lewo połać lewa.			
Daniel Sawicki garbarz	1	1	
Paweł Artyszewicz garbarz	1	1	—
Artyszewiczowa wdowa syn iey garbarz	1	1	—
Wypust tey połaci daley grobla brukowana			
Połać prawa tey ulicy po groblę tyłem do wypustow, a czołem do ulicy Brzeskiey iako się w opi aniu lewey połaci uiicy Brzeskiey, a daley Orlenskiey wyraziło.			
Z stępuiąc z grobli kamienney lewa połać na piaski pomimo figurę murowaną do ulicy Loknickiey w dawnych lustracyach zwaney na tey lewey połaci			
Jan Ostasewicz garbarz	1	1	—
Benydykta Dołęgowskiego	—	1	—
Maciey Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Teodor Piotrowicz szewc	1	1	—
Macieja Kaliszewicza	—	1	—
Paweł Krosiey garbarz	1	1	—
Tu ułeczka w lewą do rzeczki Białey w tey ułeczce			
Jan Woyszkowicz garbarz	1	1	—
Kalistrata Kaliszewicza	—	1	—
Piotra Seredy	—	1	—
Jan Woyszkowicz	1	1	—
Łukasz Ostaszewicz garbarz	1	1	—
Ostaszewiczowa wdowa	1	1	—
Prawa połać teyże ulicy Piaskowey niby krągiem nazad się wracaiącym z swemi placami przyptera do wypustow przy kamienney grobli wspomnionych			
Paweł Artyszewicz	1	1	—
Teodora Piotrowicza	—	1	—
Jakuba Demianowicza	—	1	—
Jacenty Lewikoski	1	1	—
Sylwestra Zubrowicza plac	—	1	—
Jana Dmitrowicza	—	1	—
Jana Busłowicza	—	1	—

Te wszystkie place przypieraią do scianki Kisielowki i do wypustu. Pominowszy ulicę Loknicką zaczyna się Ulica Dubicka, prawa iey połać.			
Stefana Seheniuka	—	1	—
Teodora Artyszewicza	—	1	—
Michała Artyszewicza	—	1	—
Tadeusza Jarmakiewicza	—	1	—
Michała Prokopowicza		1	—
Sylwester Tokarewicz	1	1	—
Tomasza Wrzecięka i Macieia Zarzeckiego	—	1	—
Lukian Czykier	1	1	—
Jan Tokarewicz literat i szynk	1	1	—
Jan Busłowicz garbarz	1	1	—
Eliasz Laszkiewicz	1	1	—
Jan Naucik garbarz	1	1	—
Karp Korniluk	1	1	—
Samus Jakonowicz	1	1	—
Kalistrat Kaliszewicz	1	1	—
Jan Wierzbicki garbarz	1	1	—
Pawła Artyszewicza	—	1	—
Jacenta Lewikowskiego.	—	1	—
Roman Puhaczewicz garbarz	1	1	—
Tomasz Morze		1	—
Benedykt Waszkiewicz garbarz	1	1	—
Połać lewa teyże ulicy Dubickiey poczyna sie od ułeczki bliszey wyżey opisaney od placow Ostasewiczowey wdowy.			
Tomasz Morze Pastewnik.	—	1	—
Tomasz Wrzecionko garbarz	1	1	—
Michałowey Kossowiczowey wdowy.	—	1	—
Daniela Sawickiego.	—	1	—
Andrzeja Waliskiewicza.	—	1	—
Muszynskiey wdowy		1	—
Prokop Wrzecionko.	1	1	—
Pawła Artyszewicza	—	1	—
Paweł Wierzbicki ciesla	1	1	—
Leon Szeszkiewicz	1	1	—
Teodor Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Leon Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Mikołay Bielski garbarz	1	1	—
Antoniego Antychowicza	—	1	—
Antychowiczowa wdowa	1	—	—
Antoni Antychowicz	1	1	—
Teodor Artyszewicz garbarz	1	1	—
Jana Busłowicza	—	1	—
Kalistrat Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Pawła Artyszewicza	—	1	—
Trochim Harasimowicz	1	1	—

Andrzey Huryn	3/4	—	1/16	—	—	—
Jakub Eliaszewicz	5/4	1/8	—	—	—	—
Iwan Bielecki	7/4	—	1/16	—	—	—
Karp Bielecki	6/4	—	1/16	1/32		—
Jan Onyskiewicz	3/4	1/8	—	—	—	—
Leon Onyskiewicz	14/4	—	1/16	1/48	—	—
Demian Konach Parfiniuk	6/4	—	1/16	—	—	—
Jan Konach Parfiniuk	2/4	1/8	1/16	—	—	—
Piotr Dun ki.	1/4	—	1/16	—	—	—
Wasil Konach Prokopczuk	11/4	1/8	—	—		—
Piotr Konach Prokopczuk	11/4	1/8	1/16	—	—	—
Trochim Ostasewicz	8/4	1/8	—	—	—	—
Stepan Patyanik	7/4	—	1/16	—	—	—
Teodor Weremiejuk Andrzejuk	1/4	—	1/12	—	3 1/2	—
Grzegorz Weremiejuk Andrzejuk	1/4	—	—	—	3 1/2	—
Anna Onacikowa wdowa.	14/4	1/8	—	—	—	—
Andrzey Weremiejuk Michaluk	2/4	1/8	1/3	—	—	—
Anna Weremiejukowa wdowa	9/4	1/8	1/3	—	—	—
Dmiter Busłowicz	17/4	—	1/16		—	—
Teodor Weremiejuk Iwanow	5/4	—	1/16	—	—	—
Iwan Ostasewicz	5/4	—	—	—	—	—
Stefan Ostrowski	7/4	—	—	—	—	—
Przy nim brat Roman Weremiejuk	12/4	1/8	—	—	—	—
Maxym Weremiejuk	8/4	—	1/16	—	—	—
Anna Daniłowa Osimiekowa	4/4	1/8	—	—	1/2	—
Danilo Onacko	5/4	1/8	1/16	—	—	—
Stepan Onaciuk i przy nim brat	10/7	1/8	1/16	—	—	—
Walenty Mali-zewski	5/4	1/8	1/16	—	—	—
Jan Busioł	6/4	—	—	—	—	—
Lukian Busłowicz	8/4	1/8	1/16	—	—	—
Antoni Ostasewicz	12/4	1/8	—	—	—	—
Hryhor Nowik	12/4	—	—	—	—	—
Bartłomiey Sidorczuk	13/4	—	—	—	—	—
Jakub Busłowicz	10/4	—	1/16	—	—	—
Iwan Suk	5/4	1/8	—	—	—	—
Piotr Suk	4/4	1/8	—	—	—	—
Jakim Weremiejuk Markow	12/4	—	—	—	—	—
Andrzey Busłowicz.	7/4	—	—	1/32	—	—
Anna Jacewicka	3/4	1/8	—	—	—	—
Tatiana Ostasewiczowa wdowa	11/4	1/8	—	—	—	—
Danilo Lewociuk	17/4	1/8	1/16	1/32	—	—
Lukian Skorbiło	2/4	—	1/16	—	—	—
Demian Konach	8/4	1/8	—	1/32	—	—
Mateusz Urbaniuk	3/4	—	—	—	—	—
Jozef Urbaniuk	4/4	1/8	1/16	1/32	—	—
Andrzey Lichtowicz	10/4	1/8	—	—	—	—

Pawel Sereda	3/4	1/8	—	—	—	—
Iwan Biłokoz	1/4	1/3	1/8	—	—	—
Olexey Iurczuk	1/4	—	—	—	—	—
Michał Biłokoz bez chaty Postron.i.	6/4	1/6	1/8	—	—	—
Mikołay Wyszkoski z Szewelow	4/4	1/8	—	—	—	—
Sachoni Kaliszuk z Szewelow	4/4	1/3	1/8	—	—	—
Maxim i Mikita z Użyk	2/4	—	—	—	—	—
Wasil Karpijuk z Użyk	1/4	—	—	—	—	—
Sylwester Ostapczuk z miasta	1/4	1/8	—	—	—	—
Stefan Lastoski	1/4	—	—	—	—	—
Hryhor Kaliszuk z kotłow	1/4	1/3	—	—	—	—
Jan Waliszko z kotłow	1/4	1/8	—	—	—	—
Józef Krasiecki z miasta	1/4	—	—	—	—	—
Sylwester Cudny z miasta	1/4	—	—	—	—	—
Kowalicha Kozowiczowa	4/4	1/8	—	—	—	—
Prokopowa Harbaczewiczowa z miasta	1/4	1/3	—	—	—	—
Sitkiewicz z miasta	1/4	—	1/8	—	—	—
Kułaczkoski z miasta	1/4	1/3	—	—	—	—
Szafranowicz z Podzamcza	1/4	—	—	—	—	—
Jan Piotrowicz z miasta	10/4	—	—	—	—	—
Monaster dyzunitow z miasta legacyinych	10/4		—	—	—	—
Prezbyter Woskresenski z miasta legacyinych	6/4		—	—	—	—
Prezbyter soborny legacyinych	4/4		—	—	—	—
XX karmelici legacyinych	8/4	—	—	—	—	—
Michał Wrzecionko z miasta	2/4	—	—	—	—	—
Szymon Parfinowicz	1/3	—	—	—	—	—
Sylwester Zubrowicz	2/4	1/3	—	—	—	—
Jan Terentiewicz	3/4	—	—	—	—	—
Pawel Terenklewicz	3/4	—	1/8	—	—	—
Danilo Sawicki	1/4	1/6	—	—	—	—
Antoni Chwederowicz	1/4	—	—	—	—	—
Bartłomiey Grabarz	1/3	—	—	—	—	—
Wawrzyniec Kozłoski	1/2	—	—	—	—	—
Bunczuka	1/4	—	—	—	—	—
Omelan Lis	1/4	—	—	—	—	—
Tadeusz Jarmarkowicz	1/4	—	—	—	—	—
Wierzbicki	1/4	1/8	—	—	—	—
Jędrzey Kosianski	3/4	—	—	—	—	—
Benedykt Waszkiewicz	2/4	1/8	—	—	—	—
Bazyli Tomaszeski	1/4	1/3	—	—	—	—
Jędrzey Waleszkiewicz	2/4	—	—	—	—	—
Żukoski	1/4	1/8	—	—	—	—
Jan Woyszkowicz	1/4	1/8	—	—	—	—
Pawel Artyszewicz	2/4	—	—	—	—	—
Jan Nancik	4/4	—	—	—	—	—

Alexander Laszewicz	10/4	1/8	—	—	—	—
Jan Laszewicz	11/4	—	1/16	—	—	—
Iwan Moskaluk	10/4	—	—	—	—	—
Jan Radecki	6/4	1/8	—	—	1	2
Józef Jankiewicz	7/4	—	—	—	—	—
Hrehor Zielkiewicz	3/4	—	—	—	—	—
Pawel Moncewicz	3/4	1/8	—	—	—	—
Andrzey Ostasewicz	5/4	1/8	—	—	—	—
Postronni, którzy kupili grunta na Augustowie albo przez legacyą trzymaią						
XX Karmelici z Bielska w srodku wsi plac 1	6/4	—	—	—	—	—
Prezbytera sobornego legacyine	18/4	—	—	—	—	—
Prezbytera Przeczyskiego po żenie	2/4	1/8	—	—	—	—
Prezbytera Troieckiego po żenie	3/4	—	—	—	—	—
OO. Dyzunitow legacyine	8/4	—	—	—	—	—
Bunczeska	4/4		—	—	—	—
Teodor Jacewicki	3/4	—	—	—	—	—
Jędrzey Morze	4/4		1/16	—	—	—
Pawel Trysiewicz	4/4	—	—	—	—	—
Teodor Piotrowicz	1/4	1/8	1/16	—	—	—
Bazyli Zakrzewski pisarz	1/4	—	—	—	—	—
Pawel Zięka	1/4	1/8	—	—	—	—
Maciey Kaliszewicz	3/4	—	—	—	—	—
Szymon Czyrka	4/4	—	—	—	—	—
Michałowa Kossowiczowa	2/4		—	—	—	—
Mikołay Kossowicz.	1/4	—	—	—	—	—
Jablonska wdowa	1/4	—	—	—	—	—
Grzegorz Szafranowicz	1/4	—	—	—	—	—
Mikołay Wiszniewski	1/4	—	—	—	—	—
Anastazya Kozłowska	5/4	—	—	—	—	—
Jan Rożyczka	3/4	—	—	—	—	—
Onufry Minkiewicz.	2/4	—	—	—	—	—
Trochim woyt Podzamecki	1/4	—	—	—	—	—
Piotr Kusznierz	2/4	—	—	—	—	—
Piotr Szyszko	2/4	1/8	—	—	—	—
Benedykt Waszkiewicz	1/4	—	1/16	—	—	—
Leniewicz burmistrz	1/4	1/6	—	—	—	—
Marcin Busłowicz	1/4	—	—	—	—	—
Jan Macieieski	1/4	—	—	—	—	—
Grzegorz Macieieski	1/4	—	—	—	—	—
Stefan Wasileski	2/4	—	—	—	—	—
Maciey Chilkiewicz	2/4	—	—	—	—	—
Wawrzyniec Pieczynski	5/4	—	—	—	—	—
Maciey Bunczeski	1/4	—	—	—	—	—
Bukoiemska wdowa	3/4	—	—	—	—	—
Wawrzyniec Machmatiora	2/4	—	—	—	—	—

Mieszkancy wsi Strykow maiący na Augustowie.						
Michał Suchodola	3/4	—	—	—	—	—
Szymon Kordiuk	3/4	—	—	—	—	—
Wasil Zabrodzki	3/4	1/8	—	—	—	—
Chwedor Szyi	6/4	—	—	—	—	
Iwan Kordiuk	1/4	1/8	—	—	—	—
Iwan Torkacz	—	1/8	—	—	—	—
Jozef Wahelski	1/4	1/8	—	—	—	—
Wasil Krawczuk	—	1/8	—	—	—	—
Mikita Waczkiewicz	1/4	—	—	—	—	—
Grzegorz Waszkiewicz	—	1/8	—	—	—	—
Józef Porozoski	1/24	1/8	—	—	—	—
Jan Zabrodzki	—	1/8	—	—	—	—
Stefan Nikiel.	—	1/8	—	—	—	—
Antoni Szyc	1/4	—	—	—	—	—
Józef Niemczuk	1/4	—	—	—	—	—
Pawel Waszkiewicz	—	1/8	—	—	—	—
Jędrzey Jaroszuk	1/4	—	—	—	—	—
Daniło Kasperuk	1/4	—	—	—	—	—
Stanisław Nauc z bratem	1/4	—	—	—	—	4
Adam Kul	—	1/8	—	—	—	—
Iwan Czerniawski	—	1/8	—	—	—	—
Mikołay Zarzecki	—	1/8	—	—	—	—
Filip Zarzecki	1/4	—	—	—	—	—
Pawel Olexiewicz	1/4	—	—	—	—	—
Jozef Kordiuk	3/4	—	—	—	—	—
Michał Waszkiewicz	2/4	—	—	—	—	—
Danilo Waszkiewicz.	4/4	—	—	—	—	—
Hapka Hawrylukowa wdowa	—	1/8	—	—	—	—
Jan Krawczuk	—	1/8	—	—	—	—
Pawel Łapinski	1/4	—	—	—	—	—
Jan Sotka	1/4	1/8	—	—	—	—
Roman Buryło	2/4	1/8	—	—	—	—

Ta wies Augustowo ma osiadłych chałup 106. pole we trzy ręce to iest na oziminę, jarzynę i ugor, a że tak gospodarze osiadli w Augustowie iako i postronni nie wszyscy w każdym polu i nie równo każdy trzyma grunta tu iednak ktory siła we wszytkich polach ma podług każdego z osobna ustney powiesci wyraża się. Podatki tak publiczne jako staroscinskie i mieyskie płacą z gruntu zasianego, przeto rewizya co rok bywa, a podług włożoney przez miasto moderacyi wybierane bywaią podatki. Podatku szosie płaci ta wieś na rok złotych 160, kapszczyzny złotych . . . . Ta wieś podług wymiaru P. Dybowskiego powinna zawierać w sobie włok 164.

Niczypor Torkaczuk	3/4	—	—	—	—	—
Anna Łoposzanka	2/4	1/6	1/12	1/48	—	—
Andrzey Jaroszuk	12/4	2/6	—	—	—	—
Jakub Zabrodzki	3/4	—	—	—	—	—
Połać lewa teyże wsi Strykow.						
Hrygor Szczuruk	3/4	1/8	—	—	—	—
Paweł Waszkiewicz	7/4	1/6	1/12	1/16	—	—
Iwan Puhacz Czarniawski	3/4	2/8	1/24	—	—	—
Dmiter Szum	8/4	1/6	—	—	—	—
Marcinowa Kordziukowa wdowa	4/4	1/8	1/12	1/16	—	—
Semen Szymczuk	10/4	1/12	—	—	—	—
Jasko Niemczuk	8/4	1/8	—	—	—	—
Józef Niemczuk	8/4	1/8	—	—	—	—
Roman Burylo	4/4	2/12	—	—	—	—
Komornicy w teyże wsi Strykach						
Maxim Waszkiewicz	3/4	1/8	—	—	—	—
Nestor Malko	1/4	1/12	—	—	—	—
Adam Koyło	1/4	1/6	—	—	—	—
Paweł Kasparuk	—	—	1/12	—	—	—
Iwan Lopacz	2/4	1/16	—	—	—	—
Wasil Stelmach	2/4	1/6	—	—	—	—
Jakon Stelmach	4/4	—	—	—	—	—
Jakim Trochimczuk	—	1/16	—	—	—	—
Hryhor Trochimczuk	1/4	—	—	—	—	—
Stefan Szeszko	—	1/8	—	—	—	—
Pilip Zarzycki	5/4	—	—	—	—	—
Wasil Czeczko	1/4	1/8	—	—	—	—
Sukcessorowie Stachowickich	3/4	1/8	—	—	—	—
Denis Zabrodzki	2/4	1/12	1/48	—	—	—
Postronni dziedziczący grunta w Strykach.						
Andrzey Kordiuk z Malesz	4/4	—	—	—	—	—
Iwan Torkaczuk z Malesz	3/4	1/8	1/32	—	—	—
P. Józef Niwinski	1/4	1/12	—	—	—	—
P. Jan Koziewicz Malinowski	3/4	1/12	1/16	—	—	—
P. Andrzey Malinowski	—	—	1/16	—	—	—
P. Franciszek Malinowski	—	1/8	1/16	—	—	—
P. Maciey Malinowski	—	—	1/12	—	—	—
P. Michał Malinowski	2/4	1/12	1/16	1/24	—	—
P. Grzegorz Malinowski Sobota	—	1/6	1/32	—	—	—
P. Krzysz'ow Malinowski	1/4	1/16	—	—	—	—
P. Wawrzyniec Malinowski	—	1/16	1/32	—	—	—
P. Bartłomiey Malinowski	—	1/16	1/32	—	—	—
P. Paweł Zalewski	1/6	1/16	1/32	1/64	—	—

Maryanna Sobechowa	7/4	1/8	—	—	—	—
Kazimierz Dębowski	1/4	1/8	1/24	1/48	—	—
Stepan Wawulski	6/4	5/24	—	—	—	—
Lewa polać:						
Tomasz Krynicki	4/4	3/24	—	—	—	—
Semen Sak	4/4	—	—	—	—	—
Roman Wawulski	5/4	1/8	—	—	—	—
Krzysztof Faszczewski	4/4	1/8	—	—	—	—
Hawryło Puhacz Dmitruk	4/4	—	—	—	—	—
Bartosz Sak	5/4	—	—	—	—	—
Hryhor Puhacz	6/4	1/8	1/12	—	—	—
Piotr Sak	7/4	1/8	—	—	—	—
Alexander Czyrka	2/4	—	—	—	—	—
Hryhor Sak	8/4	—	—	—	—	—
Marcin Terechowicz	10/4	1/8	—	—	—	—
Paweł Tymoszuk Puhacz	5/4	—	—	—	—	—
Lukian Niemczuk	5/4	—	—	—	—	—
Pilip Buryło	6/4	—	—	—	—	—
Hryhor Puhacz Andrzejuk	8/4	—	—	—	—	—
Kondrat Terechowicz	4/4	1/8	—	—	—	—
Semen Puhacz Ułasiuk	10/4	1/8	—	—	—	—
Iwan Puhacz Tarasiuk	13/4	1/8	—	—	—	—
Stefan Puhacz Hawryluk	6/4	—	—	—	—	—
Bazyli Zawadzki	7/4	—	—	—	—	—
Wasil Puhacz	13/4	—	—	—	—	—
Semen Puhacz Dmitruk z bratem	11/4	—	—	—	—	—
Leon Zięko	10/4	—	—	—	—	—
Wasil Zięko	4/4	1/24	1/48	—	—	—
Krystyna Poliokowa wdowa	3/4	1/8	—	—	—	—
Nicifor Ostrowski	9/4	—	—	—	—	—
Michał Zięko	9/4	—	—	—	—	—
Iwan Puhacz Łukianiuk	16/4	—	—	—	—	—
Semen Zięko	8/4	1/24	1/48	—	—	—
Fedor Czerka	6/4	—	—	—	—	—
Hryhor Puhacz Łukianiuk	10/4	—	—	—	—	—
Jan Gurski	9/4	—	—	—	—	—
Jakim Terechowicz	8/4	1/8	—	—	—	—
Stepan Krasiey	6/4	—	—	—	—	—
Komornicy w Szastałach.						
Marcella Wawulanka z Anną Wawulanką	2/4	1/24	—	—	—	—
Andrzey Puhacz Jakubiuk	6/4	1/8	—	—	—	—
Czerczyna wdowa	4/4	—	1/64	—	—	—
Józef Januszyk	3/4	—	—	—	—	—
Stefan Czerka Dąbczuk	3/4	1/8	—	—	—	—
Grzegorz Krynicki	6/4	1/8	—	—	—	—

Mikołay Sobol	4/4	1/6	—	—	—	—
Katarzyna Wasilicha wdowa	1/4	1/6	1/8	—	—	—
Piotr Pawluczuk	7/4	1/3	/6	1/8	—	—
Jhnat Boroski	8/4	1/3	—	—	—	—
Lewa połać.						
Andrzey Sereda	4/4	1/6	—	—	—	—
Cwedor Krutil	3/4	—	—	—	—	—
Harasim Sereda	3/4	1/8	—	—	—	—
Daniło Ostapczuk	3/4	1/8	—	—	—	—
Niczypor Michaluk	6/4	—	—	—	—	—
Chwedor Misiejuk	4/4	1/8	—	—	—	—
Katarzyna Bazylicha wdowa	3/4	—	—	—	—	—
Mikołay buy	—	1/6	—	—	—	—
Chwedor Czerniak	3/4	1/6	—	—	—	—
Hryhor Szypniewski	—	1/3	1/8	—	—	—
Iwan Sobol	2/4	—	—	—	—	—
Omelan Biłokoz	5/4	—	—	—	—	—
Maryanna Wyszkoska wdowa	1/4	2/3	1/8	—	—	—
Samko Kiernoz	8/4	1/6	—	—	—	—
Harasim Ihnatowicz	2/4	1/3	1/8	—	—	—
Wasil Masluk	9/4	2/3	1/6	1/8	—	—
Matfiey Czworko	6/4	1/3	—	—	—	—
Olesia Kondratowa wdowa	0/4	1/6	—	—	—	—
Eliasz Biłokoz	4/4	1/3	—	—	—	—
Iwan Waleszko	2/4	1/8	—	—	—	—
Michał Owerko	4/4	—	—	—	—	—
Panas Biłokoz	3/4	1/3	—	—	—	—
Semen Sereda	2/4	1/8	—	—	—	—
Pawel Bobula	6/4	—	—	—	—	—
Nastucha Bobulowa wdowa	2/4	1/3	1/8	—	—	—
Iwan Bobula	5/4	1/8	—	—	—	—
Stepan Kaliszuk	5/4	1/8	—	—	—	—
Katarzyna Hawrysiuczka wdowa	7/4	1/6	—	—	—	—
Marcin Baginski	1/4	—	—	—	—	—
Iwan Misiejuk	5/4	1/3	1/6	—	—	—
Chwedor Zaliski	3/4	1/4	—	—	—	—
Wasil Frys	7/4	—	—	—	—	—
Iwan Biłokoz	10/4	2/3	1/6	—	—	—
Mikołay Sobesiuk	3/4	1/8	1/8	—	—	—
Prokop Cudny	4/4	—	—	—	—	—
Jan Kozluk	3/4	1/6	1/8	—	—	—
Sak Lubka	2/4	—	—	—	—	—
Maryanna Ihatiukowa wdowa	4/4	—	—	—	—	—
Semen Waleszko	3/4	—	—	—	—	—
Iwan Baginski	3/4	—	—	—	—	—

Karp Korniluk	1/4	1/6	—	—	—	—
Janowa Kosowiczowa	4/4	1/8	—	—	—	—
Szymon Kosowicz	1/4	1/6	—	—	—	—
Szymon Kozakiewicz	1/4	—	—	—	—	—
Benedykt Dołęgowski	2/4	—	—	—	—	—
Teodor Gotowicki z miasta	2/4		—	—	—	—
Hryher Simonowicz.	2/4	—	—	—	—	—
Lub majerowizna Anastazyi Kozłowskiey wlok 12	1/4		—	—	—	—
Woyciech Starczynski	2/4	—	—	—	—	—
Prezbyter Przeczyski	2/4	—	—	—	—	—
Józef Kozłowski	1/4	—	—	—	—	—
Michaila Kosowiczowa	4/4	—	—	—	—	—
Jan Kupraszewicz	1/4	—	—	—	—	—
Piotr Urbanowicz tkacz	1/4	—	—	—	—	—
Iwan Szmiłowicz z Parcewa	1/4	—	—	—	—	—
Józef Zubrowicz z miasta	—	1/6	—	—	—	—
Sylwester Tokarewicz z miasta	2/4	—	—	—	—	
Marcin Bochdanowicz	1/3	—	—	—	—	—
Tomasz Tokarewicz	1/3		—	—	—	—
Andrzey Morze	1/3	—	—	—	—	—
Jakub Szniecki	1/3	—	—	—	—	—
Jan Busłowicz	1/4	—	—	—	—	—
Mateusz Dąbrowski.	1/4	—	—	—	—	—
Sobestyan Kupraszewicz	1/4	—	—	—	—	—
Józef Symonowicz	1/4	—	—	—	—	—
Teodor Szewko	1/4	—	—	—	—	—
Lukasz Ostasewicz	1/4	—	—	—	—	—
Kalistrat Kaliszewicz	1/4	—	—	—	—	—
Bielecka wdowa	1/4	1/8	—	—	—	—
Hryhor Antykowicz	3/4	—	—	—	—	—
Jan Ostasewicz	2/4	1/8	—	—	—	—
Niczypor Petrowicz	1/2	1/4	—	—	—	—
Tomasz Wrzecionko	3/4	1/8	—	—	—	—
Grzegorzowa Artysiewiczowa wdowa z miasta	2/4	—	—	—	—	—
Adam Suchodolski z miasta	—	1/8	—	—	—	—
Jukon Wyszkowski z Augustowa	1/2	1/4	1/6	1/8	—	—
Jacenty Lewikowski z miasta	1/3	1/8	—	—	—	—
Pawłowa Fryzowa wdowa z Parcewa	—	1/8	—	—	—	—
Jakon Fryz z Parcewa	1/4	—	—	—	—	—
Michał Artysiewicz.	2/4	—	—	—	—	—
Maciey Kaliszewicz.	1/8	—	—	—	—	—
Sidor Ostasewicz	—	1/8	—	—	—	—
Antoni Misieiuk z Szpiczkow	—	1/8	—	—	—	—
Maciey Zarzycki z Podzdamca.	1/6	1/8	—	—	—	
Iwan Fryz Trochimiuk z Parcewa	—	1/8	—	—	—	—
Michał Ludkowicz z miasta	3/4	—	—	—	—	—

Jan Owsiany	5/4	—	—	—	5 1/2	—
Onchim Brzdczka	8/4	1/8	—	—	5 1/2	—
Anna Brzeczycha	4/4	—	—	—	2 1/2	—
Wawryn Brzeczka	3/4	—	—	—	—	—
Eufrozyna Suchczycha wdowa	4/4	1/8	—	—	—	—
Hryhor Kowal	2/4	—	—	—	—	—
Miron Woyda	4/4	1/8	—	—	—	—
Eliasz Szewko	6/4	—	—	—	5 1/2	—
Panas Moysik	5/4	—	—	—	—	—
Harasim Patyanik	5/4	1/8	—	—		
Lewa połać:						
Barbara Stepanowa wdowa	1/4	—	—	—	3 1/2	—
Nastucha Demianeza wdowa	4/8	1/8	—	—	—	—
Jan Szewko	4/4	1/8	1/8	—	2	—
Woyciech Polian	4/4	—	—	—	—	—
Iwan Omelaniuk	7/8	—	—	—	—	—
Iwan Woyda.	6/4	1/8	—	—	4 1/2	—
Michał Denisiuk	4/8	1/3	—	—	—	—
Stepan Denisiuk	6/4	—	—	—	—	—
Filip Burko	3/4	—	—	—	—	—
Iwan Burko	3/8	1/8	—	—	—	—
Kornilo Osinnik	1/4	—	—	—	1	—
Jasko Połyan	4/4	1/8	—	—	1 1/2	—
Mikita Owsiany	8/4	1/8	—	—	—	—
Pałazka Stepańcza wdowa	5/4	—	—	—	2 1/2	
Tymosz Olichwiruk	6/4	3/8	—	—	—	—
Sylwester Rubacha	3/4	—	—	—	—	—
Wawryn Kwiatkowski	6/4	1/8	—	—	—	—
Hryhor Omelanink.	3/4	—	—	—	—	—
Ni zypor Denisiuk	4/4	1/3	1/8	—	—	—
Iwan Szumski	3/4	—	—	—	6	—
Iwan Martyniuk	6/4	1/8	1/8	—	2	—
Iwan Zabrodzki	8/4	—	—	—	1	—
Kiryło Omelaniuk	5/4	—	—	—	—	—
Hryhor Niczyporuk	3/4	—	—	—	—	—
Stepan Połyan	8/4	—	—	—	—	—
Michał Połyanik	2/4	1/8	1/8	—	3	—
Maryanna Warzyniowa wdowa	5/4	—	—	—	3	—
Daniło Moysik	1/4	—	—	—	—	—
Dmiter Kowalczuk.	1/4	—	—	—	3 1/2	—
Hryhor Naucik	1/8	1/8	—	—	5	—
Paweł Woyda	8/4	1/8	—	—	1	—
Tymosz Sakowicz	3/4	—	—	—	—	—
Iwan Szmiłowicz	3/4	1/3	1/8	—	—	—
Antoni Romańczuk.	3/4	1/8	—	—	3	—
Prokop Polijan	1/4	1/8	—	—	1	—

[illegible]
[illegible] Osinnik
[illegible]
[illegible] wdowa
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Andrzey Wasilewicz
[illegible]
[illegible]
Chwedor Predko
[illegible] Osinnik
[illegible] Osinnik
Klim Sawczuk
Iwan [illegible]
Anton Sawczuk
Iwan [illegible]

Komornicy w [illegible]

Demian Sawczuk
[illegible] Sawczuk
Jakim [illegible]
Hryhor [illegible]
Maryanna [illegible]
Jakim [illegible]
Andrzey P[illegible]
Michał [illegible]
Hanna [illegible]
Andrzey Nazeck
Harka Zalewska
Pauluk Puszczyk
Chwedor Woyda
Denis po Rutasie
Trochim Burko
Danilo Woyda
Maryna Kownacka
Iwan Wołczyk
Marcin Głowaszuk
Filip Predko
Wasil Predko
Hawryło Osinnik
Paweł Daniluk

Postronni

Niczypor i Chwedor Bobule z Szpiczkow

Onsim Naucik z Podzamca	—	1/8	1/3	—	1
Chwedor Szyszkiewicz z miasta	—	1/6	1/8	—	—
Kornilo Trochimiuk z Szpiczkow	—	—	—	—	3
Omelancza wdowa z Szpiczkow	4/4	—	—	—	—
Chwedor Hawryluk z Szpiczkow	2/4	1/8	—	—	—
Maxim Koczaluk z Szpi zkow	1/4	—	—	—	—
Piotr Holonka z Szpiczkow	3/4	—	—	—	—
Nester Myszka z Szpiczkow		1/8	—	—	—
Anton Kazimieruk z Szpiczkow	3/4	—	—	—	—
Lewko Bobula z Szpiczkow	4/4	1/6	—	—	—
Josip Hawryluk z Szpiczkow	1/4	1/8	—	—	—
Anton Tywoniuk z Hołodow	—	3/6	—	—	—
Oles Lukianczuk z Hołodow	3/4	—	—	—	—
Filip Lukianczuk z Hołodow	2/4	1/8	—	—	—
Mikołay Sobol z Widowa	—	3/12	—	—	—
Demian Kuna z Augustowa	1/4	1/8	—	—	—
Hryhor Puhacz z Szastał	1/4	1/8	—	—	—
Ihnat Woyda z Szpiczkow	—	1/8	—	—	—
Iwan Romianiuk z miasta	2/4	1/8	1/16	—	—
Andrzey Hałaszuk z Szpiczkow	1/4	1/8	—	—	—
Iwan Gałuch z Szpiczkow	1/4	—	—	—	—
Andrzey Hałaszuk z Augustowa	1/4	—	—	—	—
Daniło Marczuk z Kozłow	1/4	1/8	—	—	—
Marcin z miasta	1/4	1/6	1/8	—	—
Sacharko Kolesnik z Szpiczkow	1/4	1/8	—	—	—
Marko Haponowicz z Szpiczkow	—	1/6	—	—	—
Mikołay Werko z Szpiczkow	—	1/12	—	—	—
OO. Czercow z miasta	2/4	1/8	—	—	—
Denis Koptyl z Jachodnika	5/4	1/8	—	—	—
Iwancza wdowa z siedmiu włuk	3/4	—	—	—	—
Piotr Markowicz z miasta	1/4	1/8	—	—	—
Paweł Rabczeski strycharz	1/4	—	—	—	
Daniło Sawicki z miasta.	—	1/8	—	—	
Jan Wysocki z miasta	—	1/8	—	—	
Jąsko Haponowicz z miasta	—	1/8	—	—	

Wieś ta Parcewo ma osiadłych chałup 91, pole we trzy ręce, czyli trzy politki, a w tych trzech polach razem biorąc siła ma który gruntu podług każdego ustney powiesci wyraża się. Podatki równie, iako i tamte wsie z gruntu zasianego podług moderacyi włożoney i rewizyi opłacaią; podatku zaś szosu płaci ta wies na rok złotych sto kapszczyzny złotych 9. Włok w tey wsi podług wymiap. Dypowskiego bydz ma 45, zascianku morgow 9, prętow 10, drugiego zascianku morgow 7.

WIEŚ SZPICZKI.						
Paweł Chomanczuk	6/4	1/8	—	—	—	—
Anton Kazimiruk	3/4	—	—	—	—	—
Andrzey Czarnoski	1/4	1/8	—	—	—	—
Marcin Trochimczuk	4/4	1/8	—	—	—	—
Iwan Hrehoruk	3/4	1/8	1/16	—	—	—
Hryhor Andrusiuk	3/4	—	—	—	—	—
Jaśko Olexiuk	—	3/12	—	—	—	—
Andrzey Jakoniuk	7/4	—	—	—	—	—
Weremko Suproniuk	3/4	—	—	—	—	—
Lewko Maxymiuk	3/4	—	—	—	—	—
Petro Kaczaluk	1/4	1/8	—	—	—	—
Marko Hoponowicz	1/4	1/8	—	—	—	—
Jasko Haponowicz	2/4	—	—	—	—	—
Chwedor Artemczuk	3/4	1/8	—	—	—	—
Nastucha Wasilicha wdowa	2/4	1/8	—	—	—	—
Stanisław Godlewski	1/4	1/8	—	—	—	—
Jacicha wdowa	1/4	1/8	—	—	—	—
Lewa polać.						
Nestor Jwaniuk	3/4	—	—	—	—	—
Iwan Korniluk	2/4	1/8	—	—	—	—
Jozef Holonka	3/4	—	—	—	—	—
Iwan Kosterowa	6/4	1/8	—	—	—	—
Jwan Maciuka	3/4	—	—	—	—	—
Sacharko Karpijuk	6/4	1/8	—	—	—	—
Maxim Kaczaluk	3/4	—	—	—	—	—
Andrzey Hałasik	3/4	1/3	—	—	—	—
Onop Hreczka	6/4	—	—	—	—	—
Wasil Maksimiuk	4/4	1/8	—	—	—	—
Josyp Onopiuk	1/4	1/8	—	—	—	—
Zien Kruczuk	3/4	1/8	1/16	—	—	—
Chwedor Onopiuk	4/4	1/8	—	—	—	—
Mikołay Owerczuk	3/4	—	—	—	—	—
Jwan Chomanczuk	10/4	—	1/16	—	—	—
Anna Olexieycza wdowa	6/4	—	—	—	—	—
Mikita Zezula	1/4	—	—	—	—	—
Maryanna Jwancza wdowa	1/4	—	—	—	—	—
Jasko Zakorzeski	3/4	—	—	—	—	—
Andrzey Niczyporuk	2/4	1/8	—	—	—	—
Anton Misiejuk	1/4	1/8	—	—	—	—
Olexa Woyda	2/4	1/8	—	—	—	—
Iwan Semeniuk	3/4	1/8	1/16	—	—	—
Iwan Sobesiuk	7/4	—	—	—	—	—
Hryhor Omelaniuk	7/4	—	—	—	—	—

Niczypor Bobula	4/4	—	—	—	—	—
Chwedor Bobula	4/4	—	—	—	—	—
Chwedor Kazimieruk	4/4	1/8	—	—	—	—
Matfiey Kruk	1/4	1/8	—	—	—	—
Komornicy:						
Nastucha Kutczycha	3/4	—	—	—	—	—
Iaudokima Kornilauka	—	1/8	1/16	—	—	—
Nestor Myszka	1/4	—	—	—	—	—
Petro Macalski	1/4	1/8	—	—	—	—
Postronni:						
Harasim z Parcewa	1/4	1/8	—	—	—	—
Tomasz Turuk z Parcewa	2/4	1/8	—	—	—	—
Tymosz Olichwiruk	1/4	—	—	—	—	—
Lewko Sacharczuk	—	1/8	—	—	—	—
Iwan Szuszcz	—	1/8	1/16	—	—	—
Hryhor Chwedoruk z Topczykał	1/4	1/8	—	—	—	—

Ta wies Szpiczki ma osiadłych chałup 46, pola rownie iako i tamte wsie we trzy poletki czyli zmiany i, który w tych trzech polach siła gruntu ma, razem podług powiesci ustney każdego wykaża się. Podatki z gruntu zasianego podług moderacyi i rewizyi opłacaią. Szosu podatku płaci ta wieś złotych 60, a kapszczyzny złotych 9, groszy 15. Włok tey wsi według wymiaru p. Dybowskiego bydz ma 16, przy tym morgow 11 i zascianek morgow 4.

Ludzie w puszczy mieyskiey mieszkaiący i teyże puszczy pilnuiący.

Patyi krasko ma gruntu morgow 17, pszczoł 50.

Konstanty Holonka ma gruntu morgow 30, pszczoł 20 w barciach 2.

Olexiey Holonka ma gruntu morgow 12 i 3/4, pszczoł 40 w barci 1.

Denis Koptyl ma gruntu morgow 7 1/2.

Hryhor Holonka ma gruntu morgow 9 1/2, pszczoł 20.

Sukcessorowie Piotra Holonki gruntu morgow 12, pszczoł 4.

Ludzie przy łąkach siedmiowłuki nazwanych mieszkaiący.

Sukcessorowie Maxyma Kraska

Korniło Iwaniuk pszczoł 4.

Ci ludzie tak w puszczy, iako przy łokach mieszkaiący, płacili dotąd do miasta summę razem zniesioną złotych polskich 410, tudziesz miodu i wosku część od pszczoł mianych.

Wszystkich więc ludzi, czyli gospodarzow osiadłych po wsiach wyżey wyrażonych tudież w puszczy i przy łąkach mieszkaiących, a do miasta należących nayduie się 417.

Po uczynioney takowey miasta Bielska i wsiow do niego należących lustracyi czyli rewizyi, ponieważ tak przez dawność wiekami zaszłego wymiaru gruntow, iako przez podział na dosyć drobne cząstki między posiadaiących też grunta possessorow zweryfikować z dawnym wymiarem nie podobna i regularności w podatkowaniu uczynić, przeto, stosuiącsię do reskryptu I. K. msci tak ku dochodzeniu całości funduszow miasta tego, iako ku ułożeniu na dalszy czas regularnego prowentu miastu temu nakazuiemy, aby magistrat geometrę kosztem kassy sprowadził, który geometra nayprzod miasto same, place w nim zabudowane i puste, tudzież ogrody zarobne i nie zarobne rozmierzy, każdego possessora wymieni, mappę odrysuie, w którey położenie miasta względem linij południowey z nakłonienia igły magnesowey, także wielkość angułow obserwować będzie

i wyrazi; każdy plac zabudowany i pusty, tudzież ogrody wszystkie, pastwiska, wypusty z wyrażeniem gatunku gruntu i siła prętow kwadratowych mieć będzie oznaczy, a zaś miasto skończywszy, tymże sposobem i wsie do miasta należące rozmierzać będzie, ścian graniczących od innych dobr nie tylko anguły wszystkie siła który gradusow mieć będzie, ale też kopce gdzie kolwiek i w iakiey dystancyi od siebie będą wymieni; rzeki, strugi, łąki, błota, bagna, położenie onych i wielkość, dobroć, mierność i podłość gruntu zgoła użyteczność albo nie użyteczność na osobney każdey wsi mappie wyrazi, mieysca sprzeczne ieżeliby gdzie zachodziły odznaczy i nic co do zupełnosci doskonałości mappy należeć będzienie opuści, a dzieło swoie w jak nayprędszym czasie ile być może skączyć starać się będzie. A że dochody i prowenta miasta tak na wypłacenie podatkow Rzeczy Pospolitey, iako i na potrzeby miasta z gruntow zasianych oziminą i iarzyną połową mniey od domowych, a połową więcey od postronnych podług ułożoney moderacyi od magistratu i czynioney rewizyi zasiewania tychże gruntow wybierane były, czego z indagacyi mieszkańcow wsiow (że onym kwitow nie dawano) doyść nie można, przeto regestra prowentow wszelakich aby magistrat złożył natychmiast nakazuiemy, z których położonych regestrow tudzież xięgi zapisywanych moderacyi, czyli uchwalenia płacy z cwierci zasianych pokazuie się, że w roku przeszłym 1778 potrąciwszy defalkowane urzędnikom i zasłużonym cwierci z każdey zasianey od domowych cwierci po złotych 4 wyniosło summę złotych polskich 5105, od kościoła farnego podymnego złotych 52, z lasu mieyskiego od ludzi tamże mieszkaiących czynszu z podymnym złotych 410, z łąk Siedmiowłuki nazwanych przez Krzysztofa Witerskiego arędowanych złotych 200, od oo. Karmelitow złotych 50, z Lubmajorowizny złotych 15, z teyże podług dawney ugody złotych 80, z dymow bez gruntowych w miescie złotych 107, od postronnych mieyskie grunta zasiewaiących na wsiach złotych 885, groszy 15½, propinacyi z miasta za licytacyą podług kontraktu złotych 1000, szosu z wsiow złotych 500. Z takowych tedy rodzajow wynikaiący prowent miasta do summy złotych 8404, groszy 15½ wynalazło isę, a że propinacya czyli prowent z niey nie był używany po wsiach mieyskich, tylko prywatne niektóre osoby szynki na też wsie dawały, przez co publiczny dochod miasta pokrzywdzał się, którą takową zniosłszy na zawsze nie przyzwoitość, nakazuiemy, aby magistrat wraz z ławnikami i gminnemi tak arędę propinacyi po wsiach do miasta należących, iako i prowent z łąk Siedmiowłuki nazwanych na aukcyą publiczną podał i z więcey daiącym kontrakt uczynił; a ponieważ propinacyą po wsiach do miasta należących tylko iako to w Augustowie, Strykach, Szastałach, Widowie, Parcewie i Szpiczkach przez postąpienie większey kwoty urodzony Stefan Hryniewicki kommissarz dobr I. O. Imci pani Krakowskiey to iest za summę złotych 1500 na rok, a kontrakt dwuletni otrzymał. Sławetny zaś Andrzey Szyszkiewicz na tenutę Siedmiowłuk z dwoma tamże mieszkańcami złotych 400 co rok wypłacać się maiących a na trzy lata summę złotych 1200 postąpił; więc kontrakty w tey mierze między miastem a urodzonym Hryniewickim o arędę propinacyi, a z sławetnym Szyszkiewiczem o łąki Siedmiowłockie do terminu expiracyi onychże approbuiemy i takowe arędowanie przez aukcyą publiczną po wyszłym czasie kontraktow aby zawsze w następuiące czasy dla powiększenia prowentów mieyskich odprawowano nakazuiemy, aby oraz na rok teraznieyszy, maiąc wzgląd z powiększenia prowentu magistrat nie uchwalał więcey ani mniey podatku z cwierci zasianey oziminą od domowego złotych 3, groszy 15, a od postronnego tyle dwoie nie mniey; że juridyka kościelna farska wszystkie z miastem rownie ponosi ciężary przeto, aby prowent dawny do miasta od kościoła farnego, to iest złotych 52 płacony przez połowę był zmnieyszony zalecamy. A gdy przed rozmierzeniem geometrycznym naypryncypalnieyszego prowentu uregulować niemożna, że od zasiania gruntow zależy, przeto w następuiącey tabelli kładną się te tylko prowenta, które regularnie do kassy mieyskiey wchodzić maią, nim powiększone przez aukcyą publiczną nie będą.

Tabela prowentow miasta Bielska:

1-mo. Z cwierci zasianych, ile się z rewizyi pokaże przez ekonomow i pisarza radzieckiego uczynić się maiącey, z każdey cwierci nie mniey ani więcey na przyszły rok

tylko od domowych po złotych 3, groszy 15.
2-do. Z cwierci zasianych od postronnych ile się z rewizyi pokaże z iedney po złotych . 7
3-tio. Od kościoła farnego regularnie na rok złotych . . . 26
4-to. Od XX Karmelitow także na rok złotych 50
5-to. Od kmieciow 8 z Strykow podymnego na rok złotych . . 60
6-to. Od mieszkancow lasu mieyskiego czynszu i podymnego, tudzież za miod i wosk przed tym burmistrzom dawany ogulney od wszystkich summy teraz przez nich aukcyonowaney złotych 460
7-mo. Z Siedmiuwłok czyli łąk z dwoma tam że mieszkancami przez sławetnego Szyszkiewicza teraz zaarendowanych na rok złotych 400
8-ro. Z Lubmajorowizny podług dawney ugody złotych . . . 80
9-no. Z teyże Lubmajorowizny złotych 15
10-mo. Z dymow bezgruntowych w miescie iak teraz złotych . 107
11-mo. Propinacyi z miasta podług kontraktu i licytacyi na rok złotych 1000
12-do. Propinacyi z wsiow z aukcyi postąpioney na rok złotych . 1500
13-tio. Szosu z wsiow na rok złotych 500
Summa przychodow złotych . 4191

Tabella expensy.

Podymnego z połpodymnym do skarbu Rzeczy Pospolitey złotych . . . . . 3306 gr. 15
Na pensye podług wymienienia niżey w ordynacyi wyrażonego złotych 1142
Ordynaryiney więc expensy roczney wynika summa złotych . 4448 gr. 15

Tych iednak i takowych prowentow i expens poprawę i zupełnieysze rozrządzenie do skonczenia rozmiaru geometrycznego zachowuiemy, a teraz do słuchania i rozsądzenia zaskarżeń prywatnych przeciwko magistratowi i nawzaiem przystępuiemy i one wnosic porządnie i kategoryami nakazuiemy. A nayprzod, załatwiaiąc wniesienie braci cechowych każdego cechu przeciwko cechmistrzom tak względem obierania zawsze dyzunitow na cechmistrzowstwo a przez nich nakazywania unitom do processyow dyzunickich tudzież przymuszania tychże unitow do dawania swiec woskowych do cerkwi dyzunickiey. Znosząc więc wszelkie złe użycia władzy, a przychylaiąc się do przywilejow cechom nadanych i sprawiedliwosci nakazuiemy, aby odtąd cechmistrze wszelkich w tym miescie znayduiących się cechow wybierani byli przez dwa lata z rzymskiego lub greckiego unickiego obrządku, trzeciego zaś roku może bydz obranym i dyzunit, ale cnotliwy, trzezwy, zdatny i w rzemiesle swoim doskonały; a jeżeliby między dyzunitami nie mogł się znalesc zdatny, tedy i trzeciego roku może bydz obranym z łacinskiego, lub unitow obrządku. A że w przywilejach cechom nadanych dawanie swiec woskowych do kościoła farnego łacinskiego i cerkwi unickiey S. Michała iest oznaczono, przeto uskuteczniaiąc obowiązki przywilejow, aby cechmistrze nie przymuszali braci cechowych do dawania swic cerkwi dyzunickiey zakazuiemy, w czym zaniesioną mimo niniejszego zakazu skargę magistrat załatwić i cechmistrzow przestępuiących zakaz niniejszych ukarać będzie powinien. Kalkulacyą przytym ciż cechmistrze z prowentow do kassy cechowey wchodzących i iuż weszłych przed J. O. Xięciem starostą swoim, lub od niego wyznaczonym pod przysięgą uczynią i zawsze na potym czynić obowiązani będą. Którą to kalkulacyą uczynioną na przyszłym terminie kommissyi z limity przypadaiącym nam kommissarzom do roztrząsnienia poprawienia i potwierdzenia podadzą. A że i magistrat dawnieyszy z intrat wszelkich miastu należących za lata przeszłe wybranych dla różnych zaszłych trudnosci dotąd kalkulacyi z weszłych do kassy dochodow i czynionych rozchodow nie uczynił, nakazuiemy więc, aby tenże magistrat albo raczey szlachetnie sławetni burmistrze dawnieysi dopełniaiąc wyrazy prawa przed J. O. Xiążęciem Imcią starostą, lub od niego wyznaczonym kalkulacyą uczynili i podobnież nam kommissarzom na

przyszłym terminie z limity przypadaiącym do roztrząsnienia, poprawienia i potwierdzenia podali. A co się tknie pretendowaney od woyta Podzameckiego osobney i nie dependuiącey od magistratu jurisdykcyi, ponieważ w tey kategoryi urodzony surrogator I. O. Xiążęcia Imci starosty Bielskiego, magistrat mieyski i tenże woyt podzamecki ugodzili się na to, aby woyt Podzamecki z czterma radnemi swemi sprawy potoczne, z gruntu Podzameckiego tylko wynikaiące i kwoty dziesiącmi złotych polskich nie przechodzące miał moc sądzenia, kryminalnych zas spraw żadnych choćby na Podzamczu trafić się mogących nie miał mocy sądzenia; w sprawach zaś o większą kwotę iak złotych dziesięć, appellacyi do magistratu dopuszczać ma i mieysce do zasiadania w izbie ławniczey po ławnikach otrzymał, więc te ugodzenie się approbuiemy. Co się zaś tycze kategoryi przez plenipotenta J. O. Xiążęcia Imci starosty tuteyszego o żądanie propinacyi na juridyce Podzameckiey wniesioney, ponieważ dokumentow probuiących żądania swego nie pokłada, więc rozsądzenie tey kategoryi zawiesiwszy, miasto przy dawney possessyi teyże propinacyi i na Podzamczu zostawuiemy, chcąc przy tym w miescie tuteyszym pospolitego dla wszystkich mieszczan użytku ostrzeżenie uczynić. Ponieważ od urodzonego plenipotenta zachodzi zaskarżenie o zaorywanie i zatykanie przez niektórych mieszkańcow wypustow i pastwisk, w rewizyach i lustracyach dawnieyszych i poznieyszych wzmiankowanych i ku pospolitey całego miasta wygodzie wyznaczonych i od opłatu wyiętych, przeto nakazuiemy, aby odtąd takowych wypustow i pastwisk nikt zaorywać i zasiewać, ani na łąki zatykać nie ważył się; a kto by teraz na tych wypustach miał co zaoranego i zasianego, po zebraniu zboż nigdy na potym nie zaorywał i nie zasiewał pod animadwersyą zwierzchnosci staroscinskiey za czyiożkolwiek delacyą. A co się tycze wniesienia od sławetney Ostaszewskiey przeciwko sławetnemu Michałowi Prokopowiczowi, także pracowitey Szypniewskiey przeciwko mieszkancom wsi Widowa o poczynienie krzywd, zważaiąc spoznioną dla tychże osob sprawiedliwość, nakazuiemy, aby magistrat radziecki sprawy onych z terminu *liiowego* albo taktowego iak nayprędzey osądził, dopuszczaiąc od finalnego osądzenia swego appellacyi do sądu naszego kommisarskiego stronie uciążenie czuiącey. Na wniesienie zaś sławetnego Ostaszewicza przeciwko sławetnym Grzegorzowi Szafranowiczowi woytowi Podzameckiemu, Jakubowi Czerewackiemu, Grzegorzowi Szymonowiczowi, Niceforowi Petrowiczowi, Andrzejowi Waleszkiewiczowi, Pawłowi Artysiewiczowi osobiscie stawaiącym i innym nieunitom zadawaiące onym kryminalne zarzuty przeciwko Bogu i religij łacinskiego i ruskiego unickiego obrządku popełnione, znaiąc powinność strzeżenia pilnego honoru Boskiego i poszanowania panuiącey religij deleguiemy z pomiędzy siebie J. W. Szyikowskiego biskupa Synopenskiego I. W. Pawła Hryniewickiego sędziego seymowego i ziemskiego ziemi Bielskiey J. W. Stanisława Karwowskiego starostę Augustowskiego, którzy J. WWni delegowani lub innych w legalnosci tych w reskrypcie iednak J. K msci obrani tyle dwoch było, wydawszy obwieszczenie czterma niedzielami dzień zjazdu swego podług sposobnosci obrany uprzedzaiące, tu do Bielska ziadą i jurisdykcyą swoią ufundowawszy inkwizycyi w sprawie tey przez dwunastu swiadkow od każdey strony wyprowadzić mianych wysłuchaią i też inkwizycye zawarte i zapieczętowane do przyszłego terminu kommissyi z limity przypaść i w komplecie sądzić się maiącey do rozsądzenia odłozą i zachowaią, na ktorym tymże terminie słuchania wspomnionych inkwizycyi ciż J WWni Kommissarze delegowani, ale w komplecie trzech, sprawę mieszkańcow wsi Widowa z szlachetnie sławetną Anastazyą Kozłowską poczmaystrowo stacyi tuteyszey Bielskiey i synami jey o poczynione gwałtownosci i zabranie sukmanow i kożuchow tymże mieszkańcom Widowa z poprzedzonych wysłuchania inkwizycyi finalnie rozsądzą. A ponieważ woyt Podzamecki Grzegorz Szafranowicz nie iest potwierdzony od J. O. Xiążęcia starosty i porządku należytego w protukule nie utrzymuie, a nadto że iest w zarzutach o różne występki, przeto kommissya zniozszy się z zwierzchnoscią staroscinską Jana Mickiewicza tkacza czytać umieiącego na trzy lata woytem Podzameckim postanawia, po których wypłynieniu i na potym zawsze co trzy lata mieszkancy Podzameccy czterech kandydatow obrawszy, do potwierdzenia iednego z tych uro-

dzonemu staroscie podawać będą. Mieszkancow wsi Strykow rezolwuiąc wniesienie przeciwko urodzonym Malinowskim i innym grunta na teyże wsi posiadaiącym, potrzebne bydz przypozwanie onych na przyszły termin kommissyi z limity przypodaiącey uznaiemy; na który termin wszyscy obywatele tak miasta, iako i wsiow pokrzywdzenie od kogożkolwiek czuiący przypozwać maią. A teraz do ułożenia ordynacyi przystępuiemy, która następuie takowa ordynacya Bielska że iest drukowana nie wpisuie się.

Działo się na Ratuszu w miescie Jego Krolewskiey mosci Bielsku dnia dwudziestego siódmego miesiąca Pazdziernika, roku 1783 w przytomnosci wielu zgromadzonych obywatelow przeswietney ziemi Bielskiey y Jana Hurynowicza generała woznego awtentycznego.

My kommissarze Jego królewskiey mosci dobrego porządku niżey wyrażeni tak reskryptem Jego Królewskiey mosci w dawnieyszym akcie wyrażonym, iako y powtórnym, który iest w te słowa: Stanisław August z Bożey łaski Król Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmuydzki, Kijowski, Wołynski, Podolski, Podłaski, Jnflanski, Siewierski, Smolenski y Czerniechowski. Wielmożnym Jozefowi Ossolinskiemu Podlaskiemu, Andrzejowi Mokronowskiemu Mazowieckiemu woiewodom, wielebnemu Janowi Szyikowskiemu biskupowi Synopeńskiemu proboszczowi Bielskiemu, Jozefowi Mikorskiemu Gostynskiemu, Pawłowi Karwowskiemu Bielskiemu podkomorzym, Janowi Kruszewskiemu chorążemu, Pawłowi Hryniewickiemu sędziemu ziemskiemu, Stanisławowi Karwowskiemu stolnikowi, Pawłowi Roszkowskiemu podsędkowi, Stanisławowi Bartochowskiemu podstolemu, Tomaszowi Kurzenieckiemu łowczemu, Jozefowi Karnowskiemu woyskiemu większemu, Serwacemu Zalewskiemu pisarzowi ziemskiemu, Maciejowi Wnorowskiemu miecznikowi Bielskiemu, Stanisławowi Kochnowskiemu Brańskiemu podwoiewodzemu, Felixowi Trojanowskiemu, tudziesz urodzonym starostom każdego starostwa grodowego y nie grodowego possessorom, lub od nich umocowanym przez substytucyą w grodowych podstarostom lub sędziom, w niegrodowych któremu kolwiek urzędnikowi ziemskiemu, uprzeymie y wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Wielmożni y urodzeni, uprzeymie nam mili. Doniesiono nam iest przez panow rad naszych, przy boku naszym będących, że kommissya boni ordinis do miast y miasteczek naszych królewskich w ziemi Bielskiey leżących dnia 28 miesiąca Kwietnia, roku 1779 reskryptem naszym wyznaczona, iuż iest zaczęta, oraz supplikowano nam iest przez tychże rady naszey, abyśmy końcem upewnienia kompletu, gdyby z uprzeymosci y wiernosci waszych który na też kommissyą zjachać nie mogł, przez co to dzieło publiczne iusz rospoczęte mogło by być przerwane y nie tak prętko dokończone, do uprzeymosci y wiernosci waszych lidzbę kommissarzy powiększyć raczyli. Zaczym my król do tey suppliki łaskawie przychiliwszy się, do uprzeymosci y wiernosci waszych wielmożnego Chryzantego Opackiego kasztelana Wizkiego, urodzonego Michała Starzenskiego starostę Brańskiego za kommissarzy na też kommissyą boni ordinis do miast y miasteczek naszych krolewskich w ziemi Bielskiey leżących przydać y naznaczyć umysliliśmy, iakosz przydaiemy y naznaczamy ninieyszym listem reskryptem naszym, żądaiąc po uprzeymosci y wiernosci waszey, abyscie wraz z drugiemi wielmożnemi y urodzonemi kommissarzami pierszym reskryptem naszym wyznaczonemi też kommissyą podług obmowy pomienionego reskryptu naszego sądzili. Uczynić to uprzeymość y wierność wasza dla łaski naszey Krolewskiey, y z powinnosci włożonego na siebie urzędu. Na co dla lepszey wiary przy podpisie ręki naszey pieczęcią koronną ztwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia czwartego miesiąca Pazdziernika, roku Panskiego MDCCLXXXIII, panowania naszego XX roku. Stanisław August król. Wyznaczeni za poprzedzaiącemi przez niektórych z JWW. Kommissarzow wydanemi innotescęcyami na dzień ninieyszy ziachawszy y juryzdykcyą sądową na ratuszu miasta Jego Królewskiey mosci Bielska zafundowawszy, stronom do stawienia się nakazaliśmy. Na którym terminie strony: J O. xiąże Imsc Stanisław Poniatowski generał szeff gwardyi pieszey koronney, orderow Białego Orła y swiętego Stanisława kawaler, starosta y woyt Bielski przez urodzonego Ignacego Piaseckiego sęd iego surrogatora Bielskiego, szlachetnie sła wetny magistrat miasta I. kmsci Bielska prz szlachetnie sławetnych Benedykta Dołęgowskie

teraznieyszey, Michała Leniewicza dawnieyszey rezydencyi prezydentow, Krzysztofa Witerskiego landwoyta tudziesz Jakuba Szuieckiego, Józefa Kozłowskiego radnych, Mikołaja Kossowicza, Grzegorza Busłowicza, Tomasza Tokarewicza ławnikow Macieja Kułaczkowskiego, Wawrzynca Pieczyńskiego, Lukasza Ostaszewicza gminnych mieyskich, niemniey sławetni Paweł Artyszewicz, Grzegorz Borowski cechmistrze garbarski y szewski, Szymon Parfinowicz, Walęty Borowski cechmistrze krawiecki i kusznierski, Jan Krusewicz, Józef Drozdowski cechmistrze kowalski y stolarski, juryzdyka Podzamecka przez sławetnego Jana Mickiewicza, woyta teyże juryzdyki, swoim y innych obywatelow imieniem osobiscie stawali, a po uczynionym wniesieniu od J. O. xcia Imsci starosty tuteyszego, aby szlachetny magistrat podług przepisu dekretu dawnieyszego sądu swego dnia 3 miesiąca Lipca roku 1779 zapadłego, mappę ziemiomierniczą przez urodzonego geometre uczynic nakazano, na tychmiast złożył. Ponieważ tenże szlachetnie sławetny magistrat niemożnosci złożenia teyże mappy (że ieszcze nie iest dokonczona) oswiadcza y do dokonczenia oney przeciągnienia czasu wnosi y żąda, więc przychylaiąc się do tegoż żądania, naybardziey dla tego, że uskutecznienie dalszych wynikaiących kategoryi mianowicie ułożenia przyzwoitego do proporcyi dziedziczenia y posiadania gruntow podatkowania, tudziesz y powinnosci wszelakich od przedmiaszczan dla pożytku potrzeby y ozdoby miasta pełnic się mianych, trudne y niepodobno byłoby, więc pozwalaiąc czasu do zupełnego y doskonałego dokonczenia mappy ziemiomierniczey, ale ak być może naykrotszego dzieła ninieysze do sposobnego czasu y dnia poprzedzaiącemi innotescencyami oznaczyć się maiącego, odraczamy y limituiemy.

Działo się w miescie Jego królewskiey mosci Bielsku, to iest na Ratuszu we Srzodę po swiętey Annie dnia dwudziestego ósmego Lipca, roku Panskiego tysiącznego siedmsetnego osmdziesiątego czwartego w przytomnosci zgromadzonych obywatelow ziemi Bielskiey tudziesz opatrznego Jana Hurynowicza generała woznego authentycznego.

My kommissarze dobrego porządku Jego królewskiey mosci niżey wyrażeni z mocy reskryptu w pierwszym dziele swoim wyrażonego na żądanie stron na terminie z limity przez list swoy obwieszczaiący pod dniem siodmego roku teraznieyszego 1784-go stronom wydany prypadaiącym, ziechawszy się do miasta Jego królewskiey mosci Bielska na dzień wyżey w akcie wyrażony, po ufundowaney juryzdykcyi, dogadzaiąc żądaniu stron niżey wyrażonych, aniżeli do uskutecznienia reguły reskryptu Jego królewskiey mosci y poprzedzonego aktu ziazdowego teyże kommissyi przystąpiliśmy, urodzonego instygatora teyże kommissyi dobrego rządu Imci pana Michała Kuczewskiego postanowiliśmy, który sądownie przysięgę w obecnosci wielu zgromadzonych obywatelow ziemi Bielskiey y magistratu Jego królewskiey mosci Bielska, iako obowiązki swoie wiernie sprawować będzie wykonał, a po wykonaniu takowego juramentu strony do zapisania komparycyi obowiązaliśmy. Na którym terminie strony: urodzony instygator sądu swego z urzędu czyniący osobiscie, jasnie oswiecony xiąże Jegomość Stanisław Poniatowski, podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, generał cheff gwardyi pieszey koronney, orderow Orła Białego y Swiętego Stanisława kawaler, starosta y woyt Bielski, przez wielmożnego Stefana Hryniewickiego tegosz starostwa kommissarza, szlachetnie sławetny magistrat miasta Jego królewskieq mosci Bielska przez szlachetnie sławetnych Michała Leniewicza teraznieyszego prezydenta, Krzysztofa Witerskiego landwoyta, Benedykta Dołęgowskiego, Pawła Michałowicza, Jakuba Szuieckiego, Józefa Kozłowskiego radnych, Mikołaja Kossowicza, Grzegorza Busłowicza, Tomasza Tokarewicza, Jana Ostasewicza ławnikow, Macieja Kułaczkowskiego, Wawrzynca Pieczynskiego gminnych, cech garbarski y szewski przez sławetnych Grzegorza Borowskiego cechmistrza y Pawła Artyszewicza, cech kowalski przez sławetnych Józefa Oziemiewicza y tegosz imienia Drozdowskiego, cech kusznierski y krawiecki przez sławetnych Teodora Szymonowicza y Symeona Parfienowicza, juryzdyka Podzamecka przez sławetnego Jana Mickiewicza, woyta Podzameckiego swoim y całego zgromadzenia juryzdyki Podzameckiey imieniem oczywiscie; przedmiescia y folwarku do tegosz miasta Bielska należące, a nayprzod gromada Augustowska przez Wasyla Busłowicza, gromada Widowska przez

Jana Biłokozowicza y Piotra Pauluczuka, gromada Parcewska przez Theodora Jacewickiego gminnego, gromada Szastałowska przez Jana Gorskiego gminnego, gromada wsi Spiczkow przez Pawła Chomanczuka y Fedora Kazimieruka, gromada wsi Strykow przez Jana Syczewskiego gminnego swym y innych przerzeczonych wsiow obywatelow y mieszkańcow imieniem, przewielebny Imc xiądz Antoni Markiewicz podproboszczy Bielski swoim y jasnie wielmożnego imci xiędza Szyikowskiego biskupa Synopeńskiego, proboszcza Bielskiego imieniem, aktor przypowiedaiący y pozwany osobiscie konwent wielebnyh oycow Karmelitow kościoła Bielskiego przez wielebnego Salezego Fornera tegosz konwentu przeora, wielebny xiądz Leon Snitka paroch cerkwi Przeczyskiey obrządku greckiego unickiego prezbiter osobiscie, wielebny xiądz Eustachy Nowicewicz prezbiter funduszu swięto Troieckiego swoim y wielebnego Imci xiędza Piotra Korytynskiego prezbitera cerkwi soborney imieniem osobiscie, monaster cerkwi swiętego Mikołaja oycow bazylianow nieunitow przez oyca Anastazego Gietcewicza namiesnika tegosz monasteru, sukcessorowie niegdy szlachetnie sławetney Anastazyi z Kossowiczow Kozłowskiey przez szlachetnie sławetnego Pawła Kozłowskiego syna swoim y innych wspoł konsukcessorow imieniem osobiscie, sławetni Szymon y Mikołay Kossowicze pozwani y powodowie osobiscie stanęli y zobopolnie między sobą spory czynili, ktorych stron kontrowersyi wysłuchawszy, ponieważ urodzony instygator kommissyi ninieyszey sądowy zadosyć uczynienia w punkcie poprzedniczym dekretem nakazania przez miasto Bielsk złożenia mapp wymiaru placow y gruntow, ktore w tamtym czasie ieszcze zupełnie wygotowane nie były y dla tego limita do czasu przez innotescencye obwiescić maiącego pod dniem dwudziestego siodmego miesiąca Pazdziernika roku zeszłego 1783-go nastąpiła, domaga się. Przeto przychiliwszy się do wyroku zaszłey sentencyi sąd kommissarski nakazuie, ażeby przerzeczone miasto Bielsk mappę iak naydokładnieyszą w sądzie ninieyszym złożyło, a to na tychmiast, a kiedy też miasto Bielsk mappę wymiaru nietylko przerzeczonego miasta Bielsk, ale y wsiow wszystkich, czyli folwarkow do tego miasta należących, niemniey w szczegulnosci osobne mappy miasta y wszystkich wsiow złożyło. przeto zadosyć czyniąc w tym punkcie przerzeczone miasto sąd kommissyi uznaie y stronom w sprawie ninieyszey rozpierać się nakazuie, a rozprawieniu się, lubo sąd ninieyszy do weryfikacyi tey mappy z placami y gruntami chciał przystąpić, gdy iednak teraznieysza kommissya w czasie zbożrożnego rodzaiu na polach znayduiących się tak ozimego, iako y jarzynnego odprawuie się y ta weryfikacya dla szkody uniknienia w pomienionych zbożach, ażeby przez tumult ludu chodzącego mieszkańcom miasta Bielska, ich folwarczanom y sąsiaduiącym granicznie obywatelom uczyniona nie była, z tey przyczyny dopełniona bydz nie może, przeto pomieniono weryfikacyą do sposobnieyszego czasu iesiennego sąd kommissyi w tym czasie zawiesza. Rezolwuiąc zaś zawieszenie dekretem poprzedzaiącym pod dniem 3-go Miesiąca Lipca 1779 roku w tymże miescie Bielsku przez sąd kommissyi ferowanym uczynione, względem wykonania juramentu na rzetelną komportacyą dokumentow, przywilejow, reskryptow przez miasto, przedmieszczany, cechy różne, Podzamczanow, iako zbliża się do poznania różnych pretensyi tak miasta Bielska przeciwko przedmieszczanom, y nawzaiem przedmieszczan albo folwarczanow do miasta y innych jurysdykcyi uprzywilejowanych, tudziesz wszelkich osob grunta w miescie posiadaiących, które pretensye inaczey poznawane y wolnosci swobody używane bydz nie mogą, iako z poznania komportowanych y zaprzysiężonych dokumentow, przywilejow, praw, reskryptow, rewizyi y inwentarzow, przeto sąd kommissyi ninieyszey nakazuie, ażeby miasto Bielsk przez szlachetnie sławetnych Michała Leniewicza prezydenta, Krzysztofa Witerskiego landwoyta, Theodora Gołowickiego pisarza, a zaś cechy przez swoich cechmistrzow, Podzamcze zaś przez swego woyta Podzameckiego w rotę takową, jako dokumenta wszystkie, ktore tylko mieć mogli miastu, cechom y woytowstwu Podzameckiemu służące, summaryuszem spisane y oryginały złożyli, y iako innych żadnych nie maią y na pokrzywdzenie kogokolwiek nie utaili, przysięgę cielesną wykonali, a to natychmiast przydaie się wozny do dyktowania rothy, wykonali jurament. Po którym wykonaniu zadosyć

czyniące tak szlachetnie sławetny magistrat miasta Bielska, iako cechy wszystkie y woyta Podzameckiego w punkcie wykonania juramentu uznaie, a dalszych stron kontrowersyi wysłuchawszy, ażeby miasto Bielsk przeciwko przedmieszczanom, a nawzaiem przedmieszczanie przeciwko miastu, oraz osoby prywatne przeciwko miastu y osobom pokrzywdzonym pretensye swoie tak na piśmie porządnie do sądu podali y sobie wzaiemnie kommunikowali, iako strona przeciwko stronie do sądu ninieyszey kommissyi wniosła, nakazuie, a to na tychmiast, a ponieważ magistrat Bielski pretensye swoie na pismie do sądu swego podał y regestr tychże pretensyi podpisał, przeto tenże magistrat za dosyć czyniący wyrokowi sądu swego uznawszy, podobnież wsiom do miasta Bielska należącym, albo raczey folwarczanom miasta Bielska regestra swoich pretensyi, które tylko mieć mogą do magistratu y osob spisane y podpisane, aby w sądzie kommissyi ninieyszey złożyli nakazuie, a to na tychmiast. Lecz kiedy sprzeciwiaiąc się wyrokowi sądu swego żadnych pretensyi na piśmie, ani też, słownie, złożyć, ani umieścić nie chcieli y w tym sposobie nieposłuszenstwo swoie okazali, przeminąwszy na nich iako nie posłusznych w tym razie zasłużone kary, maiąc wzgląd na prostość ludzi y nieznaiomość praw zachowanie, powtórnie tymże folwarczanom pretensye swoie spisać, podpisać y do sądu swego podać, dozwalaiąc czasu godziny iedney dla namyślenia się nakazuie. Lecz gdy dopraszaią się czasu po południu, przeto z onemi postępuiąc łatwoscią czasu od godziny dziesiątey aż do pory po obiedniey sąd pozwala. A gdy y na tym terminie pomienieni folwarczanie żadnego dokumentu ani regestru pretensyi nieskładaią, y lubo mimo względow ich prostoty podpadać powinni karze sprzeciwienia się przepisowi reskryptu y wyrokom sądu swego, iednak drugi raz daruiąc z względu sądu ninieyszego kary kontrawencyine na tym terminie y do czasu z limity przypadaiącego, a tę kategoryą y obowiązki nakazane zawiesiwszy, inne kategorye wprowadzać nakazuie. A ponieważ urodzony Zakrzewski rewizor starostwa Bielskiego y szlachetnie sławetny Witerski landwoyt miasta Jego krolewskiey mosci Bielska przeciwko gromadom, czyli folwarczanom wsiow Augustowa, Strykow, Widowa, Szastałow, Parcewa y Spiczkow do sądu kommissyi dobrego porządku tak względem niezapłacenia do miasta podatku zwanego szosu pięcset złotych polskich wynoszącego, iako też nieprzyięcie propinacyi we wszystkich wsiach y wakowanie karczem wniesli, satysfakcyi tak kontraktowi arędownemu, iako y sub arędownemu domagali się, sąd kommissyi zapatrzywszy się nayprzod na sessyą w trzech porządkach, iako y pod bytność urodzonego surrogatora miasta tegoż, pod dniem dziewiętnastego miesiąca Sierpnia, roku przeszłego 1783-go odprawioną, tudzież na kontrakt sub arędowny teyże propinacyi przez urodzonego Zakrzewskiego szlachetnie sławetnemu Witerskiemu dnia drugiego Sierpnia 1783 roku ze wszystkiemi kondycyami zawarty, nakoniec na manifest przed xięgami Radzieckiemi Bielskiemi przez szlachetniesławetnego Witerskiego dnia dziewiątego miesiąca Sierpnia, roku 1783, naprzeciwko gromadom folwarcznym o nieprzyięcie takowey propinacyi, a tym sposobem ordynacyi sądu swego sprzeciwienie się, z pilnosci prawney uczyniony, lubo gromady przerzeczonych wsiow do miasta należących odstompili od komparycyi sądow kommissyi dobrego porządku, a wszyscy razem poszli do kommissarzy, na mocy dekretu Jego królewskiey mości referendarskiego na stronę tychże folwaczan zapadłego y nie chcieli żadnym sposobem kommissyi dobrego rządu pilnować, gdy iednak reskryptem Jego królewskiey mości nawet z niestawaiącą stroną rozprawa iest nakazana, a tak widząc nieposłuszenstwo tychże folwarczan y bunt przeciwko magistratowi y całemu miastu podniesiony, chociaż niestawaiącym owszem od komparycyi odstępuiącym sąd kommissyi Jego królewskiey mości dobrego porządku nakazuie, ażeby gromady folwarczane wsiow szescin wyżey wytkniętych summę za rok przeszły należącą z licytacyi wynikłą złotych polskich dwa tysiące pięcset wynoszącą w przeciągu niedziel szescin do rąk y za kwitem szlachetnie sławetnego Witerskiego, a to pod nieodwłoczną exekucyą złożyły y zapłaciły, iako też podobną drugą summę złotych polskich dwa tysiące pięcset za rok teraznieyszy (ieżeli takowey propinacyi przyiąć nie będo chciały) podług proporcyi posiadanych gruntow, temusz szlachetnie sławetnemu Witerskiemu, lub komu z prawa służyć będzie,

ey osobno szos za rok przeszły złotych
podobnąż, iako wyżey ostroscią win za-
. Co się zaś tycze zażalenia obywatelow
a Bielska do sądu ninieyszey kommissyi
ędem konserwowania towarzystwa wraz z
egowemi od lat kilku w domostwach swoich,
go drudzy sąsiedzi nie znaią, ponieważ te za-
enie inaczey ulepszone być nie może, iako
zez rozrzucenie na cały magistrat y obywate-
w miasta Jego królewskiey mości Bielska podat-
u, iżby wziąwszy sposob y obrachowawszy wie-
e kwater dwie choragwie potrzebuią, a wyna-
lazłszy proporcyą co się ma wyznaczyć za rekom-
pensa utrzymuiącemu w stancyi swoiey officyera
y towarzysza zebrawszy wszystkie stancye w
komput, kwotę do roku wynoszącą rekompensy
za te stancye obywatelom obmysloney magistrat
miasta Jego królewskiey mości Bielska wraz z
urodzonym surrogatorem według proporcyi maiąt-
ku y posiadania wielosci placow y gruntow ułoż-
żyli y na wszystkich rozłożyli, a to w czasie nay-
daley niedziél szesciu. Gdy zaś użalał się magi-
strat przeciwko wsiom y folwarczanom swoim, że
żadney powinnosci zdawna zwyczaynych miastu,
jako to: dowożenia piasku, kamieni na reparacyą
brukow y innych wielorakich dopełniać niechcą y
owszem we wszystkim woli y dyspozycyi magi-
stratu miasta jego królewskiey mości Bielska
sprzeciwiaią się, przez co też miasto w zachowa-
niu przyzwoitego porządku y ochędostwa opusz-
cza się, więc ażeby przerzeczeni folwarczanie
miasta Bielska wszelkie posłuszenstwo według
dawnych zwyczajow, ażeby za rozkazem miasta
pełnili pod ostroscią kar na sprzeciwiaiących się
y nieposłusznych rozciągać się maiących sąd
kommissyi nakazuie. A że w czasie teraznieyszey
kommissyi dla nieodbitey potrzeby instygatora są-
dow naszych Jmci pana Michała Kuczewskiego
archiwistę akt ziemskich Bielskich ustanowi-
liśmy, przeto temusz pensyi roczney zło-
tych polskich sto co rocznie aby wypłacane z
kassy mieyskiey Bielskiey na swięty Jan Chrzci-
ciel byli naznaczamy, za którą naszą dyspozy-
cyą moc miec będzie odebrania za kwitem
swoim na rzecz magistratu danym. Po ułatwie-
niu w tym razie publicznieyszych interesow
do miasta Jego królewskiey mosci Bielska rozcią-
gaiących się, teraz do prywatnych y osobistych

materyi przystąpiliśmy y szlachetnie sta-
sukcessorom niegdy szlachetnie sławetney Ana-
stazyi Kozlowskiey kategoryą swoią przeciwko
szlachetnie sławetnym Szymonowi stryiowi y Mi-
kołaiowi synowcowi Kossowiczom wprowadzac
rozkazaliśmy. Po którey sprawie do sądu niniey-
szego wprowadzeniu y złożeniu genealogij domu
Kossowiczowskiego, oraz dokumentow te sprawę
owindykuiących, ponieważ sukcessorowie niegdy
szlachetnie sławetney Anastazyi z Kossowiczow
pierwszego małżenstwa Lenkiewiczowey, powtór-
nego szlachetnie sławetnego Szymona Kozlow-
skiego pozostałey wdowy, szlachetnie sławetnego
Szymona stryja y Mikołaja synowca Kossowiczów
o niesłuszne y bezprawne do substancyi po niegdy
szlachetnie sławetnym Bazylim Kossowiczu land-
woycie miasta Jego królewskiey mosci Bielska,
oyca matki teraznieyszych powodow na tę niegdy
sławetną Anastazyą y szlachetną z Kossowiczów
Kozłowską prawem natury jako po oycu spadley,
a równym prawem krwi iako matki na terazniey-
szych sukcessorow powodow należącey, działom
wieczystym ziazdowym surrogatorskim wspólnie
z magistratem miasta Bielska feria secunda post
festum sanctorum Viti et Modesti martirum w
roku 1752 między bracią to iest szlachetnie sła-
wetnemi Szymonem teraznieyszym pozwanym y
powodem Jerzym y Janem Kossowiczami, tudzież
Anastazyą szlachetnie sławetnego Szymona Ko-
złowskiego żoną y Teofilą panną pod ten cza
niezamężną Kossowiczownami nastąpionym
prawnie sporządzonym przypadley y wydzielon
wdzieranie się y pretendowanie tychże sukces
row podług taxy przy dekrecie ziazdowym d
łowym placow, gruntow, budowisk, pastewni
y łąk uczynionym skupienia, tudziesz ustąpi
z tych dobr, a oraz podniesienie ceny przypoz
swoim do sądu ninieyszey kommissyi do
rządu wydanym zapozywaią; a na wzaiem
chetnie sławetni Kossowiczowie Szymon
Mikołay synowiec z niegdy szlachetnie
nego Jana Kossowicza spłodzony, na fund
klauzuli w tymże dziele 1752 roku, iał
który bydz może zdolnieyszym porcie
wydzielone eliberowac pozwolone o ust
przerzeczonych dobr Kossowiczowskich
sienie summ z taxy 1752 roku przy d
żoney wynikaiącey powodztwo swoi

Bielskim feria tertia ante festum sancti Bartolomaei apostoli scilicet die vigesima secunda mensis Augusti proxima 1769-no anno przez szlachetnie sławetną Teofilę z Kossowiczow zeszłego pana Jakuba Piotrowskiego żonę pozostałą wdowę na osoby sławetnych Stefana Mironowicza y Maryanny Lipszczanki małżonkow na plac w ulicy Brzeskiey za cerkwią Zmartwychwstania Panskiego leżący, z podziału po rodzicach dekretem kondescensionalnym przysądzony, zagonow sześć, zeznana, iako y drugą donacyą w miescie Jego królewskiey mosci Bielsku dnia piątego miesiąca Lipca 1779 roku przez szlachetnie sławetną Anastazyą z Kossowiczow Kozłowską pocztmaystrową stacyi Bielskiey Imci panu Pawłowi Michalewiczowi na plac zagonow cztery uczynioną, któremi nieustanną possessyą placów, gruntow y całey fortuny według przerzeczonego działu strona probuie. Na ostatek donacyą w tychże xięgach Jego królewskiey mosci Bielskich Radzieckich dnia siedmnastego miesiąca Listopada 1781-go roku przez szlachetnie sławetnych Szymona niegdy Bazylego, Mikołaja niegdy Jana, niegdy tegosz Bazylego Kossowiczow, Anastazyą z Kossowiczow pierwszego Lenkiewiczową, powtórnego zaś małżenstwa Kozłowską pocztmaystrową stacyi Jego królewskiey mosci Bielskiey pierwszego siostrę, a drugiego ciotkę wdowę, w assystenci wyżey wspomnionego Szymona Kossowicza brata swego rodzonego, iako z krewnych naybliszszego czyniącą na plac w ulicy Zastawockiey leżący zaczynaiący się od drogi do Hołowieska z miasta idącey, koncem zas do rzeki Biała zwaney między miedzami z iedney placów Kossowiczowskich zwanych w possessyi jasnie oswieconey Jeymosci pani Krakowskiey dziedzicznie będących z drugiey strony placu sławetnego Grzegorza Lipskiego aż do rzeki Białey szurow trzy, pręcik ieden y puł także długosci obok placow Kossowiczowskie antiquitus zwane w possessyi dziedziczney jasnie oswieconey Krakowskiey będących sznurow trzy, prętow sześć, pręcikow dwa, szerokości zaś od drogi do Hołowieska idącey sznurow dwa, prętow trzy y pręcik ieden, od rzeki szerokosci sznurow dwa, prętow cztery, pręcik ieden miary litewskiey przez lustratią Dziewałtowskiego w pomierze używany prawem natury y spadkowym po niegdy szlachetnie sławetnym Bazylu Kossowiczu landwoycie miasta Bielska oycu swoim dekretem kondescensyonalnym surrogatorskim w porządku rozdziału pozostałego maiątku po tymże Bazylu Kossowiczu między konsukcessorami jego we wtorek po swiecie swiętych Wita y Modesta męczennikow roku 1752 w Bielsku na gruncie dobr Kossowiczowskich zaszłym na porcyą szlachetnie sławetney Anastazyi Kozłowskiey iako wspoł konsukcessorowie w summie pewney z taxy ustanowioney podany, tymże samym dekretem do okupna przez którego kolwiek z braci zabespeczony jasnie oswieconey Izabelli z xiążąt Poniatowskich Branickiey kasztelanowey Krakowskiey pani y staroscinie Bielskiey zeznaną y uczynioną. Przeciwko którey donacyi manifest w ziemstwie Bielskim die octava mensis Aprilis 1782 roku przez urodzonego Jozefa Koca chorążego kawaleryi narodowey swoim y jeymci pani Anny z Kozłowskich małżonki swoiey imieniem, tudziesz Ichmosc panowie Paweł pocztmayster stacyi Bielskiey y Woyciech towarzysz kawaleryi narodowey woysk koronnych Kozłowscy bracia rodzeni w pilnosci o to, iż iak prędko dowiedzieli się o uczynioney donacyi przez Anastazyą Kozłowską matkę na rzecz y osobę jasnie oswieconey Jemsci pani Krakowskiey na plac w ulicy Zastawo kiey wraz y od szlachetnie sławetnych Szymona stryia y Mikołaja synowca a syna niegdy Jana Kossowicza pomimo wiedzy matki niby wspólnie z podaney kopij podstępnie na zamieszanie substancyi macierzystey Kossowiczowskiey y inwolucyą niedoyscia oney, owszem y przywroceniem prawa natury zeznaney o taki postempek y przewrótność, niemniey o nieważność rzeczoney donacyi, oraz de pretio kwitu przeciwko tymże Szymonowi stryiowi y Mikołajowi synowcowi Kossowiczom zaniesiony, tudziesz remanifest od strony sławetnych Kossowiczow pod dniem dwudziestego siodmego miesiąca Kwietnia, tegosz roku przed aktami Radzieckiemi Bielskiemi względem na mocy klauzuli w działowym dekrecie ostrzeżoney skupna siostr uczyniony, oraz dekret radziecki Bielski między temiż stronami zapadły odesłania do sądu posrzedniczego surrogatorskiego Bielskiego całkowicie sprawy pod dniem siódmym miesiąca Maja 1782-go roku zaszły, iako y powtórny dekret surrogatorski Bielski z remissyi od sądu radzieckiego podobniesz odesłania do sądu kommissyi

boni ordinis między tymisz stronami dnia dwudziestego trzeciego Września tegosz roku 1782-go ile po poprzedzonych terminach przez sukcessorow Kozłowskiey do sądu teyże kommissyi danych w sądzie swym złożywszy, taż strona sukcessorowie szlachetnie sławetney Anastazyi Kozłowskiey niemodz pretendować sukcessorow Kossowiczowskich dziedzictwa y skupna siostr wnoszą y oraz z kar względem zamieszania tranzakcyi y podszycia się pod zeznanie donacyi na osobę jasnie oswieconey Krakowskiey na plac w ulicy Zastawockiey leżący, jako własny y dziedziczny szlachetnie sławetney Kozłowskiey matki domagaią się, niemniey uchilenia takowey donacyi pod dniem siedmnastym miesiąca Listopada roku 1781-go przed aktami Radzieckiemi Bielskiemi zeznaney y nastompioney dopraszaią się, na ostatek wydatkow prawnych powrocenia pretęduią. A nawzaiem pomienieni Kossowiczowie na mocy działu y klauzuli w tymże dziele skupna przez braci, siostr ostrzeżoney mimo wyznaczonego czasu okupna tych że dobr na rzecz niegdy Anastazyi Kozłowskiey przypadłych żądaią. Których sporow z obustron wniesionych sąd kommissyi nieyszey wysłuchawszy, rozwiązuiąc remmisse od sądu posrzedniczego do sądu nieyszego uczynioną z przyczyn, ze okupno tey porcyi które na siostry działem 1752 roku dostały się, bracia przez lat trzydziesci nie nieczynili y też dzielnice w rożne ręce wieczystemi tranzakcyami różnym osobom rozdysponowane y zabudowane przez różnych juriskwesitorow, iako też przez też same siostry oraz y z trzeciego brata sukcessorka nic o rzecz swoią nie czyniła y nie czyni, oraz że nie tylko iedney siostry dzielnicę skupna mieć chcą, a względem drugyiey Teofili Kossowiczowny sukcessorow naymnieszey prozekucyi nie było y owszem ią dekretami zaszłemi przy dziedzictwie utwierdzono, niemodz zatym okupna działem siostrom Kossowiczownom dobr wyznaczonych pretendowania sąd nieyszey kommissyi uznaie y przy nienaruszoney possessyi tychże dobr sukcessorow po szlachetnie sławetney Anastazyi Kozłowskiey zachowuie. Donacyą na osobę jasnie oswieconey Krakowskiey na plac w roku 1781, pod dniem 17 Listopada uczynioną kassuie y za nieważną mieć chce, a donacyą przez sukcessorow szlachetnie sławetney Kozłowskiey w aktach ziemskich Bielskich dnia osmego miesiąca Kwietnia w roku 1782-gim na tenże plac w ulicy Zastawockiey leżący teyże jasnie oswieconey Jeymsci pani Krakowskiey uczynioną y na fundamencie prawa natury zeznaną utwierdza, za zamieszanie zaś y w wątpliwość wprowadzenie istotnego dziedzictwa substancyi z Kossowiczow Kozłowskiey, oraz podszycie się do donacyi y kwitu na osobę jasnie oswieconey Krakowskiey wspolnie z niegdy szlachetnie sławetną Kozłowską na plac w ulicy Zastawockiey leżący, niemniey za wzruszenie spokoynosci domowey, lubo większe zasłużyli kary, z miłosierdzia iednak sądowego do mnieyszych przystępuiąc, nakazuie, ażeby szlachetnie sławetni Kossowiczowie, szlachetnie sławetnym Kozłowskim y urodzonym Kocom chorążym kawaleryi narodowey, łącząc w to y osobiste winy łuitę grzywień czworo czternascie na poniedziałek pierwszy po swięcie narodzenia Nayswiętszey Maryi Panny przed aktami Radzieckiemi Bielskiemi w roku teraznieyszym, pod ostroscią banicyi, w przypadku sprzeciwienia się przy manifescie uczynić się maiącym publikowaną zapłacili odwołuią się szlachetnie sławetni Szymon stryi y Mikołay synowiec niegdy Jana syn Kossowiczowie, do sądow Jego Królewskiey mości Assessorskich Zadwornych koronnych, sąd Kommissyi boni ordinis tey mocy dopuszcza y termin zawity zachowuie. Co się zaś tycze bespieczenstwa y powagi sądow Kommissyi dobrego porządku przy dokonczeniu się sessyi teyże kommissyi na illacyą urzędowną czyli wniesienie urodzonego instygatora sądow naszych y iego delatorow urodzonych Józefa Nestorowicza subdelegata grodzkiego Radomskiego, tudziesz Karola Michalskiego w skarbie Rzeczy Pospolitey magazynu tabacznego pisarza uczynioną dnia trzydziestego pierwszego miesiąca Lipca, roku w akcie wyrażonego przeciwko panu Mikołajowi Kossowiczowi po przydanym temusz roku z propozycyi od strony podaney między tymże urodzonym instygatorem sądu swego wraz z urodzonemi Józefem Nestorowiczem, Karolem Michalskim delatorami y powodami osobiscie stawaiącemi, a panem Mikołajem Kossowiczem z przydanego roku sądownie niestawaiącym przez propozycyą pozwanym o to, iż on zapomniawszy o prawach wszelkich, a mianowicie prawa narodu względem bespieczenstwa honorow szlacheckich

postanowionych wbrew y przeciwko powadze kommissyi Jego królewskiey mości dobrego rządu konstytucyą 1768 roku upoważnioney, bez żadney okazyi, szczegulnie uwiedziony zapędem w immaginacyi uproiektowanym powodow na piśmie ręką swą własną, a mianowicie urodzonego Niestorowicza w sądzie ninieyszym stawaiącego nieskażytelny honor y dobre urodzenie wyrazami nieprzyzwoitemi wzmiankowania niegodnemi czernić y kazić ważył się y w tymże liscie ogłaszać to oswiadczył, o co zapozwany iest rokiem sobie przydanym y z propozycyi w tey tresci do kommissyi ninieyszey podaney do widzenia y przysłuchaniasię takowe nieprzyzwoite y dobrey sławie szkodzące opisania, karę iak naysurowszą sciągnowszy namienione pismo w mieyscu publicznym, iako paszkwił znaczące istotnie przez kogo z prawa należy spalić nakazać y wieczne milczenie postanowić, wraz y podobnych czynnosci zakazać, pozwany iest propozycyą obszerniey w sobie rzecz opiewa, do sądu ninieyszego tenże urodzony instygator y iego delatorowie w komparycyi wyrażeni z tey propozycyi sprawę wnosili y kar na rzeczonym Mikołaju Kossowiczu domagali się. Sąd takowego wniesienia wysłuchawszy, poniewasz okazuie się zczernienie honoru urodzonych Józefa Niestorowicza subdelegata grodzkiego Radomskiego y Karoła Michalskiego pisarza przez bilet do urodzonego Nestorowicza pod dniem dzisieyszym wyżey wyrażonym pisany y sądownie na ratuszu przez przysłanego oddany, a oraz pogarda sądowey iurysdykcyi przez lekkomyslne oney poważenie dowodzi się, przeto lubo na większe tenże Mikołay zasłużył kary, do mnieyszych iednak przystępuiąc, nakazuie, ażeby wieże mieyską gorną w tydzień od dnia ninieyszego zasiadł y w tey siedzenie przez niedziel cztery nieprzestannie kontynuował, a wychodząc z wieży, ażeby dwa zakłady staroscinskie stronie, albo raczey obudwom donoszącym, lub ich plenipotentom podostroscią wywołania, w przypadku niesiedzenia wieży y nie zapłacenia grzywien przy manifescie przed xięgami Bielskiemi Landwoytowskiemi uczynionym publikowaną zapłacił y aby skromniey y przyzwoiciey w przyszłym czasie sprawował się pod osobliwszą kar ostroscią nakazuie, mocą tego dzieła. A lubo sąd ninieyszy kommissyi do dalszego rozrządzenia y rozeznania krzywd tak miasta przeciwko przedmieszczanom, iako przedmieszczanie przeciwko miastu, y innych publicznych y prywatnych przystąpić usiłował, gdy iednak przedmieszczanie Bielscy od komparycyi sądu swego odstąpili, a do sądow kommissyi z swoiey strony sprowadzoney na mocy dekretu Jego królewskiey mości referendarskiego przychililisię, w takowym przypadku niechcąc mimo niestawaiącey strony w dalszą rezolucyą sądową wchodzić, akt ninieyszey kommissyi do sposobnieyszego dalszego czasu przez list obwieszczaiący wyznaczonego limituie y odrocza. Stanisław Karwowski regent koronny Kommissyi Jego królewskiey mości dobrego porządku kommissarz prezyduiący mp. Jan Szyikowski biskup Synopeński Jego królewskiey mości dobrego porządku, kommissarz mp. Michał Starzenski starosta Brański dobrego porządku kommissarz mp. Paweł Hryniewicki sędzia ziemski ziemi Bielskiey kommissarz mp. Jgnacy Piasecki surrogator y kommissarz dobrego porządku zastempuiący mieysce J. O. xcia starosty Bielskiego mp.

Документы касающіеся города Бѣлостока.

1745 г. Апрѣля 13.

Kopia dawnego instuktarza poczynaiącemu się miastu Białemustokowi od s. p. J. O. pana pod óczas chorążego nadwornego koronnego, dnia 13 Aprilis 1745 roku podanego.

Elekcya magistratu.

1-mo. Tey elekcyi czas się naznacza kożdego roku we srzodę srodopustną, na którą, za uwiadomieniem całego pospolstwa, maią się wszyscy zgromadzić na Ratusz, lub na naznaczone mieysce na tę elekcyą, za wiadomoscią zamkową, na którą powinni zaraz prosić o deputowaną osobę do tey że elekcyi, iedno dla widzenia prawa, papierow, druga dla wysłuchania kalkulacyi, regestru grzywien, składek, ieżeli w tym była zachowana sprawiedliwość albo nie, na którą elekcyą ponieważ iedno prawo maią y powinnosci, aby starszy z kahału zasiadał y on także kryskę swoie dawał, na którą deputowana y naznaczona zasiadłszy osoba powinien prawa obaczyć protokuły czyli są porządne y porządnie zapisane, tak spraw, iako y zapisow. Jeżeli niemasz iakich fałszow zrewidować, grzywny z protokułow wykonnotować, spytawszy kożdego wiele dał y przeciwko któremu punktowi iego dekretowali, ponieważ przy punktach są naznaczone grzywny. Potym regestra każdego z regestru, spytawszy się na iaką składkę wiele dał, a dać powinien, zweryfikowawszy podsummował przy całym zgromadzeniu pospolstwa, ieżeli się w czym znaydzie iakowa niesłuszność, burmistrza y urząd cały skarać. W dzień zaś samey elekcyi ma całe pospolstwo bydz na mszy swiętey o Duchu Swiętym naiąwszy, po którey skonczoney ma iść na Ratusz, albo na mieysce naznaczone, a tam zgromadziwszy się, powinien deputowany skrzynkę zamkniętą przypieczętować po swoiey rewizyi, aby w całości nowemu według inwentarza oddał prawo y wszelkie munimenta z regestrami miasta. Potym spytawszy się kogo chcą mieć burmistrzem, y kogo tedy podadzą, napisać powinien osob 6, a ktora osoba z tych będzie miała naywięcey krysek, albo kałkułow, tego ma obwiescić burmistrzem, innych zaś na ławnikow, rayc ow gminskiego. Jeżeli kryskami elekcya, tedy powinien kazać wszystkim na ustep, a dopiero po iednemu wołać y przy każdey osobie, na kogo da, notować. Po obraniu tedy burmistrza nowego, przeczytawszy prawa, instruktarz, punkta y powinnosci, powinien deputowany inwentarzem zrewidowanym oddać skrzynkę, prawa y inne monimenta nowemu burmistrzowi po iuramentach wypełnionych, a zaś z całym zgromadzeniem poiść na mszą swiętą, lub tego, lub drugiego dnia y maią podziękować, (naiąwszy mszą) P. Bogu za zgodną elekcyą. Nim przysięże burmistrz powinno położyć saxon, miecz y prawo na stole y krucyfix postawić, na którym krucifixie cały urząd ma przysiąć. Po przysiędze zaś maią to wszystko do skrzynki złożyć y zamknąc że wszelkiemi monimentami, ale dla bespieczności prawo y inne dokumenta, fundusze miasta, mogą ie konserwować w kościele, by tym były bespiecznieysze strzeż Boże ognia, albo iakiey inkursyi.

Burmistrza na tę funkcyę powinni obierać nie z jakiey korrupcyi ani z przyiazni, lub innych podeyrzanych racyi, ale powinni upatrywać człeka 1-mo, aby był bez kalumnij y żadney na sobie nie mayący noty, lub przewiedzionego prawa o rzeczy podeyrzane; 2-do, powinien bydz pobożny, Boga się boiący, nie łakomca, aby się korrupcyami nie bawił; 3-tio—prawa y artykułow wiadomy, aby wiedział iak sobie postąpić w sprawie y dekrecie; 4-to—aby był przystępny, tak ubo-

giego, iako y bogatego iednakowym uchiem sprawy wysłuchać; 5-to—około prawa y co iest z lepszym miasta był czuły, starowny; 6-to—posłuszny w okkurencyach zamkowych y pilny. Jeżeli by zaś burmistrz miał wykroczyć jakim nieposłuszeństwem zamkowi, albo wpaść w iaką kalumnią, podeyrzenie, takowy niema rządzić do czasu elekcyi, ale na ten czas za dekretem otrzymanym zamkowym ma bydź zrzucony.

Pospolstwo powinno burmistrzowi 1-mo—dać na każdym mieyscu prym, poszanowanie y obserwancyą, iako naystarszemu w miescie; 2-do—aby kóżdy, za położonym pozwem, na ten czas y godzinę naznaczoną stanął y dał swoiey sprawy wywod, ieżeli zaś nie—grzywien 3 na urząd; 3-tio—gdy poszle znak od domu do domu, któren powinien bydź z herbem zamkowym y mieyskim, zakazuiąc na schadzkę, a ktoby nie miał stanąć przez exkuzy słuszney ma podpadać grzywien trzy za nieposłuszeństwo; słowem we wszystkich punktach y okolicznosciach ma zachować pospołstwo posłuszenstwo y rozkazy burmistrzowskie.

Postanowienie solucyi.

1-mo—od pozwu, gdy kto bierze, ma położyć groszy sześć pisarzowi pozwany, sądowi zaś z położonym na stole pozwem ma położyć groszy dwanascie, a po skonczoney sprawie, nim dekret przeczytaią, ma położyć, który pozywa, złoty ieden. A ieżeli która strona nie będzie kontenta, po przeczytaniu dekretu, ma prosić o appellacyą y położyć od niey groszy dwanacie, od manifestu groszy dwanascie, od protestacyi groszy dwanascie, od zapisow gruntow czyli domostwa od każdego złotego grosz ieden.

Powinność pisarza.

1-mo. Nayprzod ma bydz przysiężny, a ieżeli nie iest przysiężny, powinien wprzod niż burmistrz przysięgę wypełnić, według saxonu, gdzie inna pisarzowi, inna burmistrzowi, inna ławnikom, inna raycom.

2-do- Powinen porządnie sprawy w protokuł wpisać.

3-tio. Manifestow na sławie opisuiących nie przyimować.

4-to. Aby nie falszywego w xięgi protokuły zapisow nie przyimował, o co, za doswiadczeniem, ma bydź surowo karany y zrzucony. Grzywny tak powinno sądowe odbierać: ma poiść na sąd czyli urząd część iedna, a dwie części na reparacyą miasta. Także grzywny, ieżeli kto popadnie, przeciwko niżey opisanym punktom, te na trzy części iść maią, iedna część na zamek, druga na burmistrza, trzecia na reparacyą miasta, bram y mostow.

Powinność miasta.

Maiąc osobliwsze o tym mieście zabiegi y starania, przy wszelkiey applikacyi moiey chcąc go iako do naylepszey perfekcyi przyprowadzić, a zważywszy że rządem y porządkiem wszelkie królestwa y państwa zmacniaią się, funduią y rozszerzaią, nierządem zaś się ruynuią y upadaią, więc nadawszy temu miastu prawa Maydeburskie, a maiąc codzienną prawie w upadku y ruinie ludzkiey experyencyą, którey wszystkie zabiegi y starania zwykły (przez nieostrożność y nieporządek) podpadać ludzkie, czego y tu po kilka razy napatrzywszysię, a maiąc praktykę, że mała iskierka całe panstwa, miasta y wsi zwykła ostatniey przyprawiać ruinie, zaczym maiąc na to przezorne y czułe oko, a trzymaiąc się pospolitego przysłowia (że złemu zawczasu zabiegać), takowy porządek y do ratowania sposob, choway Boże takowego przypadku, podaiąc z wyrazney woli moiey, co y ręką własną przy pieczęci moiey ztwierdzaiąc, raz na zawsze stanowię.

1-mo. Aby tak żydzi. iako y katolicy, w rynku y w ulicach mieszkaiący, we trzech złożywszy się y wystawili kadź porządną na kołkach czyli legarach, w kturey bydź powinno garcy przynaymniey 300, lub 240, stać powinna przeciw tych domow, pełno zawsze nalana wody, pod grzywnami 20.

2-do. Aby kóżdy mieszczanin tak żyd, iako y katolik w rynku y w ulicy miał na swoim dachu aż do komina ciągniącą się drabinę porządną, drugą mnieyszą, którą by mogł porwać y zanieść gdzie potrzeba będzie wyciągała, uchoway Boż ognia do ratowania, pod grzywnami dziesięciu.

3-tio. Aby kominy tak w rynku, iako y ulicy, miał każdy na dach wywiedziony czyli murem, czyli gliną porządnie y fundamentalnie wylepiony y corocznie powinni reparować, k

rych co miesiąc rewizya się stanowi, a gdzie nieporządnie, grzywien dziesięć. Te zaś kominy co tydzień maią bydź wycierane. od wytarcia zaś komina kominiarzowi dać powinien groszy.

4-to. Aby żaden mieszczanin tak w rynku, jako y ulicy y inney kondycyi w mi scie będący nie ważył się po gorach siana y słomy składać y tam ich konserwować, tudziesz, aby się niewazył po sieniach, stayniach, stodołach y innych budowaniach ze swiatłem, seryo przykazuie, pod grzywnami dwudzies u.

5-to. Aby tak żydzi jako y katoli y, uliczni y rynkowi, we trzech gospodarzow mieli ieden bosak, czyli hak do rozrywania dachów, scian, strzez Boże ognia; te bosaki powinny bydź na żyrdziach przynaymniey na sążni 4 y 5, a tak, choway Boże ognia, iedni z bosakami, drudzy z siekierami, trzeci z wiadrami na mieysce do ognia biegli, w niewyszarczeniu tego grzywien dwadziescia.

6-to. Aby żaden mieszczanin nie ważył się blisko domostwa swego stawiać nie tylko stodoł, ale y chlewow, gnoiow aby w ulice nie ważyli się wyrzucać, po sieniach w karczmach wiezdnych konserwować, na co tygodniowa naznacza się rewizya przy kominach. Co ieżeli ktoren przeciwko temu punktowi wykroczy—grzywien dwadziescia.

7-mo. Aby kożdy przed swoim domostwem tak w miescie, iako y po ulicach, rowy corocznie reparował, chędożył y szlamował, kiedy tylko potrzeba każe, na to co miesiąc rewiz, a, grzywien trzy.

8-vo. Parkany koło miasta, które są w marowanych słupach, kiedy gdzie będzie potrzeba ieżeli się zepsuie miasto reparowało, co burmistrza przezorność ma pospolstwu zawczasu zalecić y rospi-ek rzetelny uczynić, aby powoli każdy co na niego będzie należało przygotował y w czasie reparowali. Połowe zaś powinien tych parkanow reparować kahał, zacząwszy od Zwierzyńca do bramy Surazkiey, od Surazkiey do Choroskiey y do Wasilkowskiey, od Wasilkowskiey aż do Boiar, a przez połowę katolicy.

9-no. Ponieważ to miasto ma deffalkę na łąkach Prohoni 105, respekt m zwożenia z cegielni cegły, więc powinien burmistrz porządny regestr rozpisać y za daniem znać do wożenia, aby zwiezli na mieysce naznaczone, nikogo nie ochraniaiąc ani krzywdząc; tę zaś łąki ponieważ całemu miastu są defalkowane, zaczym kożdemu powinien p. rewizor y na kożdego podzielić, a inquantum by kiedy cegły nie wozili, tedy ten czynsz zapłacić powinni.

10-mo. Aby tłokę № 1 według dawnego zwyczaiu dawali katolicy corocznie, na obszas moy zamkowy wysyłali po ludzi dwoie z każdego domostwa procz komornikow, komornicy według swego regestru tłok № 2 po iednemu wychodząc.

11-mo. Ponieważ dla wszelkiego bespieczenstwa y pożytkow ich że samych sprowadziłem garnizon regimen u pieszego, zaczym tak żydzi, iako y katolicy, koleyno dawali co dzień do obwachu na swiece po groszy cztery, w czym powinien bydź sprawiedliwy tak żydow, iako y katolikow regestr ułożony y na rewizyi p. rewizorowi memu podany dla weryfikacyi, tudziesz reparacya odwachu y stancyi officyerskich według innych miast zwyczaiu.

12-do. A ponieważ to miasto okolicznie scisnione y opasane granicami sąsiedzkiemi tak dalece, że całe pastwiska swego y łąk nie maią, zaczym dla uchronienia tak nieprzyiazni sąsiadow, przeklęstwa y ustawicznych skarg y spraw powinien burmistrz, innych miast trybem, zebrawszy schadzkę y spisawszy regestrem bydła tak żydowskie, iako y katolickie, naiąć pastuchow, a zaco zgodzi, dopiero bydło taxować po czemu przypadnie od bydlęcia, zebrawszy według regestru pieniądze, zapłacić.

13-tio. Aby corocznie stroża do sadzawek moich należących pod zamkiem dawano, onemuż płacąc y wikt daiąc, żeby szkody ich że samych inwentarz nie robił w dani y w obrywaniu brzegow, na co tak żydzi, iako y katolicy, składać się powinni.

14-to. Surowo przykazem moim przyrzekam, aby olszyny nad rzeką rosnącey na gruntach boiarskich nikt się nie ważył scinać, ani obcinać, pod winą grzywien 20.

15-to. Ponieważ sam Bóg pod miarą, liczbą y wagą wszystkie rzeczy sporządził, stworzył y postanowił, zaczym do woli stosuiąc się Boskiey, iako y we wszelkich prawach fundament, tak y w pomienione biorąc, postanawia się, aby dla sprawiedliwości ludzkiey była postawiona raz na zawsze kłoda na rynku pod ratuszem, ktorą by przedawaiący y kupuiący według targu nią mierzyli, na

brzegach żelaznemi blachami przybita, z zamkową cychą, tudziesz się zakazuie, aby się nikt nie ważył procz kłody na żadną inszą miarę domową kupować y przedawać, chyba że będzie tąż, chyba cychowaną za wiadomoscią zamkową y burmistrzowską. Do tegoż punktu należą garce, kwaterki, pulgarcowki, tudziesz kahalne garce na miody przasne y inne likwory. aby były zamkową cychą cychowane na piwo, wodkę, sol w ten sposob, aby garniec na piwo zawsze był cychowany na ratuszu, kwaterka, kwarta na sol y kahalny garniec. aby nie turbować zawsze zamku, czego serio ma dopatrzeć burmistrz, a inquantum by nie według słusznosci y postanowioney miary znalazł fałsz, takowy podpadać ma grzywien pięć na reparacyą.

16-to. Dla lepszego porządku y postanowienia całey maydeburyi postanawia się—dzwonek na ratuszu, na ktoren tak żydzi iako y katolicy złożyć się powinni, któren na schadzki, na dekret kryminalny y wyprowadzenie na plac więznia, na gwałt y ogień, choway Boże, dzwonić maią, a procz tego ni naco.

17-mo. Ponieważ zachodzą o rożne złodzieystwa, szkody, skargi, zaczym postanawia się warta nocna, aby koleyno co noc na wartę wychodził żyd gospodarz y katolik gospodarz z bardyszami y trąbą, ktorą trąbę y bardysz, gdy zeidzie z warty, powinien oddać temu, na kogo koley następuie, a sami się rapportować burmistrzowi. Taż sama warta ma przestrzegać ogniow y trąbą ogłosić ugaszenie ogniow po domach, lub też rocznego stroża tak zydzi, i ko y katolicy, maią naiąć.

18-vo. Dworscy ludzie, mieszkaiący w mieś ie, choć od siebie nie dadzą, od żonęk iednak pogłowne do miasta płacić powinni, iako też y do innych extraordynaryinych składek y potrzeb przykładać się powinni.

19-no. Sprawy potoczne, mianowicie o szkodę w polu lub kradzież w domu, zwady, swary, uderzenie y tym inne podobne iako tez y kryminalne, za odebraniem prawa maydeburskiego od Jego Królewskiey mośći sądzić magistrat powinien z wolną iednak appellacyą kożdemu do sądu zamkowego. Excepto tylko tych spraw, ktore o jaki detriment skarbu Pań kiego, iako to przemyto, w arendzie y inne zachodzą.

20. Parkan około Zwierzynca leżący comiesiąc każe opatrzyć burmistrz y zaraz. gdzie zły, poprawić dopilnuie.

21. A że wszelka praca potrzebuie nadgrody, żeby y sławetni burmistrze na pracę swą daremną nie narzekali, naznacza się im wziąć ze skrzynki na rok złotych sześćdziesiąt.

22. Sprawa z żydem katolika kiedy przypadnie, ma także podpadać pod sąd magistratu z wolną iednak iako y inszych do sądu appellacyą.

23. Naybardziey zaś przestrzegać powinni będą sławetni burmistrze, ażeby z siebie dobrego życia każdemu pokazywali przykład, waruiąc się pijanstwa, co do wszystkiego złego prowadzi, pilnuiąc sprawiedliwosci czule y pilnie we wszystkich punktach y co tylko zdrowy rozum dyktuie dla dobra mia ta dla łaski dworu y sławy swoiey nabycia y utrzymania czynić y sprawować się maią.

Ktory to instruktarz magistratowi Białostockiemu dla dobrego na zawsze podaiąc rządu, aby należycie według wyrażonych punktow był obserwowany. Teraznieyszemu y na potym będącym burmistrzom zalecam y to przykazuię, ażeby tenże instruktarz w jak naylepszey z innemi prawami y papierami był konserwacyi, dla czego każdy burmistrz przy elekcyi nowego tenże instruktarz całemu zgromadzeniu pokazać będzie powinien y przeczytawszy nowemu z innemi prawami oddać. Dattum w Białymstoku ut supra. J. Branicki Ch. N. K. (L. S.). Oryginał iest przy Landwoycie Białostockim.

1760 г. Октября 19.

Kopia prawa magdeburyi Białostockiey.

August Trzeci, z Bożey łaski król Polski, Wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmuydzki, Kijowski, Wołynski, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewier ki y Czerniechowski, a dziedziczny xiąże Saski y elektor etc. etc. Oznaymuiemy ninieyszym listem przywileiem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy y na potomne czasy będzie należało, iż chcąc, aby kraie panstw naszych na potomne wieki w miasta, ludzie zaś wierni

poddani we wszelkich obfitowali pożytkach y nie ustaiące fortun swoich brali pomnożenie, gdy miasto Białystok nazwane w woiewodztwie Podlaskim leżące wielmożnego Jana Branickiego woiewody Krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego dziedziczne, będąc ludzmi słusznemi do trzymania rządu sposobnemi, tudziesz rzemiesnikami różnych kunstow ku pożytkowi y wygodzie kraju osadzone, tudziesz prawem Theutonskim albo magdeburskim dawniey iuż od nas łaskawie temuż miastu przywileiem naszym zaszczyc ne, a do lepszey coraz pod zaszczytem praw y prerogatyw pryncypalnieszym miastom tak w koronie, iako y w xięstwie wielkim Litewskim służących pory y sytuacyi przyiść usilnie, przeto my do pokorney tegoż miasta suppliki łaskawie skłoniwszy się, aby w nim nayprzod sprawiedliwość swięta, a potym pożytki obywatelow iak naylepszym rządem brały pomnożenie, umysliliśmy prawo Theutonskie, ktore się magdeburskim nazywa, dawnieyszym przywileiem naszym onemu nadane, jako też y inne wszelkie wolnosci y prerogatywy, ktorych inne, tak w koronie, jako y w wielkim xiąstwie Litewskim zażywaią, temuż miastu wiecznemi czasy nadać, potwierdzić y konfirmować. Jakoż aktualnie ninieyszym prawem przywileiem naszym nadaiemy, potwierdzamy y konfirmuiemy wiecznemi czasy, oddalaiąc wszelkie prawa inne y zwyczaie Polskie y Litewskie. Które by prawo Theutonskie, albo magdeburskie w czym kolwiek mieszać miały osobliwie deklaruiąc, że na wzor wszystkich innych miast koronnych, mianowicie iednak Pruskich, wspomnione miasto Białystok rządzić się powinne, magistrat burmistrzowski, woytowski, radziecki y ławniczy obierać y stanowić obranych y ustanowionych do approbacyi wielmożnego dziedzica lub urzędu iego podawać, sprawy wszelkie potoczne y uczynkowe między sobą rozeznawać, sądzić, dekretować, ludzi występnych swywolnych y wszelką osobę w miasteczku y na gruntach onego swieżo popełnionym występku łapać, albo sądowi swemu na kryminale zupełnie oddaną według prawa karać, appellacyi w sprawach znacznieyszych do sądu dziedzica dopuszczaiąc, a względem rycerskiego stanu ludzi obyczaiem innych miast, na prawie magdeburskim ufundowanych, zachowuiąc się y sprawuiąc, bractwa y cechy wszystkie rzemiesnicze ordynować, artykuły układać, maystrowie zaś w kunszta h swoich doskonali czeladz dobrze wyuczoną wyzwalać, wyzwolonych do prawa mieyskiego rownie z innemi iakiego kolwiek rodzaiu ludzmi przyimować, oprocz tych, których prawo pospolite od społecznosci z podciwemi oddala, wszelkich nakoniec swobod, wolności y prerogatyw na wzor innych miast dziedzicznych mieszczanom z prawa pospolitego służących spokoynie używać pozwalamy, na herb zaś mieyski pieczęć do stwierdzenia aktow, listow y spraw swoich zażywać bedzie taką iaka tu iest wymalowana z literami dziedzica. Czynsze iednak y inne dziedzicowi zdawna należące powinnosci swoim trybem y zwyczaiem zachowane bydz maią, ani namienione wolności prawu dziedzictwa w naymnieyszym punkcie szkodzić nie mogą. Który to list y przywiley nasz aby wszystkich w obec y każdemu z osobna, komu wiedzieć należy, do wiadomości doszedł, mieć chcemy y rozka uiemy, ażeby do xiąg był przyięty y głosem woznego authentycznego obwołany y publikowany, oraz we wszystkim nienaruszenie wieczнemi czasy aby zachowany zostawał, prawa nasze królewskie, Rzeczy Pospolitey y kościoła swiętego rzymskiego katholickiego w całości zachowuiąc. Na co dla lepszey wiary y wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XIX miesiąca Listopada, roku Pańskiego MDCCLX, panowania zaś naszego XXVIII. Augustus Rex.

Nadanie y konfirmacya praw magdeburskiego y innych mieyskich miastu Białemustokowi służące. Woyciech Rakowski podczaszy ziemi Wiskiey pieczęci wielkiey koronney sekretarz.

1759 г. Мая 16 дня.

Jan Klemens hrabia na Ruszczy, Tyczynie, Tykocinie y Branicach Branicki, woiewoda Krakowski, hetman wielki koronny Bielski, Krosninski, Mosciski, Janowski etc. etc. starosta.

Izabella z Poniatowskich Branicka, woiewodzina Krakowska, hetmanowa wielka koronna, Bielska, Krosninska, Mosciska etc. etc. staroscina.

Wiadomo czyniemy tym przywileiem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym

wiedzieć należy, lub będzie należało w potomne lata, osobliwie iednak sławetnym woytom, burmistrzom, raycom, ławnikom, wszelkiego rzemiosła cechmistrzom y maystrom, tudzież pospolstwu miasta na zego Białegostoku, teraz y potym będącym, iż przychylaiąc się do podaney suppliki przez maystrow kun ztow, to iest: szewcow, saffianikow, kurdywanikow, rękawi znikow, iuchtarzow, garbarzow, zamsnikow, białoskornikow. do ucalenia ich y ufundowania porządkow w publicznych y w odległeyszych miastach koronnych postanowionych y od nich przyiętych, to iest Krakowa, Warszawy, Poznania, Lwowa, Lublina, Bielska, Branska, Knyszyna y Tykocina naszego dziedzicznego, tak to w miastach wyżey wyrażonych królewskich, iako y w dziedzicznych dobrach praktykowanych y w niczym nienaruszonych, iak się rządzić y sprawować maią, napisać rozkazaliśmy, którego to ustanowienia porządku y ich własnego przyięcia tenor sequitur talis: 1-mo. Żaden rzemiesnik nie ma bydz pierwiey przyięty do cechu, aż pierwiey w urzędzie maydeburskim mieyskie przyimie y list pokaże urodzenia swego, także gdzie się uczył rzemiosła, gdzie się z niego wyzwalał y został cechowym towarzyszem, przy tym wywodzie ma dać wstępnego do cechu złotych dwa y pokazać rzemiosła swego w praktyce doskonałość, a ieżeliby chciał zaraz być maystrem, powinien całemu cechowi sprawić kolacyą y dać złotych dwadziescia do skrzynki cechowey y pułkamienia wosku, albo iak nastąpi łaska braterska. Tenże ma czynić posłuszenstwo ku czci y chwale P. Boga w kościele, oraz y pod czas schadzek w cechu poty, aż poki insi młodzi na iego mieysce nie nastąpią, a gdy by czego omieszkał, ma dać do skrzynki groszy dwanaście y wręb wosku, syn iednak maystrowski tu urodzony, córka y wdowa maią mieć zawsze wzgląd u całego cechu, przytym y folgę. 2-do. Znak cechowy mieć powinni w którym się na każdą potrzebną schadzkę obsyłać maią, na msze swięte żałobne w każdym kwartale odprawowane, na które, ile ich będzie, maią dać po groszu iednym, który by zaś brat bez żadney przyczyny sprawiedliwey był temu przeciwny, ma dać do cechu groszy dwadzieścia y wręb wosku; z braci tych rzemiosł. który by przed smiercią pragnął, żeby cech cały ze swiecami po niego wyszedł, ma dać groszy sześć, a uboższy groszy trzy. 3-tio. Jeżeliby między bracią trafiła się iaka kłotnia, niegodziwe słowami zelżenie, uderzenie, ranienie, ganienie roboty lub iakimkolwiek sposobem uczynienie krzywdy, takowy występca, przy zagaieniu y schadzce całego cechu, ma dać do skrzynki złotych dwa, pułkamienia wosku y beczkę piwa, pomnieyszy zaś występek urząd radziecki uzna y nadgrodę prawną naznaczy. 4-to. Wyzwolony z rzemiosła nauki swoiey, po cechowemu towarzysz, ma się sprawować przystoynie, uczciwie, żadną rzeczą bezecną nie bawiący się, a ieżeliby inaczey postępował sobie, pianstwem się bawił, rzemiosła swoiego nie pilnował. maystra lub maystrową swoią uderzyć ważył się, lub słowami niegodziwemi łaiał, takowy ma siedzieć więzienie w turmie mieyskiey, według uchwały całego cechu. 5-to. Gdy by brat bratu miał odmowić czeladnika, takowy ma bydź karany do skrzynki groszy dwanaście y wręb wosku. 6-to. Ucznia do rzemiosła mayster przyimuiąc niema go dłużey trzymać iak dwie niedzieli, dla przeyrzenia się w nim, a po wyszłych dwóch niedzielach opowiednego do cechu ma dać groszy dwanaście; chłopiec zaś przebywszy drugie dwie niedzieli u maystra ma dać złoty ieden y pokazać urodzenia list swego. Wysłużywszy umowione lata u maystra ma dać całemu cechowi beczkę piwa y ieżeli wart tego. odebrać swiadectwo napisane od całego cechu. 7-mo.—Partacze, ktorzy by cechu nie przyieli. rzemiosła swego dla przeszkody drugim robić tak w mieście iako y w poblisku o milę nie będą mogli, a który by się ważył, ma bydź karany winą dziesięciu złotych, pięć do cechu, pięć do urzędu y więzienie swoim kosztem odbyć ma tydzień w ratuszu na gorze; a gdy się trafi iarmark z inszych miast y miasteczek przeiezdzaią rożni, nie maią się ważyć towarow swoich y roboty wykładać, aż się cechowi opowiedzą, pod winą dwoch złotych. Rzemiesnicy zaś, którzy się handlem bawią osobliwie, postronni, albo kupcy towarami do tego cechu należącemi żadney przeszkody na targach bez opowiedzi cechowey czynić nie powinni, ani przedawać, pod winą dziesięciu złotych, pięć do urzędu, płęć do cechu. 8-vo. Żaden czeladnik wyzwolony w swoim rzemiesle nie ma się więcey bawić bez roboty iak niedziel dwie; żeby się mu zaś trafiło zachorować, mayster iego podeymować

go do dwóch niedziel iest obligowany, a ieżeliby nad dwie niedziele dłużey chorował, ma starszemu opowiedzieć y cały cech konserwować go powinien, który ieżeliby umarł, a był ubogi, takiego sumptem cechowym pochować powinno. 9-no. Kiedy któremu z braci cechowych przyniosą robotę, a o zapłatę nie mogł by się zgodzić, powinien znak swoy położyć, a iuż żaden robić podeymować się niema, pod tąż samą winą dwunastu groszy y wręb wosku. Za złą robotę brata cech cały skarać ma, do czego się urząd dworski y radziecki mieszać niema. 10-mo. Brat młodszy w cechu powinien przy schadzce rzemiosła swego sztuki pisać, które gdy starsi uznaią za do konałe, konserwowany w cechu bydź ma, a ieżliby tego nie pokazał, ma znowu wędrować, aż się nauczy, albo według uchwały braterskiey złotymi szesciu, beczką piwa, dwoma wrębami wosku skarany bydź ma, lub iak łaska braterska nastąpi. 11-mo. Na każde swięto S. Michała maią złożyć bracia elekcyą cechmistrza, radzkich y szafarzow pomiędzy sobą; cechmistrz zaś przeszły, tudziesz szafarze, z dochodow cechowych, przy urzędzie mieyskim y przy braciach cechowych rachunki uczynić powinien y bez dozwolenia wszystkich braci cechmistrz niema mocy nic poczynać. 12-do. Za występki iakie kolwiek trafiły by się między bracią z obrazą P. Boga z iakim zgorszeniem ludzi, przykładnie takiego bracia skarać powinni, a ieżeli by daley zostawał w uporze swoim od wspolecznosci rzemiosła odrzucić y robić nie pozwolić. 13-tio. Powinność iest cechmistrzowska po obraniu swoim aby wykonał przysięgę na ratuszu, przy obecnosci urzędu mieyskiego y całego cechu, iako dochodow cechowych na żadne swoie potrzeby obracać nie będzie, jako przystoynie według Boga y sumienia na tym urzędzie rządzić się będzie y wszystko, co tylko należy do dobrego porządku, sprawiedliwie y sumiennie zachowa. 14-to. Chorągiew cechowa y bęben maią bydź sprawione y to złożone zaraz u cechmistrza nowego, wszyscy zaś bracia maią mieć odzienie przystoyne, swoiemu stanowi służące, tudzież y flintę, ładownicę, szablę y dardę do czterech popisow co rok, ktore dwor naznaczy, a osobliwie na swięty Michał, pod czas oktawy Bożego ciała, pod czas rezurrekcyi na Wielkanoc, lub kiedy tego potrzeba wyciągać będzie, własnym kosztem strzelać powinni, cwiczenia z moderunkiem swoim y wszelkim porządkiem wyżey wyrażonym maią odprawować przed popisami ieneralnemi tygodniem wczesnie, które rewidować będzie Jmć pan ekonom Białostocki; teraz y na potym będących rynsztunkow nicht im od naszey zwierzchnosci zabierać niema y owszem wszelka uczciwość cechmistrzom y braci cechowym wszędzie ma bydz swiadczona, występny iednak ma podlegać więzieniu y grzywnom. 15-to. Garnący się wszelaki rzemiesnik da miasta ma bydz uczciwie przyięty y żadney od nikogo nie powinien mieć prepedycyi, żydzi nawet takowymi rzemiosłami, iako wyżey wyrażone, bawiący się do cechu należeć maią y w niczym przeciwni bydz nie powinni, oprocz co należy do posługi kościelney, stroff iednak woskowy kiedy zasłuży do cechu ma oddać. Urząd nasz dworski jako to Jchmość pp. kommissarze, ekonomowie, pisarze, rewizorowie et quocunque titulo rządy maiący maią dawać protekcyą, oraz y urząd mieyski maydeburski sprzeciwiać się nie powinien, y owszem w poczciwym całego cechu rządzeniu, który na potomne czaszy razem złączamy, w niczym przymawiać pod winami według uznania dworskiego nakazuiemy y ten cech wiecznie ustanawiamy, ratyfikuiemy a funduiemy, w czym gdy by mieli jakie sprzeciwiania się nie tylko do urzędu naszego dworskiego, ale y do nas samych wolne im będzie użalenie się y do sukcessorow naszych. Który to przywiley dla większego waloru wiary, pewnośći y w niwczym nie odmienienia, przy zwykłey pieczęci rękami naszemi podpisuiemy. Datum w zamku naszym Białostockim, die decima sexta Maij, millesimo septingentesimo quinquagesimo nono anno. Jan Branicki W. K, H. W. K. (L. S.). Jzabella Branicka W. K. H. W. K.

1769 г. Февраля 25 дня.

Jan Klemens hrabia, na Ruszczy, na Tyczynie, Tykocinie y Branicach Branicki, kasztelan Krakowski, hetman wielki koronny, Bielski, Krosninski, Mosciski, Bohusławski, etc. etc. starosta, Zlotego Runa, Bialego Orła y S. Andrzeja orderow kawaler.

Jzabella z Poniatowskich Branicka, kasztelanowa Krakowska, hetmanowa wielka koronna, Bielska, Krosninska, Mosciska, Bohusławska etc. staroscina.

Czyniemy wiadomo tym przywileiem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć teraz y napotym w potomne lata będzie należało, osobliwie iednak sławetnym woytom, burmistrzom, raycom, ławnikom, wszelkiego rzemiosła cechmistrzom y maystrom, tudzież pospolstwu miasta naszego Białegostoku teraz y napotym będącym, iż my chcąc mieć iak nayprzyzwoitsze miasta tuteyszego rozporządzenie, lubo w roku tysiącznym siedmsetnym pięćdziesiątym dziewiątym przywileiem naszym z wielu konsztow rzemiesnikow ieden cech złożyliśmy, a że teraz za powiększeniem liczby maystrow także osobny cech bydź może, umysliliśmy od cechu gancarzow, brukarzow, mularzow, strycharzow, grabarzow y innych ninieyszym przywileiem naszym zaszczyciwszy niżey wyrażonych rzemiesnikow wyłączyć, jakoż przychylaiącsie do podaney supliki y na żądanie maystrow rożnego kunsztu, iako to: kowalow, slosarzow, sukiennikow, stolarzow, gozdziarzow, siedlarzow, rymarzow, stelmachow, snycerzow, szklarzow, blacharzow, byxmachrow, tokarzow, linnikow, kamieniarzow, pieczętarzow, złotnikow, zegarmistrzow, mosiężnikow, miecznikow, kotlarzow, introligatorow, tkaczow, młynarzow, slifierzow, kominiarzow wyłączamy y osobny cech ustanawiamy. Co do ucalenia y do ufundowania porządkow w poblizszych y odlegleyszych miastach postanowionych y od nich przyiątych, to iest Krakowa, Warszawy, Poznania, Lwowa, Lublina, Bielska, Branska, Knyszyna, Tykocina naszego dziedzi znego, tak to w miastach wyżey wyrażonych królewskich, iako też w dziedzicznych dobrach praktykowanych y w niczym nienaruszonych, iak się rządzić rozkazaliśmy, którego to ustanowienia porządku y ich własnego przyięcia tenor sequitur talis: 1-mo. Żaden rzemiesnik nie ma bydź pierwiey przyięty do cechu, aż pierwiey w urzędzie magdeburskim mieyskie przyimie y pokaże list urodzenia swego, także gdzie się uczył rzemiosła, gdzie się z niego wyzwałał y został cechowym towarzyszem; przytym wywodzie ma dać wstępnego do cechu złotych dwa dobrey monety y pokazać rzemiosła swego w praktyce doskonałość, a ieżeliby chciał zaraz bydź maystrem, powinien całemu cechowi sprawić kolacyą y dać złotych dwadziescia dobrey monety do skrzynki cechowey y pułkamienia wosku, albo iak nastąpi łaska braterska; tenże ma czynić posłuszenstwo ku czci y chwale P. Boga w kosciele, oraz y podczas schadzek w cechu poty, poki aż insi młodzi na iego mieysce nie nastąpią, a gdyby czego omieszkał, ma dać do skrynki groszy dwanascie dobrych y wrąb wosku; syn iednak maystrowski tu urodzony, córka y wdowa maią mieć zawsze wzgląd u całego cechu, a przytym u folgę. 2-do. Znak cechowy mieć powinni, którymsię na każdą potrzebną schadzkę obsyłać maią; na msze swięte żałobne w każdym kwartale odprawione na które, ile ich będzie, maią dać po groszy iednym dobrym; ktory by zaś brat, bez żadney przyczyny sprawiedliwey, był temu przeciwny, ma dać do cechu groszy dwadziescia dobrych y wrąb wosku. Z braci tych rzemiosł, który by przed smiercią pragnął, żeby cech cały po niego ze swiecami wyszedł, ma dać groszy sześć dobrych, a ubozszy groszy trzy. 3-tio. Jeżeliby między bracią trafiłasię iaka kłótnia, niegodziwe słowami zelżenie, uderzenie, ranienie, ganienie roboty, lub jakim kolwiek sposopem uczynienie drugiemu krzywdy, takowy wystempca, przy zagaieniu y schadzce całego cechu, ma dać do skrzynki złotych dwa dobrey monety, pułkamienia wosku y beczkę piwa; pomnieyszy żaś występek urząd radziecki uzna y nadgrodę prawną naznaczy. 4-to. Wyzwolony z rzemiosla nauki swoiey, po cechowemu towarzysz, ma się sprawować przystoynie, uczciwie, żadną rzeczą bezecną nie bawić się, a ieżeliby inaczey postempował sobie, piianstwem się bawił, rzemiosła swego niepilnował, maystra, lub maystrową swoią uderzyć ważyłsię, lub słowami niegodziwemi łajał, takowy ma siedzieć więzienie w turmie mieyskiey, według uchwały całego cechu. 5-to. Gdyby brat bratu odmówić miał czeladnika, takowy ma bydź karany do skrzynki groszy dwanascie dobrych y wrąb wosku. 6-to. Ucznia do rzemiosła mayster przyimuiąc, nie ma go dłużey trzymać iak dwie niedzieli dla przeyrzeniasię w nim, a po wyszłych dwoch niedzielach opowiednego do cechu ma dać groszy dwanascie dobrych. Chłopiec zaś przebywszy dwie niedziele

nien mieć od nikogo prepedycyi, żydzi nawet takowemi rzemiosłami (iako wyżey wyrażone) bawiący się do cechu należeć maią y w niczym przeciwni bydz nie powinni, oprocz co należy do posługi koscielney; stroff iednak wskowy, kiedy który zasłuży, do cechu oddać powinien. Urząd nasz y zwierzchność dworską iako to Ichm. pp. kommissarze, ekonomowie, pisarze, rewizorowie et quocunque titulo rządy maiacy ma im dawać protekcyą, oraz urząd mieyski maydeburski sprzeciwiać się nie powinien, y owszem w poczciwym całego cechu rządzeniu, który na potomne czasy razem złączamy, w niczym przymawiać y przyganiać pod winami podług uznania dworskiego nie powinien, nakazuiemy, y ten cech wiecznie ustanawiamy, ratyfikuiemy y funduiemy, w czym gdy by mieli iakie sprzeciwienia się nie tylko do zwierzchnosci naszey dworskiey, ale y do nas samych y do sukcessorow naszych wolne im będzie użalenie się. Który to przywiley dla tym większego waloru wiary, pewnosci y w niczym nie odmienienia przy zwykłey pieczęci rękami własnemi podpisuiemy. Datum w zamku naszym Białostockim, dnia dwudziestego piątego miesiąca Lutego, roku Panskiego tysiącznego siedmsetnego szescdziesiątego dziewiątego. I. Branicki K. K. H. W. K. (L. S.). Izabella Branicka K. K. H. W. K.

1769 г. Мая 18 дня.

Jan Klemens hrabia na Ruszczy, na Tyczynie. Tykocinie y Branicach Branicki, kasztelan Krakowski, hetman wielki koronny, Bielski, Krosninski, Mosciski, Bohusławski etc. etc. starosta, Złoteho Runa, Orła Białego y swiętego Andrzeja orderow kawaler.

Izabella z Poniatowskich Branicka, kasztelanowa Krakowska, Hetmanoua wielka Koronna, Bielska, Krosninska, Mosciska, Bohusławska etc. etc. staroscina.

Czyniemy wiadomo tym przywilejem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, lub będzie należało w potomne lata, osobliwie iednak sławetnym woytom, burmistrzom, raycom, ławnikom, wszelkiego rzemiosła cechmistrzom y maystrom, tudziez pospolstwu miasta naszego Białegostoku, teraz y na potym będącym, iż my in virtute praw od nayiasnieyszego monarchy Augusta Trzeciego króla Polskiego miastu tuteyszemu nadanych, chcąc mieć jak naylepsze onegoż rozporządzenie, lubo w roku tysiącznym siedmsetnym pięćdziesiątym dziewiątym stosuiąc się do tych że praw, oraz na żądanie wszystkich obywatelów y maystrów różnego kunsztu na trzy cechy tych że, zaszczyciwszy przywileiami naszemi, podzieliliśmy, iednak w roku teraznieyszym, za powiększeniem liczby rzemiesników, cech czwarty kowalski, wyłączywszy na niego maystrów z cechu gancarskiego za prywileiem naszym osobnym ustanowiliśmy, dla cechu zaś gancarskiego z magistrow tych kunsztow, iako to: gancarzow, mularzow, strycharzow od cegły y dachówki robienia, brukarzów, kamieniarzów od ciesania kamieni grubych, grabarzów, cieslów, bednarzów, traczow, piekarzów, kominiarzów, rzeszotnikow y sitarzow złożonego odebrawszy, wespół miany przywiley, osóbny napisać y z kancellaryi naszey wydać rozkazalismy. Co do ustanowienia tego cechu y ufundowania porządkow, stosuiąc się praw, zwyczaiów y regul w poblizszych y w odlegleyszych miastach przypisanych y od nich przyiętych, iako to: Krakowa, Warszawy, Poznania, Lwowa, Lublina, Bielska, Branska, Knyszyna y Tykocina naszego dziedzicznego, tak to w miastach wyrażonych, królewskich, iako też w dziedzicznych dobrach praktykowanych y w niczym nie naruszonych, iak się rządzić y sprawować maią w tym że przywileiu wyrazić zalecilismy. Którego to ustanowienia porządku y ich własnego przyięcia tenor sequitur talis: 1-mo. Żaden rzemiesnik niema bydz pierwey przyięty do cechu, aż pierwszy w urzędzie maydeburskim mieyskie przyimie y list pokaże urodzenia swego, także gdzie się uczył rzemiosła, gdzie się z niego wyzwalał y został cechowym towarzyszem; przy tym wywodzie ma dać wstępnego do cechu złotych dwa y pokazać rzemiosła swego w praktyce doskonałość; a ieżeliby zaraz chciał bydz maystrzem, powinien całemu cechowi sprawić kolacyą y dać złotych dwadziescia do skrzynki cechowey y puł kamienia wosku, albo iak nastąpi łaska braterska. Ten że ma czynić posłuszenstwo ku czci y chwale P. Boga w kosciele oraz y pod czas schadzek w cechu poty,

poki aż insi młodsi na iego mieysce nie nastąpią; a gdy by czego omieszkał, ma dać do skrzynki groszy dwanascie y wrąb wosku; syn iednak maystrowski, tu urodzony, córka y wdowa maią mieć zawsze wzgląd u całego cechu, a przy tym y folgę. 2-do. Znak cechowy mieć powinni, którym się na każdą potrzebną schadzkę obsyłać maią, na msze swięte żałobne. w każdym kwartale odprawione, na które, ile ich będzie, maią dać po groszy trzy; który by zaś brat bez żadney przyczyny sprawiedliwey był temu przeciwny, ma dać do cechu groszy dwadziescia y wrąb wosku: z braci tych rzemiosł, który by przed smiercią pragnął żeby cech cały po niego ze swiecami wyszedł, ma dać groszy sześć. a uboższy groszy trzy. 3-tio. Jeżeliby między bracią trafiła się iaka kłotnia, niegodziwie słowami zelżenie, uderzenie, ranienie, ganienie roboty, lub iakim sposobem uczynienie krzywdy, takowy występca, przy zagaieniu y schadzce całego cechu, ma dać do skrzynki złotych dwa. pułkamienia wosku y beczkę piwa, pomnieyszy zaś występek urząd radziecki uzna y nadgrodę prawną wyznaczy. 4-to. Wyzwolony z rzemiosła nauki swoiey. po cechowemu towarzysz, ma się sprawować przystoynie. uczciwie, żadną rzeczą bezecną nie bawić sie, a ieżeliby inaczey postępował sobie, pianstwem się bawił, rzemiosła swego nie pilnował, maystra lub maystrową swoię uderzyć ważył się, lub słowami niegodziwemi łaiał. takowy ma siedzieć więzenie w turmie mieyskiey, według uchwały całego cechu. 5-to. Gdy by brat bratu miał odmówić czeladnika, takowy ma bydz karany do skrzynki groszy dwanaśćie y wrąb wosku. 6-to. Ucznia do rzemiosła mayster przyimuiąc niema go dłużey trzymać iak dwie niedzieli, a po wyszłych dwóch niedzielach opowiednego do cechu ma dać groszy dwanascie; chłopiec zas przebywszy drugie dwie niedzieli u maystra ma dać złoty ieden y pokazać list urodzenia swego; wysłużywszy umówione lata u maystra, ma dać całemu cechowi beczkę piwa y ieżeli wart tego, odebrać swiadectwo napisane od całego cechu. 7-mo. Partacze, który by cechu nie przyieli, rzemiosła swego dla przeszkody drugim, robić tak w miescie, iako y w poblisku o milę, oprócz miasta Choroszczy, nie będą mogli, a który by się ważył robić y tu potaiemnie przedawać, za dowiedzeniem tego ma bydz karany winą złotych dziesiąciu, z których pięć do cechu, a pięć do urzędu należeć maią, oraz więzienie swoim kosztem odbydz ma tydzień w ratuszu na gurze, a gdy się trafi jarmark y z innych miast, miasteczek przeieżdzaią różni, nie maią się ważyć towarów swoich y roboty wykładać, aż się cechowi opowiedzą, pod winą dwóch złotych. Rzemiesnicy zas, którzy się handlem bawią, a osobliwie postronni, albo kupcy towarami, do tego cechu należącemi, żadney przeszkody na targach bez opowiedzi cechowey czynić nie powinni, ani przedawać, ani kupować, pod winą złotych dziesiąciu, z których pięć do urzędu, a pięć do cechu dane bydz maią. 8-vo. Wyzwalać uczniow maią wedlug prawa magdeburskiego y Teuthonskiego, miastu tuteyszemu nadanego, tak, aby nie tylko w partykularnieyszych, ale y pryncypalnieyszych polskich y wielkiego xięstwa Litewskiego miastach, ale nawet y za granicą wędruiący walor swoy mieć mogli, żaden zaś czeladnik tu wyzwolony w swoim rzemiesle nie ma się więcey bawić bez roboty, iak tylko niedziel dwie, żeby się zaś mu trafiło zachorować, mayster iego podeymować do dwóch niedziel iest obligowany, a ieżeliby dłużey nad dwie niedziele chorował, ma starszemu opowiedzieć y cały cech potem konserwować go powinien. Który ieżeliby umarł, a był ubogi, takiego pochować sumptem cechowym powinno. 9-no. Kiedy któremu z braci cechowych przyniosą iaką robotę, a o zapłatę nie mógł by się zgodzić, powinien znak swóy położyć, a iuż żaden inny robić podeymować się nie ma, pod winą piętnastu groszy y wręb wosku. Za złą zaś robotę cech cały brata skarać ma. do czego się urząd dworski y radziecki mieszać nie powinien. 10-mo. Brat młodszy w cechu powinien przy schadzce rzemiosła swoiego sztuki pisać, które gdy starsi bracia cechowi uznaią za doskonałe, konserwowany w cechu bydz ma, a ieżeli by tego nie umiał y nie pokazał, znowu wędrować, aż się nauczy, albo według uchwały braterskiey złotych szescią beczką piwa y dwoma wrębami wosku skarany bydz ma, lub iak łaska braterska w tym nastąpi. 11-mo. Na każde swięto swiętego Michała Archanioła maią złożyć bracia elekcyą cechmistrza, radzkich y szafarzow po między sobą, cechmistrz zaś przeszły, tudzież szafarze z dochodow cechowych

przy urzędzie mieyskim y przy braciach cechowych rachunki uczynić powinien, a bez dozwolenia wszystkich braci cechmistrz niema mocy nic poczynać. Z dochodow wszelkich na konsolacyą braci piąty grosz obrócony bydz może, iednak y z tego cechmistrz rachunek pokazać powinien. 12-do. Dyssydenci żadney nie maią mieć precedencyi ani urzędu starszenstwa w tym cechu, szczegulnie tylko kwartalną płacę do skrzynki dawać powinni, zwyczaiem innych miast katolickich. 13-tio. Powinność iest cechmistrzowska po obraniu swoim, aby wykonał przysięgę na ratuszu, przy obecnosci urzędu mieyskiego y całego cechu, iako dochodow cechowych na żadne swoie potrzeby obracać nie będzie, iako przystoynie według Boga y sumnienia na tym urzędzie rządzić się będzie y wszystko co tylko należy do dobrego porządku sprawiedliwie zachowa. 14-to. Za występki iakiekolwiek trafiły by się między bracią z obrazą P. Boga y z iakim zgorszeniem ludzi przykładnie takiego bracia skarać powinni, a ieżeliby daley zostawał w uporze swoim,—od wspolecznosci rzemiosła odrzucić y robic nie pozwolić będzie należało. 15-to. Chorągiew cechowa y bęben maią bydz sprawione y to złożone u cechmistrza, wszyscy zas bracia mieć maią odzienie przystoyne, swemu stanowi służące, tudzież flintę, ładownicę, szablę y dardę do czterech popisów co rok, które dwór naznaczy, a osobliwie na swięty Michał, podczas oktawy Bożego Ciała, pod czas rezurekcyi na Wielkanoc, lub kiedy tego potrzeba wyciągać będzie, własnym kosztem strzelać powinni. Czwiczenia z moderunkiem swoim y wszelkim porządkiem wyżey wyrażonym maią odprawować przed popisami generalnemi tygodniem wczesnie, które rewidować będzie zwierzchność od nas ustanowiona teraz y na potym będąca. Rynsztunkow nikt im od naszey zwierzchnosci zabierać niema, y owszem wszelka uczciwość cechmistrzom y braci cechowym wszędzie ma bydz swiadczona, występny iednak ma podlegać więzieniu y grzywnom. 16-to. Garnący się wszelki rzemiesnik do miasta ma bydz uczciwie przyięty y żadney nie powinien mieć od nikogo prepedycyi, Żydzi nawet sami takowemi rzemiosłami (iako wyżey wyrażone) bawiący się do cechu należeć maią y w niczym przeciwni bydz nie powinni, oprocz co należy do posługi koscielney; stroff iednak wyskowy kiedy zasłuży do cechu dać powinien. Urząd nasz y zwierzchność dworska iako to Ichm. panowie kommissarze, ekonomowie, pisarze, rewizorowie et quocunque titulo rządy maiący, ma im dawać protekcyą, oraz urząd mieyski magdeburski sprzeciwiać się w niczym nie powinien y owszem w poczciwym całego cechu rządzeniu, który na potomne czasy razem złączamy w niczym przymawiać y przyganiać, pod winami według uznania dworskiego nie powinien, prykazuiemy y ten cech wiecznie ustanawiamy, ratyfikuiemy y funduiemy. W czym gdyby mieli iakie sprzeciwiania się nie tylko do zwierzchnosci naszey dworskiey, ale y do nas samych y do sukcessorow naszych wolne im będzie użalenie się. Który to przywiley nasz dla większego waloru, wiary, pewnosci y w niczym nie odmienienia przy zwykłey pieczęci rękami naszemi podpisuiemy. Datum w zamku naszym Białostockim die decima octava Maj, millesimo septingentesimo sexagesimo nono anno. Jan Branicki K. K. H. W. K. (L. S.). Izabella Branicka K. K. H. W. K.

Replika s. p. I. O. Pana.

Rezolwuiąc podaną suplikę od mieszczan Białostockich tak decyduię. Nayprzod zapłacone grabarzom złotych 37 od wykopania rowu za mostem bonifikuią się onym przez zapłacenie ze skarbu, z zaiętey szkoły pola Zwierzyncem prowent cały był przed tym na zawsze defalkuie się. Że zas pastwisk niema miasto p. Zdanowicz ma wydzielić proporcyonalnie pastwisko na Pieczorkach dla tegoż miasta. Podwod dawać y listy odwozić nie powinni, chyba za karteczką Imci p. marszałka, lub p. administratora. Innych dyspozycyi w tym punkcie nie słuchaiąc. Swiece na haubwach prowidować muszą jako y ludziom służącym od regimentu proporcyonalnie udzielać jarzynę, przez co nie wielką maią szkodę. Do wożenia cegły bydz powinni posłuszni y sami się należycie dysponować, aby unikneli exekucyi, która bydz musi gdy posłuszenstwa nie będzie. Parkany koło Zwierzynca według podziału uczynionego muszą reparować, dworskich ludzi ani absolute nie liber-

sobami od tegoż nałogu odprowadzić iest obligowany.

6-to. Jeżeli by kiedy czy to domowy, czy podróżny człek swawole iakie w miescie popełniał, upominaiącey zwierzchnosci nie słuchał, obcych nic mu nie winnych, tym bardziey obywatelów miasta tuteyszego bił y przesladował, tedy haubtwach dla uskromienia takowey swawoli za poprzedzoną rekwizycyą Imci pana gubernatora ma udzielić, bez żadney odwłoki, tyle ludzi, ile interess wyciągać będzie.

7-mo. Od ludzi panskich tak poddanych, iako y w służbie moiey będących katholikow y żydow, do kordygardy wziętych, nic się brać nie będzie należało bez wiadomosci Imci pana gubernatora. Ostrzega się przytym, aby poty żaden aresztant za wiadomoscią Imci pana gubernatora wsadzony z kordygardy uwolnionym nie został, póki tegoż wyrazna rekwizycya nie zaydzie.

8-vo. Ochędowstwo wszędzie zachować należy tym więcey w miescie, zaczym ma przestrzegać Imć pan gubernator, aby ustanowione do wywożenia gnojów y smieci z miasta kary w czas dalszy utrzymywane były, y aby takowego ochędostwa czynić nie chcących obywatelów przyzwoicie ukarał.

9-no. Sługa mieyski do funkcyi gubernatorskiey teraz przyłączony z kahalney króbki strawnego na miesiąc ieden brać będzie po złotych dwanascie, póki iednak potrzeba czynienia składek na magazen nie przeminie, póty przez wzgląd nie obciążania miasta do dawnych złotych osmiu pomienionemu słudze skarb moy co miesiąc po złotych cztery dopłacać będzie; landwoyt zaś gdyby przyzwoitą y potrzebną miał jakąs usługę koleyno gminskich do pełnienia teyże usługi Im. pan gubernator aby wyznaczył rekommenduię.

10-mo. Zaleca się Imci panu gubernatorowi pilność czuła, aby przestrzegał nawozu przez kogokolwiek polskiego y obcego stępla fałszywey monety do miasta tuteyszego.

11-mo. Aby bez woli moiey tak żaden katholik, iako żaden żyd z obywatelów miasta tuteyszego nie ważył się przedawać, lub jakim kolwiek sposobem ustąpić ieden drugiemu domostwa, placu, ogrodu etc. w czym mnie zawsze ma informować Imć pan gubernator.

12-do. Aby taxa domów y sprzętow wszelkich tak po zmarłych, iako po bankrutach y ludziach zbiegłych pozostaiących przez nikogo cicho nie robiła się, ale iako bydz może naypubliczniey była czyniona, pod inspekcyą Imci pana gubernatora. Konkurrentow zaś do nabycia otaxowaney rzeczy wybranie od rezolucyi moiey dependować powinno będzie.

13-tio. Aby ustanowił Imć pan gubernator pewną proporcyą borgow w szynkach tuteyszych, y szynkarzow do iako naysurowszey pociągnoł odpowiedzi, ieżeliby nad ustanowienie więcey komu zborgowali; takoż szynkarzow y kogokolwiek aby przykładnie ukarał, kturzy by rzeczy skarbowe y pałacowe, rzemiesnicze warsztaty, woski, łoie drwa etc. za trunek przyimować ważyli się, tym bardziey gdy by za gotowe pieniądze kupowali.

14-to. Przy wszelkich wymiarach zdarzonych tak placów, pol y ogrodow Imć pan gubernator przytomnosci żądać będzie Imci pana rewizora ekonomij moiey Tykockiey.

15-to. Złość y nieostrożność rzeznikow, ieżeli by zarażone zkąd bydła lub skory do miasta wprowadzili, za pewnym dowodem, aby ukarał Imc pan gubernator, obliguię.

16-to. Obowiązuię Imci pana gubernatora, aby legacyi na kosciół z krzywdą sukcessorow czyniącey się robić nie dopuszczał, a zaś zrobioney przez iakowy kolwiek sposób obmyslony skutki zatamował do moiey rezolucyi. Względem zaś pogrzebow y szlubow doyrzeć się ma Imć pan gubernator, aby obywatele Białostoccy do przewyszaiącego ich sposób od duchowienstwa nie byli pociągani okupu. Każdemu czy to szlub biorącemu, czy umieraiącemu pozwala się dać co chce, a zaś dla mizernych ludzi, to iest nic, albo mało maiących, ustanawia się ten porządek, aby nie płacili od szlubu więcey iak złotych cztery, od pogrzebu iak złotych dwa. Ukrzywdzeni w tym punkcie przez grabieże y inne wynalazki, szukać maią protekcyi y pomocy Imci pana gubernatora.

17-mo. W wszelkich od kogokolwiek zachodzących rekwizycyach o oddanie na osobę zaciągnionych długow, tak od żydow iako y katolikow komu kolwiek winnych, rekommenduięImci panu gubernatorowi, aby według sposobnosci sprawie-

rekompensę, która ma bydz zapłacona prze: tych. którzy naypóźniey staną, tym więcey którzy znaydować się nie będą; niesposobni strof takowy zapłacić obmysloney karze podpadną.

G. Każdy z tych przełożonych powinien mieć regestr ludzi pod iego zwierzchnoscią zostaiących y kiedy po kilka razy dla cwiczenia się w tym porządku alarmy będą, tym bardziey pod czas aktualnego przypadku ognia, brakuiących do kary pociągnie się bez wymówki.

H. Jak skoro batallion stanie na mieyscu ognia, powinien kommendant tegoż batallionu ludzi pod karą ostrzegać, ażeby nie hałasowali, ani krzyczeli, każdy żołnierz powinien w swoim szeregu stać, nie rozchodzić się y nic swoim domysłem nie robić. Kommendant batallionu powinien ich dopiero według potrzeby w liczbie należytey rozdysponować, obywatelów nie bić, nie łaiać, nie sarkać. Ichm. panowie officerowie gdy by prózniakow postrzegli, tych do roboty maią zapędzić. Officer ten, który kommenderowany będzie do ratowania rzeczy, powinien szyldwachów od mieysca ognia aż do mieysca składu postawić, aby ludzie, którzy rzeczy ratuią koniecznie ich mijali y przy składzie który bydz powinien w otwartym mieyscu obtoczony żołnierzami, składali. Reszta przezornosci kommendanta się oddaie.

I. Dobosi nie powinni się zgromadzać przed wartą, tylko rozchodząc się wszędzie przez miasto prosto ku ogniowi sciągać się maią.

K. Ciesle regimentowi z swemi siekierami przyidą do ognia zawsze.

L. Ma zaś generalny rządca miasta I. pan gubernator, do którego mnieysi rządcy, od tegoż wyznączeni, referować się będą, znaydować się współ z kommendantem przy ogniu y dysponować ludzmi, nie pozwalaiąc hałasu y krzyku. Jak pożar się skończy, na podobieństwo żołnierzy porządkiem obywatele stawać będą y każdy bydz ma przeczytany imieniem y przezwiskiem, a ten zostanie karanym, który się przed koncem oddali.

Ł. Do pompowania wody naznaczeni nie powinni się wszyscy razem brać, tylko tyle, ile potrzeba, drudzy przy tym stawać, do inney roboty się nie brać, tylko iak pierwsi zmordowani zostaną, drudzy powinni zaczynać tamtych czynnosci.

M. Zażyci do bosakow y siekier powinni bez żadnego względu, ieżeli się ogień na dole zaiął, dach zrzucać, ieżeli przez górę, a budynek nie murowany, cały rozrzucić, gdyby zaś poboczne dachy gon'ami przykryte były to y te równie zrzucać, lepiey ieden albo kilka domow zruynować, jak gdy by całe miasto w popiół się miało obrócić.

N. Czyli blisko, czy daleko żaden nie powinien z stawu, z studni lub z pompy aż do sikawki wodę nosić, ale uformowawszy linią ieden drugiemu podać węborki. Jeżeli blisko, podwoyna stać ma linia, iedna próżne, druga pełne podawać będzie.

O. Na wodzie w kadziach będącey powinny bydz pływaiące przykrywadła, inaczey by wody więcey się wylało, niżeliby się na mieysce przywieść mogło.

P. Oprocz ludzi potrzebnych do ognia gaszenia, kobiety z dziecmi powinny pod karą zostać się w domach swoich y trzymać ie zamknięte.

Q. Drabiny do ognia z kołkami rozmaitey miary sporządzone, niesione bydz powinny prócz przy domach będących y inne narzędzia, w należytym dozorze aby zażyte w potrzebie nie psuły się zostawać będą.

R. Po skończonym ogniu każdy czy żołnierz, czy obywatel oddać powinien przełożonemu swemu powierzone mu ogniowe sprzęty; ieżeliby co który zgubił, powrócić swoim kosztem powinien słusznie.

S. Po usmierzonym na koniec ogniu do gaszenia pożaru ludzie z miasta naznaczone bydz maią według potrzeby, y ieżeliby w nocy ogień zdarzył się do godziny dziewiątey, z rana na zaiutrz aby drzewa rozerwanego y innych rzeczy wyratowanych nie rozkradziono, niemniey aby nikt obcy w pogorzeliznie szukać żelaza, miedzi etc. prócz właściciela nie ważył się warta pod dozorem słusznego gospodarza dodana bydz powinna, a gdy kończyć będzie powinność swoią opowie się swoiey mieyskiey zwierzchnosci. Równie lubo by się w dzień trafił ogień, dysponowani do zalewania pożaru ludzie z miasta y do pilnosci wyż wyrażoney zażyci bydz maią.

T. Dla wszystkich zaś w powszechnosci zaleca się, aby skargi wzaiemne swoie po usmierzonym ogniu w przeciągu czasu dwudziestu czte-

-adetow doyrzałych y słusznych ludzi. co pos- ; tecznym sposobem p zez starszych rokowego y mie-
-stwo przeciwko starszenstwu oburza. Zaczym siącznego, lub też przez duchowny sąd wyprowadzo-
naznaczam, aby wkupno w bractwo pomienione na, wyprowadzaiących ią rękoma podpisana y do re-
dział było proporcyonalnieysze. Małoletny zaś zolucyi zwierzchnosci podana. Gdy by się inaczey
wst do xięgi brackiey pod wolnym z teyże za kiedy stać miało, sprawcy takowey czynnosci,
obraną naypierwszą wiadomoscią wymazaniem sztrofem karani będą, a ieżeliby publiczną nie-
y ukaraniem grzywną takowego chłopca zapisu- wiadomoscią tych okrywał kahał, na cały tenże
tych. przyięty nie został. A elekcya starszych kahał zasłużona kara rozciągnie się.
bractwa pogrzebowego, według praw żydowskich,
co rok pod czas Wielkiey nocy żydowskiey by- 14. Rabin ani kahał z ławicą całą. bankre-
wać powinna. y na tey kilka osob słusznych gos- tuiąc osoby. towaru ani gospodarskiego sprzętu.
podarzow. za wkupnem. w xięgę bracką wpisa- tym bardziey argenteryi y pieniędzy gotowych
nych bydz ma gdzie kolwiek opytanych na satysfakcyą kre-
dytorow żydow, z podeysciem kreditorow zna-
11. Że część znaczna dobrego rządu wszel- leść się w czasie mogących katolikow, obra-
kiego od regularnego y osobnego kategoryi wszel- cać, bez wyrazney y wczesney do zwierzch-
kiey czy to pieniężney, czy też uczynkowey za- nosci referencyi, nie powinni będą; takoż public-
pisywania zależy, więc naznaczam, aby xięgi ka- zną sławą, czy partykularnym doniesieniem o zło-
halne sporządzone były trzy, osobna na regestra dzieystwo oskarżonych osob, własną mocą karać
percept y expensow wszelkich, osobna na zapi- y uwalniać nie może, ponieważ takowy trafunek
sywanie w niey elekcyi zwykley starszych mie- konkludować zwierzchność z wielorakich przy-
sięcznych y innych officyalistow kahalnych. tu- czyn iest obowiązana.
dzież w starey radzie zasiadaiących osob. osobna
na zapisywanie manifestów, dekretów. zapisów y 15 Kahał w miescie iako iest dla rządu utrzy-
innych. w jakim kolwiek gatunku tranzakcyi, mania postanowiony, tak do tegoż sciągać się
które w xięgę. ieżeli w ówczas gdy robić się bę- powinna troskliwość nayzupełnieysza y ustawicz-
dą wprowadzone nie zostaną, a pod rozsądzenie na, ażeby funty, łokci y miary warszawskie, przed
zwierzchnosci sprawa przyidzie, tedy czynione kilku latami przezemnie do miasta tuteyszego
piśma sposobem partykularnym na obronę strony. wprowadzone y rozdane. zatracone nie zostały.
takowemi dokumentami. kryiomo prokurowanemi. ażeby przed zaczęciem się targów, w dni targowe
broniącey się mi służyć nie będą. zboża z podwodami postępuiąc większą iaka prze-
szłych była targow cenę do siebie nikt nie zwra-
12 Apellacya od duchownego, żydowskiego y cał, tym bardziey ażeby toż zboże y cokolwiek
kahalnego sądu tuteyszego. według dawney usta- się na targ prowadzi za miastem nie spotykał y
wy, zawsze zostaie wolna do synagogi Tykockiey płacił. o czym nie odwłocznie starsi rokowy y
w spawie nie mnieyszey, aby się na proces stro- miesięczny, od biegunow swoich uwiadomionemi
ny nie wycięczały. iak summę złotych polskich zostawszy. zwierzchnosci rzetelnie, donieść maią.
500 wynoszącey; kto zaś z ferowanego przez Y tego kahał pilnie dostrzegać powinien, ażeby
pomienione duchowieństwo. lub kahał dekretu nie potrzebne w miescie ochędostwo zaniechane przez
kontent będzie, ten. po przeczytaniu onego. apel- opuszczenie się obywatelów nie było, to iest aby
lacyą swoią, oświadczyć ma. a to z przyczyny bruki raz na raz czyszczone były, ażeby dachy
doświadczenia. że z krzywdą kredytorow dekreta y kominy złe, ile zdolność mieszkaiącego pozwoli,
solucyi zyskuiących dłużnicy do terminu nazna- reparowano, studnie y pompy utrzymywano, okna
czonego apellacyą utrzymywać zwykli. stłuczone, tynk obleciały, dachówkę złą naprawia-
no, rowy y rynsztoki w czasach dwóch przynay-
13. Kahał z rabinem y ławicą całą nie będzie mniey roku, to iest na wiosnę y w iesieni nale-
powinien prywatnym sposobem czy to formalne życie chędożono, austerye y karczmy z gnoiu
obywatelstwo w miescie maiącego żyda, czy też oczyszczano, kadziow co czwarty dom wodą od
nawet komornika z miasta rugować, lecz ieżeliby przypadku ognia napełnionych nie zagubiano, po-
tak występny kto znalazł się, że go wygnać z dróżnych skoro do miasta przybędą rwierzchnosci
miasta należałoby, inkwizycya ma bydz dosta-

się y przez biegunow użytych uwiadomić y w bożnicy pod czas zgromadzenia obwołać, aby w trzech dniach wszyscy do zapłacenia podatku publicznego starali się znalesć w sposobnosci y ten podatek po upłynionych trzech dniach na gospodę iego odnosili, przy tym oswiadczyć powinien, że na gospodzie swoiey tylko przez dni dwa przerzeczony podatek odbierać ma, a po wyszłych tych dwóch dniach exekucyą z pomocą dworską zacznie. Po którym czasie zakonczonym wiernik exekutora od zwierzchnosci wziąwszy, sposobnieyszych do zapłacenia należytosci dalszemu czasowi zostawi. mniey sposobnych exekwować będzie y tygodniem przed dniem w prawie wyznaczonym dla exaktora skarbu koronnego. w którym ordynaryinie podatki się publiczne wybierać zaczynaią, starać się ma usilnie tenże wiernik, ażeby zupełną summę do kassy swoiey importował oraz, co miedzi zbierze, na monetę srebrną zamienił.

6. Wyż wyrażony wiernik zastawy jakowe od kogo weznie konserwować w całosci powinien y tych na wygodę własną użyc, lub komu użyczyć, pod karą niema, po wyszłych zaś dniach trzydziestu według prawa żydowskiego. Ieżeliby właściciele onych zastawów nie wykupili za poprzedzoną taxą kahalną, publicznie uczynioną, aby retenta na obywatelach z ich większą w czasie stratą y z zepsuciem oddanych w zastawę rzeczy nie zalegały. one zastawy sprzedać lub przezastawić wolny będzie.

7 Tenże wiernik kahalny w wybieraniu swoim krobczannego podatku naypierwszą baczność zachowa na to, aby na terminach przypadłych płacenia należących procentow od summ, na kahale tuteyszym będących. punktualnie każdemu kredytorowi y bez zwłoki żadney procent należący wypłacał, oraz pilnie przestrzegać będzie, ażeby przed czasem do kassy zgromadzonych pieniędzy starszy rokowy, zniosłszy się z starszym miesięcznym. na własną potrzebę handlowną, czyli inną lubo z obowiązkiem tych na czas potrzeby oddania nie używali. Co gdy by się stało, nieodwłocznie zwierzchność uwiadomić powinien, pod karą, ieżeliby pozne uczynić miał doniesienie, tym większą, ieżeliby całe nic o tym nie oznaymił.

8. Po skonczonym każdym miesiącu rachunek miesęczny z percept, iakowe do kassy kahalney weszły, oraz z expensy, jakowa y na co była uczyniona, wiernik do weryfikacyi y podpisu starszych rokowego y miesiącznego odda, który regestr miesięczny podpisany, (oprócz tego zaś raz na raz w xięgę kahalną tak percepta, iako expensa wciągana bydz ma) dostatniego przy konkluzyi roku czynić się maiącego porachunku konserwować przy sobie powinien będzie.

9. Gdy zaś pobor rocznych podatkow za zbliżaiącym się ułożeniem nowych konczyć się będzie, starszy rokowy z całym kahałem y z ławicą złożyć powinni sessyą generalną, na którey rachmistrzow, roczny rachunek odebrać maiących, zwyczaiem swoim przez ciągnienie losów obiorą z osob w starey radzie zasiadaiących y tymże rachmistrzom dwóch, lub trzech z pospolstwa, z pozwoleniem im wiadomosci nayzupełnieyszey o perceptach y expensach kahalnych dodadzą, którzy wszyscy, po zakonczeniu rachunku, wiernikowi kwit dać y onego podpisać obowiązani będą. A ieżeli by kiedy zdarzyć się miało, że wiernik bez oddania wyżey opisanym sposobem rachunku y odebrania co z tegoż rachunku winnym kassie będzie z obowiązkow swoich uwolniony, tym bardziey z miasta wypuszczony został by, tedy starsi rokowy y miesięczny, za którego miesiąca takowy trafi się przypadek, w odpowiedzi zostaną.

10. Ponieważ prowent do bractwa pogrzebowego, z pogrzebow obywatelski h wchodzący, pospolicie zawiadowcow onego wspomaga, a do powszechnych potrzeb mieyskich do tąd nie przykładał się, który lubo ma prawem swoim przepisane wydatki niektóre nabożne, iednak rzecz iest z praktyk wiadomych pewna, że częstokroć reszty onego na prywatny zysk starszych tegoż bractwa obracaią się. Zaczym dla nie wyzucia bractwa pomienionego pogrzebowego z praw mu służących żydowskich. intrat onego do kahalney kassy nie przyłączam, lecz obowiązuię scisle kahał, aby. gdy rachunek roczny czynić będzie. przez wybranych rachmistrzow percepty tegoż bractwa y expensa wyexaminowawszy. zbywaiącą reszte, która zostanie w ręku starszych brackich do percepty kahalney, dla pofolgowania w podatkowaniu ubogim obywatelom zapisywali Do którego bractwa wchodzących znaczne wkupno, ponieważ do takowey pretensyi przyprowadza, że nadgradzaiąc hoyny wydatek, dzieci małe swoie wpisywać w toż bractwo zwykli, z krzywdą pre-

meldowano, stróżow nocnych, iako bardzo potrzebnych, w miescie utrzymywano y tym placono. A ieżeli się sprawować nie dobrze będą, na tych się uskarżyć zwierzchosci starsi rokowy y miesięczny powinni.

16. Ieżeli by obywatel przez przypadek ognia dom stracił, od płacenia przez czas, iaki zwierzchność determinować będzie, ma bydz wolny. A ieżeliby ruchomosci gospodarskiey z tegoż ognia nie wyratował y zupełnie wszystko w domu gospodarstwo stracił, lubo by handel osobno sytuowany ocalony został, dla przysposobienia onego, aby się w czasie zabudować mógł, płacić podatku krobczannego, takoż za rezolucyą zwierzchnosci, przez pewny czas nie będzie; od kogo zaś ogień się zacznie, ten bez żadney kompassyi ukarany zostanie, ile gdy przyczyna z iego niedbalstwa lub nieostrożności okaże się. Obywatele żydzi, względem ratunku od ognia, do ułożenia tey okolicznosci między kommędą batallionu fizylerow artylleryi koronney y między zwierzchnoscią dworską uczynionego, które osóbno iest przepisane, stosować się zupełnie maią, pod karą na niestawaiących do tegoż ratunku, w opisie pomienionym naznaczoną.

17. Do kahału należeć będzie, aby nawozu monety fałszywey do miasta bronił y nie pozwalał, a zjawionego nawozcę takowey złey monety zatrzymawszy, zwierzchność o nim uwiadomił; kto kolwiek zaś pobłaży, takowemu nawozcy czyli w zarzuceniu miasto monetą fałszywą, czy też w pozwoleniu onemu ucieczki, aby rygorowi przyzwoitemu nie podlegał za publiczny występek, ten karze surowey podpadnie, bez żadnego względu na dystynkcyą osoby maiętney.

18. Rabin tuteyszy ażeby w dawaniu szłubow zachował prawo. Rzeczy pospolitey, które rozporządza, aby niemaiącym sposobu do życia żydom szlubow nie dawał, który sposob w dwoiakim rodzaiu uważany bydz ma: albo ieżeli żeniący się zapis znaczny zyskować będzie, z którego w handel, lub w szynk włożonego mieć może sposob do życia dalszego, albo też ieżeli kunszt rzemiosła jakiego doskonale umieć będzie.

19. Kahał pilny zachować ma dozor, aby kryiomo to iest bez żadney opowiedzi publiczney nie tylko osiadli gospodarze żydzi, ale nawet rzemieslnicy komorą u gospodarzow mieszkaiący nie wynosili się z miasta, o których jak tylko powezmie wiadomość, że się wynosić maią, uwiadomić dwor powinien będzie, a tym czasem aresztować ich ma nieodwłocznie, a za dopuszczoną ucieczkę odpowie.

20. Uniwersałow wszelkich, od kommissyi skarbowey koronney wychodzących, w okolicznosciach handlu i innych kopie dla wiadomosci potrzebney miasta zawsze bydz powinny przy starszym rokowym, który następuiącemu po sobie one y kwity wszelkie z oddanych podatków publicznych, zdawać będzie powinien, pod surową odpowiedzią z osoby swoiey.

21. Kahał współ z starszym rokowym y z sędziami cechowemi na cechy tu znayduiące się, to iest krawiecki, kusznierski, piekarski y cyrulicki inspekcyą pilną zachować ma, aby na sessyach swoich podatków na nieprzytomnych cechmistrzowie nie wkladali, aby na cechy kredytów nie zaciągali, bankietow nie czynili, podstępkow w robotach przez zepsucie reputacyi rzemieslnika sobie nie wyrządzali, zgoła aby przystoynie się rządzili. Podatki na nieprzytomnych włożone y kredyta na szynkach imieniem cechu zrobione albo cechmistrzowie iako sprawcy takowego zdzierstwa z własney kieszeni płacić będą, albo też, ieżeli by się pokazali bydz niesposobnemi do zapłacenia tey natury długu, karze przykładney podpadną, a kredytorowie trunek kredytowany utracić powinni będą.

Rotha przysięgi dla żyda.

Adonai Stworco niebies y okrągu ziemi y wszystkich rzeczy, moy y tu stoiących ludzi, wzywam Cię w Imieniu Twoim swiętym teraz na swiadectwo, iż tak długo pokąd etc. Adonai dopomoż, iesli zaś w tym iakiego fałszu y oszukania dopuszczę, niech będę Herem y wiecznie przeklęty, niech mnie strawi ogień, który pożarł Sodomę y Gomorę, niech wszystkie przeklęstwa w Torach opisane na mnie spadną y niech mi prawdziwy Bóg, który stworzył liscia y trawę y wszystkie rzeczy, nie będzie pomocą y sparciem w wszelkich moich sprawach y potrzebach. Ieżeli się zaś we wszystkim sprawiedliwie zachowam, to mi dopomoż prawdziwy Boże Adonai Amen.

Nota 1-mo. Gdy zaś żydowi w processie iakowym od chrzescianskiego sądu przysięga nakazana bywa, to potrzeba y w sądach woyskowych przed przysięgą następuiącą uważyć przestrogę, żeby się tu w Bożnicy lub szkole Żydowskiey, a nie zwyczayney izbie sądowey, odprawiła, y gdy na tym mieyscu, gdzie proces wiedziony niemasz bożnicy, potrzeba nayblizszego urzędu, gdzie się takowa znayduie, rekwirować, aby iey wysłuchał.

Nota 2-do. Przy przysiędze żydowskiey ma bydz 10 innych żydow przytomnych, przynaymniey lat 13 maiących, a między temi ieden rabin, lub gdy tego niemasz, inny iaki szkolny żydowski, a ten powinien żyda tego, który przysięgać ma, ięzykiem przytomnym, chrzescianom swiadomym, względem krzywoprzysięstwa, dokładnie z zakonu Moyżesowego napomnieć, a przy tym przełożyć mu, że żadney niema nadziei, aby mu ta przysięga darowana była, że przysięgę tą nie podług swoich mysli, ale podług Boga y sędziego zdania wykonać ma, a zatym mu żaden w mysli zachowany wybieg, albo kondycya wymyslona nic niepomoże, a na ostatek że ta zwierzchność chrzescianska, która po nim tey wymaga przysięgi, iest iego przyzwoitym sędzią. Na te tedy wszystkie punkta, powinien rabin żyda takowego zakląć, iesli ie ma za prawdziwe, na co odpowiedzieć ma amen. Niż rospocznie żyd przysięgę, powinien czysto ręce umyć, a to y inni przytomni żydzi uczynić obowiązani, przy tym powinien mieć suknią swoią, pas y płaszcz, oraz arba, compoth, tudziesz cycys y Thephillim, albo zakonne rzemienie na czole y na lewym ramieniu, gdzie go po drugi raz rabin spyta y zaklnie, iesli to wszystko iest prawdziwe, y iesli też podług zakonu na się wziął, na co rabin zwyczayne na to głosno zmówi pożegnanie, a gdy to nastąpi, żyd wsadza swoy kapelusz, lub czapkę na głowę, potym bierze tallis y u tych wiszące cycys, obraca się ku wschodowi, bierze znayduiący się w Bożnicy prawdziwy Rodał (pocałowawszy go), prawą ręką y kładzie nań aż do łokcia obnażoną lewą ręką na te słowa z wtórych xiąg Możeszowych, rozdziału 20, wiersza 7, które głosno wprzód przeczytawszy, z wyrażeniem imienia y przezwiska swego, w hebrayskim ięzyku składa przysięgę następuiącą:

Nota 3-tio. Ja N N albo iakiekolwiek bym inne mogł mieć imie y przezwisko, syn N N, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu Stwórcy Nieba y Ziemi, memu y tu przytomnych ludzi Bogu Abraamowemu, Izaakowemu, iż etc. etc. y wzywam Cię Adonai Elohim Jedyny wieczny Boże, abyś przenayswiętszym wielkim Twoim Imieniem sam poswiadczył y potwierdził tę moię przysięgę, tak mi dopomoż prawdziwy Boże Adonai; jesli zaś w tym nieprawdę y przewrótnie mówię a fałszu y oboiętnosci iakiey zażywam, y tak krzywo przysięgam, albo przy tey przysiędze fałszywe w sercu mysli mam, niechcę od Boga żadnego mieć odpuszczenia y poiednania z nim, tak na tym tu, iako y na drugim swiecie, a żadne nawrócenie się niema bydz więcey pomocnym; ale Bóg ma zesłać na mnie wszystkie przeklęstwa w Torach opisane, wszystkie przeklęstwa Bilcama y wszystkie 10 plag Egipskich, dom moy y dobra, żona y dzieci maią bydz siarką y smołą, iak Sodoma y Gomorra, ukarane. Niech będę Orar y Cherem, wygnancem y przeklętym, a moia dusza y ciało niech nie maią uczesnictwa wszystkich Twoich obietnic, któreś ludowi twemu uczynił, ia zaś niech niemam wspomożenia od ciebie prawdziwego Boga y nie zmiłuiesz się nademną przy moim skonaniu.

Nota 4-to. Na ostatek konczy się przysięga żydowska wykrzykaniem przez przytomnych żydow iednostaynym tych słów: Amen, Amen. Słuchay Izraelu, Pan nasz Bóg iest iedyny Bóg, niech będzie Imię chwały królestwa iego wielbione na wszystkie wieki. A nato całuie żyd przysięgaiąc powtórnie Rodał.

Nota 5-to. Żydowki także niemogą unikać złożenia tey przepisaney przysięgi z tą tylko różnicą, że u nich co o Tallis y Thephillim iest powiedziano odpada.

Nota 6-to. W ważnych bardzo sprawach można, na przeciwney strony, lub sądu żądanie, oprócz tych wspomnionych okolicznosci, kazać trumną do Bożnicy wnieść, na którey żyd przysięgać maiący, oblokłszy suknie na sądny dzień u nich używane wziąść powinien, y goły noż w ręce trzymać ma, można też kazać czarnę swiecę przynieść y te zapalone żydzi nosić powinni.

Nota 7-mo. Wszystkie przysięgi żydowskie maią bydz od sądowey osoby wysłuchane, a do tych maią bydz poniedziałki lub wtorki wyzna-

Tabella podymnego maiętnosci Tykocinskiey w woiewodztwie Podlaskim, powiecie Tykocinskim, parafij teyże leżącey, sukcessorow niegdy I. O. Branickiego kasztellana Krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego dziedziczney, w possessyi dożywotniey I. O. z xiążąt Poniatowskich Izabelli Branickiey, kasztellanowey Krakowskiey, hetmanowey Wielkiey Koronney na dymow ut sequitur

		W folwarku y innych budynkach dworskich.	W plebanij y innych budynkach plebańskich Alumnat'm.	W budynkach cerkiewnych.	W budynkach do kl szoru xx bernerdynow należących.	W browarach, karczmach, gorzelnach młynach cegielniach.	We dworkach szlacheckich.	W chałupach mieskich y żydowskich.	W chałupach wieyskich.	Summa dymow całey maiętnosci.	
										Dymy mieskie a florenis 4.	Dymy wieyskie a florenis 5.
Miasto Tykocin		12	19	1	2	6	6	247	—	293	—
Klucz Stelmachowski, Klucz Lipnicki, dymow 78.	Folwark	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Wies Lopuchowo	—	—	—	—	2	—	—	8	—	10
	Stelmachowek	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
	Broniszewo	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6
	Radule	2	—	—	—	—	—	—	10	—	12
	Lesniki	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
	Paiewo	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
	Boiarowie Sierki	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25
Klucz Zakątkowski dymow 46.	Folwark	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
	Wies Sanniki	—	—	—	—	—	—	—	15	—	15
	Sawino	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
	Siekierki	—	—	—	—	1	—	—	9	—	10
	Na grondzie Lipnickim	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Klucz Trzcianski w Nowey wsi.	2	—	—	—	3	—	—	36	—	41
	Wies Brzeziny	—	—	—	—	2	—	—	13	—	15
	Laskowiec	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9
	Sempiki y Łazy	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7
	Żuki y Łaziuki	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
	Kislaki, Frącki y Szelągowka	—	—	—	—	2	—	—	3	—	5
	Chobotki y Szafranki	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
	Tatary y Morusy	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
							summa	dymow	efficit	293	204

do siebie odprzysiądz się, a to że niema króla y państwa swego y iest niewolnikiem nakazuiącego iurament, ale należy żyda łagodnie zapytać czy chce z napasci N N wyjść przez przysięgę y jeżeli onę wykonać żąda, to do niey trzeba go przypuszczać nie sposobem injunkcyi ale pozwolenia.

Nota 8-vo. Zabieraiąc się do na naczenia iuramentu dla żyda strzedz się ma zwierzchność nakazywania onego sposobem absolutnym, naprzykład w tych słowach: ja ci żydzie, każę ażebyś, co mi na obronę swoią mówisz, zaprzysiągł, bo znaydzie restrykcyą nayprawdziwszey pretensyi

zone, ponieważ oni są tego zdania, że w te dni do siebie odprzysiądz się, a to że niema króla na drugim swiecie sadzeni będą.

Nota 8-vo. Zabierając się do na naczenia jura- | y państwa swego y jest niewolnikiem nakazuią-
mentu dla żyda strzedz się ma zwierzchność na- | cego juramentu, ale należy żyda łagodnie zapytać
kazywania onego sposobem absolutnym, naprzy- | czy chce z napaści N N wyjść przez przysięgę y
kład w tych słowach: ja ci żydzie, każę ażebyś, | jeżeli onę wykonać żąda, to do niey trzeba go
co mi na obronę swoią mówisz, zaprzysiągł, bo | przypuszczać nie sposobem jnjunkcyi ale pozwo-
znaydzie restrykcyą naydrawdziwszey pretensyi | lenia.

Tabella podymnego maiętnosci Tykocinskiey w woiewodztwie Podlaskim, powiecie Tykocinskim, parafij teyże leżącey, sukcessorow niegdy I. O. Branickiego kasztellana Krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego dziedziczney, w possessyi dożywotniey I. O. z xiążąt Poniatowskich Izabelli Branickiey, kasztellanowey Krakowskiey, hetmanowey Wielkiey Koronney na dymow ut sequitur

		W folwarku y innych budynkach dworskich.	W plebanij y innych budynkach plebańskich Alumnatem.	W budynkach cerkiewnych.	W budynkach do kl szoru xx bernardynow należących.	W browarach, karczmach, gorzelniach młynach cegielniach.	We dworkach szlacheckich.	W chałupach mieskich y żydowskich.	W chałupach wieyskich.	Summa dymow całey maiętnosci. Dymy mieskie a florenis 4.	Dymy wieyskie a florenis 5.
Klucz Stelmachowski, dymow 78.	Miasto Tykocin	12	19	1	2	6	6	247	—	293	—
	Folwark	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Wies Lopuchowo	—	—	—	—	2	—	—	8	—	10
	Stelmachowek	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
	Broniszewo	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6
	Radule	2	—	—	—	—	—	—	10	—	12
	Lesniki	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
	Paiewo	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
	Boiarowie Sierki	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25
Klucz Lipnicki, dymow 39.	Folwark	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
	Wies Sanniki	—	—	—	—	—	—	—	15	—	15
	Sawino	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
	Siekierki	—	—	—	—	1	—	—	9	—	10
	Na grondzie Lipnickim	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Klucz Trzcianski w Nowey wsi.	2	—	—	—	3	—	—	36	—	41
Klucz Zakątkowski dymow 46.	Wies Brzeziny	—	—	—	—	2	—	—	13	—	15
	Laskowiec	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9
	Sempiki y Lazy	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7
	Żuki y Łaziuki	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
	Kisiaki, Frącki y Szelągowka	—	—	—	—	2	—	—	3	—	5
	Chobotki y Szafranki	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
	Tatary y Morusy	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
							summa	dymow	efficit	293	204

Na Klementynowie	—	—	2	1	11	7½	fl. 1 gr. 7½
Wieś Hredele	—	—	2	12	63	22½	
Tamże kmiecie cerkwi Soborney	—	—	—	3	—	—	fl. 1 gr. 8½
Wieś Hołody	—	—	2	19	78	22½	fl. 1 gr. 7½
Wieś Piliki	—	—	2	8	42	15	
Tamże woytowstwo W. I. P. Piaseckiego	—	2	—	—			
Wieś Saki	—	—	1	26	101	7½	
Wieś Kotły	—	—	—	18	67	15	fl. 1 gr. 7½
Tamże część I. P. Gieszkowskiego	—	—	2	42	165	—	
Wieś Orlanka	—	—	2	3	18	22½	fl. 1 gr. 7½
Wioska Biała	—	—	1	4	18	22½	
Summa klucza Hołowieskiego.	215	20	16	413	2088	22½	
Klucz Użycki.							
Użyki	—	5	—	—	20	—	
Tamże karczma y młyn	—	—	2	—	—	—	
Wieś Ogrodniki	—	—	—	29	108	22½	
Wieś Krzywa	—	—	1	29	112	15	
Tamże woytowstwo I. P. Gilbaszewskiego.	—	1	—	2	10	—	
Wieś Rakowicze	—	—	2	9	41	7½	fl. 1 gr. 7½
Wieś Podrzecze	—	—	1	10	41	7½	
Wieś Passynki	—	—	1	19	82	15	fl. 2 gr. 15
Tamże cerkiewne	—	—	2	—	—	—	
Wieś Knorozy	—	—	1	50	191	7½	
Wieś Trzeszczotki	—	—	1	21	82	15	
Na gruncie Szewel zwanym	—	—	—	2	7	15	
Summa klucza Użyckiego	—	6	11	171	697	15	
Klucz Klenicki.							
Klenicki folwark	2	—	—	5	—		
Wieś Kleniki	—	2	31	123	22½		fl. 2 gr. 15.
Tamże woytowstwo I P. Janiszewskiego.	—	—	6	22	15		
Tamże do probostwa Narowskiego poddani.	—	—	18	67	15		fl. 22 gr. 15
Tamże cerkiewne	—	2	—	7	15		
Wieś Pilipki	—	2	22	90	—		fl. 1 gr. 7½
Wieś Zubowo	—	1	37	142	15		
Wieś Hukowicze	—	1	21	82	15		
Wieś Kożanki	—	—	18	67	15		
Wieś Kozliki	—	2	10	45	—		il. 1 gr. 7½
Wioska Janowo	—	2	7	33	22½		fl. 1 gr. 7½
Wioska Hradoczne	—	1	8	33	22½		
Summa klucza Klenickiego.	2	13	178	721	7½		

Klucz Stołowacki.						
Dwor y folwark Stołowacki	12	4	—	45	—	fl. 2 gr. 15
Wieś Hussaki	—	1	20	78	22½	
Wieś Stacewicze	—	1	16	63	22½	
Wieś Nałogi	—	—	7	26	7½	
Wieś Orechwicze	—	2	13	56	7½	
Wieś Raysk	—	1	40	—	—	
Tamże cerkiewne	—	1	2	167	15	fl. 1 gr. 7½
Tamże woytowstwo I. P. Olszewskiego . .	1	—	—	—	—	
Wieś Hacki	—	1	14	65	—	
Tamże woytowstwo I. P. Olszewskiego . .	2	—	1	—	—	
Wieś Proniewicze	—	1	16	63	22½	
	—	—	5	18	22½	
	—	—	3	11	7½	
	—	—	1	3	22½	
	—	2	52	205	—	fl. 1 gr. 7½
	1	—	—	—	—	
	—	1	52	198	22½	
	—	1	9	37	15	
	—	1	66	251	7½	
	—	2	68	270	—	
	—	—	2	—	—	
	—	1	65	257	15	
	1	—	2	—	—	
	—	1	31	120	—	
	—	1	30	116	7½	
	—	5	—	18	22½	fl. 2 gr. 15.
	—	—	—	—	—	
	17	27	215	2075	—	
	2	—	—	5	—	fl. 1 gr. 7½
	—	1	47	—	—	
	—	1	—	186	7½	
	1	—	—	—	—	
	—	1	56	217	15	fl. 1 gr. 7½
	—	1	—	—	—	
	2	1	—	8	22½	
	—	2	45	176	7½	fl. 1 gr. 7½
	—	2	30	120	—	fl. 1 gr. 7½
	5	9	178	713	22½	

POCZTÓWKA
Carte Postale — Post-Card — Postkarte — Cartolina-Postale

Do
DYREKCJI
BIBLJOTEKI UNIWERSYTECKIEJ
w Wilnie (Pologne)
Uniwersytecka 5.

Wzór Nr. 61.

Na Klementynowie	—	—	2	1	11	7½	fl. 1 gr. 7½
Wieś Hredele	—	—	2	12	63	22½	
Tamże kmiecie cerkwi Soborney	—	—	—	3	—	—	fl. 1 gr. 8½
Wieś Hołody	—	—	2	19	78	22½	fl. 1 gr. 7½
Wieś Piliki	—	—	2	8	42	15	
Tamże woytowstwo W. I. P. Piaseckiego .	—	2	—	—			
Wieś Saki	—	—	1	26	101	7½	
Wieś Kotły	—	—	—	18	67	15	fl. 1 gr. 7½
Tamże część I. P. Gieszkowskiego	—	—	2	42	165	—	
Wieś Orlanka	—	—	2	3	18	22½	fl. 1 gr. 7½
Wioska Biała	—	—	1	4	18	22½	
Summa klucza Hołowieskiego. .	215	20	16	413	2088	22½	

Klucz Użycki.

Użyki							
Tamże karczma y młyn							
Wieś Ogrodniki							
Wieś Krzywa							
Tamże woytowstwo I. P. Gilbaszewskiego.							
Wieś Rakowicze							
Wieś Podrzecze							
Wieś Passynki							
Tamże cerkiewne							
Wieś Knorozy							
Wieś Trzeszczotki							
Na gruncie Szewel zwanym							
Summa klucza Użyckiego . . .							

Klucz Klenicki.

Klenicki folwark							
Wieś Kleniki							
Tamże woytowstwo I P. Janiszewskiego. .							
Tamże do probostwa Narowskiego poddani.							
Tamże cerkiewne							
Wieś Pilipki							
Wieś Zubowo							
Wieś Hukowicze							
Wieś Kożanki							
Wieś Kozliki							
Wioska Janowo							
Wioska Hradoczne							
Summa klucza Klenickiego. . .	2				721	7½	

Nous accusons réception des publications, en-
yées à titre d'échange par la Bibliothèque de
Université de Wilno.

We beg to acknowledge receipt of the follo-
ing publications sent for exchange by the Library
the University at Wilno:

Wir bestätigen hiermit folgende Schriften im
austausch von der Universitätsbibliothek in Wilno
npfangen zu haben:

Signature

ate

Klucz Stołowacki.						
Dwor y folwark Stołowacki	12	4	—	45	—	fl. 2 gr. 15
Wieś Hussaki	—	1	20	78	22½	
Wieś Stacewicze	—	1	16	63	22½	
Wieś Nałogi	—	—	7	26	7½	
Wieś Orechwicze	—	2	13	56	7½	
Wieś Raysk	—	1	40	—	—	
Tamże cerkiewne	—	1	2	167	15	fl. 1 gr. 7½
Tamże woytowstwo I. P. Olszewskiego . .	1	—	—	—	—	
Wieś Hacki	—	1	14	65	—	
Tamże woytowstwo I. P. Olszewskiego . .	2	—	1	—	—	
Wieś Proniewicze	—	1	16	63	22½	
Wieś Jacewicze	—	—	5	18	22½	
Wioska Łyse	—	—	3	11	7½	
W Karpaczach rybak	—	—	1	3	22½	
Wieś Plutycze	—	2	52	205	—	fl. 1 gr. 7½
Tamże woytowstwo I. P. Macieja Moniuszki.	1	—	—	—	—	
Wieś Deniski	—	1	52	198	22½	
Wieś Chraboły	—	1	9	37	15	
Wieś Ploski	—	1	66	251	7½	
Wieś Woyszki	—	2	68	270	—	
Tamże na sołtystwie pocztmayster	—	—	2	—	—	
Wieś Pawły	—	1	65	257	15	
Tamże woytowstwo I. P. Łapinkiewicza. .	1	—	2	—	—	
Wieś Cieluszki	—	1	31	120	—	
Wieś Kaniuki	—	1	30	116	7½	
W Ploskach przy rzece Narwi	—	5	—	18	22½	fl. 2 gr. 15.
Z dymu iednego Werpechow do wsi Werpechow płaci się	—	—	—	—	—	
Summa klucza Stołowackiego . .	17	27	215	2075	—	
Klucz Rybołowski.						
Ryboły folwark	2	—	—	5	—	fl. 1 gr. 7½
Wieś Ryboły	—	1	47	—	—	
Tamże cerkiewny	—	1	—	186	7½	
Tamże woytowstwa I. P. Horodeckiego . .	1	—	—	—	—	
Wieś Troscianica	—	1	56	217	15	fl. 1 gr. 7½
Tamże cerkiewny	—	1	—	—	—	
Tamże woytowstwa I. P. Ciecierskiego . .	2	1	—	8	22½	
Wieś Soce	—	2	45	176	7½	fl. 1 gr. 7½
Wieś Bielki	—	2	30	120	—	fl. 1 gr. 7½
Summa klucza Rybołowskiego .	5	9	178	713	22½	

Taryfa podymnego dobr I. O. Branickiey kasztellanowy Krakowskiey hetmanowy wielkiey koronney na Podlasiu sytuowanych.

		Dobra dziedziczne.			DOBRA KROLEWSKIE.					
		Dymy w miasteczkach po złt. 4.	Dymy wsiow 2-giey klassy po złt. 5.	Summa całego podatku.	Dymy w miasteczkach po złt. 4.	Dymy wieskie 2 klassy po złt. 5.		Summa podymnego.	SUMMA przydatku za hybernę ze wsiow procz dwor.	
		Liczba dymow	Liczba dymow	Złote.	Mieskie.	Dworskie.	Wieskie.	Złote.	Złote.	Grosze.
Maiętność Białystok cum attinentiis.										
Klucz Orlanki cum attinentijs		90	151	1115	—	—	—	—	—	—
Wieś Kuszki, Rudułty, Toporki y Baranowce		—	71	355	—	—	—	—	—	—
Wsie Dolistowo y Smogorowka.		—	26	130	—	—	—	—	—	—
Maiętność Tykocin cum attinentijs		393	194	2142	—	—	—	—	—	—
Wieś Złotorya		—	38	190	—	—	—	—	—	—
Wieś Siekierki Walewszczyzna		—	2	10	—	—	—	—	—	—
Lesnictwo Bielskie. Starostwo Bielskie.	Klucz Hołowieski miasteczko z wsiami	—	—	—	215	20	429	3105	—	—
	Za hybernę procz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	—	1072	15
	Klucz Stołowacki	—	—	—	—	17	545	2795	—	—
	Za hybernę procz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	—	1355	—
	Klucz Użycki	—	—	—	—	6	182	940	—	—
	Za hybernę procz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	—	455	—
	Klucz Rybołowski	—	—	—	—	5	187	960	—	—
	Za hybernę oprocz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	—	467	15
	Klucz Klenicki	—	—	—	—	2	191	965	—	—
	Za hybernę procz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	—	477	15
	Klucz Ladzki	—	—	—	—	21	458	2395	—	—
	Za hybernę oprocz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	—	1145	—
	Klucz Trywiezki	—	—	—	—	7	389	1980	—	—
	Za hybernę procz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	—	972	15
	Klucz Klewianski	—	—	—	—	2	47	245	—	—
	Za hybernę procz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	—	117	15
IN SUMMA . . .										

Dymy lesnictwa Bielskiego.	Dymy z których rocznie należy.			Summa należąca.		Decessa z myth nowey taryffy.	
	Po złt. 5.	Po złt. 7½.	Po złt. 7½.	Na rathę.			
Klucz Ladzki.	Dworskie.	Cerkiewne karczemne browarne.	Chłopskie.	Złote.	Grosze.	Złote.	Grosze.
Dwor y folwark Ladzki	18	3	—	56	7½	3	22½
Wieś Ladka	—	2	10	45	—	—	—
Wieś Kuraszewo	—	1	50	191	7½	—	—
Wieś Koyły	—	1	56	213	22½	—	—
Wieś Osowka	—	1	8	36	7½	—	—
Tamże woytowstwo I. P. Zdanowicza	1	—	—	—	—	—	—
Wieś Berezowo stare	—	1	29	112	15	—	—
Wieś Morze	—	2	30	120	—	1	7½
Wieś Zbucz	—	1	26	110	—	—	—
Tamże woytowstwo I. P. Suchodolskiego.	2	—	1	—	—	—	—
Wieś Czyże	—	2	156	592	15	—	—
Tamże cerkiewny	—	1	—	3	22½	1	7½
Wieś Luszcze	—	—	9	33	22½	—	—
Wieś Szostakowo	—	2	17	71	7½	1	7½
Wieś Dawidowce	—	1	45	172	15	—	—
Na gruncie Bujakowszczyzna zwanym	—	—	3	11	7½	—	—
Summa klucza Ladzkiego	21	18	440	1770	—	7	15
Klucz Trywiezki.							
Trywiez	4	3	—	21	7½	2	15
Wieś Kornin Nowy	—	1	55	210	—	—	—
Wieś Czyżyki	—	2	36	141	15	1	7½
Wieś Berezowo Nowe	—	1	40	—	—	3	22½
Tamże cerkiewne	—	2	—	175	—	—	—
Tamże woytowstwo I. P. Derynda z ohułą.	1	1	2	—	—	—	—
Wieś Chytra	—	—	17	63	22½	—	—
Wieś Dubicze	—	1	33	127	15	—	—
Wioska Szostakowka	—	1	6	26	7½	—	—
Wioska Koweła	—	1	7	30	—	—	—
Wioska Horodysko	—	2	7	33	22½	1	7½
Wieś Krzywiecz I. P. Strażnikiem	1	1	33	130	—	12	15
Wieś Kotowka	—	1	12	48	22½	—	—
Wieś Wasilowo z Idzkiem żydem	—	—	7	26	7½	—	—
Wieś Rzepiska	—	1	19	75	—	—	—
Wieś Łosinka	—	1	17	67	15	—	—
Wieś Kutowo	—	1	4	18	22½	—	—

Wioska Waski	—	—	5	18	22½	—	—
Wieś Górna z gromadzkim	—	—	26	97	15	—	—
Wieś Dolna	—	—	12	45	—	—	—
Wieś Bielszczyzna	—	—	6	22	15	—	—
Pod puszczą y w samey puszczy mieszkancy	—	—	24	90	—	—	—
Na gruncie Przybytek zwanym I. P. Rogowskiego	1	—	1	6	7½	—	—
Summa klucza Trywiezkiego . .	7	20	369	1476	7½	21	7½
Klucz Mochnacki.							
Folwark Mochnate	1	1	—	6	7½	1	7½
Wieś Mochnate z pasiecznikami	—	1	26	101	7½	—	—
Wieś Koruin stary z straz. y pasiecznikami.	—	2	12	52	15	—	—
Tamże cerkiewne	—	4	1	18	22½	6	7½
Tamże woytowstwo I. P. Paca	2	—	4	20	—	—	—
Wieś Korytyska z pasiecznikami	—	—	7	26	7½	—	15
Wieś Witowo	—	1	8	33	22½	—	—
Wieś Borek	—	1	12	48	22½	—	—
Wieś Jahodnik	—	1	11	45	—	—	—
Tamże woytowstwo I. P. Roszkowskiego. .	2	—	2	12	15	—	—
Wiś Istok	—	2	5	26	7½	1	7½
Summa klucza Mochnackiego . .	5	13	88	391	7½	9	7½

	Dymy z których rocznie należy.			Summa należąca.	
	Po złt. 4.	Po złt. 5.	Po złt. 5.	Na rathę.	
Dymy dobr Orli.	Mieskie dworskie y cerkiewne.	Karczemne browarne młynowe.	Chłopskie.	Złote.	Grosze.
W miasteczku Orli.					
Katolickich	26	—	—	52	—
Żydowskich	57	—	—	114	—
Tamże cerkiewny	1	—	—	2	—
Dworskich	5	—	—	10	—
Młyn pode dworem	1	—	—	2	—
Na włosci.					
Wieś Krywia yeze	—	2	19	52	15
Wieś Werweczki	—	—	7	17	15
Wieś Wolka	—	2	6	20	—

Wieś Mikłasze	—	—	10	25	—
Wieś Koszele	—	2	40	105	—
Wieś Szernie	—	—	9	22	15
Wieś Topczykały	—	2	32	85	—
Wieś Paszkowszczyzna	—	—	18	45	—
Młyn Gabrysiuk	—	1	—	2	15
Młyn Zieniowszczyzna	—	1	—	2	15
Summa dobr Orli	90	10	141	557	15

Działo się na Ratuszu Miasta Starey Warszawy pod Bytność Jego Królewskiey Mości, dnia 16 miesiąca marca, roku Pańskiego 1776. Taxa Marszałkowska Koronna. Cech Rzeźniczy.

Taxa mięsa z Wołu przedniego.	Złote.	Gr.
Funt mięsa płacić się ma po.		6
Głowa	1	
Karku cała połowica . . .	1	
Serce		15
Wątroba		15
Kaptur		18
Sledziona		4
Letkie		6
Para cynader		10
Ozor z podozorem	1	7½
Flakow wiązka		7½
Goleń		15
Rura mięsista od przedniey ćwierci		22½
Rurka od szczypney pieczeni.		7½
Cztery nogi wspolnie . . .		22½
Funt łoiu		10
Kamień łoiu	10	20

Taxa mięsa z Wołu podleyszego.		
Funt mięsa przedawać się ma po		4
Głowa		22½
Cała połowica karku . . .		20
Serce		10
Kaptur		12
Wątroba		10
Sledziona		3
Letkie		5
Para cynader		8
Ozor z podozorem	1	
Flakow wiązka		6
Goleń		12

Rura mięsista z przedniey ćwierci		18
Rurka od szczypney pieczeni.		6
Cztery nogi wspolnie . .		15
Funt łoiu		6½
Kamień łoiu	7	3½
Taxa Baraniny.		
Funt Baraniny od naylepszego barana		5½
Funt ditto od podłego barana.		4
Taxa Kozłowiny.		
Funt Kozłowiny od dobrego Kozła		4½
Funt ditto od podleyszego Kozła		2½
Taxa Cielęciny.		
Differtur do dalszego czasu: z tym ostrzeżeniem, aby Rzeźnicy kupuiących w przedawaniu oney nie depakowali, koncem okazania tłustosci oney niewydymali, ale sumiennie przedawali, pod karą iako niżey ostrzega się.		
Taxa Wieprzowiny.		
Głowa od dobrego wieprza.	3	
Cztery nogi z ratkami iedna gr. 3.		12
Słoniny taflowey Funt . .		12
Szynki funt		12
Boku funt		8
Schabu funt.		6

Pochrzept	3	
Sadła funt		15
Ozor z podozorem		25
Kiszki, kiełbaśnice, wątroba, osierdzie	4	
Cynadry		3
Głowa od podleyszego wieprza	2	18
Pochrzepcizna	2	10
Cztery nogi z ratkami . .		8
Podozorze, kiszki, wątroba, kiełbaśnice, osierdzie, cynadry	3	
Kiełbasy Francuskiey funt.		15
Kiełbasy Polskiey funt . .		12
Na wolnicy zaś wszystkie rekwizyta y mięsa funt taniey groszem przedawać się ma.		
Taxa skór wołowych y innych.		
Skóry wołowe, krowie, bukaty y cielęce maią być przedawane na wagę bez rogow, ogona, czysto ochędożone.		
Skóry suszone od funtow 20, do funtow 36, maią być płacone ogółem od funta po.		16
Skóry mokre iak z wołu maią się płacić od funta po.		2
Ktoby chciał osobliwie płacić skóry od funtow 30, do		

	Gr.		Gr.		Gr.
funtow 36, ma za funt płacić po	15	Skóry takież mokre od funta po	5	Skóry suche cielęce od naymnieyszey aż do ważącey funtow, od funta po . .	18
Skóry suche, wołowe, krowie y bukaty od funtow 7, aż do funtow 19, maią się płacić od funta po.	10	Na skórach zimowych dla dłuższey szerści maią się od wagi potrącać na funtach 10, funt ieden.		Skóry takież mokre po . .	9

Którą to taxę wyżey wyrażoną tak co do mięsa, iako też co do skor, aby Rzeznicy wszyscy bez excepcyi ściśle zachowali, mięsa na wagę sprawiedliwą ceną Marszałkowską Koronną znaczoną, a zaś skory w wadze Miasta Starey Warszawy ważąc sprzedawali; kości swą cenę maiących do wagi mięsa innego, pod żadnym pretexem, nieprzykładali, ani przycinali, pod którą 14 grzywien za pierwszą kontrawęcyą, w artykule Marszałkowskim Koron: wyrażoną, za drugą wedwoy nasob y więcey przez sąd Marszałkowski Koron: lub szlachetnego prezydenta wskazać się maiący, mocno przykazuie, a dla wiadomości kupuiących, aby każdy bez excepcyi Rzeznik w swey iatce Taxę ninieyszą miał zawsze wywieszoną, pod tąż karą zaleca się. Stanisław Lubomirski, Marszałek Wielki Koronny. (L. S.).

Działo się na Ratuszu Miasta Starey Warszawy pod bytność J. K. Mci dnia 15 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1776. przy zasiadaniu J. O. Xcia J. Stanisława Lubomirskiego Marszałka Wielkiego Koronnego, Wiślickiego &c. Starosty. Taxa Marszałkowska Koronna. Cech Rybacki. Taxa Ryb żywych.

	zł.	grosze.		gr.
Szczupaki, Warunki y Zawianki zwane, maią się płacić funt po		20	Leszczyki naymnieysze, długosci aż do calow 11 funt	7½
Szczupaki wzdłuż nad calow 16. aż do łokciowego		24	Leszcz średni od calow 12 aż do 15 funt po	10
Szczupak co nad łokieć aż do nayglownieyszego funt po.	1		Leszcze głowne co nad calow 15	13
Sendacz wielki y mały funt po . . .		26	Liny większe y mnieysze funt	10
Rapy małey od calow 10 aż do 19 . .		7½	Karaś większy y mnieyszy funt.	10
Ditto większey od calow 20 y daley w gorę		10	Okoń większy y mnieyszy funt po . . .	20
Węgorz większy y mnieyszy		24	Jesietrzyna na Wiosnę.	12
Karp większy y mnieyszy.		18	Ditto w Jesieni	18
			Jesiotrza głowa, chrząstki, flaki y inne drobne cząstki funt.	5

Zamrożone zaś świeżo wszelkie ryby połową taniey nad taxę ninieyszą przedawane być maią.

Tudzież to się przydaie: ażeby Rybacy nikogo nieprzymuszali do kupowania innego ryb gatunku, tylko iakiego kto zechce, przedawać powinni

Taxa słonych Węgorzy.

Węgorza słonego funt po groszy 18

Ktorą to Taxę aby wszyscy sprzedaiący ryby ściśle zachowali, kupuiącym wagą sprawiedliwą, obserwuiąc wyżey gatunki wyrażone przedawali. pod karą grzywien sześciu za pierwszą kontrawencyą; za drugą grzywien 12. y daley mocno przykazuie, y ażeby każdy Rybak taxę ninieyszą dla wiadomości kupuiących w iatce miał wywieszoną, pod tąż karą zaleca się.

Stanisław Lubomirski Marszałek Wielki Koronny (L. S.)

Obwołanie względem ochędostwa ulic, dawnieysze dyspozycye urzędu Marszałkowskiego Koron. ponawiaiąc, iako y teraz ustanowione, komu o tym wiedzieć należy, donosi się.

1-mo. Gdy bruki przez wyskrobywanie ziemi, z pomiędzy kamieni, żelaznemi łapatami psuią się, tedy odtąd nie żelaznemi, ale drewnianemi łopatami, czyli koszorarami, błota na kupy po ulicach, tak iednak, aby karetom przechodzącym nie przeszkadzały, zgartywane, zaś pod czas lata y suszy, miotłami nie twardemi, dla niewyskrobania ziemi, zmiatane bydź powinny.

2-do. Smiecie, gnoie, wiory, gruzy, błota, z kamienic, domow, na ulicę wyrzucane bydź nie

[redacted]

rd University Libraries
004 918 921

STANFORD UNIVERSITY LI
CECIL H. GREEN LIBR
STANFORD, CALIFORNIA 94
(650) [redacted] 723-1493

All books may be recalled aft

DATE DUE
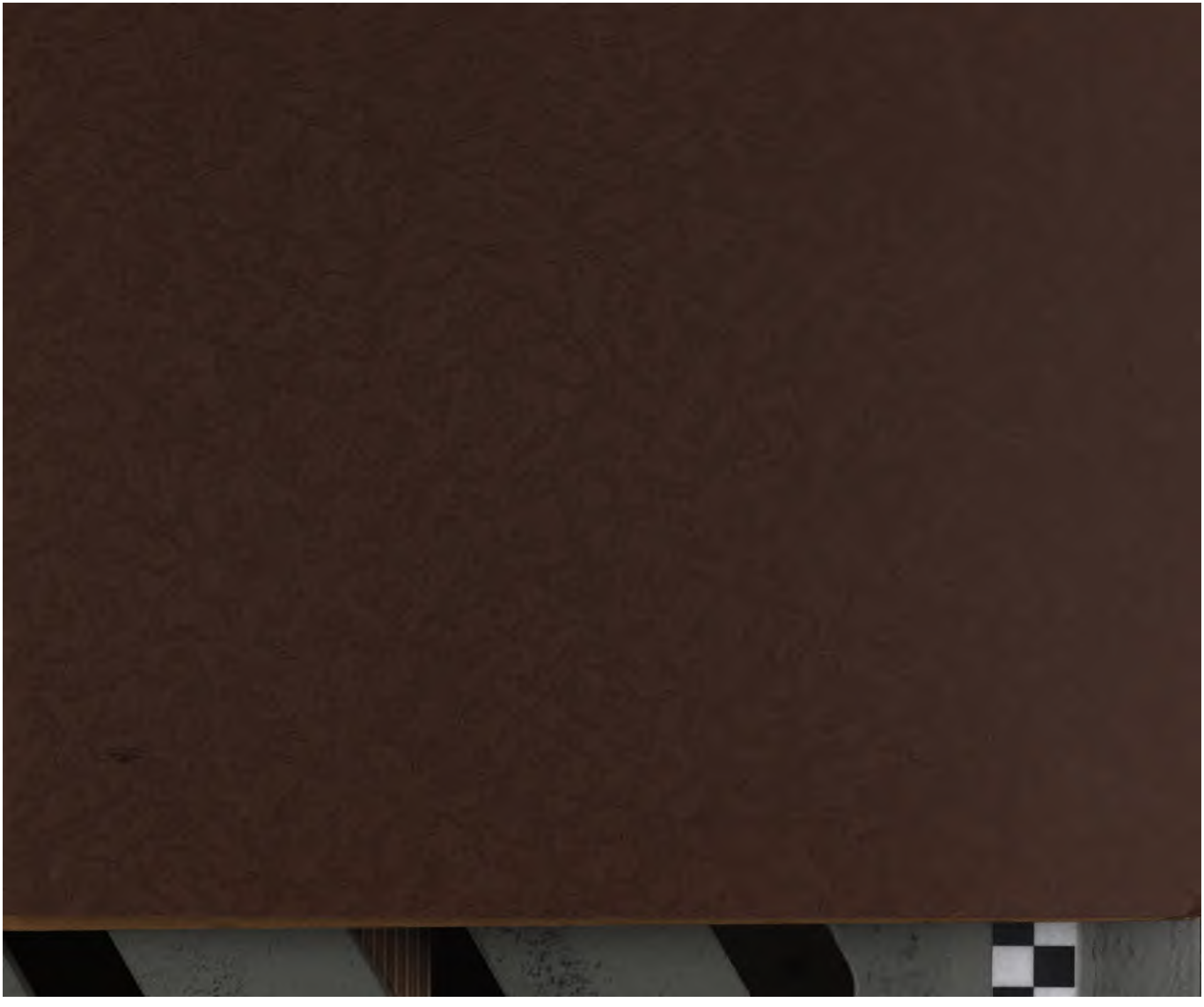
28D APR 23 1994
MAR 2 2004
MAY 1 0 2003
MAY 8 2003